

Årsmelding 2023

Kvam herad

Innhald

Årsmelding 2023.....	1
Kvam herad.....	1
Føreord til årsmeldinga	9
Gap	10
Føresetnader og premissar	12
Vedlegg og rettleiing til årsmeldinga	13
Vedlegg til årsmelding 2023:.....	13
Rettleiing til årsmeldinga - korleis finne fram	13
Årsrekneskap	16
Løyvingsoversikt drift etter § 5-4 første ledd.....	16
Løyvingsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd.....	17
Løyvingsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd.....	18
Løyvingsoversikt investering etter § 5-5 første ledd.....	20
Løyvingsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd.....	21
1. Investeringar i varige driftsmidlar	21
2. Tilskot til andre sine investeringar	24
3. Investeringar i aksjar og andelar	24
4. Utlån	24
Investeringsbudsjettet er eittårig.....	25
Balanse	25
Økonomisk oversikt drift etter § 5-6.....	29
§5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner	31
Konsolidert rekneskap.....	34
§5-5 Bevilgningsoversikter investering - konsolidert.....	34
§5-6 Økonomisk oversikt etter art drift - konsolidert.....	34
Balanse	36
Note	38
Noter.....	39
Økonomiske hovudlinjer	56
Driftsinntekter	56
Driftsutgifter.....	59
Finansresultat.....	62
Netto driftsresultat.....	63
Disposisjonsfond	64

Eigedomsskatt	65
KOSTRA hovudtal.....	65
Sentrale inntekter.....	66
Sentrale utgifter	66
Utvikling i netto driftsresultat	66
Samfunnsutvikling	67
Visjon	67
Visjonsomtale	67
Mål og tiltak.....	67
Demografi og folketalsutvikling.	75
FN sine berekraftmål	76
Klimarekneskap	80
FN sine berekraftmål	81
Klimatiltak.....	81
Tiltak etter tema:.....	82
Klimarekneskap for Kvam herad som organisasjon	83
Direkte utslepp	86
Organisasjon og internkontroll	88
Organisasjonskart for Kvam herad	88
Internkontroll	88
Arbeidsgjevarepolitikk	90
Medarbeidarundersøking – «10-faktor»	90
Rekruttera og behalda arbeidskraft	91
Heiltidskultur	92
Innovasjon, gevinstrealisering og omstilling	94
Sjukefråvær	94
Helse, miljø og tryggleik	95
Arbeid for likestilling og tilgjenge, og mot diskriminering	96
Tilsettedata.....	97
Stillingsnivå.....	97
Lønnsforhold	98
Diskriminering	99
Etikk	99
Kraftforvaltning	100
Kraftforvaltning	100

Kraftprisar.....	101
Prissikring	102
Resultat.....	102
Kraftrekneskap 2023	104
Historisk utvikling	104
Andre kraftrelaterte inntekter	105
Straumutgifter	105
Finans og økonomisk berekraft.....	106
Finansielle måltal for 2023	106
Lånegjeld i prosent av driftsinntektene	106
Gjennomsnittleg netto driftsresultat	108
Økonomisk berekraft.....	108
Finans- og gjeldsforvaltning	110
Forvaltning av midlar (obligasjonsportefølje)	111
Portefølje pr 31.12.2023	111
Fordeling på ulike risikoklasser i kroner og prosent	111
Avkastning samanlikna med referanseindeks.....	112
Stresstest	112
Forvaltning av gjeldsportefølje og finansieringsavtaler	113
Nøkkeltal for låneporteføljen.....	113
Opptak av nye lån og refinansieringar i perioden.....	114
Långjevarar	115
Rentebindingstid og renterisiko	116
Kapitalbinding og refinansieringsrisiko	117
Utvikling i gjennomsnittsrente	118
Netto renteeksponert gjeld og vurdering renterisiko	118
Investeringer	119
Driftsprosjekt i Kvam herad.....	119
Investeringsprosjekt i Kvam herad	119
Status investeringar.....	121
Kvammabadet KF.....	123
Årsmelding.....	123
Om Kvammabadet KF.....	124
Aktivitet 2023	124
NOTAR	132

Tenesteområda i kommunen	134
Finans og fellespostar.....	134
Beskriving av tenesteområde.....	134
Status økonomi per teneste	134
Kommentar til status økonomi.....	134
KOSTRA Nøkkeltal.....	135
Status investeringar.....	137
Status politiske vedtak	137
Styring og kontrollverksemd	137
Beskriving av tenesteområde.....	137
Status økonomi per teneste	137
Kommentar til status økonomi.....	138
KOSTRA Nøkkeltal.....	138
Status politiske vedtak	138
Administrasjon	140
Beskriving av tenesteområde.....	140
Utvikling og utfordringer	140
Status økonomi per teneste	142
Kommentar til status økonomi.....	142
KOSTRA Nøkkeltal.....	142
Status investeringar.....	144
Status politiske vedtak	144
Barnehagar	145
Beskriving av tenesteområde.....	145
Utvikling og utfordringer	145
Status økonomi per teneste	150
Kommentar til status økonomi.....	151
KOSTRA Nøkkeltal.....	151
Status investeringar.....	152
Status politiske vedtak	152
Grunnskuleopplæring.....	153
Beskriving av tenesteområde.....	153
Utvikling og utfordringer	153
Status økonomi per teneste	155
Kommentar til status økonomi.....	155

KOSTRA Nøkkeltal.....	155
Status investeringar.....	157
Status politiske vedtak	157
Kommunehelse.....	164
Beskriving av tenesteområde.....	164
Utvikling og utfordringer	164
Legetenesta	164
Fysioterapi	165
Rus og psykisk helse (ROP)	167
Helsestasjon- og skulehelsetenesta	167
Kommunepsykolog for barn og unge/ Familiesenteret(Familieterapeutar,Utekontakt) ..	169
Status økonomi per teneste	171
Kommentar til status økonomi.....	171
KOSTRA Nøkkeltal.....	171
Status investeringar.....	173
Status politiske vedtak	173
Pleie og omsorg	173
Beskriving av tenesteområde.....	173
Utvikling og utfordringer	173
Tenester for mennesker med utviklingshemming (MMU)	173
Tenester for heimebuande.....	174
Heildøgnsomsorg.....	177
Tenestekontor	178
Avdeling for alkohol og servering.....	179
Status økonomi per teneste	179
Kommentar til status økonomi.....	180
KOSTRA Nøkkeltal.....	180
Status investeringar.....	181
Status politiske vedtak	181
Sosialteneste	183
Beskriving av tenesteområde.....	183
Utvikling og utfordringer	184
Status økonomi per teneste	184
Kommentar til status økonomi.....	185
KOSTRA Nøkkeltal.....	185

Status investeringar.....	186
Status politiske vedtak	186
Barnevern	186
Beskriving av tenesteområde.....	186
Utvikling og utfordringer	186
Status økonomi per teneste	188
Kommentar til status økonomi.....	188
KOSTRA Nøkkeltal.....	188
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	189
Beskriving av tenesteområde.....	189
Utvikling og utfordringer	189
Kommentar til status økonomi.....	189
KOSTRA Nøkkeltal.....	193
Status investeringar.....	194
Status politiske vedtak	194
Plan og byggesak	196
Beskriving av tenesteområde.....	196
Utvikling og utfordringer	197
Status økonomi per teneste	197
Kommentar til status økonomi.....	197
KOSTRA Nøkkeltal.....	198
Status investeringar.....	199
Status politiske vedtak	199
Samfunn og utvikling.....	202
Beskriving av tenesteområde.....	202
Utvikling og utfordringer	202
Status økonomi per teneste	202
Kommentar til status økonomi.....	203
KOSTRA Nøkkeltal.....	203
Status investeringar.....	204
Status politiske vedtak	204
Kultur	207
Beskriving av tenesteområde.....	207
Utvikling og utfordringer	207
Status økonomi per teneste	215

Kommentar til status økonomi.....	215
KOSTRA Nøkkeltal.....	216
Status investeringar.....	218
Status politiske vedtak	218
Kyrkja	220
Beskriving av tenesteområde.....	220
Utvikling og utfordringer	220
Status økonomi per teneste	220
Kommentar til status økonomi.....	220
KOSTRA Nøkkeltal.....	220
Status investeringar.....	222
Samferdsel.....	222
Beskriving av tenesteområde.....	222
Utvikling og utfordringer	222
Status økonomi per teneste	222
Kommentar til status økonomi.....	223
KOSTRA Nøkkeltal.....	223
Status investeringar.....	224
Status politiske vedtak	224
Bustad.....	225
Beskriving av tenesteområde.....	225
Utvikling og utfordringer	225
Status økonomi per teneste	226
Kommentar til status økonomi.....	226
KOSTRA Nøkkeltal.....	226
Status investeringar.....	228
Status politiske vedtak	228
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	228
Beskriving av tenesteområde.....	228
Utvikling og utfordringer	228
Landbruk.....	229
Kraftfondet	229
Næringsutvikling.....	230
Klima- og energifond	231
Næringsanalyse	231

Turistinformasjonen	231
Kraftforvaltning	231
Status økonomi per teneste	231
Kommentar til status økonomi.....	232
KOSTRA Nøkkeltal.....	232
Status investeringar.....	234
Status politiske vedtak	234
Brann- og ulykkesvern	235
Beskriving av tenesteområde.....	235
Utvikling og utfordringer	235
Status økonomi per teneste	236
Kommentar til status økonomi.....	236
KOSTRA Nøkkeltal.....	238
Status investeringar.....	240
Status politiske vedtak	240
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde.....	241
Beskriving av tenesteområde.....	241
Status økonomi per teneste	241
Kommentar til status økonomi.....	241
Status politiske vedtak	241

Føreord til årsmeldinga

Rådmannen si innleiing og takk for samarbeid og innsats i 2023

Gap

Ved budsjettinngangen til 2023 tok rådmannen opp tema forventningsgap som innleiing til budsjettarbeidet. Rådmannen si oppleving når året er omme, er at gapet har auka. Men det er ikkje lenger "berre" avvik mellom forventningar og tilgjengelege økonomiske rammer som er utfordringa, men like mykje gapet mellom tilgjengelege arbeidstakarar og oppgåvene det er forventa at kommunane skal løysa. Fleire av satsingane med auka bemanning i 2023, har vist seg vanskeleg å få gjennomført på grunn av manglande arbeidskraft med rett kompetanse. Og organisasjonen har måtta bruka fleire ressursar og meir tid på å få tak i og halda på medarbeidarar. I tillegg har det vorte dyrare og vanskelegare å kjøpa ein del tenester og varer. Her kjem også auka miljøkrav inn, som utfordrar oss som kunde, og våre leverandørar. Klimarekneskapen viser likevel at me må auka innsatsen, og har lagt igjen når det gjeld å få redusert Co2-utsleppa til kommunen. Dette til trass for fleire tiltak i tråd med klima- og energiplanen, og at me nådde målet om miljøsertifisering av rådhuset.

Når det gjeld den økonomiske stoda, er det også eit stort gap som karakteriserer resultatet for 2023. Etter at me har lagt bak oss nokre rekordår når det gjeld økonomisk resultat i positiv eller negativ lei, er det truleg ein ny rekord i gap mellom prognose for resultat per 2. tertial i 2023 og fasiten for året. Heldigvis på rett sida. Det er eit stort uventa pluss å kunne tilføra fonda 8,5 mnok i nye midlar, i staden for å tappa midlane med nesten 60 mnok. Eit resultat som er betre enn forventa, er sjølvsagt svært gledeleg. Men det reiser også nokre spørsmål til kvifor resultatet avvik så mykje i høve prognosane i løpet av nokre månader. Og, kanskje viktigast, om det får noko å seia for prognosane for den komande økonomiplanperioden, og innsparingsprogrammet som er sett i gang. Det siste spørsmålet vert tema i tertial- og budsjettarbeidet i junimøtet i 2024. Når det gjeld gapet i 2023, er det fleire forklaringar her. Dei vert sjølvsagt omtala i meir detalj i årsmeldinga, men kraftforvaltninga gjekk betre enn forutsett, skatteinntektene vart høgare enn prognosen tilsa, eigedomsskatt på kraftverk vart høgare, høgare statlege tilskot, betre finansresultat, vakante stillingar og tidsforskyvde prosjekt er dei mest sentrale avvika.

Om opplevinga i 2023 har vore at forventningsgapet har auka, er 2023 også året der resultata langt oversteig forventningane. Om me har venta og håpa, var det likevel veldig spesielt å oppleva at Jon Fosse fekk Nobelpris i litteratur. Æra og gratulasjonane går sjølvsagt fyrst og fremst til han, men me har også håp om at dette er ei utmerking som fører Kvam nærare visjonen om å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid, blant anna med eit Fossesenter i Strandebarm.

Ei anna utmerking som oversteig forventningane, var kåringa av Kvam herad som Årets ungdomskommune. Dette har gjeve oss mykje oppmerksomd og positivt omdøme, ikkje minst takka være våre flotte ungdomar som gjer ein svært god figur i alle arrangement dei har delteke og promotert Kvam i. Rådmannen er imponert og veldig takknemleg for all innsatsen som ungdomen, Ungdomsrådet og deira støttespelarar har bidrege med. Me har framleis mykje å arbeida med for å nå måla våre for oppvekstvilkåra i Kvam, men det er godt å få oppleva at me er på rett veg og få ny inspirasjon til vidare innsats.

Utfordringane med å få tak i nok arbeidskraft til å handtera noverande drift, samstundes med at me må skaffa oss endringskapasitet i organisasjonen til å skapa tenester for framtida, er eit dagleg dilemma. Då er det svært gledeleg å lesa om utviklingsarbeidet og kompetanseutviklinga innan dei ulike områda i årsmeldinga. 10-faktorundersøkinga viser også at me har motiverte og fleksible medarbeidarar, som nok eit år har lagt ned stor innsats til det beste for brukarane våre og innbyggjarane i Kvam. Det er ein innsats som rådmannen set utruleg stor pris på, og vil takka kvar enkelt for. Også i 2023 kjem resultata som me har oppnådd ikkje berre frå medarbeidarane sin innsats, men innsats frå og samarbeid med frivillige lag og organisasjonar, næringsliv, brukarar og deira pårørande, andre kommunar, innbyggjarar

og besøkjande. I tillegg kjem også innsats og engasjement frå, og samarbeid med avgått og nytt heradsstyre, noko som rådmannen set stor pris på og vil takka alle for. All innsats og resultat av denne, er det mange som har jobba med å gje oversikt over, og innsikt i, i denne årsmelding. Det er ei utfordring å gjera den lett tilgjengeleg samstundes med at formalkrava til dokumentet skal dekkast, men rådmannen håpar lesaren finn fram i mykje interessant lesestoff. God lesing!

Anita Hesthamar

Rådmann

Føresetnader og premisser

Det følgjande av kommunelova § 14-4 andre ledd at årsbudsjettet skal visa dei mål og premisser som budsjettet byggjer på. Av forarbeida følgjer at dette og omfattar premissane for bruken av bevilgningane (Prop 46 L (2017-2018)) i kommentarane til §14-4.

Premisser for bruken av bevilgningar - Heradsstyret sine premisser for bruken av dei talmessige bevilgningane i årsbudsjettet

Når det gjeld premisser for bruken av bevilgningar, er det ein kombinasjon av omtale av kva tenesta inneheld, forslag til tiltak i budsjettåret og innhald i politiske vedtak. Det meste av dette er i tekstformat, og det kan vera vanskeleg å måla i kor stor grad budsjettpremissane er oppfylt. På grunn av det store omfanget av roller, tenester og mål, og at politikarar prioriterer ulikt når det gjeld kva dei synest er viktigast, er det vanskeleg å trekkja fram enkelte deler av budsjettdokumentet som vesentleg.

I verbalvedtaket til budsjettvedtaket har politikarane tatt inn det dei ser på som nokon av dei viktigaste premissane. Desse vedtaka vert på lik linje med alle andre politiske vedtak svara ut i tertialrapportane og denne årsrapporten under "politiske vedtak" i dei einskilde tenesteområda. Det vert svara ut kor vidt oppdraget er utført eller ikkje utført, der «ikkje utført» utgjer eit avvik. Størst risiko for avvik på dei fleste, samla sett, er mangel på personalressursar til å gjennomføra vedtaka.

Alle politiske vedtak vert lagt inn i Framsikt, inkludert budsjettvedtaka. Dei vert følgt opp og meldt tilbake på i tertialrapportar og årsmelding. Status politiske vedtak vert kommentert under kvart tenesteområde.

Avvik i forhold til føresetnader for 2023

Det har vore ein del endringar i budsjetttrammene i løpet av året. Avvik er kommentert i tertialrapportane og i ulike deler av denne årsmeldinga. Av større forhold kan me trekka fram; store svingingar i kraftprisane, auke i renter og kredittmarginar, tariffoppgjer over budsjett, auka pensjonsutgifter, auka tal på flyktningar, tidsforskyvingar og prisvekst som ikkje tidlegare har vore kompensert i budsjetta.

Mål og tiltak

Kvam herad har ei rekkje mål og tiltak som presentert i budsjettet og svara ut i årsmeldinga ut frå dei ulike rollene til kommunen, som samfunnsutvikler, arbeidsgjevar, tenesteytar og ressursforvaltar. Tiltaka er svært omfattande, og gjerne ambisiøse, og lar seg ikkje alltid gjennomføra. Det vert i så fall kommentert i årsmeldinga. I tillegg er mål og tiltak for rolla som tenesteytar fordelt på KOSTRA-tema som barnehage, grunnskule, kommunehelse m.m. Mål er ofte henta ut frå planarbeid, og tiltak frå handlingsplanar knytt til desse.

Tenesteomtale

Budsjettet og årsmelding har òg ei skildring av kvart tenesteområde. Det som er omtala er også ein del av premissane for budsjettet. Her er også alle politiske vedtak svara ut.

Vedlegg og rettleiing til årsmeldinga

Vedlegg til årsmelding 2023:

[Finansrapport per 31.12.23 -](#)

[Gjeldsrapport per 31.12.23](#)

[Etterkalkyle sjølvkost note 2023](#)

[Fondsoversikt 2023-2027](#)

[Tilskotsliste 2023](#)

[Årsmelding Kvammabadet KF](#)

[Lenkje til driftsprosjekt](#)

Rettleiing til årsmeldinga - korleis finne fram

Kva er årsmelding og årsrekneskap og korleis finn du fram? Her er ei enkel rettleiing om både innhaldet og nettsida.

Kva er årsmelding og årsrekneskap?

Jmf. Kommunelova §14-3, 2.ledd skal heradsstyret vedta årsrekneskap og årsmelding seinast seks måneder etter rekneskapsåret sin slutt.

Årsrekneskap skal innehalda driftsrekneskap og investeringsrekneskap. Driftsrekneskap og investeringsrekneskap skal delast inn og stillast opp på same måte som årsbudsjettet. Årsrekneskap skal også innehalda balanserekneskap og noteopplysningar.

Korleis finn du fram i den digitale utgåva av årsmelding og årsrekneskap?

Meny

Alle kapittel ligg tilgjengeleg på framsida. Nederst på framsida ligg det også lenkja til grafikk og nøkkeltal og til alle tenesteområda. I menyen øvst til venstre finn du alle delane av dokumentet i listeform.

Søkefelt

Her kan du søkje etter ting du vil lese meir om i dokumentet.

Kva inneheld dei ulike kapittela?

INTRODUKSJON

Føreord. Rådmann si innleiing til årsmeldinga.

Føresetnader og utfordringar. Det følgjer av kommunelova § 14-4 andre ledd at årsbudsjettet skal visa dei mål og premisser som budsjettet byggjer på.

Vedlegg og rettleiing til årsmeldinga: Kapittelet som me står i inneheld vedlegg til årsmeldinga og denne rettleiinga.

ÅRSMELDING

Årsreknskap Inneheld alle obligatoriske økonomiske oversiktar og notar til rekneskapen. Avvik i drift er kommentert ut i §5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3). Avvik i investering er kommentert ut i §5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A).

Økonomiske hovudlinjer Grafisk framstilling og kommentarar til ulike deler av rekneskapen.

Samfunnsutvikling Kvam herad som samfunnsutviklar, visjon, mål og tiltak, folketalsutvikling og FN sine berekraftsmål.

Klimareknskap Klimatiltak i 2023 og klimareknskap for Kvam herad som organisasjon

Organisasjon og internkontroll. Kapittelet omhandlar internkontroll og Kvam herad som arbeidsgjevar.

Kraft Kvam herad som kraftforvaltar og egne straumutgifter

Finans Finansielle tal for 2023

Prosjekt Oversikt over alle investeringsprosjekt og driftsprosjekt. Du kan klikke på prosjektnamnet for å få meir informasjon om kva investeringsprosjektet gjeld.

Kvammabadet KF Reknskap og årsmelding frå det kommunale foretaket, Kvammabadet KF. Dette ligg også som eige vedlegg til årsmeldinga.

TENESTEOMRÅDA

Kvam herad har ein tenesteorientert rapporteringsstruktur. Heradet er delt opp i 19 ulike tenesteområde. Frå dei store til dei heilt små. På kvart område finn du informasjon om tenesta, utvikling og utfordring i 2022, økonomiske tabellar på drift og investering, KOSTRA og status på politiske vedtak tilknytt det aktuelle tenesteområdet.

Når det gjeld KOSTRA-tala er det viktig å vera merksam på at 2023 er basert på ikkje reviderte tal og at 2022 tala er justerte for prisstiging (deflator) for å letta samanlikninga med 2023 tala.

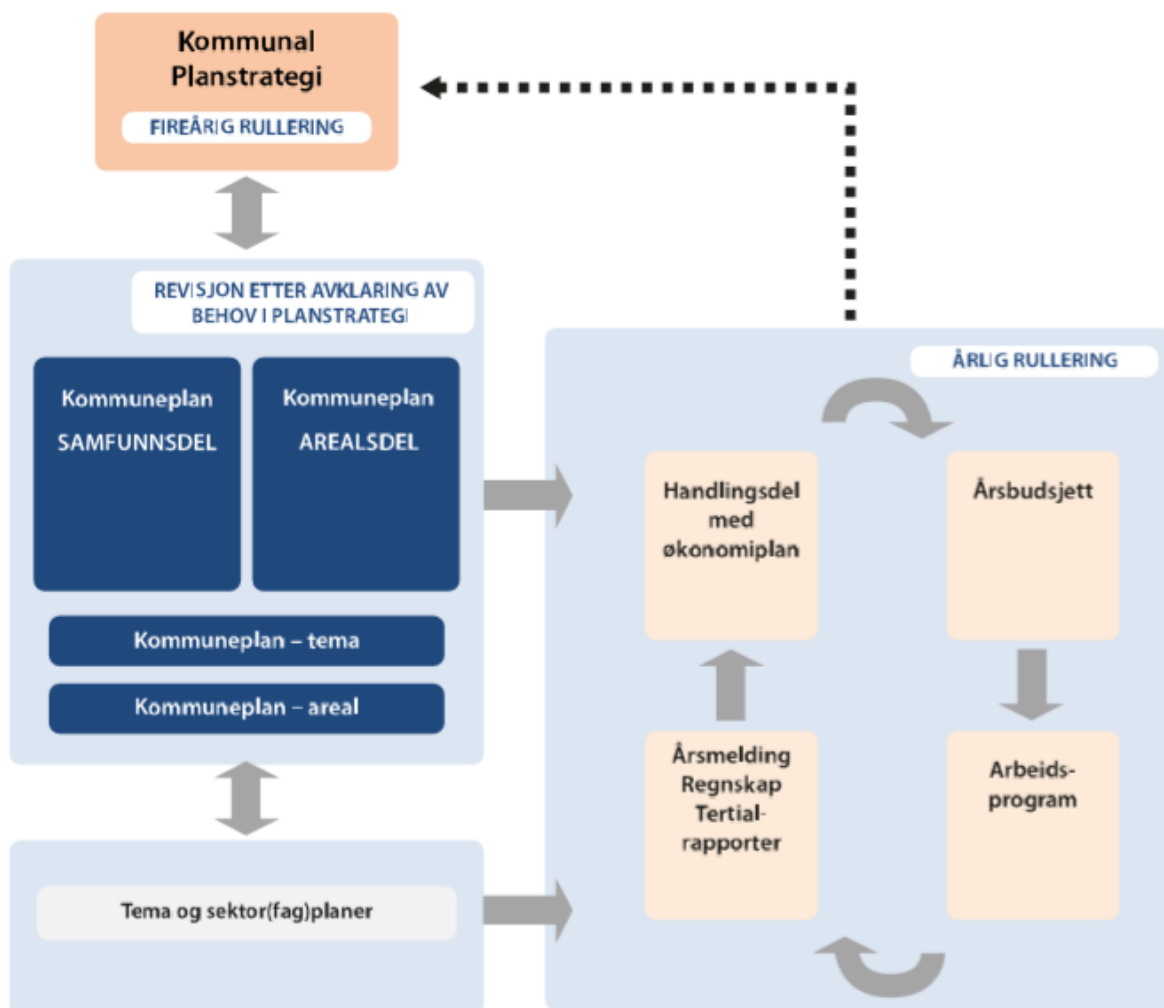
Samanheng mellom planstrategi, kommuneplanar, budsjett og økonomiplan

Kommuneplanen sin samfunnsdel er det viktigaste dokumentet for kommunen si utvikling og styring fram mot 2030. Planen viser korleis kommunen kan realisera sine moglegheiter for å skapa ei positiv

utvikling i kommunen. Langsiktigheit i vedtak som gjeld budsjett og føringar for økonomiplanperioden krev tette koplingar til både kommuneplanar og fagplanar.

Planstrategien er eit verktøy for å styrke den strategiske planlegginga i kommunen, der ein set strategisk retning for planarbeidet i kommunen. Planstrategien skildrar kva planar det er behov for, i lys av utfordringane kommunen har og i lys av dei nasjonale og regionale føringane.

Planstrategien er eit viktig verktøy for å vurdere planressursar, og den samla trongen til kommunedelplanar, tema- og sektor (fag)planar, samt viktige offentlege reguleringsplanar.

Årsrekneskap

I dette kapittelet vert rekneskapstal 2023 for Kvam herad presentert. Her viser dei obligatoriske oversiktane i årsrekneskapen og "Noter", jmf. kap.5 i Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett og årsberetning for kommunar og fylkeskommunar.

Kommunerekneskapen er delt opp i to rekneskapsdeler: drift og investering. I budsjett- og årsmeldingssamanheng er det offentlege Noreg oppteken av to hovudelement for den kommunale drifta:

1. Kva teneste kommunen brukar pengar på. På drift går det fram av skjema 1B. Når det gjeld investeringar er midlane fordelt på ulike investeringsprosjekt. Dette går fram av skjema 2B.
2. Kva ressursar kommunen brukar for å produsera tenestene, viser i 1A og 2A og er svara på i hovudoversikt drift og investering.

Kvam herad forvaltar store økonomiske ressursar, både i drifts- og investeringsmidlar og i eigedelar. I 2023 var driftsinntektene på 1 110 mnok og det vart investert for 167 mnok. Per 31.12.2023 forvalta kommunen eigedelar verdsett for 4,1 milliardar kroner.

Løyvingsoversikt drift etter 5-4 første ledd (1A)

Viser kommunen si finansiering av tenesteproduksjon. Her viser frie disponible inntekter, finansinntekter og -utgifter, samt sentrale avsetjingar og bruk av sentrale avsetjingar. Korleis inntektene er fordelt på dei ulike tenestekområda/rammeområda viser i løyvingsoversikt drift 5-4 andre ledd.

Løyvingsoversikt drift etter 5-4 andre ledd (1B)

Viser korleis midlane til disp. frå løyvingsoversikt drift 5-4 første ledd er fordelt på dei ulike tenestekområda.

Løyvingsoversikt investering etter 5-5 første ledd (2A)

Viser det samla finansieringsbehovet til kommunen og korleis investeringane er finansiert.

Løyvingsoversikt investering etter 5-5 andre ledd (2B)

Syner investeringar i anleggsmidler fordelt pr. eining og per prosjekt.

Løyvingsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Note	Rekneskap	Opph.	Rev. bud.	Rekneskap	Avvik i kr	Avvik i %
		2022	bud. 2023	2023	2023		
Rammetilskot		-318 808	-331 147	-345 332	-344 674	-658	-0,2 %
Inntekt- og formuesskatt		-297 376	-272 472	-276 061	-285 441	9 380	3,4 %
Eigedomsskatt		-39 386	-37 500	-37 500	-42 233	4 733	12,6 %
Andre generelle driftsinntekter		-255 520	-224 326	-141 231	-148 284	7 053	5,0 %
Sum generelle driftsinntekter		-911 089	-865 445	-800 124	-820 631	20 507	2,6 %
Korrigert sum løyvingar drift, netto		779 268	825 262	828 338	790 814	37 524	4,5 %
Avskrivingar	4	51 964	51 967	51 967	55 977	-4 010	-7,7 %

Årsmelding 2023

	Note	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum netto driftsutgifter		831 232	877 229	880 305	846 792	33 513	3,8 %
Brutto driftsresultat		-79 857	11 784	80 181	26 161	54 020	67,4 %
Renteinntekter		-11 599	-15 288	-19 086	-21 893	2 807	14,7 %
Utbytte		-17 607	-29 300	-36 960	-37 445	485	1,3 %
Gevinstar og tap på finansielle omløpsmiddel		479	-200	-200	-2 849	2 649	1324,6 %
Renteutgifter		28 708	49 149	46 561	42 955	3 606	7,7 %
Avdrag på lån	10	43 200	47 650	40 650	40 700	-50	-0,1 %
Netto finansutgifter		43 181	52 011	30 965	21 467	9 498	30,7 %
Motpost avskrivningar	4	-51 964	-51 967	-51 967	-55 977	4 010	7,7 %
Netto driftsresultat		-88 640	11 828	59 179	-8 350	67 528	114,1 %
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering		3 261	0	9 930	1 511	8 419	84,8 %
Avsettingar til bundne driftsfond	13	12 526	28 213	30 558	18 154	12 404	40,6 %
Bruk av bundne driftsfond	13	-20 757	-25 895	-42 285	-16 665	-25 619	-60,6 %
Avsettingar til disposisjonsfond	13	124 808	65 699	35 215	35 215	0	
Bruk av disposisjonsfond	13	-31 198	-79 845	-92 597	-29 865	-62 732	-67,7 %
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat		88 640	-11 828	-59 179	8 350	-67 528	-114,1 %
Framført til inndekning i seinare år (meirforbruk)		0	0	0	0	0	0,0 %

Løyvingsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Note	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Manglende oppsett		0	0	0	0	0	
Finans og fellespostar		-26 205	7 430	-55 616	-65 175	9 559	17,2 %
Styring og kontrollverksemd		4 252	5 823	6 772	6 805	-33	-0,5 %
Administrasjon		48 357	53 182	56 164	51 460	4 705	8,4 %
Barnehagar		97 218	100 238	116 738	113 510	3 228	2,8 %
Grunnskuleopplæring		167 677	190 041	191 820	191 388	432	0,2 %
Kommunehelse		46 591	40 987	50 513	50 044	468	0,9 %
Pleie og omsorg		257 630	237 880	295 856	299 327	-3 470	-1,2 %
Sosialteneste		31 450	35 595	42 220	42 046	173	0,4 %
Barnevern		24 338	26 064	26 984	23 804	3 180	11,8 %
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon		-8 075	-13 875	-13 874	-18 992	5 118	36,9 %
Plan og byggesak		6 359	8 006	9 690	10 085	-396	-4,1 %
Samfunn og utvikling		3 627	10 852	3 827	4 054	-227	-5,9 %
Kultur		28 256	30 531	36 262	35 020	1 242	3,4 %
Kulturbygg		0	4	1	0	1	100,0 %
Kyrkja		6 395	6 113	8 058	8 077	-19	-0,2 %
Samferdsel		17 569	15 252	17 336	19 849	-2 513	-14,5 %
Bustad		1 477	1 524	1 306	4 221	-2 914	-223,1 %
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft		96 308	106 237	52 027	40 888	11 139	21,4 %
Brann- og ulykkesvern		13 211	11 870	14 803	17 561	-2 758	-18,6 %
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde		1 296	823	12 556	9 129	3 427	27,3 %
Sum løyvingar drift, netto		817 733	874 577	873 444	843 102	30 341	3,5 %

Årsmelding 2023

	Note	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Av dette:							
Avskrivninger	4	51 964	51 967	51 967	55 977	-4 010	-7,7 %
Netto renteutgifter og -inntekter		292	-70	210	669	-459	-218,4 %
Overføring til investering		0	0	0	0	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		6 315	23 313	25 658	11 402	14 256	55,6 %
Bruk av bundne driftsfond	13	-20 106	-25 895	-32 730	-15 563	-17 167	-52,4 %
Avsetninger til disposisjonsfond	13	0	0	0	0	0	
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	-197	197	0,0 %
Korrigert sum løyvingar drift, netto		779 268	825 262	828 338	790 814	37 524	4,5 %

Løyvingsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Note	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Manglende oppsett		0	0	0	0	0	
Finans og fellespostar		-26 205	7 430	-55 616	-65 175	9 559	17,2 %
Av dette:							
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	0	0	
Styring og kontrollverksemd		4 252	5 823	6 772	6 805	-33	-0,5 %
Av dette:							
Netto renteutgifter og -inntekter		0	0	0	0	0	0,0 %
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	0	0	
Administrasjon		48 357	53 182	56 164	51 460	4 705	8,4 %
Av dette:							
Avskrivninger		5 173	5 173	5 173	4 391	782	15,1 %
Netto renteutgifter og -inntekter		-99	-70	-90	-109	19	20,8 %
Bruk av bundne driftsfond		-8	0	0	0	0	
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	0	0	
Barnehagar		97 218	100 238	116 738	113 510	3 228	2,8 %
Av dette:							
Avskrivninger		5 196	5 196	5 196	5 615	-418	-8,1 %
Netto renteutgifter og -inntekter		0	0	0	2	-2	0,0 %
Avsetninger til bundne driftsfond		302	0	0	894	-894	0,0 %
Bruk av bundne driftsfond		-380	-35	-698	-764	66	9,4 %
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	0	0	
Grunnskuleopplæring		167 677	190 041	191 820	191 388	432	0,2 %
Av dette:							
Avskrivninger		11 760	11 760	11 760	12 726	-966	-8,2 %
Netto renteutgifter og -inntekter		1	0	0	2	-2	0,0 %
Avsetninger til bundne driftsfond		3 138	100	100	3 559	-3 459	-3459,1 %
Bruk av bundne driftsfond		-3 458	-1 135	-2 095	-3 539	1 444	68,9 %
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	0	0	
Kommunehelse		46 591	40 987	50 513	50 044	468	0,9 %
Av dette:							
Avskrivninger		163	163	163	163	0	
Netto renteutgifter og -inntekter		1	0	0	0	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		464	0	0	902	-902	0,0 %
Bruk av bundne driftsfond		-217	0	-375	-921	546	145,7 %
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	0	0	
Pleie og omsorg		257 630	237 880	295 856	299 327	-3 470	-1,2 %
Av dette:							
Avskrivninger		3 987	3 987	3 987	4 708	-722	-18,1 %
Netto renteutgifter og -inntekter		3	0	0	3	-3	0,0 %
Avsetninger til bundne driftsfond		643	0	0	80	-80	0,0 %
Bruk av bundne driftsfond		-2 172	-1 100	-466	-955	489	104,8 %
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	0	0	
Sosialteneste		31 450	35 595	42 220	42 046	173	0,4 %
Av dette:							
Avskrivninger		0	0	0	51	-51	0,0 %

Årsmelding 2023

	Note	Rekneskap	Opph.	Rev. bud.	Rekneskap	Avvik i kr	Avvik i %
	2022	bud. 2023	2023	2023			
Netto renteutgifter og -inntekter	1	0	0	1	-1	0,0 %	
Avsetninger til bundne driftsfond	29	0	0	2	-2	0,0 %	
Bruk av bundne driftsfond	-856	0	0	-4	4	0,0 %	
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0		
Barnevern	24 338	26 064	26 984	23 804	3 180	11,8 %	
Av dette:							
Netto renteutgifter og -inntekter	0	0	0	2	-2	0,0 %	
Avsetninger til bundne driftsfond	168	0	0	97	-97	0,0 %	
Bruk av bundne driftsfond	-568	-65	-189	-192	3	1,5 %	
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	-8 075	-13 875	-13 874	-18 992	5 118	36,9 %	
Av dette:							
Avskrivinger	11 928	11 931	11 931	12 846	-915	-7,7 %	
Netto renteutgifter og -inntekter	0	0	0	13	-13	0,0 %	
Avsetninger til bundne driftsfond	655	21 967	20 315	1 984	18 331	90,2 %	
Bruk av bundne driftsfond	-3 924	-14 919	-13 228	-785	-12 443	-94,1 %	
Plan og byggesak	6 359	8 006	9 690	10 085	-396	-4,1 %	
Av dette:							
Avskrivinger	37	37	37	37	0		
Netto renteutgifter og -inntekter	0	0	0	0	0		
Overføring til investering	0	0	0	0	0		
Avsetninger til bundne driftsfond	0	0	0	1 417	-1 417	0,0 %	
Bruk av bundne driftsfond	-1 135	-2 046	-4 771	-2 105	-2 667	-55,9 %	
Samfunn og utvikling	3 627	10 852	3 827	4 054	-227	-5,9 %	
Av dette:							
Avskrivinger	1 140	1 140	1 140	1 140	0	0,0 %	
Avsetninger til bundne driftsfond	205	140	4 998	1 477	3 521	70,5 %	
Bruk av bundne driftsfond	-799	-140	-1 140	-34	-1 106	-97,0 %	
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0		
Kultur	28 256	30 531	36 262	35 020	1 242	3,4 %	
Av dette:							
Avskrivinger	2 562	2 562	2 562	2 573	-11	-0,4 %	
Netto renteutgifter og -inntekter	0	0	0	1	-1	0,0 %	
Overføring til investering	0	0	0	0	0		
Avsetninger til bundne driftsfond	640	100	100	990	-890	-890,4 %	
Bruk av bundne driftsfond	-1 285	-3 360	-3 826	-1 713	-2 114	-55,2 %	
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0		
Kulturbbygg	0	4	1	0	1	100,0 %	
Av dette:							
Avskrivinger	2 562	2 562	2 562	2 573	-11	-0,4 %	
Netto renteutgifter og -inntekter	0	0	0	1	-1	0,0 %	
Overføring til investering	0	0	0	0	0		
Avsetninger til bundne driftsfond	640	100	100	990	-890	-890,4 %	
Bruk av bundne driftsfond	-1 285	-3 360	-3 826	-1 713	-2 114	-55,2 %	
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0		
Kyrkja	6 395	6 113	8 058	8 077	-19	-0,2 %	
Samferdsel	17 569	15 252	17 336	19 849	-2 513	-14,5 %	
Av dette:							
Avskrivinger	4 839	4 839	4 839	5 573	-733	-15,2 %	
Netto renteutgifter og -inntekter	0	0	0	0	0	0,0 %	
Overføring til investering	0	0	0	0	0		
Avsetninger til bundne driftsfond	25	0	0	0	0		
Bruk av bundne driftsfond	-125	0	0	0	0		
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0		
Bustad	1 477	1 524	1 306	4 221	-2 914	-223,1 %	
Av dette:							
Avskrivinger	4 538	4 538	4 538	4 842	-305	-6,7 %	
Netto renteutgifter og -inntekter	384	0	300	754	-454	-151,3 %	
Bruk av bundne driftsfond	-1 298	0	-316	-316	0		
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	96 308	106 237	52 027	40 888	11 139	21,4 %	
Av dette:							

Årsmelding 2023

	Note	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Avskrivninger		0	0	0	136	-136	0,0 %
Bruk av bundne driftsfond		-3 881	-2 255	-4 735	-4 015	-719	-15,2 %
Brann- og ulykkesvern		13 211	11 870	14 803	17 561	-2 758	-18,6 %
Av dette:							
Avskrivninger		642	642	642	1 177	-536	-83,4 %
Netto renteutgifter og -inntekter		0	0	0	0	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		47	1 005	145	0	145	100,0 %
Bruk av bundne driftsfond		0	-840	-555	-221	-334	-60,2 %
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde		1 296	823	12 556	9 129	3 427	27,3 %
Av dette:							
Bruk av bundne driftsfond		0	0	-334	0	-334	-100,0 %
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	-197	197	0,0 %
Sum løyvingar drift, netto		817 733	874 577	873 444	843 102	30 341	3,5 %

Av dette:							
Avskrivninger	4	51 964	51 967	51 967	55 977	-4 010	-7,7 %
Netto renteutgifter og -inntekter		292	-70	210	669	-459	-218,4 %
Overføring til investering		0	0	0	0	0	
Avsetninger til bundne driftsfond		6 315	23 313	25 658	11 402	14 256	55,6 %
Bruk av bundne driftsfond	13	-20 106	-25 895	-32 730	-15 563	-17 167	-52,4 %
Avsetninger til disposisjonsfond	13	0	0	0	0	0	
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	-197	197	0,0 %
Korrigert sum løyvingar drift, netto		779 268	825 262	828 338	790 814	37 524	4,5 %

Løyvingsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Note	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Investeringar i varige driftsmidlar	4	226 807	128 395	205 940	125 360	80 580	39,1 %
Tilskot til andre sine investeringar		201	0	0	0	0	
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	15	2 059	2 500	2 235	2 235	0	0,0 %
Utlån av egne midlar		31 512	15 000	30 000	35 377	-5 377	-17,9 %
Avdrag på lån	10	4 006	2 500	2 500	4 348	-1 848	-73,9 %
Sum investeringsutgifter		264 584	148 395	240 675	167 319	73 356	30,5 %
Kompensasjon for meirverdiavgift		-35 930	-17 081	-28 230	-16 588	-11 642	-41,2 %
Tilskot frå andre		-11 597	-8 837	-55 796	-58 851	3 055	5,5 %
Sal av varige driftsmiddel	4	-11 896	-7 900	-7 900	-1 953	-5 947	-75,3 %
Sal av finansielle anleggsmiddel		0	0	0	0	0	
Mottatte avdrag på utlån av egne middel		-4 945	-2 200	-2 200	-3 997	1 797	81,7 %
Bruk av lån	2	-165 353	-110 751	-129 288	-77 277	-52 011	-40,2 %
Sum investeringsinntekter		-229 721	-146 770	-223 413	-158 665	-64 748	-29,0 %
Overføring frå drift		-3 261	0	-10 105	-1 511	-8 594	-85,1 %
Avsetningar til bundne investeringsfond	13	5 950	0	0	44	-44	
Bruk av bundne investeringsfond	13	-31 930	-6 025	-5 495	-4 379	-1 117	-20,3 %
Avsetningar til ubunde investeringsfond		9 371	14 100	14 226	14 226	0	0,0 %
Bruk av ubunde investeringsfond		-14 993	-9 700	-15 887	-17 034	1 147	7,2 %
Sum overføring frå drift og netto avsetningar		-34 863	-1 625	-17 261	-8 654	-8 608	-49,9 %
Framført til inndekning i seinare år (udekt)		0	0	0	0	0	

Løyvingsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringar i varige driftsmidlar

Beløp i 1000

	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
0* Ny inngangsdør Ingebrigt Vik museum	112	0	0	0	0	
Sum	112	0	0	0	0	
Finans og fellespostar						
Andre investeringar	221	0	0	229	-229	
Sum Finans og fellespostar	221	0	0	229	-229	
Administrasjon						
0*IT-investeringar - årlege	753	1 800	2 847	2 362	485	17,0 %
0* Skjermar HST	0	0	313	253	60	0,0 %
0* Tilfluktsrom/arkivrom	84	0	258	153	106	0,0 %
0* Deponering av elektronisk arkiv	70	200	0	122	-122	
0* Forprosjekt ventilasjon og varmeanlegg Kvam rådhus	0	0	350	0	350	0,0 %
0* Digitalisering eigedomsarkiv	393	625	1 215	80	1 135	93,4 %
Sum Administrasjon	1 301	2 625	4 983	2 969	2 014	40,4 %
Barnehagar						
0* Nye PCar Barnehage	217	0	0	0	0	
0* Barnehage - inventar og utstyr - årleg	0	188	188	168	19	0,0 %
Deling av Øystese barnehage, del 3, vegomlegging	3 779	0	0	0	0	
0* Deling av Øystese barnehage, del 4	3 191	141	0	259	-259	
0* Deling av Øystese barnehage, del 1, innveding oppgradering	100	0	291	312	-20	0,0 %
0* Deling av Øystese barnehage, del 2, tilbygg	5 087	0	5 585	5 221	364	6,5 %
0*Bjørketeigen - oppgradering tak	0	1 875	1 875	1 361	514	27,4 %
0* Norheimsund barnehage - vognskur	0	0	216	20	196	0,0 %
0* Strandebarm barnehage - vognskur	0	0	388	350	38	0,0 %
Sum Barnehagar	12 374	2 204	8 542	7 691	852	10,0 %
Grunnskuleopplæring						
0* IKT prosjekt i skule og barnehage - årleg	1 656	1 500	3 281	2 995	287	8,7 %
0* PC til tilsette i skule og bhg - årleg	0	750	750	825	-75	-9,9 %
0* Skule - inventar og utstyr - årleg	0	188	188	7	180	0,0 %
0*Uteområde skule og barnehage - søkbar pott	0	0	188	0	188	0,0 %
0* Kommunale funksjonar i Kvam VGS	187	6 250	1 250	1 567	-317	-25,4 %
0* ENØK tiltak kommunale bygg	1 070	0	1 430	510	920	64,4 %
0*ENØK - Tørvikbygd gymsal -varmepumpe	0	156	156	36	120	0,0 %
0* Oppgradering vamepumpe ved kvam ungdomsskule	878	0	1 495	2 118	-622	-41,6 %
Skulekjøken Øystese skule	617	1 250	0	0	0	
Heissjakt Øystese barneskule	14	0	0	0	0	
0* Varmepumpe Ålvik Skule	0	0	1 875	0	1 875	100,0 %
0* Varmepumpe Kvam Ungdomsskule	251	0	0	0	0	
0* Ålvik skule - etablering av sløydsal	0	250	250	236	14	0,0 %
Tak på idrettsbygget Ålvik skule	1 354	0	0	0	0	
0*Mellombels lokaler Vaksenopplæringa	33	500	567	1 160	-593	-104,4 %
0*Norheimsund skule - uteområde	24	0	83	63	20	0,0 %
0* Ombygging Øystese barneskule	656	-13	0	64	-64	
Sum Grunnskuleopplæring	6 739	10 831	11 513	9 579	1 934	16,8 %
Kommunehelse						
0* Oppgradering fagsystem Gerica	0	0	150	130	20	0,0 %
Sum Kommunehelse	0	0	150	130	20	0,0 %
Pleie og omsorg						
0* Velferdsteknologi - årleg	1 775	1 250	2 641	162	2 478	93,8 %
0* Nye PCar pleie og omsorg	318	0	0	0	0	

Årsmelding 2023

	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Dagsenter Øystese	72	0	0	0	0	
0* Sansehage Toloheimen	16	3 250	3 684	130	3 554	96,5 %
0* Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg 2020-2024	714	3 200	3 898	1 972	1 926	49,4 %
0* Utbygging av Strandebarm Omsorg	89 436	14 625	38 857	28 261	10 596	27,3 %
Tolomarka bufellesskap	1 556	0	0	0	0	
0* Legionellastyring institusjonar	247	0	0	301	-301	
0* Oppgradering trygdebustader Ålvik	0	0	5 156	0	5 156	100,0 %
0* Garderobeanlegg Helse	1 396	0	354	301	53	0,0 %
0* Toloheimen - takbyte	0	1 875	4 375	5 012	-637	-14,6 %
0* Ombygging kjøkken Øysteseheimen	0	0	825	997	-172	-20,9 %
0* ENØK tiltak kommunale bygg - Rokabrekka og Stoppelsgjerd	0	0	1 839	752	1 087	59,1 %
0* Ombygging Mikkjelsflaten	0	0	625	0	625	100,0 %
0* Solskjerming kommunale bygg	0	0	775	392	383	49,4 %
Sum Pleie og omsorg	95 530	24 200	63 029	38 282	24 748	39,3 %
Sosialteneste						
Kjøp av varebil NAV SV68267	255	0	0	0	0	
0* NAV lokaler	8 017	0	1 933	1 370	563	29,1 %
Sum Sosialteneste	8 272	0	1 933	1 370	563	29,1 %
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon						
0* Ny vassleidning, Fosse	32	4 551	4 913	3 252	1 661	33,8 %
0* Oppgradering av VA-leidningskart	485	1 067	904	402	502	55,5 %
0* Utskifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese	682	1 500	2 378	2 291	87	3,7 %
0* Fornying teknisk utstyr VAR - årleg prosjekt	0	500	1 369	1 059	310	22,7 %
0* Ny pumpestasjon P5, Tolo	263	4 154	4 723	555	4 168	88,3 %
0* Reinseanlegg/overføring Vikøy	26	1 446	39	53	-14	0,0 %
0* Oppgradering hovudrenseanlegg avløp	1 235	0	1 799	-371	2 170	120,6 %
0* Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam	658	1 800	1 299	193	1 106	85,1 %
0* Reserveforsyning vatn	404	350	641	430	211	32,9 %
0* VA-pumpestasjon ved Fartøyvernssenteret	3 535	0	0	579	-579	
0* Kloakksanering Ålvik	1 482	0	680	708	-28	-4,2 %
0* Oppgradering av pumpestasjonar i Steinsdalen	360	0	0	161	-161	
0* Oppgradering av kummar i heradet - årleg avlaup	606	600	766	571	195	25,5 %
0* Oppgradering av kummar i heradet - årleg vatn	1 171	2 000	2 813	1 195	1 618	57,5 %
0* Oppgradering av reduksjonskummar - årleg	650	1 800	3 598	2 343	1 255	34,9 %
VA-sanering ved rådhuset/Norheimsund skule	309	0	0	0	0	
0* VA-sanering i Skårdalsvegen i Øystese	943	0	239	229	10	0,0 %
0* VA-sanering norheim del III	10 393	0	3 274	3 906	-632	-19,3 %
0* Pumpestasjon og overføring frå Laupsa til Notanes	64	0	1 616	141	1 474	91,2 %
Høgdebasseng Torpe	1 921	0	0	0	0	
0* Movatnet pumpeledning	4 179	1 300	815	856	-41	-5,1 %
Ny vassleidning Børve	250	0	36	0	36	0,0 %
0* Prosjektering av reinseanlegg på Tangerås	0	0	200	15	185	0,0 %
0* Ny avløpsbil med lasteplan og ein liten kran.	645	750	105	0	105	0,0 %
0* Sanering Børveneset , prosjektering	0	600	600	374	226	37,7 %
0* Vannkiosk Øystese	569	0	81	72	9	0,0 %
0* Overvatn Norheim/Mjølstølvegen	0	11 670	868	82	786	90,6 %
IKKJE BRUK 0* Prosjektering overvatn Norheim/Mjølstølvegen	1	0	0	176	-176	
0*Prosjektering Nytt inntak frå Forsete og opp i Kalderassen	0	500	0	0	0	
0*Prosjektering Øvre Valland/Vallandshovden	0	200	200	35	165	0,0 %
0* Sanere deler av avløpsnett i Vikøy	0	200	0	0	0	
0* Vassleidning frå høgdebasseng på Torpe til Laupsa	0	0	0	27	-27	
0* Prosjektering Vassforsyning til Soldal	0	0	1 000	0	1 000	100,0 %

Årsmelding 2023

	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
0* Vassleidning Stronde	0	0	2 800	82	2 718	97,1 %
0* Nytt rør Rosselandsvegen	0	0	500	10	490	0,0 %
Sum Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	30 864	34 987	38 256	19 425	18 831	49,2 %
Plan og byggesak						
0/1*Prosjekt Kvamsøy	101	0	0	0	0	
0* Utomhus Norheimsund skule, rådhus og KFL	341	0	0	110	-110	
0* Oppdaterte kart	399	725	1 051	315	736	70,0 %
0* Landmålingsprogram	0	0	155	108	47	0,0 %
0* Oppdatering planregister	0	0	250	0	250	0,0 %
Sum Plan og byggesak	841	725	1 456	533	923	63,4 %
Samfunn og utvikling						
0* Utfylling i sjø - Øystese sentrum	0	0	0	20	-20	
0* Dagsturhytte	1	0	0	0	0	
0* Haugamyrr Idrettsanlegg	0	2 625	438	0	438	0,0 %
Sum Samfunn og utvikling	1	2 625	438	20	417	0,0 %
Kultur						
0* Hardangerbadet - Solcellepanel på tak	0	0	1 250	1 145	105	8,4 %
0* Storeteigen - opprustning	0	763	125	58	67	0,0 %
0* Vaskerobot Øystese Idrettshall	892	0	46	0	46	0,0 %
0* Ny varmepumpe Norheimsund idrettshall	626	0	499	316	183	0,0 %
0* Fartøyvernseier/Solheimstunet - pumpestasjon	0	425	425	319	106	0,0 %
0* Reinhold - innkjøp 4 iMop	0	250	250	256	-6	0,0 %
0*Base-camp	0	0	1 344	90	1 254	93,3 %
0* Sjølvbeteningsløyser Ålvik bibliotek	0	312	503	92	411	81,8 %
Sum Kultur	1 518	1 750	4 441	2 276	2 165	48,8 %
Kyrkja						
0* Kyrkjeleg fellesråd namna minnelund	0	0	313	0	313	0,0 %
Sum Kyrkja	0	0	313	0	313	0,0 %
Samferdsel						
0* Asfaltering - årleg prosjekt	2 738	3 125	5 512	2 733	2 778	50,4 %
0*Fornyng teknisk utstyr - årleg	734	1 250	1 361	1 140	221	16,2 %
0* Riving av bustadhus og omlegging av kommunal veg i Øystese	7	0	617	665	-47	-7,7 %
0*Tilrettelegging av elbillading for kommunale kjøretøy	0	1 250	500	573	-73	0,0 %
0* Veg Sandvenhagen/Sæland	10 713	0	2 820	3 833	-1 013	-35,9 %
0/1* Trafikksikringsplan - årleg	877	375	124	1	123	0,0 %
0* Kryss Tolo - Buspareklubben	0	0	0	269	-269	
0* Kommunale bruer - årleg	164	313	461	0	461	0,0 %
0* Rassikringstiltak - årleg	1 282	1 875	4 938	422	4 516	91,4 %
0* Oppgradering av kommunale kaiar	1 085	0	2 637	1 724	913	34,6 %
0/1*Rekkverk kommunale vegar - årleg	0	625	697	1 073	-376	-53,9 %
0* Uteområde Sandven drenering /asfaltering	75	250	81	105	-23	0,0 %
0* Overvassleidning Norheimshagen	19	0	1 081	410	671	62,0 %
0* Gatelys i Tørvikbygd	0	400	500	111	389	0,0 %
0* Lyssetjing strandveg i Norheimsund	0	1 813	1 813	1 126	686	37,9 %
0* Gangveg Torebøen	0	2 500	2 500	925	1 575	63,0 %
0* Snuhammar Fartøyvernseieret	0	4 125	4 125	14	4 111	99,7 %
0* Varmepumpe Sandven	63	0	0	0	0	
0*Innkjøp av isskjær	0	0	313	166	146	0,0 %
Sum Samferdsel	17 757	17 900	30 080	15 291	14 789	49,2 %
Bustad						
Bustader tom 2022	11 072	0	0	0	0	
Bustader 2023	0	8 125	13 153	5 782	7 371	56,0 %
0*ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon og varmepumpe Mikkjelsflaten	0	1 100	1 100	700	400	36,4 %
0* Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg	440	1 511	1 216	339	877	72,1 %
0* Modulbustader til ROP	0	1 875	0	0	0	

Årsmelding 2023

	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Oppgradering bygg 2021	369	0	0	0	0	
0* Brannsikring trygdebustad Hatlevegen	86	0	414	0	414	0,0 %
0* Oppgradering bygg -årleg prosjekt	634	1 250	2 304	2 022	282	12,2 %
0* Felles brannsikringstiltak	0	13 750	6 250	6 945	-695	-11,1 %
0* Hatlevegen trygdebustad - takbyte	0	0	2 000	1 734	266	13,3 %
0* ENØK tiltak kommunale bygg -Hatlevegen	0	0	3 260	391	2 868	88,0 %
0* ENØK tiltak kommunale bygg -Gartveit	0	0	758	614	144	19,0 %
0* Prosjektering - Bufellesskap for personar med psykisk lidningar	0	0	625	76	549	87,9 %
Sum Bustad	12 601	27 611	31 080	18 603	12 477	40,1 %
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft						
Komp.midlar veg skjering Bakka	10	0	0	0	0	
0* Infrastruktur ind.område Sandvenhagen del II	126	0	0	0	0	
Sum Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	136	0	0	0	0	
Brann- og ulykkesvern						
0* Brannstasjon KVBR	32 024	0	5 185	4 703	482	9,3 %
Vasstankbil KBR	5 687	0	0	0	0	
Redningsutstyr Oma Brannstasjon	309	0	0	0	0	
0* Utviklingskostnadar Naudsentral	520	0	105	1	104	0,0 %
0* Etablering av feietenesta	0	2 938	3 437	2 382	1 055	30,7 %
0*Kjøp av kjøretøy KVBR	0	0	625	1 506	-881	-141,0 %
0*Overflateredningsutstyr KVBR	0	0	375	370	5	0,0 %
Sum Brann- og ulykkesvern	38 539	2 938	9 727	8 962	764	7,9 %
Investeringar i varige driftsmidlar	226 807	128 395	205 940	125 360	80 580	39,1 %

2. Tilskot til andre sine investeringar

Beløp i 1000

	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
0* Riving av bustadhus og omlegging av kommunal veg i Øystese	201	0	0	0	0	0,0 %
Tilskot til andre sine investeringar	201	0	0	0	0	0,0 %

3. Investeringar i aksjar og andelar

Beløp i 1000

	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Eigenkapital KLP 2022	2 059	0	0	0	0	0,0 %
Eigenkapital KLP 2023	0	2 500	2 235	2 235	0	0,0 %
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	2 059	2 500	2 235	2 235	0	0,0 %

4. Utlån

Beløp i 1000

	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Husbanklån	31 512	15 000	30 000	35 377	-5 377	-17,9 %
Utlån av egne midlar	31 512	15 000	30 000	35 377	-5 377	-17,9 %
Sum del 1-4	260 578	145 895	238 175	162 971	75 203	31,6 %

Investeringsbudsjettet er eittårig

Del føl av kommunelova at investeringsbudsjettet er eittårig, dvs at bevilningane er årsavhengige.

Det vil sei at i alle obligatoriske tabellar i årsrekneskapen viser kun avvik mellom budsjett og rekneskap for inneverande år. Avvik inneverande år betyr ikkje nødvendigvis avvik mot den totale prosjektramma som går over fleire år.

Tabell som viser totalramme over alle år viser i kapittelet Investeringer.

Balanse

Oversikt - balanse	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endring	Note
EIENDELER				
A. Anleggsmidler	3 410 308 972	3 211 328 478	198 980 494	
I. Varige driftsmidler	1 878 918 623	1 810 705 473	68 213 150	
1. Faste eiendommer og anlegg	1 604 777 697	1 555 476 039	49 301 659	4
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	274 140 926	255 229 435	18 911 491	4
II. Finansielle anleggsmidler	234 618 687	201 034 856	33 583 831	
1. Aksjer og andeler	99 482 137	97 247 469	2 234 668	5
2. Obligasjoner	-	-	-	
3. Utlån	135 136 550	103 787 387	31 349 163	9
III. Immaterielle eiendeler	-	-	-	
IV. Pensjonsmidler	1 296 771 662	1 199 588 149	97 183 513	11
B. Omløpsmidler	684 986 654	675 731 132	9 255 521	
I. Bankinnskudd og kontanter	206 148 256	208 467 562	- 2 319 306	

Årsmelding 2023

II. Finansielle omløpsmidler	225 301 364	218 525 936	6 775 428	
1. Aksjer og andeler	-	-	-	
2. Obligasjoner	225 301 364	218 525 936	6 775 428	
3. Sertifikater	-	-	-	
4. Derivater	-	-	-	
III. Kortsiktige fordringer	253 537 034	248 737 634	4 799 400	
1. Kundefordringer	18 955 640	11 728 290	7 227 350	
2. Andre kortsiktige fordringer	73 195 091	123 794 244	- 50 599 153	1
3. Premieavvik	161 386 303	113 215 100	48 171 203	11
Sum eiendeler	4 095 295 626	3 887 059 610	208 236 015	
EGENKAPITAL OG GJELD			-	
C. Egenkapital	1 175 306 547	1 076 851 531	98 455 016	
I. Egenkapital drift	331 283 705	324 444 720	6 838 985	
1. Disposisjonsfond	257 658 567	252 308 593	5 349 974	13
2. Bundne driftsfond	73 625 138	72 136 127	1 489 011	13
3. Merforbruk i driftsregnskapet	-	-	-	
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet	-	-	-	
II. Egenkapital investering	33 372 126	40 515 181	- 7 143 055	
1. Ubundet investeringsfond	23 096 753	25 905 128	- 2 808 376	13
2. Bundne investeringsfond	10 275 373	14 610 053	- 4 334 679	13
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet	-	-	-	

Årsmelding 2023

III. Annen egenkapital	810 650 716	711 891 630	98 759 086	
1. Kapitalkonto	816 026 111	717 267 025	98 759 086	2
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	- 5 375 395	- 5 375 395	-	
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	-	-	-	
D. Langsiktig gjeld	2 695 187 951	2 513 243 518	181 944 433	
I. Lån	1 470 588 442	1 356 636 249	113 952 193	9
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	153 688 442	128 036 249	25 652 193	
2. Obligasjonslån	1 196 900 000	1 128 600 000	68 300 000	
3. Sertifikatlån	120 000 000	100 000 000	20 000 000	
II. Pensjonsforpliktelse	1 224 599 509	1 156 607 269	67 992 240	11
E. Kortsiktig gjeld	224 801 127	296 964 561	- 72 163 434	
I. Kortsiktig gjeld	224 801 127	296 964 561	- 72 163 434	
1. Leverandørgjeld	31 851 308	36 638 383	- 4 787 075	
2. Likviditetslån	-	-	-	
3. Derivater	-	-	-	
4. Annen kortsiktig gjeld	186 926 979	254 141 019	- 67 214 041	1
5. Premieavvik	6 022 840	6 185 159	- 162 319	11
Sum egenkapital og gjeld	4 095 295 625	3 887 059 610	208 236 015	
F. Memoriakonti	- 0	-	- 0	
I. Ubrukte lånemidler	101 692 093	19 969 071	81 723 022	1

Årsmelding 2023

II. Andre memoriakonti	19 680 479	23 817 485	- 4 137 006	
III. Motkonto for memoriakontiene	- 121 372 572	- 43 786 556	- 77 586 016	
IB kapitalkonto	634 154 320	717 267 025-	83 112 704	

Kommentarar til Balansen (tal i tusen kr i tabell)

Eigendelar:

Kvam herad har per 31.12.23 eigendeler på i alt 4,1 mrd. kr., 208 mnok meir enn i 2022.

(A) Anleggsmidlar

Anleggsmiddel har auka med 199 mnok kr frå 2022, til 3,4 mrd. kr i 2023. Av dette er auken i pensjonsmidlane på 97,3 mnok.

(B) Omløpsmidlar

Sum omløpsmidlar er auka med 9,3 mnok til 685 mnok.

Eigenkapital og gjeld

(C) Eigenkapital

Eigenkapitalen er auka med 98,5 mnok til 1,2 mrd.. Eigenkapitalprosenten er auka med 1% til 28,7%.

Det er ein auke i disposisjonsfond i balansen er på 5,3 mnok.

(D) Gjeld

Langsiktig gjeld

”Pensjonsforpliktelsar” er auka med 68 mnok til 1,22 mrd. (sjå eigen pensjonsnote).

Anna langsiktig gjeld auka med 114 mnok i 2023 til 1,47 mrd., og den kortsiktige gjelda er redusert med 72 mnok til 225 mnok i 2023.

(E) Memoriakonti

”Memoriakonti” er hjelpekontoar utanfor sjølve balansen. Den viktigaste er «Ubrukte lånemidlar» som viser kor mykje som førebels ikkje er brukt av lån som kommunen har teke opp. Ubrukte lånemidlar er auka med 81,7 mnok til 102 mnok, der 80,5 mnok er ubrukte midlar på andre lån og 21,2 er ubrukte lånemidlar på husbanklån.

Årsmelding 2023

Dei to andre elementa er framført underskot på sjølvkosttenester på 5,1 mnok og mellombels lån av fondsmidlar til finansiering av prosjekt på 14,5 mnok.

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Note	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Rammetilskot		-318 808	-331 147	-345 332	-344 674	-658	-0,2 %
Skatt på inntekt og formue		-297 376	-272 472	-276 061	-285 441	9 380	3,4 %
Eigedomsskatt		-39 386	-37 500	-37 500	-42 233	4 733	12,6 %
Andre skatteinntekter		-4 778	-4 400	-4 400	-4 777	377	8,6 %
Andre overføringer og tilskot frå staten		-251 168	-219 568	-136 473	-143 428	6 955	5,1 %
Overføringer og tilskot frå andre		-129 262	-104 577	-110 386	-125 222	14 837	13,4 %
Brukarbetalingar		-29 702	-28 838	-29 098	-29 750	652	2,2 %
Sals- og leigeinntekter		-121 119	-146 645	-128 259	-134 772	6 513	5,1 %
Sum driftsinntekter		-1 191 599	-1 145 147	-1 067 509	-1 110 296	42 788	4,0 %
Utgifter til løn		521 407	532 485	564 681	562 262	2 419	0,4 %
Sosiale utgifter	11	133 758	145 988	152 099	142 266	9 833	6,5 %
Kjøp av varer og tenester		206 539	211 107	220 238	224 520	-4 282	-1,9 %
Overføringer og tilskot til andre		198 074	215 384	158 704	151 432	7 273	4,6 %
Avskrivningar	4	51 964	51 967	51 967	55 977	-4 010	-7,7 %
Sum driftsutgifter		1 111 741	1 156 931	1 147 690	1 136 457	11 232	1,0 %
Brutto driftsresultat		-79 857	11 784	80 181	26 161	54 020	67,4 %
Renteinntekter		-11 599	-15 288	-19 086	-21 893	2 807	14,7 %
Utbytte		-17 607	-29 300	-36 960	-37 445	485	1,3 %
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidlar		479	-200	-200	-2 849	2 649	0,0 %
Renteutgifter		28 708	49 149	46 561	42 955	3 606	7,7 %
Avdrag på lån	10	43 200	47 650	40 650	40 700	-50	-0,1 %
Netto finansutgifter		43 181	52 011	30 965	21 467	9 498	30,7 %
Motpost avskrivningar	4	-51 964	-51 967	-51 967	-55 977	4 010	7,7 %
Netto driftsresultat		-88 640	11 828	59 179	-8 350	67 528	114,1 %
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering		3 261	0	9 930	1 511	8 419	84,8 %
Avsetningar til bundne driftsfond	13	12 526	28 213	30 558	18 154	12 404	40,6 %
Bruk av bundne driftsfond	13	-20 757	-25 895	-42 285	-16 665	-25 619	-60,6 %
Avsetningar til disposisjonsfond	13	124 808	65 699	35 215	35 215	0	0,0 %
Bruk av disposisjonsfond	13	-31 198	-79 845	-92 597	-29 865	-62 732	-67,7 %
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat		88 640	-11 828	-59 179	8 350	-67 528	-114,1 %
Framført til inndekning i seinare år (meirforbruk)		0	0	0	0	0	

Forklaring til avvik mellom driftsrekneskap 2023 og revidert budsjett 2023

Netto driftsresultat vart i 2023 eit positivt resultat på 8,3 mnok, 80,3 mnok lågare enn i 2022. Det er 67 mnok betre enn justert budsjett. Årsakene til det store avviket mot budsjett er fleire. Dei store meirinntektene er på skatt, kraft, tilskot til flyktingar, øyremerka tilskot frå staten , renteinntekter og

gevinst på omløpsmidlar. I tillegg er det lågare utgifter enn budsjettert på kraftutgifter, sosiale kostnader, rentekostnader, kostnader til driftsprosjekt og overføringar til andre.

Det tekniske berekningsutvalet for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) si anbefaling er at netto driftsresultat skal vere 1,75% av driftsinntektene. I 2023 utgjør det for Kvam 1,0%.

Sum driftsinntekter vart 42,8 mnok betre enn revidert budsjett

Skatt på inntekt og formue vart 9,4 mnok høgare enn justert budsjett, mens rammetilskotet vart 0,7 mnok lågare. Skatt og rammetilskot er budsjettert etter KS sin siste tilgjengelege prognose. Ved budsjettjustering per 2. tertial var det prognose per 30.06.2023. Etter 2. tertial er KS sin prognose auka. Skatt på vannkraft og næring vart 4,7 mnok over budsjett.

På andre overføringar frå staten vart inntektene 6,9 mnok høgare enn justert budsjett. Denne meirinntekta fordeler seg på inntekt frå IMDI (3,7), sal av heimfall (0,9), vertskommunetilskot (0,2), rentekompensasjon frå Husbanken (0,9) og 1,2 mnok meir enn venta i overføring frå Havbruksfondet.

Kommunen mottok 14,8 mnok meir i overføringar og tilskot frå andre enn budsjettert. 13,6 mnok av auken er auke i sjuklønnsrefusjon og momskompensasjon. Dette er inntekter som er direkte knytt mot ein tilsvarende auke i kostnader. Høge inntekter på sjukerefusjon betyr at kommunen minst har like høge utgifter på sjukevikar. Momskompensasjon går alltid i null på inntekter og utgifter totalt. Det meste av dei andre avvika mot budsjett på denne posten har også tilsvarende utgiftspostar knytt til seg. Det er motteke 4,2 mnok meir i øyremerkta tilskot frå staten og 2,4 mnok meir på ulike refusjonar frå andre.

På den andre sida er det motteke 3,5 mnok mindre i overføring frå fylket. Inntekta er knytt til eit driftsprosjekt som vert tidsforskyve til 2024. Refusjon for ressurskrevjande brukarar vart 1,8 mnok lågare enn budsjett.

På sals- og leigeinntekter enda rekneskap 2023 6,5 mnok over budsjett. På sal av konsesjonskraft fekk heradet 3,4 mnok meir i inntekter enn det er budsjettert per 2. tertial. Husleigeinntektene vart 2,4 mnok meir enn budsjett. I tillegg er det positive og negative avvik på fleire andre kontoar. Mindre inntekter på sjølvkostgebyr, plan- og byggesaksgebyr, sal av mat og kinoinntekter. Det er motteke meir inntekter enn budsjettert på sal av diverse tenester.

Sum driftsutgifter vart 11,2 mnok lågare enn revidert budsjett i 2023

Lønnsutgiftene vart 2,4 mnok lågare enn budsjett. 2,2 mnok er knytt til mindreforbruk på driftsprosjekt som ikkje er fullført etter plan i 2023. Restammene på prosjekta vert budsjettert inn igjen på 2024 budsjett.

Det er mange mindre og større budsjettavvik på lønnsutgifter som til saman går om lag i null. Det har vore eit mindreforbruk på fastlønn i 2023 på grunn ledige stillingar og at fleire avdelingar har hatt utfordringar med rekruttering. På overtid, tillegg, uttrykking og honorar har det vore overforbruk.

Sosiale utgifter vart 9,8 mnok lågare enn budsjett. Sosiale utgifter omfattar, pensjon, arbeidsgjevaravgift, gruppelivsforsikring, bruk av premiefond og premieavvik på pensjon.

Kjøp av varer og tenester er ein stor samlepott og har dermed mange store og mindre avvik mot budsjett, som totalt sett utgjør eit meirforbruk på 4,3 mnok i 2023.

På driftsprosjekt er det eit mindreforbruk på 5,9 mnok fordi prosjekta ikkje har vorte gjennomført som budsjettet. Restrammer vil verta tidsforskyve til budsjett 2024. Når me ser vekk frå kostnader knytt til driftsprosjekt er det totalt sett et overforbruk på vel 10 mnok på varer og tenester. Overforbruket fordeler seg likt mellom einingane helse og teknisk.

På heradet samla sett er dei kontoane som har størst overforbruk kjøp frå andre (3,8), drift og reparasjon av tekniske anlegg (2,5), kommunale avgifter (1,7), inventar (1,4) og mat og drikke (1,2). Den kontoen med størst mindreforbruk er elektrisitet (2,5). I tillegg er brukt mindre på IKT lisensar (0,9), konsulenthonorar (0,9), leige av driftsmidlar (0,8) og driftsavtalar med andre kommunar (0,8).

På Overføringer og tilskot til andre er det totalt sett eit mindreforbruk på 7,2 mnok i forhold til revidert budsjett 2023. Utgifter til kraft vart i 2023 5,7 mnok mindre enn justert budsjett. Utgifter til kraft omfattar grunnrenteskatt, overskotsskatt, kjøp av kraft og kjøp av nett. Momskompensasjonsutgifta vart 6,8 mnok over budsjett. Utgifta har tilsvarende inntekt under overføringer og tilskot frå andre.

På overføringer til andre er det utbetalt 8,9 mnok mindre enn planlagt. Dette vedtekne tilskot som av ulike grunnar ikkje er utbetalt ved årsskiftet. Det meste av desse tilskota vil verta utbetalt i 2024. Dette gjeld tilskot som tilskot til klima- og energifond, tilskot til Øysteseparken, straumstøtte og fleire andre tilskot.

Avskrivningane i 2023 vart på 56 mnok, 4 mnok over budsjett. I den kommunale rekneskapen vert avskrivningane tilbakeført lengre nede i oversikten. Avskrivning har dermed ingen innverknad på netto driftsresultat.

Netto finansutgifter i 2023 vart på 21,5 mnok, 9,5 mnok lågare enn budsjett. Renteinntektene vart 2,8 mnok høgare enn budsjett, renteutgiftene vart 3,6 lågare enn budsjett og gevinst på omløpsmidlar vart 2,6 mnok høgare enn budsjettet.

Avsetningar til og bruk av fond

Netto avsetjing til eller bruk av bundne fond var på 1,5 mnok i 2023. Netto avsetjing til eller bruk av disposisjonsfond er på 5,3 mnok. Overføring frå drift til investering var på 1,5 mnok. Jamfør vedtak er inntekt frå Havbruksfondet på 7,2 mnok og kraftoverskot over 15 mnok avsett til disposisjons-fond i 2022 (39,2 mnok).

§5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

§ 5-9.Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, drift				
		A	B	C

Årsmelding 2023

		Vedteke av HST sjølv	Vedteke av underordna organ	Sum
1	Netto driftsresultat			- 8 349 584
2	Avsetjing til bundnde fond			18 154 223
3	Bruk av bundne driftsfond			- 16 665 212
4	Overføring til investering i henhold til årsbudsjett og fullmakter	9 930 000	0	9 930 000
5	Avsetjingar til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjett og fullmakter	35 214 678	0	35 214 673
6	Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjett og fullmakter	- 92 597 189	0	- 92 597 189
7	Budsjettert dekning av tidlegare års meirforbruk	0		-
8	Årets budsjettavvik (meir- eller mindreforbruk før strykningar)			- 54 313 089
9	Strykning av overføring til investering			- 8 419 401
10	Strykning av avsetninger til disposisjonsfond			-
11	Strykning av dekning av tidligere års merforbruk			-
12	Strykning av bruk av disposisjonsfond			62 732 490
13	Mer- eller mindreforbruk etter strykninger			-
14	Bruk av disposisjonsfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykninger			-
15	Bruk av disposisjonsfond for inndecking av tidligere års merforbruk			-
16	Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk			-
17	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond			-
18	Fremført til inndecking i senere år (merforbruk).			-

Årsmelding 2023

§ 5-9.Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, investering				
		A	B	C
		Vedteke av HST sjølv	Vedteke av underordna organ	Sum
1	Sum utgifter og inntekter eksklusiv bruk av lån			85 930 632
2	Avsetjing til bundne investeringsfond			43 954
3	Bruk av bundne investeringsfond			- 4 378 633
4	Budsjettert bruk av lån	- 129 287 643		- 129 287 643
5	Overføring frå drift i henhold til årbudsjett og fullmakter	- 10 105 000		- 10 105 000
6	Avsetjing til ubundne investeringsfond i henhold til årbudsjett og fullmakter	14 226 000		14 226 000
7	Bruk av ubunde investeringsfond i henhold til årbudsjett og fullmakter	- 15 887 338		- 15 887 338
8	Dekning av tidlegare års udekket beløp			-
9	Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert beløp før strykninger)			- 59 458 028
10	Strykning av avsetning til ubundne investeringsfond			-
11	Strykning av bruk av lån			52 010 665
12	Strykning av overføring fra drift			8 594 401
13	Strykning av bruk av ubundet investeringsfond			-
14	Udekket eller udisponert beløp etter strykning			- 1 147 038
15	Avsetning av udisponert beløp etter strykninger til ubundet investeringsfond			

16	Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp).			0

Konsolidert rekneskap

Konsolidert regnskap

Frå og med 2020 skal kommunar utarbeide konsolidert årsrekneskap i tillegg til årsrekneskap for dei enkelte rekneskapseiningane. Den konsoliderte rekneskapen for Kvam herad består av fylgjande rekneskapseiningar:

- Kvam herad
- Kvammabadet KF

§5-5 Bevilgningsoversikter investering - konsolidert

Oversikten er identisk med §5-5 for Kvam herad, og er derfor utelatt frå dette kapittelet.

§5-6 Økonomisk oversikt etter art drift - konsolidert

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap 2023	Rekneskap 2022
1 Rammetilskudd	344 674 095	318 808 180
2 Inntekts- og formuesskatt	285 440 522	297 375 643
3 Eiendomsskatt	42 232 708	39 385 597
4 Andre skatteinntekter	4 776 730	4 778 373
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	143 428 137	251 168 101
6 Overføringer og tilskudd fra andre	127 061 441	130 895 753
7 Brukerbetalinger	29 749 642	29 701 915
8 Salgs- og leieinntekter	137 653 056	124 212 030
9 Sum driftsinntekter	1 115 016 330	1 196 325 593
10 Lønnsutgifter	562 442 783	521 570 319

Årsmelding 2023

11 Sosiale utgifter	142 291 854	133 780 545
12 Kjøp av varer og tjenester	230 195 417	211 330 647
13 Overføringer og tilskudd til andre	149 270 858	197 823 486
14 Avskrivninger	55 977 165	51 963 679
15 Sum driftsutgifter	1 140 178 077	1 116 468 677
16 Brutto driftsresultat	- 25 161 746	79 856 916
17 Renteinntekter	21 893 451	11 599 409
18 Utbytter	37 446 552	17 607 424
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	2 849 298	- 479 390
20 Renteutgifter	- 42 955 135	- 28 708 216
21 Avdrag på lån	- 40 700 000	- 43 200 000
22 Netto finansutgifter	- 21 465 834	- 43 180 774
23 Motpost avskrivninger	55 977 165	51 963 679
24 Netto driftsresultat	9 349 584	88 639 822
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:		
25 Overføring til investering	1 510 599	3 261 433
26 Avsetninger til bundne driftsfond	18 154 223	12 525 816
27 Bruk av bundne driftsfond	- 16 665 212	- 20 756 705
28 Avsetninger til disposisjonsfond	35 214 673	124 807 522
29 Bruk av disposisjonsfond	- 29 864 698	- 31 198 245
30 Dekning av tidligere års merforbruk	1 000 000	1 000 000

31 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	9 349 584	89 639 822
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	- 1 000 000

Balanse

Oversikt - balanse	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endring
EIENDELER			
A. Anleggsmidler	3 410 308 972	3 211 328 478	198 980 494
I. Varige driftsmidler	1 878 918 623	1 810 705 473	68 213 150
1. Faste eiendommer og anlegg	1 604 777 697	1 555 476 039	49 301 659
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	274 140 926	255 229 435	18 911 491
II. Finansielle anleggsmidler	234 618 687	201 034 856	33 583 831
1. Aksjer og andeler	99 482 137	97 247 469	2 234 668
2. Obligasjoner	0	0	0
3. Utlån	135 136 550	103 787 387	31 349 163
III. Immaterielle eiendeler	0	0	0
IV. Pensjonsmidler	1 296 771 662	1 199 588 149	97 183 513
B. Omløpsmidler	686 088 491	676 576 176	9 512 315
I. Bankinnskudd og kontanter	206 249 543	208 861 297	-2 611 754
II. Finansielle omløpsmidler	225 301 364	218 525 936	6 775 428
1. Aksjer og andeler	0	0	0
2. Obligasjoner	225 301 364	218 525 936	6 775 428
3. Sertifikater	0	0	0

Årsmelding 2023

4. Derivater	0	0	0
III. Kortsiktige fordringer	254 537 585	249 188 943	5 348 642
1. Kundefordringer	19 942 766	12 179 598	7 763 168
2. Andre kortsiktige fordringer	73 208 516	123 794 244	-50 585 728
3. Premieavvik	161 386 303	113 215 100	48 171 203
Sum eiendeler	4 096 397 464	3 887 904 654	208 492 810
EGENKAPITAL OG GJELD			0
C. Egenkapital	1 175 306 547	1 075 851 531	99 455 016
I. Egenkapital drift	331 283 705	323 444 720	7 838 985
1. Disposisjonsfond	257 658 567	252 308 593	5 349 974
2. Bundne driftsfond	73 625 138	72 136 127	1 489 011
3. Merforbruk i driftsregnskapet	0	-1 000 000	1 000 000
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet	0	0	0
II. Egenkapital investering	33 372 126	40 515 181	-7 143 055
1. Ubundet investeringsfond	23 096 753	25 905 128	-2 808 376
2. Bundne investeringsfond	10 275 373	14 610 053	-4 334 679
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet	0	0	0
III. Annen egenkapital	810 650 716	711 891 630	98 759 086
1. Kapitalkonto	816 026 111	717 267 025	98 759 086
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	-5 375 395	-5 375 395	0
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	0	0	0
D. Langsiktig gjeld	2 695 187 951	2 513 243 518	181 944 433
I. Lån	1 470 588 442	1 356 636 249	113 952 193
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	153 688 442	128 036 249	25 652 193
2. Obligasjonslån	1 196 900 000	1 128 600 000	68 300 000

Årsmelding 2023

3. Sertifikatlån	120 000 000	100 000 000	20 000 000
II. Pensjonsforpliktelse	1 224 599 509	1 156 607 269	67 992 240
E. Kortsiktig gjeld	225 902 965	298 809 605	-72 906 640
I. Kortsiktig gjeld	225 902 965	298 809 605	-72 906 640
1. Leverandørgjeld	31 851 308	36 638 383	-4 787 075
2. Likviditetslån	0	0	0
3. Derivater	0	0	0
4. Annen kortsiktig gjeld	188 028 817	255 986 063	-67 957 246
5. Premieavvik	6 022 840	6 185 159	-162 319
Sum egenkapital og gjeld	4 096 397 463	3 887 904 654	208 492 809
F. Memoriakonti	0	0	0
I. Ubrukte lånemidler	101 692 093	19 969 071	81 723 022
II. Andre memoriakonti	19 680 479	23 817 485	-4 137 006
III. Motkonto for memoriakontiene	-121 372 572	-43 786 556	-77 586 016

Note

I konsolidert rekneskap inngår Kvam herad og Kvammabadet KF		
Andel av kommunalt foretak sine inntekter som kjem frå kommunen	44 %	
Andel av kommunalt foretak sine inntekter som kjem frå andre	56 %	
Overføring frå kommunen for å dekke inn meirforbruk i foretaket	0	

Noter

Rekneskapen til Kvam herad er sett opp iht kommuneloven (KL) av 22.juni 2018, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner 7. juni 2019, og god kommunal regnskapsskikk. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er rekneskapsført brutto, det vil seia at det ikkje er gjort frådrag for tilhøyrande inntekter til utgiftene – og omvendt. Vidare er dei tatt med i årsrekneskapen for vedkomande år, enten dei er betalt eller ikkje. Regnskapen skal avsluttast innan 22. februar. For utgifter og inntekter som enkeltvis ikkje kan fastsetjast eksakt for tidspunktet for rekneskapsavlegginga, vert det registrert eit estimert beløp. Justering ut frå eksakt beløp vert gjort påfølgjande år. For lån er det den delen av lånet som faktisk er brukt, som vert ført i investeringsrekneskapen. Ubrukte lånemidlar er registrert som memoriapost.

Årsrekneskapen for Kvammabadet KF inngår i konsolidert rekneskap for Kvam herad som ei juridisk eining.

Klassifiserings- og vurderingsreglar for anleggsmidlar, omløpsmidlar og gjeld I tråd med forskrift om årsrekneskap og årsmelding for kommunar er anleggsmidlar eigedelar bestemt til varig eige eller bruk for kommunen i balanserekneskapen. Eigedelar som ikkje oppfyller kravet til varig eige eller bruk, vert klassifisert som omløpsmidlar. Anleggsmidlar vert vurdert til anskaffelseskost og omløpsmidlar til det lågaste av anskaffelseskost og verkeleg verdi (lågaste verdi sitt prinsipp). Lågaste verdi sitt prinsipp vert fråvike i tilfelle der det er i tråd med god kommunal rekneskapsskikk for rekneskapsføring av sikring. Anleggsmidlar med avgrensa levetid, vert avskrive med like store årlege beløp over levetida til anleggsmiddelet. Avskrivingsperioden er i tråd med forskrift om årsrekneskap og årsmelding for kommunar, § 3-4. Avskrivning startar seinast året etter at anleggsmiddelet er skaffa eller tatt i bruk. Ved verdifall som ikkje er forbigåande vert anleggsmiddelet nedskrive til verkeleg verdi. Marknadsbaserte finansielle omløpsmidlar vert vurdert til verkeleg verdi. Gjeld som er tatt opp med føremål i tråd med kommunelova § 14-14 vert klassifisert som langsiktig. Anna gjeld er kortsiktig. Langsiktig gjeld vert vurdert til opptakskost, og vert oppskriven ved varig auking i forpliktinga. Kortsiktig gjeld vert vurdert til høgaste av opptakskost og verkeleg verdi. Dette vert fråvike i tilfelle der det er i tråd med god kommunal rekneskapsskikk for rekneskapsføring av sikring. Der kortsiktig gjeld vert vurdert likt som marknadsbaserte finansielle omløpsmidlar, vert den vurdert til verkeleg verdi.

Tap på krav: Kundekrav vert vurdert til pålydande verdi med frådrag for moglege tap. Det vert årleg gjort ein gjennomgang av kundemassen og konstaterte tap skal utgiftsførast. I tillegg vert det gjort ein konkret gjennomgang av kundemassen for å kunna utføra ei avsetjing på kundar der det risiko for tap.

Meirverdiavgift: For dei relevante tenestekområda vert det nytta reglar i tråd med meirverdiavgiftslova. Dette gjeld sjølvkostområde som VAR, kino, kantine og sal av konsesjons- og heimfallskraft. For dei andre tenestekområda vert det kravd meirverdiavgiftskompensasjon.

Sjølvkostutrekningar: Kvam herad har utarbeida etterkalkyle for betalingstenester i høve til Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14, Kommunal-og moderniseringsdepartementet, februar 2014). Kommunen nyttar konsulentfirmaet Momentum Solutions for å utarbeide kalkylen.

Pensjonar: Pensjonar vert ført i tråd med rekneskapsforskrifta § 3-5 om rekneskapsføring av pensjon

Note 1 Arbeidskapital

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, a)

BALANSEN	31.12.2023	01.01.2023	
Omløpsmidler	684 986 654	675 731 132	
Kortsiktig gjeld	224 801 127	296 964 561	
Arbeidskapital	460 185 527	378 766 571	
DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)			
Netto driftsresultat			
Netto utgifter/inntekter i investering			
Endring ubrukte lånemidler (økning +/- reduksjon-)			
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet			
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering			

Note 2 Kapitalkonto

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, b)

Kapitalkontoen skildrer kor mykje kommunen har brukt av sin eigenkapital til å finansiera anleggsmidlar. Dette framkjem som differansen mellom balanseført verdi av anleggsmidlar og langsiktig gjeld justert for ubrukte lånemidlar.

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, b)

Årsmelding 2023

BALANSEN	31.12.2023	01.01.2023
Anleggsmidler	3 410 308 972	3 211 328 478
Langsiktig gjeld	2 695 187 951	2 513 243 518
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	101 692 093	19 969 071
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker anleggsmidler		
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker langsiktig gjeld		
Netto endring	816 813 114	718 054 031

Note 3 Endring i rekneskapsprinsipp

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, c)

Ikkje aktuell

Note 4 Anleggsmiddel

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Bokført verdi pr. 31.12.2023- heile 1000	05ÅR	10ÅR	15ÅR	20ÅR	40ÅR	50ÅR	TOMT	Sum
Bokført verdi 01.01.23	22 657	24 322	1 765	206 485	1 146 497	330 063	78 894	1 810 683
Tilgang i året	6 719	10 141	725	16 889	52 511	36 722	483	124 190

Årsmelding 2023

Avgang i året	-	-	-	-	-	-	-	-
Delsalg i året	-	-	-	-	-	-	-	-
Årets ordinære avskrivninger	- 5 314	- 2 983	-	- 6 283	- 35 699	- 5 698	-	- 55 977
Årets nedskrivninger	-	-	-	-	-	-	-	-
Årets reverserte nedskrivninger	-	-	-	-	-	-	-	-
Bokført verdi 31.12.23	24 061	31 480	2 489	217 092	1 163 310	361 087	79 376	1 878 896

05ÅR = Edb-utstyr, kontormaskiner o.l.	
10ÅR = Anleggsmaskiner, maskiner, inventar,utstyr, verktøy og trans	
15ÅR= Programvare 15 år	
20ÅR = Brannbilar, parkeringplassar, tekniske anlegg	
40ÅR = Bustader, skular, bhg, idrettshallar, vegar, ledningsnett	
50ÅR = Lagerbygg, adm.bygg, sjukeheimar, kulturbygg, brannstasjon	
TOMT = Tomt/grunn	

Note 5 Aksjar og partar

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Konto	Konto (T)	Eigarandel	2023	2022	Endring
22163001	Biblioteksentralen SA	Samvirkelag	2 100	2 100	-

Årsmelding 2023

22163003	LL Det Norske Teatret	0,00 %	1	1	-
22165003	Bir AS	0,33 %	996 000	996 000	-
22165004	Sandvenhagen Næringsbygg AS (Norheimsund Industrie	Konkurs i 2015	1	1	-
22165008	Hardanger AKS AS (Storeholmen)	45,50 %	3 875 000	3 875 000	-
22165011	Kommunekraft AS	0,31 %	1 000	1 000	-
22165012	Reisemål Destination Hardanger Fjord AS	6,89 %	34 000	34 000	-
22165013	Hardangervegen AS	13,69 %	50 000	50 000	-
22165014	Kvam kraftverk AS	100 %	10 000 000	10 000 000	-
22165015	BKK aksjeoppskriving	0,90 %	50 576 543	50 576 543	-
22165016	Eigenkap.tilskot KLP	KLP	33 759 546	31 524 878	2 234 668
22165019	Stiftinga Hardanger og Voss Museum	Stifting	56 944	56 944	-
22165021	Øystese Kraft AS	24,40 %		-	-
22165022	Norheimsund Industriservice AS	Konkurs i 2016	1	1	-
22165023	E134 Haukelivegen AS	2,20 %	10 000	10 000	-
22170008	Vikøy vasslag SA	Samvirkelag	6 000	6 000	-
22170010	Tørvikbygd vasslag SA	Samvirkelag	50 000	50 000	-
22170013	Stiftinga Hardanger Fartøyvernseier	Stifting	10 000	10 000	-
22170015	Stiftinga Hardanger kunstsule	Stifting	1	1	-
22170017	Næringsshagen i Hardanger	9,52 %	50 000	50 000	-
22170018	Vann Vest AS	0,00 %	5 000	5 000	-
Sum aksjar og andelar per 31.12.2023			99 482 137	97 247 469	2 234 668

Note 6 Utlån Finansielle anleggsmiddel

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, c)

Låntaker	Utlån (beløp)	Finansiert med egne midler	Finansiert med lån	Vesentlig tap
Vann Vest AS	42 205	42 205		
Sum utlån	42 205	42 205	-	-

Note 7 Finansielle omløpsmidlar/ obligasjonar

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, d)

Konto	Utgjevar	Pålydande/ anskaffelseskost	Markedsverdi/ likningsverdi frå BCM 01012022	Verdiendring	Markedsverdi/ likningsverdi frå BCM 31122022
21120135	Jæren Sparebank 19/24	8 000 000	5 076 527	-25 391	5 051 136
21120142	Ørskog Sparebank 19/24	2 000 000	2 015 380	9 442	2 024 822
21120146	Nidaros Sparebank 19/24	10 000 000	10 055 978	107 522	10 163 500
21120150	Søgne og Greipstad Sparebank 21/25	4 000 000	3 965 120	48 833	4 013 953
21120151	Kvinesdal Sparebank 22/25	4 000 000	3 940 570	60 986	4 001 556
21120152	Orkla Sparebank 22/26	4 000 000	3 955 650	75 461	4 031 111

Årsmelding 2023

21120153	Skue Sparebank 22/25	12 000 000	11 942 007	124 620	12 066 627
21120154	Søgne & Greipstad Sparebank 22/24	5 000 000	4 988 100	35 800	5 023 900
21120155	Lillesands Sparebank 20/25	4 000 000	3 996 951	32 249	4 029 200
21120156	Sparebank 1 Nordmøre 22/27	2 000 000	2 002 817	27 963	2 030 780
21120157	Sparebank 1 Modum 21/26	21 000 000	20 834 940	244 073	21 079 013
21120158	Skudenes & Aakra Sparebank 21/26	8 000 000	7 859 333	117 723	7 977 056
21120159	Larvikbanken Sparebank 21/26	7 000 000	6 926 710	124 919	7 051 629
21120160	Flekkefjord Sparebank 22/26	4 000 000	4 016 020	48 282	4 064 302
21120161	Sparebank 1 SR-bank ASA 20/26	18 000 000	17 935 190	227 770	18 162 960
21120162	Sparebanken Vest 22/26	12 000 000	11 898 520	188 493	12 087 013
21120163	Sparebank 1 Nordmøre 22/25	4 000 000	4 019 760	28 200	4 047 960
21120164	Aasen Sparebank 21/26	5 000 000	4 899 806	82 766	4 982 572
21120165	Landkreditt Bank AS 21/26	17 000 000	16 810 356	288 244	17 098 600

Årsmelding 2023

21120166	Rørosbanken Røros Sparebank 23/27	5 000 000	5 000 000	77 000	5 077 000
21120167	Larvikbanken Sparebank 23/28	9 000 000	9 000 000	201 900	9 201 900
21120168	Skue Sparebank 23/27	2 000 000	2 000 000	43 072	2 043 072
21120169	Aurskog Sparebank 23/28	8 000 000	8 000 000	165 151	8 165 151
21120170	Rørosbanken Røros Sparebank 23/26	9 000 000	9 000 000	140 198	9 140 198
21120171	Skue Sparebank 23/28	12 000 000	12 000 000	110 900	12 110 900
21120172	Sparebanken Narvik 23/28	18 000 000	18 000 000	390 320	18 390 320
21120173	Søgne & Greipstad Sparebank 23/26	9 000 000	9 000 000	153 185	9 153 185
21120174	Sparebank 1 Nordmøre 23/29	3 000 000	3 000 000	31 948	3 031 948
		226 000 000	222 139 735	3 161 629	225 301 364

Note 8 Sikring av finansielle eiendeler og forpliktelsar

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, e)

Ikkje aktuell

Note 9 Låneportefølgje

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, a)

Årsmelding 2023

Konto	Långjevar	Lånetype	Lånegjeld per 31.12.2023	Innløysing	Rentefot per 31.12.2023	Flytande eller fast
24619028	Husbanken 135472819 - startlån	START	-1 352 481	01.07.2034	3,854	FLYTANDE
24619029	Husbanken 135502342 - startlån	START	-2 594 986	01.07.2034	3,854	FLYTANDE
24619030	Husbanken 135519197 - startlån	START	-1 300 000	01.06.2030	3,854	FLYTANDE
24619032	Husbanken 135550267 - startlån	START	-2 499 992	01.05.2029	3,854	FLYTANDE
24619033	Husbanken 135593044 - startlån	START	-5 506 248	01.03.2036	3,854	FLYTANDE
24619034	Husbanken 1356008421 - startlån	START	-6 551 720	01.10.2042	3,873	FLYTANDE
24619037	Husbanken 135616910 - startlån	START	-4 919 325	01.02.2045	3,873	FLYTANDE
24619038	Husbanken 13560979.20 - startlån	START	-13 900 044	01.06.2045	3,873	FLYTANDE
24619038	Husbanken 13563069 - startlån	START	-3 482 580	01.04.2044	3,873	
24619039	Husbanken 135630697 - startlån	START	-16 949 598	01.06.2045	3,873	FLYTANDE
24619040	Husbanken 13564079 - startlån	START	-7 903 943	01.05.2046	3,873	FLYTANDE
24619041	Husbanken 13584073 - startlån	START	-4 691 390	01.04.2069	3,873	FLYTANDE
24619042	Husbanken 13584530 - startlån	START	-4 791 540	01.11.2069	3,873	FLYTANDE
24619044	Husbanken 135848075 - startlån	START	-15 000 000	01.06.2050	3,873	FLYTANDE
24619045	Husbanken 1358500311 - startlån	START	-9 081 184	01.08.2050	3,842	FLYTANDE

Årsmelding 2023

24619046	Husbanken 13583201 - startlån	START	-14 063 411	01.06.2051	3,873	FLYTANDE
24619050	Husbanken 1358599011 - startlån	START	-9 600 000	01.07.2047	3,873	FLYTANDE
24619050	Husbanken 135859908 - startlån		200 000			
24619052	Husbanken 13586213 - startlån	START	-14 700 000	01.04.2048	3,873	FLYTANDE
24619054	Husbanken 1358659911 - startlån	START	-15 000 000	01.12.2048	3,873	FLYTANDE
Sum Husbanken			-153 688 442			
24819070	KLP lån 8317.61.92014		-92 700 000	28.04.2026	4,198	FAST
24819033	KLP lån 8317.53.46069		-69 000 000	02.09.2024	3,05	FAST
Sum KLP			-161 700 000			
24819014	Kommunalbanken 20190124		-175 500 000	11.03.2024	2,183	FAST
24819035	Kommunalbanken 20200084		-112 600 000	03.03.2025	2,002	FAST
24819036	Kommunalbanken 20210350		-195 000 000	13.10.2025	3,925	FAST
24819068	Kommunalbanken 20220035		-139 000 000	15.02.2027	3,59	FAST
24819069	Kommunalbanken 20220329		-73 100 000	30.10.2062	4,97	FLYTANDE
24819071	Kommunalbanken 20230168		-100 000 000	23.06.2053	4,54	FAST
24819072	Kommunalbanken 20230338		-129 000 000	27.04.2026	5,24	FAST
Sum kommunalbanken			-924 200 000			

Årsmelding 2023

24332017	DNB NO0013057406		-120 000 000	30.04.2024	5,175	
Sum DNB			-120 000 000			
24819051	Danske Bank NO0010876725		-111 000 000	11.03.2025	1,69	FAST
Sum Danske Bank			-111 000 000			
Sum Andre lån			-1 316 900 000			
SUM LÅN			-1 470 588 442			

Note 10 Minimumsavdrag

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, b)

Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	Beløp
Beregnet minimumsavdrag etter kommuneloven §14-18, 1. ledd	39 712 413
Korrigerings for mottatte avdrag videreutlån til avdrag andre lån	
Betalte avdrag	40 700 000
Differanse mellom beregnet, korrigerende og betalte avdrag	-987 587
Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	
Bokført verdi avskrivbare anleggsmidler 31.12	1 731 789 624
Bokført verdi lånegjeld 31.12	1 228 600 000
Avskrivninger	55 977 165

Note 11 Pensjon

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

	KLP18	KLP13	SPK	Sum
Premieinnbetaling ekskl. administrasjonskostnader	86 359 827	12 294 857	11 634 064	110 288 748
Netto pensjonskostnad eks adm.	-32 833 811	-5 918 698	-8 120 515	-46 873 024
Årets premieavvik	53 526 016	6 376 159	3 513 549	63 415 724
Pensjonsforpliktelse 31.12.2022 = IB	-905 308 178	-156 607 306	-89 148 965	-1 151 064 449
Noverdi av årets pensjonsopptjening	-39 311 792	-6 992 636	-7 157 535	-53 461 963
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	-33 220 351	-5 835 081	-2 739 705	-41 795 137
Administrasjonskostnader				-
Utbetalinger pensjonar for året	39 524 495	5 883 852	-	45 408 347
Amortisert estimatavvik	-24 295 157	-6 058 595	10 871 667	-19 482 085
Pensjonsforpliktelse 31.12.2023 = UB	-962 610 983	-169 609 766	-88 174 539	-1 220 395 288
Pensjonsmidler 31.12.2022 = IB	980 849 930	168 900 026	49 838 192	1 199 588 148
Forventa avkastning av pensjonsmidlane	39 698 332	6 909 019	1 776 726	48 384 077
Innbetaling pensjonsmidlar	88 480 100	12 630 070	11 898 876	113 009 046
Administrasjonskostnader	-2 120 273	-335 213	-264 812	-2 720 298

Årsmelding 2023

Utbetalinger pensjonar for året	-39 524 495	-5 883 852	-	-45 408 347
Amortisert estimatavvik	-11 809 294	619 943	-4 891 614	-16 080 965
Pensjonsmidler 31.12.2023 = UB	1 055 574 300	182 839 993	58 357 368	1 296 771 661
Netto pensjonsforpliktelse	92 963 317	13 230 227	-29 817 171	76 376 373
Arbeidsgjevaravgift av netto pensjonsforpliktelse 31.12.2023	-	-	-4 204 221	-4 204 221
Endring arb.gj.avg netto p.forpliktelse i 2023	-10 651 387	-1 733 274	1 338 598	-11 046 063
Premiefond	KLP18	KLP13	SPK	Sum
Premiefond per 31.12.2023		2 586 177	89 645 033	92 231 210
Akkumulert og amortisert premieavvik 2023 §3-5				
Antall år premieavvik skal dekkes inn på (1 eller 7)	7	7	7	7
Akkumulert premieavvik 31.12.2022	81 594 600	11 989 663	202 077	93 786 340
Sum amortisert premieavvik	19 047 065	2 150 251	-142 260	21 055 056
Arbeidsgiveravgift av sum amor. Premieavvik	2 685 636	303 185	-20 059	2 968 763
Akkumulert premieavvik 31.12.2023	116 073 551	16 215 571	3 857 886	136 147 008
Arb.gj.avg på akkumulert premieavvik 31.12.2023	16 366 371	2 286 396	543 962	19 196 728

Årsmelding 2023

Føresetnader for berekningane:	KLP18	KLP13	SPK
Avkastning på pensjonsmidlane	4,00 %	4,00 %	4,00 %
Diskonteringsrente	6,50 %	3,50 %	4,00 %
Årleg lønsvekst	2,48 %	2,48 %	2,97 %
Årleg auke i G	2,48 %	2,48 %	2,97 %
Årleg regulering av pensjonar	1,71 %	1,71 %	
Amortiseringsperioden er ulik ut i frå kva år premieavviket har oppstått:			
2002 - 2010: 15 år			
2011 - 2013: 10 år			
2014 - dd: 7år			

Note 12 Garantiar

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, d)

Garantien er stilt for :	Garantiansvar pr 31.12.2023 (i kr)	Garantien utløper (år)
BIR AS (del av ansvar)	609 555	2033
BIR AS Kausjonsansvar KLP lån 8317.53.03726	1 842 105	2051
Kommunalbanken (Ferde) Jondalstunnelen	1 580 000	2025
Heradet sitt garantiansvar pr 202312	4 031 660	

Note 13 Bundne fond

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Årsmelding 2023

Fondsoversikt ligg i kapittelet “Vedlegg og rettleiing til årsmeldinga”

Bunde fond - formål	Bokført verdi 01.01.	Avsetnad 2023	Bruk 2023	Bokført verdi 31.12.2023
Bundne driftsfond				
Selvkostfond	10 571 413	3 400 811	1 005 541	12 966 684
Øremerket statstilskudd	23 438 486	6 768 477	7 459 126	22 752 062
Næringsfond/Kraftfond	35 883 169	7 793 599	7 928 091	35 748 677
Gavefond	1 758 102	167 331	272 454	1 648 753
Husbankfond	484 956	24 005		508 962
Sum	72 136 126	18 154 233	16 665 212	73 625 138
Bundne investeringsfond				
Øremerket statstilskudd	6 242 168	270 630	1 529 732	43 954
Gavefond	7 382	365	-	0
Husbankfond	6 192 678	-	-	0
Innbetalt Husbanklån	2 147 586	8 741 579	2 848 901	0
Sjølvkostfond	20 237	-	-	0
Sum	14 610 052	9 012 574	4 378 633	10 275 373

Note 14 Sjølvkost

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Sjølvkostnoten ligg i kapittelet “Vedlegg og rettleiing til årsmeldinga”

Note 15 Sal av aksjar (finansiell anleggsmiddel)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, c)

Det er ikkje seld finansielle anleggsmiddel i 2023

Note 16 Ytingar til leiande personar

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, d)

Ytingar til leiande personar kjem fram i tabellen under. Med leiande personar meiner ein rådmann og ordførar.

	2023	2022	2021
Løn og anna godtgjering til rådmann	1 428 368	1 488 557	1 340 108
Løn og anna godtgjering til rådmann for verv i kommunal samanheng	-		
Løn og anna godtgjering til ordførar	1 041 736	989 381	952 158
Løn og anna godtgjering til ordførar for verv i kommunal samanheng			
Sum leiande personar	2 470 104	2 477 938	2 292 266

Note 17 Ytingar til revisor

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, e)

Honorar for revisjonstenester kjem fram i tabellen under. Revisjon inkluderer både rekneskapsrevisjon og forvaltingsrevisjon.

	2023	2022	2021
Revisjonshonorar - forvaltning	519 096	547 075	376 075
Revisjonshonorar - rekneskapsrevisjon	352 784	254 745	230 850

Årsmelding 2023

Selskapskontroll - kontrollutvalget	184 363	123 830	137 200
Sum revisjon	1 056 243	925 650	744 125

Note 18 Konsolidert rekneskap

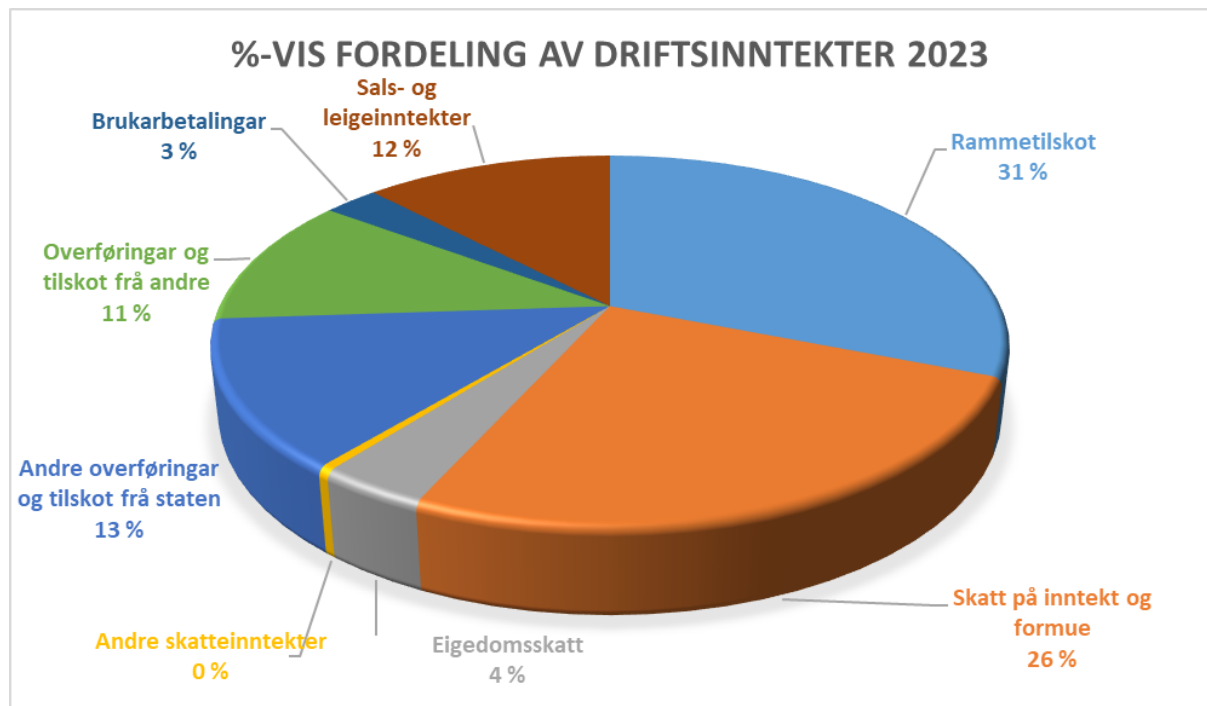
I konsolidert rekneskap inngår Kvam herad og Kvammabadet KF

Andel av kommunalt foretak sine inntekter som kjem frå kommunen	44 %	
Ande av kommunalt foretak sin e inntekter som kjem frå andre	56 %	
Overføring frå kommunen for å dekke meirforbruk i foretaket	0	

Økonomiske hovudlinjer

Driftsinntekter

Staten påverkar i stor grad inntektspostane til kommunen i form av skatt og rammetilskot. I tillegg styrer staten inntekter gjennom enten direkte fastsetjing som pris på barnehageplass og satsar for pleie- og omsorgstenester, eller gjennom lovverk som husleigelova og eigedomsskattelova og regelverk for sjølvkostområde. Diagrammet under viser %-vis fordeling av driftsinntektene.

Rammetilskot og skatt utgjorde 57% av dei totale driftsinntektene til kommunen i 2023. Auken på skatt og rammetilskot frå 2022 til 2023 var 14 mnok.

	Regnskap 2023	Opphavelg bud. 2023	Justert bud. 2023	Rekneskap 2022	Avvik reg. bud - rek- 2023
Rammetilskot Distriktstilskot Sør- Norge	7 068	7 068	7 068	6 792	0
Rammetilskot Inntektsutjamnande	23 778	23 857	24 888	29 000	1 110
Rammetilskot reduksjon kraft	0	-7 600	0	0	0
Rammetilskot Ordinært	309 376	303 822	309 376	267 010	0
Rammetilskot Skjønnsdel	4 000	4 000	4 000	4 725	0
Kostnader knytt til smittevern - Korona	0	0	0	9 229	0
Vaksinering - Korona	452	0	0	1 513	-452
Uten diverse	0	0	0	539	0

Rammetilskot totalt	344 674	331 147	345 332	318 808	658
Skatt og inntekt på formue	285 440	272 472	276 061	297 375	-9 379
Skatt og rammetilskot totalt	630 114	603 619	621 393	616 183	-8 721

Eigedomsskatt er den største inntektsposten som kommunen sjølv kan påverka. I 2023 utgjorde den 3,8% av driftsinntektene. På næring var promillen 7. Dette er maksimal sats. På bustad og fritid har kommunane lov til å ta maksimalt 4 promille. I Kvam var promillen 3,0. I 2023 vart botnfrådraget på alle bustad- og fritidseigedomar auka frå 200 000,- til 300 000,-. I 2023 utgjorde eigedomsskatteinntektene 42% på bustad og fritidsbustad og 58% på næring. Utvikling i eigedomsskatt fordelt på dei to kategoriane, er vist i graf under.

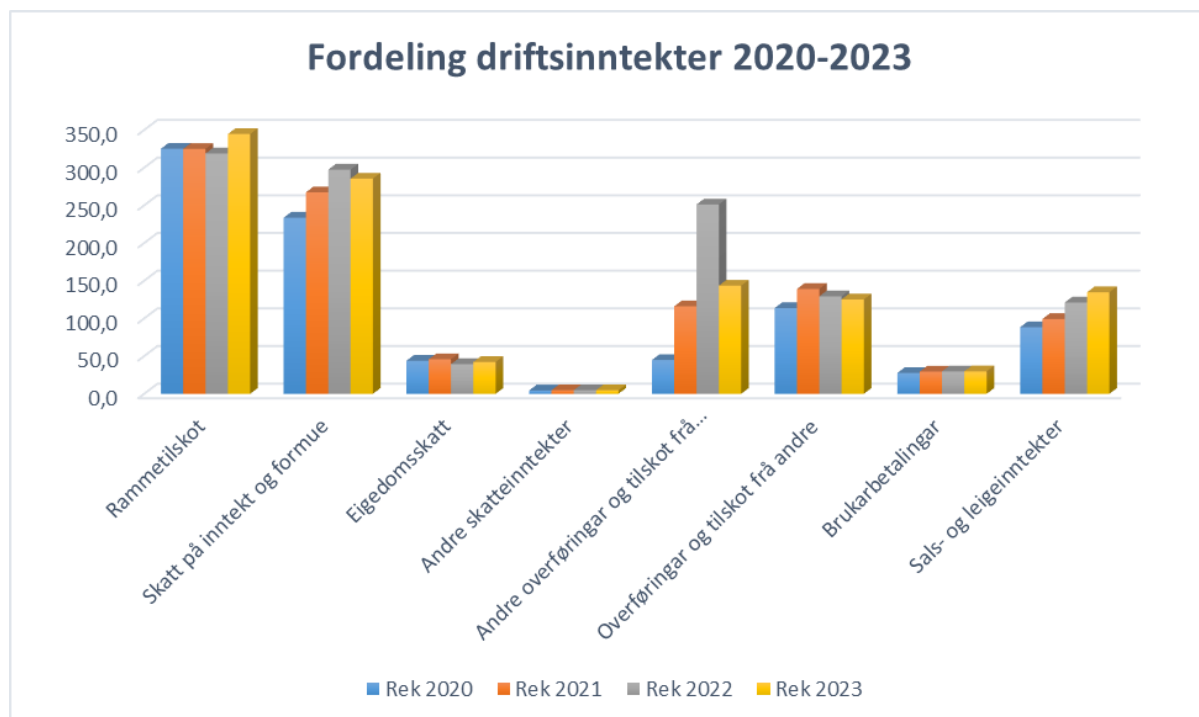
Andre skatteinntekter er konsesjonsavgift. Ved konsesjonar gitt etter vassdragsreguleringslova plikter kraftverkseigar å betale ei årleg avgift til berørte kommunar. Inntekta vert avsett til bunde fond. Posten tilsvarer 0,4% av kommunen sine driftsinntekter.

Andre overføringar og tilskudd frå staten utgjer i 2023 12,9% av inntektene til kommunen. Posten inneheld sal av heimfallskraft, vertskommunetilskot, havbruksfond, rentekompensasjon, IMDI tilskot til NAV og nokon andre mindre tilskot.

Brukarbetalingane kjem med få unntak frå oppvekst og pleie og omsorg. Nokon av satsane kan kommunen sjølv fastsetje, men det meste er fastsett av lovverk. I tillegg til betaling for barnehage, SFO og pleie- og omsorgstenester er det betaling for kulturskule, ferieklubb og eigenandel legevakt og fysioterapi. I 2023 var brukarbetalingane 2,7% av dei totale driftsinntektene.

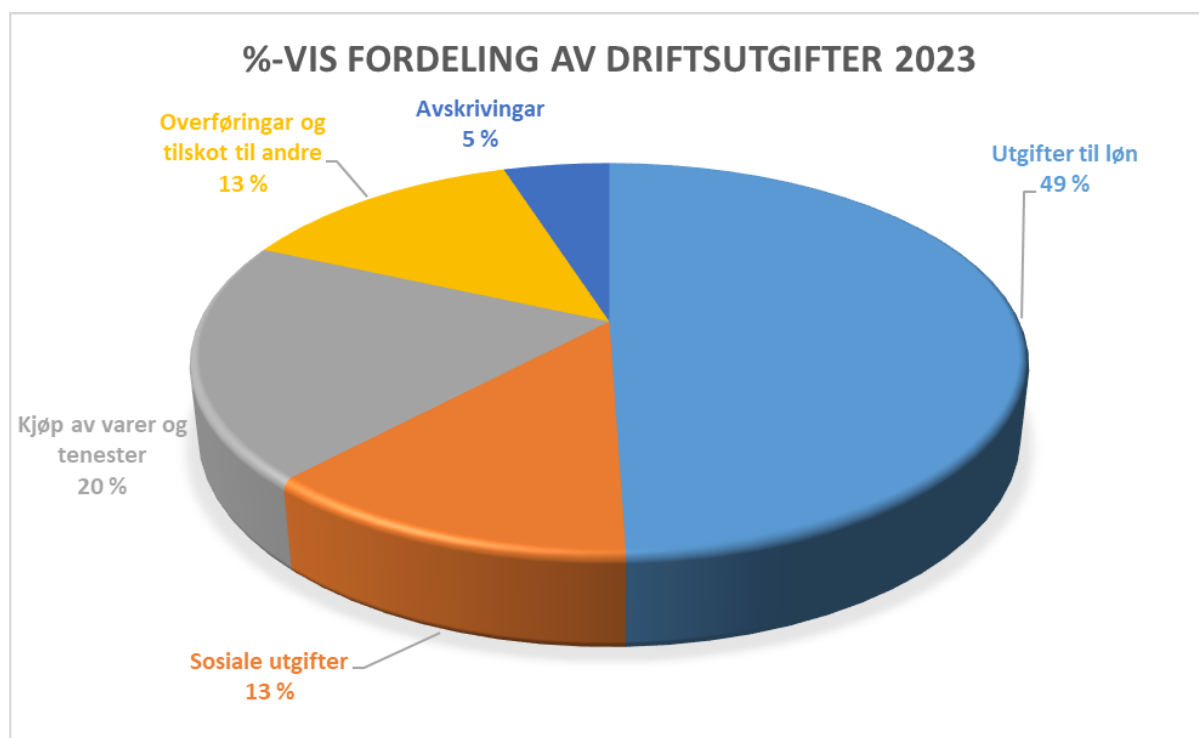
Overføringar og tilskot frå andre utgjer 11,3 % av dei totale driftsinntektene. Det meste på denne samleposten er refusjonar på direkte utgifter som kommunen har hatt. Dei største refusjonsinntektene er sjukelønsrefusjon og momskompensasjon, som til saman utgjer 48% av overføringane . Andre refusjonar er refusjon frå NAV, Helfo, sal av tenester til andre kommunar, gjesteelevar med meir. Resten av inntektene består av øyremerka tilskot, gåver og overføringar. Det omfattar tilskot/overføring frå IMDI, Bufdir, Statsforvaltar, helsedir., HELFO, fylke, kulturdep., landbruksdep., med fleire.

Salgs- og leigeinntekter utgjorde 12,1% av kommunen sine inntekter i 2023. Av dette er 24% kommunale gebyr, 26% sal av konsesjonskraft, 15% husleigeinntekter og 24% gebyrinntekter på vatn, avløp, plan og byggesak i 2023. Dei resterande 12% av inntektene er blant anna sal av mat, kinobillett, purregebyr, utenlandsvaksine, fellingsavgift, bruk av kommunale kaiar og sal av tenester på veg, reinhald og brann med meir.

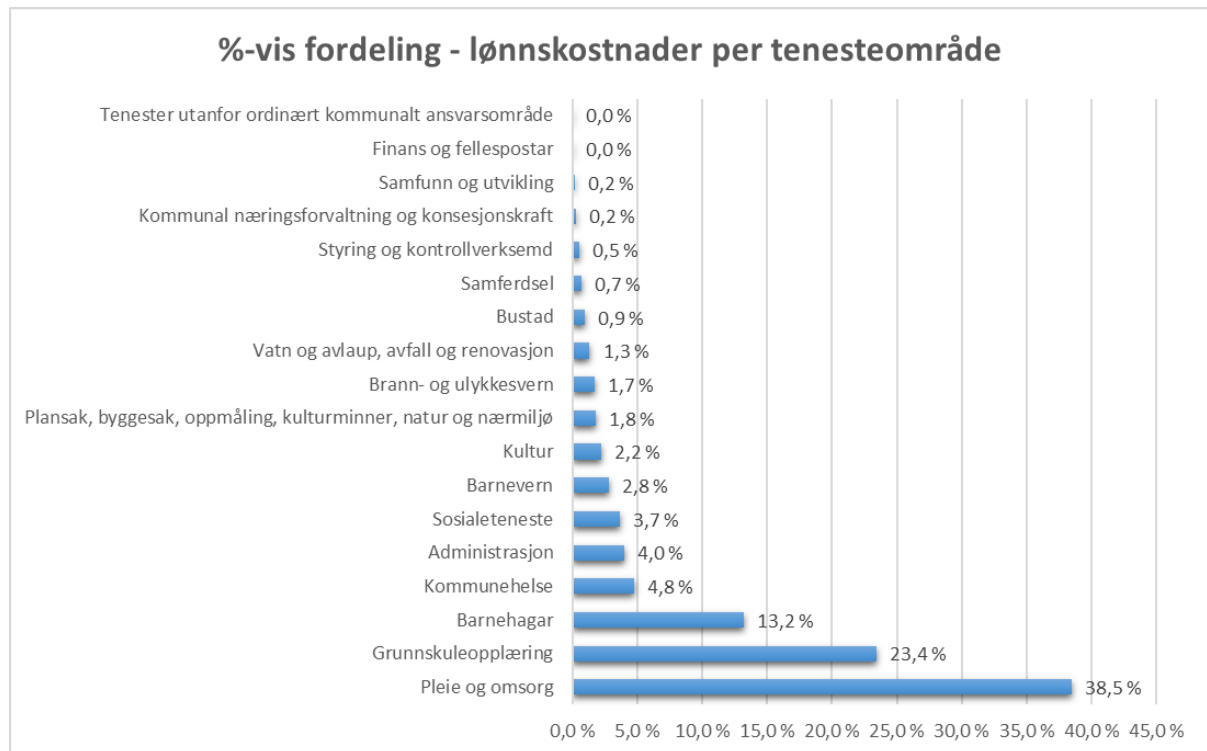
Driftsutgifter

Diagrammet under viser %-vis fordeling av driftsutgiftene.

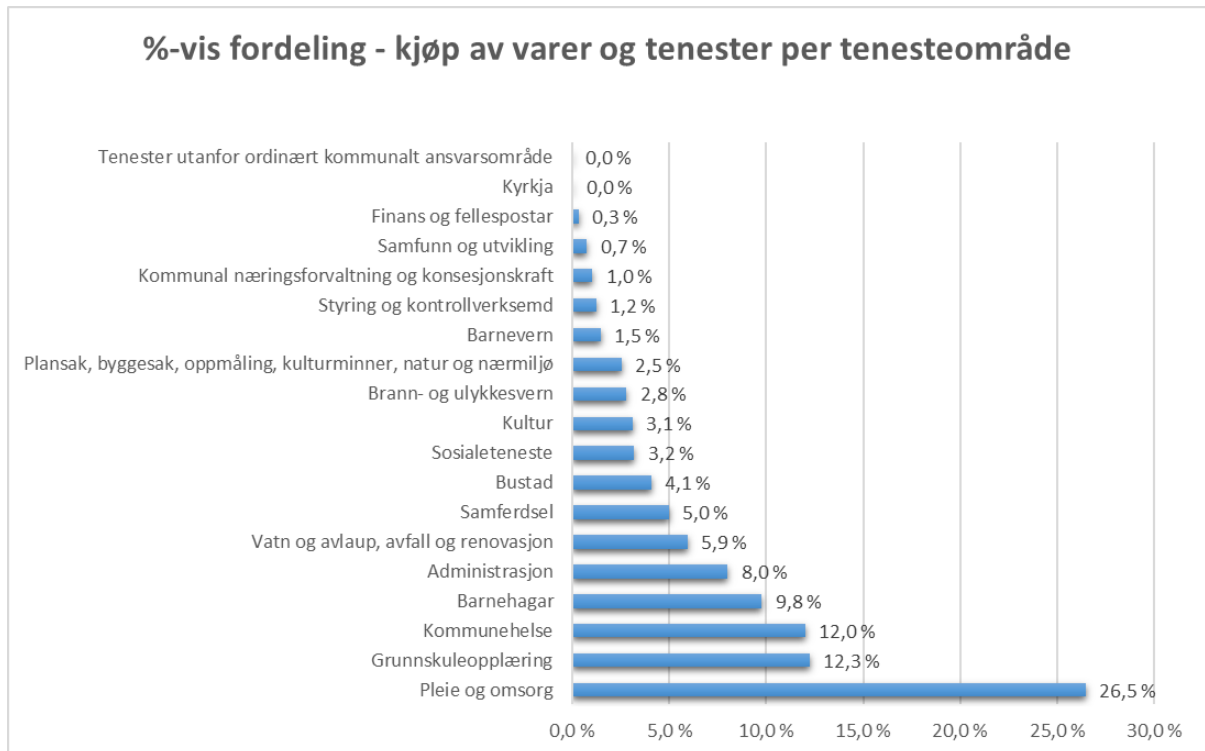

Lønn og sosiale utgifter utgjorde i 2023 62% av utgiftene til kommunen. Lønnsutgifter inneholdt alt av fastlønn med faste tillegg, variable tillegg, vikarutgifter, godtgjersler, frikjøp, introduksjon- og kvalifiseringsstønad, skyssgodtgjersle og utgiftsdekning fosterheim. Sosiale utgifter er kostnader som er direkte tilknytt lønn. Det vil seie pensjon, premieavvik, gruppelivsforsikring og arbeidsgjevaavgift.

Pleie- og omsorgstenestene er det mest arbeidskrevjande området med 39% av alle lønnsmidlane i kommunen. På dei neste plassane kjem grunnskule (23%) og barnehage (13%). %-fordelinga mellom dei tre store tenestene har halde seg nokså stabilt dei siste åra. Dei resterande 25% er fordelt på dei 15 andre tenesteområda.

Kjøp av varer og tenester inneholdt alle kjøp av varer og tenester som kommunen gjer for å kunne driva dei kommunale tenestene. Dette omfattar også kjøp av tenester der ein leverandør på vegne av kommunen leverer kommunale tenester direkte til brukar, som privat barnehage og BPA (brukarstyrt personleg assistent).

Det er framleis utgifter til produksjon av pleie- og omsorgstenester og grunnskule som krev mest. Kommunehelse er det tredje største.

I pleie og omsorg var den største kostnadane kjøp av tenester som erstattar eigenproduksjon, som BPA og kjøp av institusjonsplassar i andre kommunar. Andre store driftskostnader var mat, bruk av vikarbyrå, elektrisitet, IKT lisensar, medisin, vaskeritenester, leige av transportmiddel og transportutgifter.

På grunnskule var skuleskyss den største kostnaden i 2023. Andre store utgiftspostar er elektrisitet, lærebøker, overføringar til friskulen, IKT lisensar, husleige, betaling for gjesteelevar i andre kommunar, konsulentonorar og inventar.

Dei klart største utgiftspostane i kommunehelse i 2023 var kommunalt driftstilskot. Andre større postar er kjøp frå andre, husleige, konsulentonorar og andel i interkommunal legevakt. Kommunale driftstilskot er tilskot til fastlegar og fysioterapeutar. Kjøp frå andre og konsulentonorar omfattar utbetaling til legar på utekontor og på legevakt, samt fastlegevikarar. Etter at kommunen er begynt å leige plass til kommunale legar på dei private legekontora er også husleige blitt ein stor kostnad på kommunehelse.

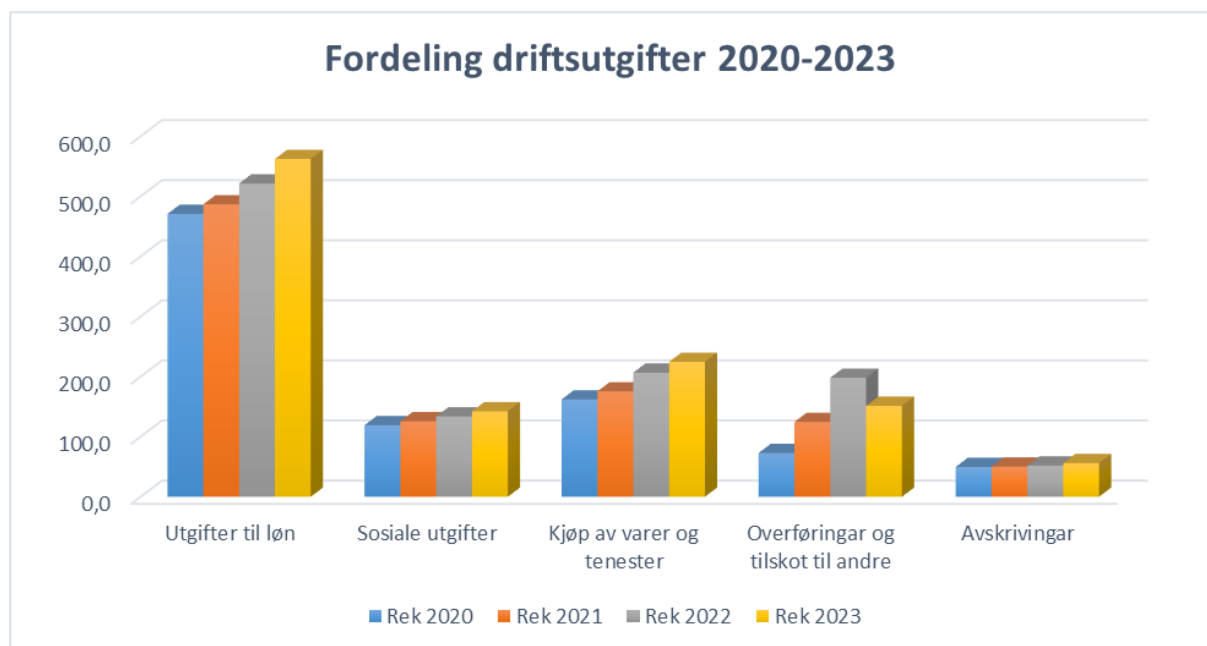
På barnehage utgjorde overføringa til den private barnehagen 67% av alle utgiftene på varer og tenester. Dei nest største postane var mat og drikke, elektrisitet, forbruksmateriell, IKT lisensar, materiale til drift og vedlikehald og inventar.

Administrasjon sin klart største kostnad i 2023 var IKT lisensar og IKT utgifter på 50% av totalen. Dei nest største utgiftspostane var forsikring, konsulentonorar, kjøp frå andre kommunar, elektrisitet, kurskostnader og medlemskontigentar. Mykje av varer og tenester som vert ført på administrasjon går til heile organisasjonen, som felles IKT-system kursutgifter, forsikringar, medlemskontigentar og bedriftshelseteneste.

Overføringer og tilskot til andre utgjorde i 2023 13,3% av dei totale driftsutgiftene.

Overføringer og tilskot er utgifter som ikkje er knytt til levering av kommunale tenester, men tilskot som er utbetalt til andre. Skatt på heimfallskraft og utgifter til kjøp av kraft er definert som ei overføring, og utgjorde 46% av dei totale overføringane og tilskota i 2023. Meirverdiavgiftskompensasjonsutgifta utgjorde 16,4% av totalen . Kommunen utbetaler ei rekkje med tilskot til lag, organisasjonar og private, 19% av overføringane gjekk til dette. Kommunen betaler også tilskot til kyrkja, sosialhjelp, hjelpetiltak i barnevernet og næringstilskot som alt kjem under samleposten overføringer og tilskot til andre.

Avskrivningane ligg som ein utgiftspost, men vert trekt ut att av driftsrekneskapen før utrekning av netto driftsresultat. I den kommunale rekneskapen er det i staden låneavdrag og renter som vert kostnadsført.

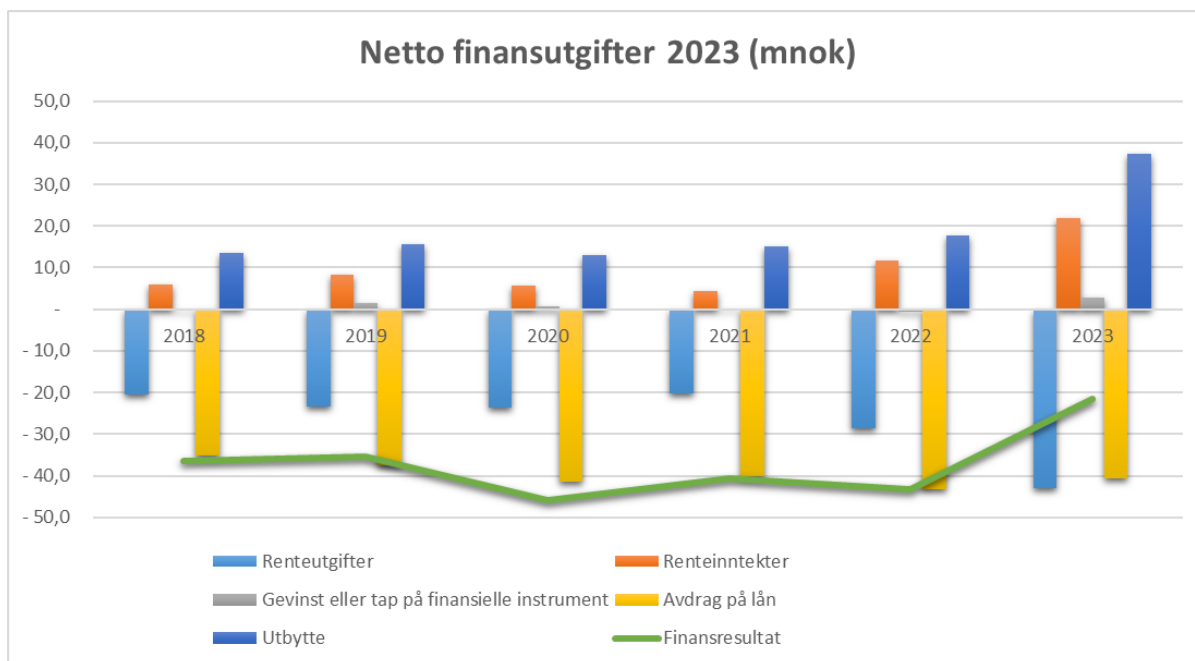
Finansresultat

Den grønne linja i diagrammet under viser endring i netto finansresultat i perioden 2018-2023. Stolpane viser kva type inntekter og utgifter som inngår i finans. Store avdrag på lån gjer at finansresultatet er negativt.

I 2023 mottok Kvam herad eit historisk høgt utbytte på totalt 37,5 mottok, 19,8 mnok meir enn i 2022. Utbytte frå Kvam energi var på 21 mnok og på 16 mnok frå Eviny.

Renteoppgangen har stor innverknad på drifta til Kvam herad. Renteutgifter på lån auka med 14,3 mnok frå 2022 til 2023. Per 31.12.2022 var vekta gjennomsnittleg rente på låneportefølgjen til heradet 2,76 %. Per 31.12.2023 er den 3,97%. Tli samalikning var den i 2021 på 1,57%.

Renteinntekter er renter på bank, vidareutlån, obligasjonar og rente på uteståande krav. Renteutgifter er renter på obligasjons-, sertifikat- og husbanklån. Gevinst og tap på finansielle omløpsmidlar viser netto tap/gevinst på kommunen sine obligasjonar.

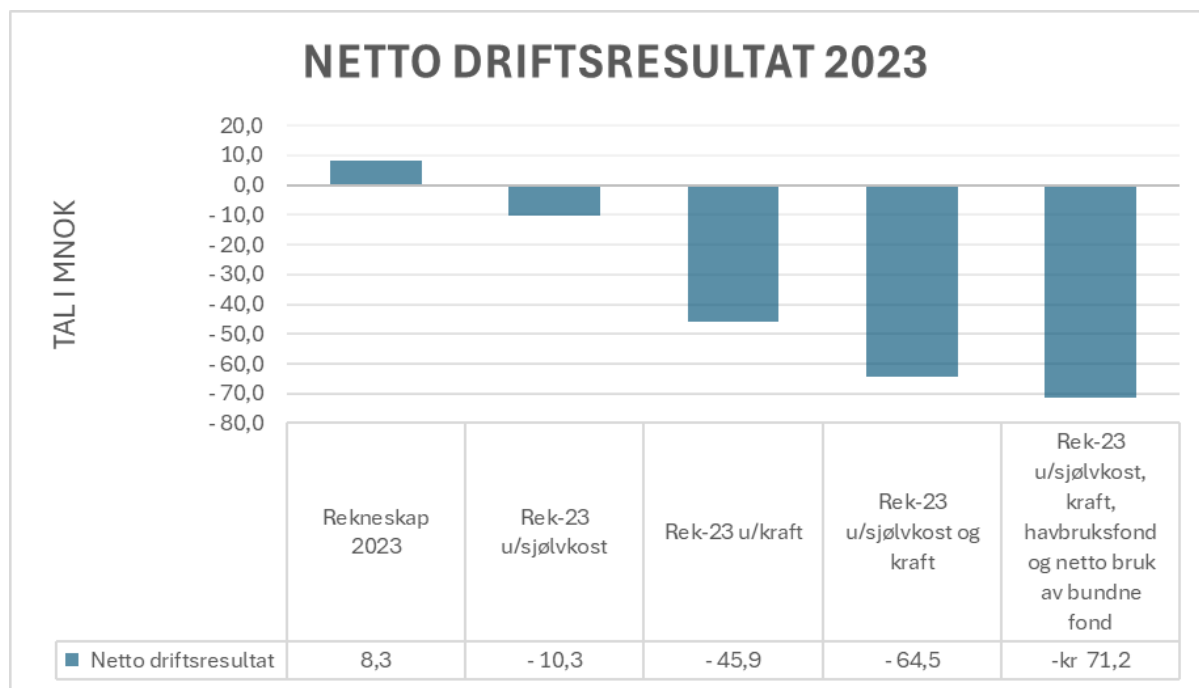
Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i 2023 vart eit positivt resultat på 8,3 mnok. Dersom me trekk ut sjølvkost, kraft eller begge deler vert resultatet eit heilt anna.

Resultat på sjølvkost varierer frå år til år i forhold til budsjetterte utgifter og kva nivå som er sett på prisar og gebyr. Sjølvkost er forklart meir utfyllande på tenesteområdet Vatn og avløp, avfall og renovasjon. Netto driftsresultat utan sjølvkost er eit negativt resultat på 10,3 mnok.

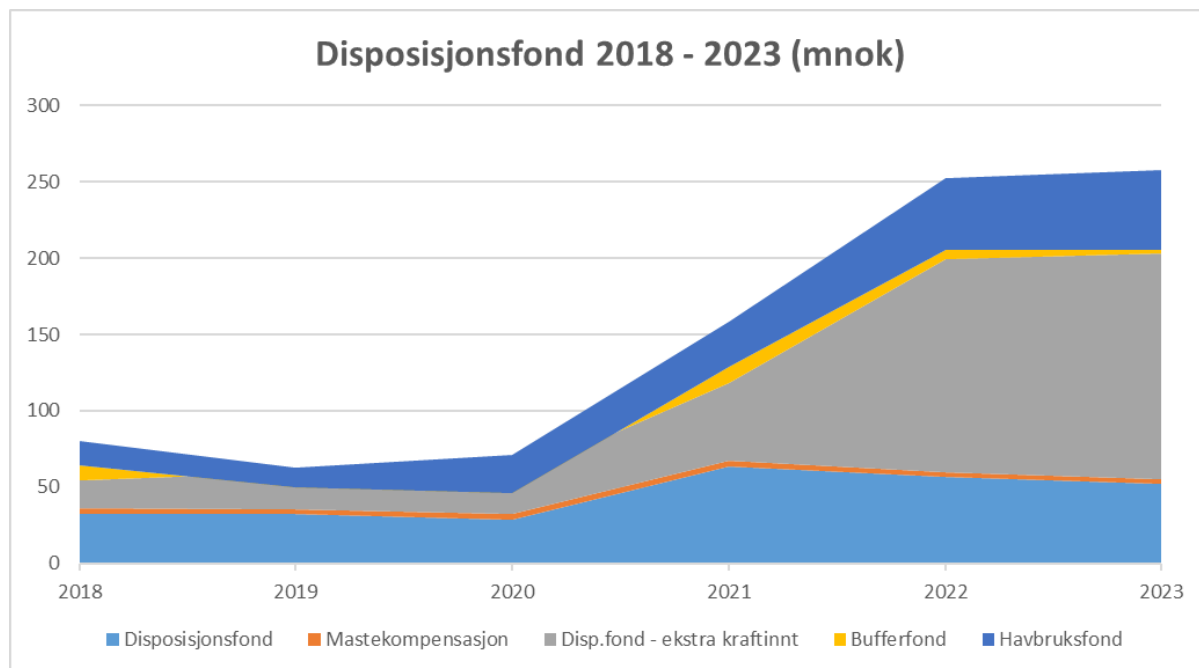
Kvam herad er ein kraftkommune, men nivået på kraftinntekter varierer mykje frå år til år. Utan kraftinntekter i 2023 ville heradet hatt eit negativt netto driftsresultat på 46 mnok.

Dersom me trekk ut sjølvkost, kraft, inntekt frå Havbruksfond og netto driftsresultat finansiert av bundne fond aukar det negative netto driftsresultatet på 71,2 mnok i 2023.

Disposisjonsfond

Diagrammet under viser utgåande balanse per 31.12.2023 på disposisjonsfonda til heradet, fordelt på dei ulike fonda. Disposisjonsfond er det same som ubundne driftsfond. Mykje av midlane på fonda er bunde opp i vedtak og finansiering av drift i økonomiplanperioden. I kapittelet vedlegg ligg dokumentet fondsoversikt 2023, som er ein fullstendig oversikt over alle fonda til kommunen.

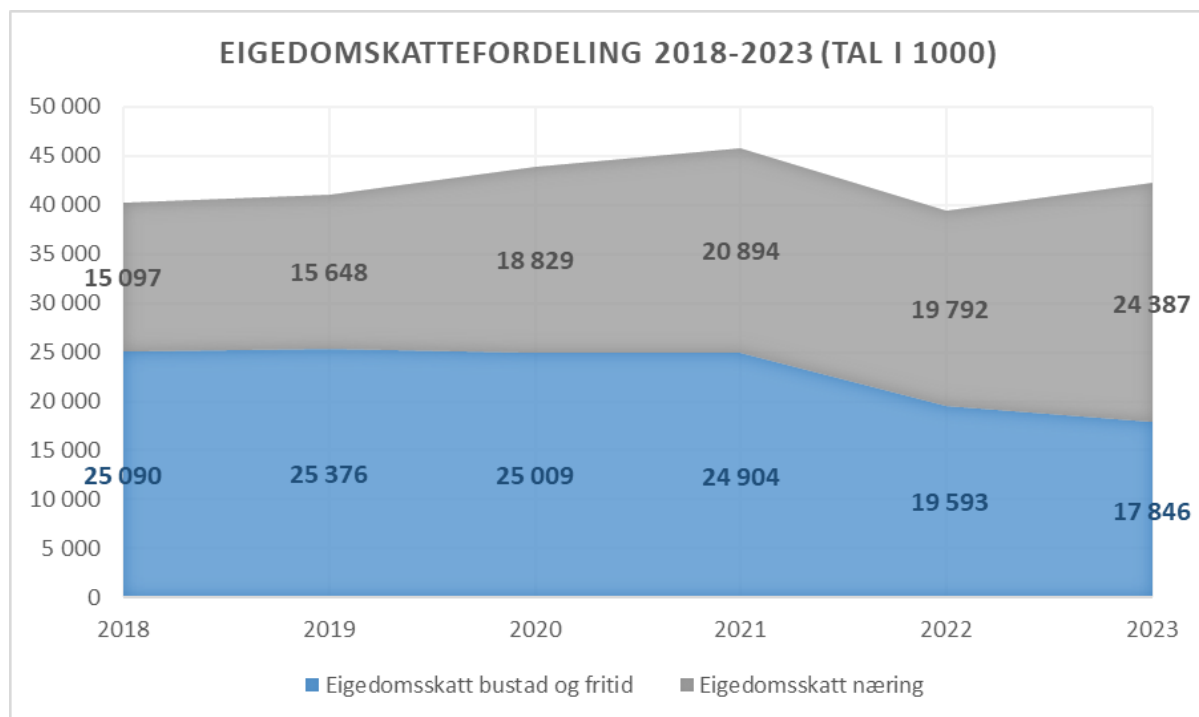

Eigedomsskatt

Diagrammet viser fordelinga mellom eigedomsskatt på næring og på bustad og fritid i perioden 2018 til 2023. På bustad og fritid er den totale inntekta jamn fram til 2021, før skatten vart sett ned i 2022 og ytterlegare redusert i 2023.

Frå 2022 til 2023 vart botnfrådrag på bustad og fritid auka frå 200 000,- til 300 000, . Promillen stod fast på 3,0.

På næring er det større variasjonar. Næring har hatt maksimalsats på 7 promille i heile perioden. I 2020 vart alle eigedomar retaksert med verknad frå 01.01.2021. Eigedomsskattegrunnlag for kraftselskap vert utarbeida av Skatteetaten og varierer frå månad til månad.

KOSTRA hovudtal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Prioritet				
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger (B) *)	146 762	131 240	105 639	145 062
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	6,7 %	-2,3 %	0,1 %	2,1 %
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger (B) *)	136 993	134 202	105 584	141 975

Årsmelding 2023

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	21,1 %	23,1 %	13,4 %	16,5 %
Økonomi				
Avdrag (netto) Andel av brutto driftsinntekter (prosent)	3,6 %	3,7 %	4,0 %	4,6 %
Frie inntekter i kroner per innbygger *) **)	68 001	66 802	67 223	68 051
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	102,9 %	110,6 %	92,2 %	71,6 %

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev.bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Frie disponible inntekter						
skatt på inntekt og formue	-297 376	-272 472	-270 855	-285 441	14 586	5,4 %
Ordinært rammtilskudd	-318 808	-338 747	-345 332	-344 674	-658	-0,2 %
Skatt på eigedom	-39 386	-37 500	-37 500	-28 693	-8 807	-23,5 %
Andre generelle statstilskudd	-51 668	-44 926	-48 226	-46 806	-1 420	-2,9 %
Konsesjonsavgift	-4 778	-4 400	-4 400	-4 777	377	8,6 %
Sum Frie disponible inntekter	-712 016	-698 045	-706 313	-710 390	4 077	-0,6 %

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Rekneskap 2022	Opph. bud. 2023	Rev.bud. 2023	Rekneskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sentrale utgifter						
Pensjon	58 473	60 742	61 196	60 293	903	1,5 %
Sum Sentrale utgifter	58 473	60 742	61 196	60 293	903	1,5 %

Utvikling i netto driftsresultat

Beløp i 1000

	Rekneskap i fjor	Opph. bud.	Rev. bud.	Rekneskap
Bruk av avsetninger				
Bruk av bundne driftsfond	-20 757	-25 895	-42 285	-16 665
Bruk av disposisjonsfond	-31 198	-79 845	-92 597	-29 865
Sum bruk av avsetnader	-51 955	-105 740	-134 882	-46 530
Avsetninger				
Overføring til investering	3 261	0	9 930	1 511
Avsetninger til bundne driftsfond	12 526	28 213	30 558	18 154
Avsetninger til disposisjonsfond	124 808	65 699	35 215	35 215
Sum avsetnader	140 595	93 912	75 703	54 879
Netto driftsresultat	-88 640	11 828	59 179	-8 350
Sum driftsinntekter	-1 191 599	-1 145 147	-1 067 509	-1 110 296
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter	7,4 %	-1,0 %	-5,5 %	0,8 %

Samfunnsutvikling

Kvam herad har ulike roller å fylla. Ei av dei er å driva fram ynskt samfunnsutvikling. Utviklinga vert styrt ut frå visjonen til kommunen om å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid.

Visjon

Å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid – create a remarkable future.

Visjonsomtale

Kvam herad har som visjon å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid – create a remarkable future. Visjonen ligg til grunn for kommuneplanen for 2015-2030 (HST-064/15, 6.10.15). Slagordet ut frå visjonen er «Framtida er her». Dei samfunna som klarar å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid er dei som oppmodar til eksperimentering, dyrkar risikovilje, pleier innovatørar, set pris på kreativitet og fremmar det særeigne. Dette gjev oss fire underbyggjande faktorar:

Talent - Toleranse – Trivsel – Teknologiutnytting

Mål og tiltak

Hovudmålet til Kvam herad er: *Vidareutvikla eit pulserande og sjølvstendig regionsenter som knyter saman Hardanger og Bergensregionen.*

Kvam må ha fokus på å vidareutvikla eige regionsenter i samspel med lokal- og nærsentra for å vera ei motvekt og eit attraktivt alternativ til sentralisering. I kommunereforma er Kvam definert som ein av dei kommunane som står "ufrivillig åleine". Dette utfordrar oss ved at etablerte samarbeid opphøyrer, men nye moglegheiter kan oppstå i nye konstellasjonar. Kommuneplanen set langsiktige mål og strategiar for heile Kvammasamfunnet, Kvam herad sin tenesteproduksjon og kommunen som organisasjon. For å nå måla, er det valt fylgjande hovudstrategiar: «stadutvikling», «bustad», «infrastruktur», «verdiskaping» og «livskvalitet».

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»
Stadutvikling <i>Sentra våre skal byggja på ei berekraftig utvikling, styrkjast med eit større mangfald av private og offentlege tenestetilbod, ei god blanding</i>	Sentra våre skal framstå som estetisk vakre slik at det vert attraktivt å bu, vitje og etablere seg der.	Kvam herad skal aktivt bidra med vidare planlegging, sikring og opparbeiding av fellesareal i sentrumsområda.

Årsmelding 2023

<i>mellom bustad, forretning og kontor, god tilrettelegging for alle med varierte møteplassar som innbyr til trivsel, samarbeid opplevingar og fysisk aktivitet.</i>		2023: Områdeplan for Øystese under arbeid 2023: Reguleringsplan ferdig, nytt byggeprosjekt for ny vidaregåande skule med attraktive uteområde starta opp
	Sentra våre skal framstå som trafiksikre og trygge for mjuke trafikkantar	Kvam herad skal fortsetja arbeidet med å planleggja, tilretteleggja og opparbeida gode gang- og sykkelvegssystem i, rundt og gjennom sentra. 2023: I planarbeid for Øystese, Norheimsund og Ålvik
	Sentra våre skal vidareutviklast med eit stort engasjement	Kvam herad skal leggja til rette for brei medverknad, med idédugnader og folkemøte, der spesielt barn og unge skal vera invitert.
	Me vil at fellesareala og infrastrukturen i tettstadane skal framstå som attraktive, tiltrekkjande og tilgjengelege	Kvam herad skal ha ansvaret for at den felles infrastrukturen vert bygd ut. 2023: Vidareført i planarbeid.
	Me vil at sentrumsområda skal vera mangfaldige og ha ei blanding av service, kontor og bustad	Kvam herad skal i si planlegging sørgja for at sentrumsområda får ein god variasjon i mellom service, kontor og bustad. 2023: Vidareført i planarbeid.
	Me vil ha trygge og gode tettstadar og lokalsamfunn	Kvam herad skal med godt og tverrfagleg ROS-arbeid driva med førebyggjande og helsefremmande arbeid for å hindra ulukker og skadar.

		2023: Mesteparten av revisjon av overordna ROS gjennomført, i tillegg til ROS og beredskapsarbeid for helse og oppvekst. Ny trafikkisikringsplan og regodkjenning som trafiksikkert herad.
	Me vil ha aktive handelsentra	Det skal leggjast til rette for at det skal vera attraktivt å etablera seg med forretningar i sentrum. 2023: Nye planar vidarefører arbeidet
	Me vil at den framtidige gjennomgangstrafikken skal gå utanom Norheimsund	Me planlegg trafikken i tunnel. 2023: Anbudskonkurranse for reg.plan gjennomført.

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»
Bustad Kvam herad skal ha eit variert bustadtilbod tilgjengeleg for alle grupper som ynskjer å busetja seg i kommunen og som ynskjer å verta buande, samt at folk vert buande lengst mogleg i sin eigen heim.	Me vil ha eit meir variert og godt tilgjengeleg bustadtilbod i heile kommunen.	Kvam herad skal til ei kvar tid sjå til at det er godkjente areal- og reguleringsplanar i heile kommunen. 2023: Områdeplan for Øystese under utarbeiding. Elles er det godkjentte, private bustadareal på "lager" i kommunen.
	Me vil ha tett utnytting i sentra og spreidd i grendene.	Kvam herad skal i si planlegging følgje opp arealstrategiane forsenterstruktur og utnytting av LNF-område. 2023: Lagt til grunn i planarbeid

Årsmelding 2023

	Me vil at det skal vera tilrettelagt rimelege bustadformer for førstegongsetablerarar og andre som treng hjelp og rettleiing.	Kvam herad skal bidra med god rettleiing, god utnytting av verkemidlar og god planlegging. 2023: Auka rammer til startlån til 30 mnok.
	Me vil at Kvam herad skal vera ein aktiv pådrivar for bustadbygginga i Kvam.	Kvam herad skal oppretta eit eige bustadkontor, som skal ha ansvaret for utbygging og rettleiing. 2023: Bustadkoordinator tilsett.
	Me vil at våre bustadområde skal ha attraktive uteområde, med høg kvalitet og tilgang på nærrekreasjonsområde.	Kvam herad skal sikra tilgang på gode nærmiljøområde, som er universelt utforma og tilrettelagt for alle som ynskjer å nytta dei. 2023: Samarbeidet med BOF heldt fram. Stor satsing på å sikra sentrale friluftsområde med statlege midlar.
	Me vil ha attraktive tomter langs med sjøen i frå Vikøy til Laupsa.	Kvam herad skal kartleggja den funksjonelle strandsona, der fortetting skal skje i noverande bebygde område og område som er egna til rekreasjon og friluftsliv skal sikrast mot utbygging. 2023: Lagt til grunn i arealplan
	Me vil ha ein funksjonell og god infrastruktur inn til våre nye bustadfelt.	Kvam herad skal bidra som tilretteleggjar og pådrivar for å få på plass infrastruktur.

		2023: Arbeid med investeringsprosjekt på veg til byggefelt i Norheimsund (Sandven) og Øystese (Torebøen).

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»
Infrastruktur og kommunikasjon Kvam skal ha ein trafikkssikker og effektiv infrastruktur – eksternt i mot Bergen for å utvide kommunen sin bu- og arbeidsregion, og internt i heile kommunen for å sikre ei betre samhandling mellom grendene.	Me vil ha ein trygg og god veg til ein større og bu- og arbeidsmarknadsregion i og rundt Bergen.	Kvam herad skal i samsvar med sin eigen arealstrategi arbeide med å få på plass Hardangertunnelen. 2023: Fylkeskommunen har engasjert konsulentfirma som har arbeidd vidare med reg.plan.
	Me vil at internkommunikasjonen skal vera god i heile kommunen i frå Gravdal til Kjepso, slik at samhandlinga vert styrka.	Kvam herad skal sørgja for at godkjente reguleringsplanar for infrastrukturen vert realiserte og me skal samhandla med regionale styremakter for å få plass Fv 7, Fv 48 og Fv 49 igjennom kommunen. 2023: Kommunen arbeider med fleire reg.planar på fylkeskommunale vegar. Vegarbeid i fylkeskommunal regi på strekkja Øystese-Granvin.
	Me vil at området mellom Norheimsund og Øystese, samt tilkomsten til Sjusete skal verta betre tilgjengeleg.	Kvam herad skal i samsvar med arealstrategien for Tolomarka få på plass ny veg i kommuneplanen sin arealdel.
	Me vil at kollektivtilbodet skal verta betre internt i kommunen og til bergensregionen.	Kvam herad skal samarbeide med fylkeskommunen for å få til eit betre kollektivtilbod i Kvam og mellom Kvam og bergensregionen.

		2023: svarar på årleg høyring om kollektivtilbod. Ferjetilbod Tørvikbygd-Jondal utvida sommarstid. Delfinansiering for å forlenga hurtigbåttilbod.

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»
Verdiskaping gjennom samarbeid I Kvam vil me ha ein kultur for å dyrka fram entreprenørane, kunnskapen, møteplassane, det frivillige arbeidet, kulturtilboda og lokaldemokratiet	Entreprenørskap I Kvam vil me ha ein kultur for å dyrka fram entreprenørane som kan få fram nye idéar, nye produkt, nye verksemder og verdiskaping til beste for samfunnet.	I Kvam skal me etablera nye og ta vare på gamle møteplassar for samarbeid og nytenking. 2023: Analyse av næringsliv i kommunen
	Møteplassar I Kvam vil me ha eit mangfald av arenaer innanfor kultur, idrett og det frivillige lagslivet.	I Kvam skal me støtta opp om og leggja til rette for at det frivillige lagslivet kan styrkjast og vidareutviklast til beste for alle innbyggjarane. 2023: Ei rekke tilskotsordningar vart delt ut
	Frivilligheit og kommunen I Kvam vil me dyrka fellesskapet mellom kommunen og det frivillige for å leggja til rette for folk sin trivsel og helse.	I Kvam skal me leggja tilhøva til rette slik at frivillig sektor får gode levekår og utviklar seg på eigne premisser. 2023: Sjå over
	Breidde og mangfald i kulturlivet I Kvam vil me ha breidde og mangfald i kulturtilbodet.	I Kvam skal me støtte opp om lag organisasjonar, og frivillige og inkluderande tilbod som møter alle sine behov. 2023: Sjå over
	Lokaldemokratiet I Kvam vil me ha ei aktiv og deltakande befolkning.	I Kvam skal me leggja til rette for at dei folkevalde har reell innflytelse på samfunnsutviklinga.

		2023: Gjennomført fylkes- og kommuneval. Betra vilkår for folkevalde.
	Vidaregåande skular I Kvam vil me ha eit godt skuletilbod for ungdommar opp til 19 år.	I Kvam skal me i lag med Hordaland (no Vestland) fylkeskommune leggja til rette for ein sentrumsnær og framtidsretta skule i Norheimsund. 2023: Byggeprosjekt starta 1.8.23
	Kunnskap- og kompetansedeling i næringslivet I Kvam vil me satsa på kunnskap og kompetanse i næringslivet.	Kvam herad skal i samarbeid med næringslivet arbeida for koplingar i mellom Kvam herad, lokale verksemdar og forskingsmiljø. 2023: Analyse av næringslivet i Kvam, presentert i møte med næringslivsrepresentantar. Leigd fjernarbeidsplasslokale.
	Opplevingsøkonomien I Kvam vil me få på plass heilårs aktivitetstilbod som tek utgangspunkt i fjord, fjell og vatn.	I Kvam skal me profesjonalisera oss som opplevingskommune. 2023: Vidare satsing på marknadsføring av Kvam som turistmål.

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»
Livskvalitet I Kvam skal me arbeida for at dei som bur i kommunen skal oppleva høg livskvalitet og at samfunnet vårt vert opplevd på same vis.	Frivillig sektor I Kvam vil me ha frivilligheit og dugnadsinnsats som eit viktig fundament i lokalsamfunnet.	I Kvam skal me støtta opp om eldsjeler og dei som driv fram det frivillige lags- og organisasjonslivet. 2023: Ei rekke tilskotsordningar vart delt ut

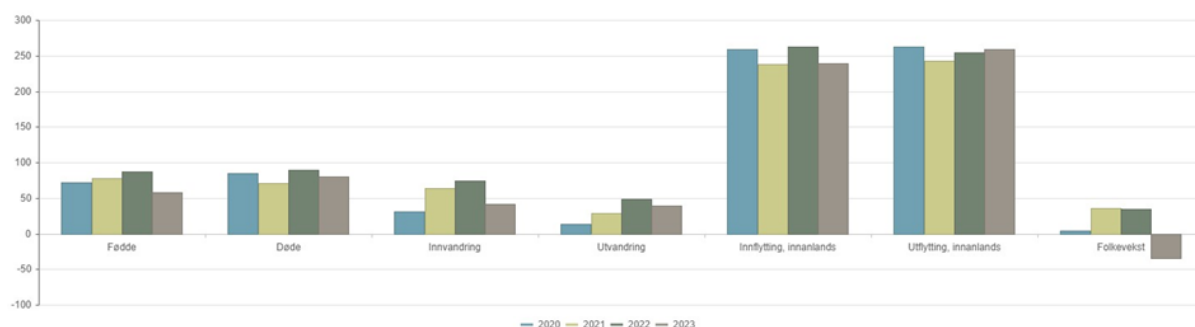
	Arbeid - og aktivitetstilbod I Kvam vil me at alle skal komme seg ut i arbeid.	I Kvam skal kommunen og næringslivet samarbeide, for å få alle ut i arbeid 2023: fleire møte med m.a næringshage, næringsråd og -lag, Handalag m.fl. Kommunen har i tillegg felles prosjekt med andre kommunar i regionen og NAV.
	Fysisk aktivitet hjå befolkninga I Kvam vil me at alle skal vere litt meir i fysisk aktivitet.	I Kvam skal alle tiltak leggjast til rette for meir fysisk aktivitet for einskildmennesket.
	Barnehage I Kvam vil me ha barnehagar som skal vera ein god arena for sosialisering, integrering og læring.	I Kvam skal det leggjast til rette for eit godt læringsmiljø som fremmar integrering og sosialisering. 2023: Auka rammer til bemanning og fleire opptak i løpet av året enn lovpålagt.
	Tverrfagleg samarbeid I Kvam vil me ha eit samfunn tufta på toleranse og samarbeid	I Kvam skal me oppmuntra til og leggja til rette for møteplassar som fremjar samarbeid.
	Samfunnstryggleik Kvam skal ha eit trygt samfunn som er førebudd på uventa hendingar slik at menneske, miljø og materielle verdier er tilstrekkeleg sikra mot fare	Gjennomføra gode risiko- og sårbarheitsanalysar med gode kunnskapsgrunnlag. Kontinuerleg fokus på førebyggjande tiltak. Gjennomføra faste øvingar der offentlege og private aktørar samarbeider 2023: Overordna ROS og ROS for oppvekst og helse har hatt fokus.

Demografi og folketalsutvikling.

Folketalet i Kvam i 4.kvartal 2023 var 8 496 innbyggjarar. Dette var ein nedgang på 21 personar sidan 3.kvartal. Fødselstalet var uvanleg lågt i 2023, etter eit høgare tal i 2022.

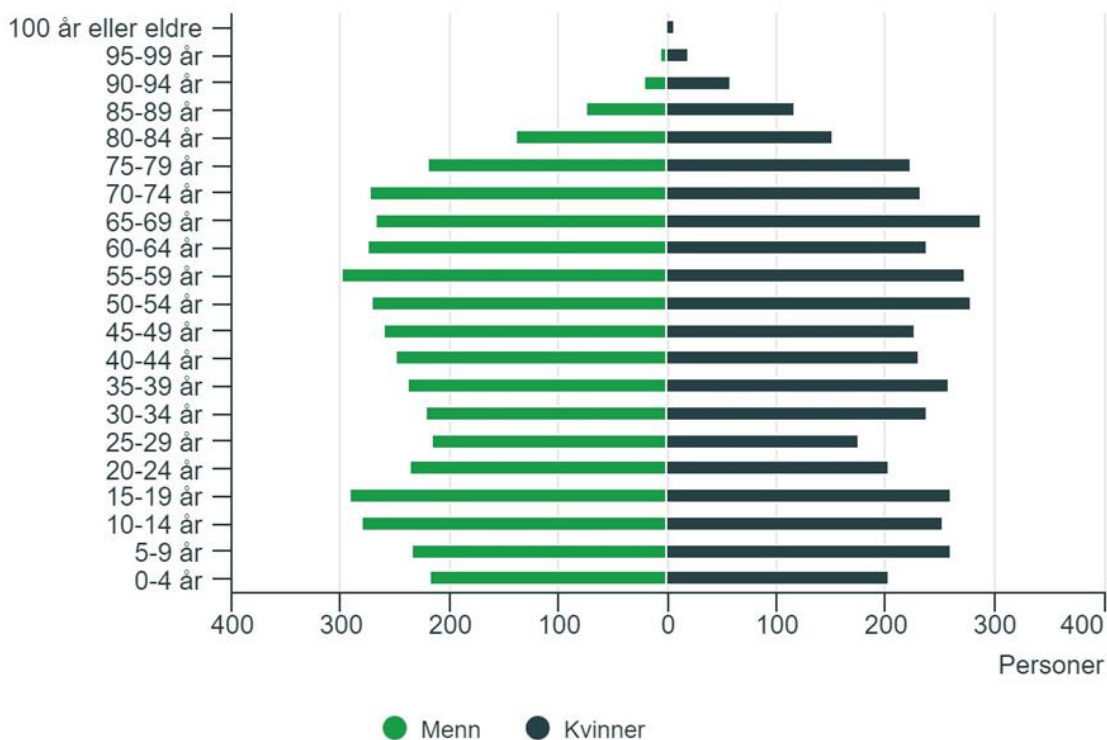
Befolkningspyramiden viser at blant menn, så er den største gruppa i mellom 55 og 59 år (298 personar), den nest største gruppa er mellom 15 og 19 år (292 personar). Blant kvinner så er den største gruppa i mellom 65 og 69 år (287 stk), den nest største gruppa er mellom 50 og 54 år (279 stk)

Figur som viser folketalsendringa i Kvam i frå 2020 til 2023, basert på fødde, døde, innvandring, utvandring, innflytting/innanlands og utflytting/utanlands:

Aldersfordeling for innbyggerne i kommunen

Alder

Kilde: Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Prognosane for folketalsutvikling for Kvam, peikar nedover både mot 2023 og mot 2050.

Forventet utvikling

Kilde
Regionale befolkningsframskrivinger, Statistisk sentralbyrå

FN sine bærekraftsmål

FN sine bærekraftsmål er verda sin felles arbeidsplan for å utrydda fattigdom, nedkjempa ulikskap og stoppa klimaendringane innan 2030. Måla gjeld for alle land i verda. Til saman er det 17 mål, illustrert under.

Til kvart mål er det utarbeidd forklaring og delmål, sjå lenkja: <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>. I Noreg er mange av måla nådd, men me har framleis mål som både er aktuelle for oss som nasjon og oss som kommune. Og sjølv om nokre av måla vert rekna for nådd, må me framleis arbeida med tema som fattigdom, likestilling, rent vatn og gode sanitærforhold. Andre mål utfordrar oss likevel meir, som ansvarleg forbruk og å stoppa klimaendringane. Under er nokre av måla som er aktuelle for vår kommune.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak
3 - God helse "Sikra god helsa og fremja livskvalitet for alle, uansett alder"	3.3) Innen 2030 stoppa epidemiane av aids, tuberkulose, malaria og neglisjerte tropiske sjukdomar samt bekjempe hepatitt, vassbårne og andre smittsame sjukdomar.	Oppdatera smittervernplanen og gjera den kjent Ta i bruk infeksjonskontroll-program
	3.4) Innan 2030 redusera prematur dødelegheit forårsaka av ikkje-smittsame sjukdomar med ein tredel gjennom førebygging og behandling, og fremja mental helse og livskvalitet.	Laga plan for helsemessig og sosial beredskap Utvikla målretta informasjon til alle einingar omkring «helse i alt me gjer»
	3.5) Styrka førebygging og behandling av misbruk, blant anna av narkotiske stoff og skadeleg bruk av alkohol.	Overordna folkehelsegruppe i kommunen og deltaking i folkehelsgruppe interkommunalt og på fylkesnivå
	3.6) Innan 2020 halvera talet på dødsfall og skadar i verda forårsaka av trafikkulykker.	Følgja opp rusmiddelpolitisk handlingsplan
		Oppfylgjing av underskriven avtale om trafikksikker kommune og tenesteavtale med politiet 2023: Planarbeid for helsemessig og sosial beredskap starta opp. Regodkjent som trafikksikkert herad.

		Gjennomført politiråd. Ny tenesteavtale under arbeid.
4 - God utdanning "Sikra inkluderande, rettferdig og god utdanning og fremja moglegheit for livslang læring for alle"	4.5) Innan 2030 avskaffa kjønsskilnader i utdanning og opplæring og sikre lik tilgang til alle nivåer innanfor utdanning og yrkesfagleg opplæring for sårbare personar, deriblant personer med nedsett funksjonsevne, urfolk og barn i utsette situasjonar. 4.7) Innan 2030 sikra at alle elevar og studentar tileigner seg den kompetanse som er nødvendig for å fremja bærekraftig utvikling, blant anna gjennom utdanning for bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettar, likestilling, fremja av ein freds- og en ikkjevaldskultur, globalt borgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold og kulturen sin medverknad til bærekraftig utvikling.	Sikre heiltids-introduksjonsprogram for flyktningar og på bakgrunn av individuell kartlegging av kompetanse og motivasjon laga karriereplan for arbeid og utdanning Ta imot lærlingar og studentar Laga kompetanseplanar 2023: Satsing på vidare generell kompetanseheving, med bruk av Dossier for kompetanseplanlegging. Vidare satsing på lærlingar, i samarbeid med Handalag.
9 – Innovasjon og infrastruktur "Byggja solid infrastruktur, fremja inkluderande og bærekraftig industrialisering og medverka til innovasjon"	9.1) Utvikla påliteleg, bærekraftig og solid infrastruktur av høg kvalitet, herunder regional og grensekryssande infrastruktur, for å støtta økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommeleg pris og likeverdig tilgang for alle. 9.4) Innen 2030 oppgradera infrastruktur og omstilla næringslivet til å verta meir bærekraftig, med ein meir effektiv bruk av ressursar og større bruk av reine og	Arbeida vidare med klimanettverk og ny energi- og klimaplan Krav i kommuneplan til planlegging av infrastruktur, bygge miljøvennlege bygg og sette energikrav. Halda fram arbeidet med å sanera VA-anlegg

	miljøvenlege teknologiformer og industriprosessar, der alle land gjer ein innsats etter eiga evne og kapasitet.	Halda fram satsing på bruk av el-bilar som tenestebil i Kvam herad 2023: Nye leasingbilar er el-bilar Ei rekkje VA-prosjekt i løpet av året Strandebarm omsorg bygd med fleire miljø- og energiomsyn. Det gjeld også for ny vidaregåande skule. Kvam herad deltek m.a. i Klimapartner Vestland.
12 – Ansvarleg forbruk og produksjon "Sikra bærekraftig forbruks- og produksjonsmønster"	12.5) Innan 2030 betydeleg redusera avfallsmengda gjennom forbod, reduksjon, gjenvinning og ombruk. 12.7) Fremja berekraftige ordningar for offentlege anskaffingar, i samsvar med dei enkelte land sin politikk og prioriteringar. 12.b) Utvikla og innføra metodar for å overvaka konsekvensane av ein berekraftig utvikling på ei turistnæring som er berekraftig, skapar arbeidsplassar og fremjar lokal kultur og lokale produkt.	Samarbeida med BIR for å redusera, gjenvinna og ivareta resterande avfall på best mogleg måle. Arbeida vidare med klimanettverk og ny energi- og klimaplan Gjennomføra tiltak i innkjøpsstrategi. Samarbeida med Visit Hardangerfjord AS, fylkeskommunen og andre partar for ei berekraftig utvikling av turistnæringa. 2023: Arbeid med berekraftig turistnæring saman med

		Hardangerkommunane - rapport for "Grønt hytteliv" presentert. Kvam deltek i fleire nettverk for klima.
13 – Stoppa klimaendringane "Handla umiddelbart for å bekjempe klimaendringane og konsekvensane av dei"	13.1) Styrka evna til å stå imot og tilpassa seg klimarelaterte farer og naturkatastrofar i alle land. 13.3) Styrka enkeltpersonar og institusjonar si evne til å motvirka, tilpassa seg og redusera konsekvensane av klimaendringar og deira evne til tidleg varsling, samt styrka kunnskapen og bevisstgjeringsen om dette.	Arbeida vidare med klimanettverk og ny energi- og klimaplan Gjennomføra ROS-analysar for ulike delar av organisasjonen Klargjera tilfluktsrom Gjennomføra beredskapsøvingar Delta i beredskapskampanjar 2023: ROS-arbeid igangsett. Utflytting frå tilfluktsrom til arkiv gjennomført. Det har vore fleire reelle beredskapshendingar. Nytt beredskapssystem teke i bruk.

Klimarekneskap

FN sine berekraftsmål

FN sine berekraftsmål er verda sin felles arbeidsplan for å utrydda fattigdom, nedkjempa ulikskap og stoppa klimaendringane innan 2030. Måla gjeld for alle land i verda. Til saman er det 17 mål, illustrert under.

Til kvart mål er det utarbeidd forklaring og delmål, sjå lenka: <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>. I Noreg er mange av måla nådd, men me har framleis mål som både er aktuelle for oss som nasjon og oss som kommune. Og sjølv om nokre av måla vert rekna for nådd, må me framleis arbeida med tema som fattigdom, likestilling, reint vatn og gode sanitærforhold. Andre mål utfordrar oss likevel meir, som ansvarleg forbruk og å stoppa klimaendringane.

Klimatiltak

Kvam herad vedtok i 2021 kommunedelplan for energi og klima, med målsetjing om å redusera klimagassutsleppa med 55% innan 2030. Viktige tema i planen er:

- Energi
- Areal og transport
- Jordbruk og skogbruk
- Bygningar
- Biologisk mangfald
- Næring
- Klimaleiing
- Haldningsskapande arbeid
- Samarbeid med andre

I kommunebarometeret for 2023, som er basert på tal for 2022, kjem Kvam herad på 249. plass innan sektoren «klima og natur». Dette er ein ny sektor som erstattar den tidlegare sektoren «miljø», difor kan ikkje resultata samanliknast direkte med tidlegare år. Klimagassutsleppa i Kvam herad har auka med 0,62% dei siste fire åra, noko som er relativt høgt samanlikna med gjennomsnittet på -5,33%. Derimot er endringa i klimagassutslepp i tonn CO₂-ekvivalentar frå vegtrafikken -7,97%, noko som er betre enn gjennomsnittet. Samstundes har det bygde området i kommunen auka med 0,01 prosent i same periode. I tillegg har 40 dekar jordbruksareal vorte omdisponert til andre føremål.

Kommunen har eit forholdsvis lågt energiforbruk i bygningane sine, med 124 kWh per kvadratmeter. Dette er lågare enn gjennomsnittet på 211,29 kWh.

I Kvam vart det samla inn 322,9 kg avfall per innbyggjar, noko som er lågare enn landssnittet som er på 387 kg. Kommunen i landet med lågast innsamling, var Flesberg, med 268,6 kg pr innbyggjar. Av hushaldsavfallet i Kvam vart 25,3% levert til materialattvinning eller biogassproduksjon, noko som er relativt lågt. Landsnittet var 41,4% i 2023.

Tiltak etter tema:

Nokre tiltak kan dekkja fleire tema, men er berre lista opp på eit av dei:

- Energi
  - Heradsstyret løyvde kr. 6 millionar av klima- og energifond til ENØK-tiltak til privatpersonar. Det var svært stor interesse og på litt under ein månad var 376 søknader handsama.
  - Ingen søkte om tilskot til solcelleanlegg frå kommunen, men 30 privatpersonar søkte om tilskot til solcelleanlegg frå ENOVA.
- Areal og transport
  - I 2023 var Kvam herad med på sykle til jobben, prosjektet motiverte fleire til å sykla og gå til arbeid, men motiverte også folk til å komma seg ut ved andre høve. Det vart tilsaman 163 deltakarar og det vart spart 2 708 kgCo₂.
  - I løpet av 2023 har den mest vesentlege innsatsen for å ivareta naturverdiane i planlegginga, vore bevisstgjerings og opplæring av sakshandsamarane. Gjennom deltaking på kurs og konferansar har dei vorte betre rusta til å utvikla planar som tek vare på klima og natur.
- Jordbruk og skogbruk
  - Tre bønder gjennomførte klimarådgiving frå «klismart landbruk», som tilbyr informasjon og verktøy for gardsbruk til å kartleggje eigne utslepp og gjennomføre tilpassa tiltak.
- Bygningar
  - Kvam herad, i samarbeid med Bergen kommune, Voss herad, Eidfjord kommune og Vestland fylkeskommune deltok i prosjektet, «Grønt hytteliv». Arbeidet vart avslutta med ein eigen rapport i 2023. Rapporten har fleire tiltak som kan fylgjast opp gjennom planlegging av fritidsbustadar i tid framover. Eit av tiltaka var å få utarbeidd ein mogleighetsstudie for området mellom Kvamskogen Landhandleri og Furedalen Alpinanlegg. Ved å byggja ut dette området med høg utnytting, kan ein unngå å byggja ut nye og urørde område, sidan her alt er infrastruktur som veg, vatn og avløp på plass.
- Biologisk Mangfald
  - I løpet av 2023 vart det godkjent fire reguleringsplanar. Føremålet med planane var hyttebygging, samstundes som dei tek omsyn til naturen. Dette inkluderer mellom anna å setja av viktige myrområde til grøstruktur og ta vare på eldre eiketree.

- Haldningsskapande arbeid
  - I 2023 har Kvam herad vore med på «Rein Hardangerfjord». I heile Hardanger vart det samla inn 11 tonn plast på ein dag. Svært mange var engasjert i vår kommune.
  - Kvam herad deltok på BIR si gjenbruksveka, med Plant eit tre markering, ulike arrangement på biblioteket og ein temakveld med innslag frå FjordMoods, Fusit data og Teknologi og Hardanger fartøyvernssenter. Gjenbruksveka har som føremål å synleggjera noko av det som finnest innan ombruk, reparasjon, utlåns- og deleordningar og andre sirkulære løysingar. Det var relativt få arrangement, så her er potensialet stort for å verta betre.
- Miljøfyrtårn-sertifisering
  - Kvam rådhus vart Miljøfyrtårn-sertifisert, og tiltak som mindre plastemballasje i kantina, auka grad av resirkulering og veking av matsvinn, er allereie innført.
- Samarbeid med andre
  - Kvam herad vedtok i 2021 å melda seg inn i Klimapartner Vestland. Via medlemskapet pliktar kommunen seg til:
    - Utarbeida årleg rapport over eigne utslepp av klimagassar, samt laga planar og gjera tiltak for å redusera desse.
    - Innføra miljøstyring og miljøsertifisering av eiga verksemd.
    - Delta på partnerarrangement med representant(ar) frå toppleinga.
    - Arbeida for å utvikla produkt eller tenester som bidreg til reduksjon av klimagassutslepp.
  - Kommunen er ein del av eit innkjøpssamarbeid leia av Bergen kommune, der dei fleste av kommunane rundt Bergen deltek. Desse felles rammeavtalene dekkjer mange av dei store innkjøpa, som til dømes mat, medisinar og arbeidsklede til pleie og omsorg. På desse innkjøpa har det vore krav om miljøleining, miljøvenleg transport, miljømerking og ulike andre tiltak for miljø og klima.
  - Kvam herad har i 2023 vore ein viktig bidragsytar til Sintef sitt prosjekt om indikatorar for klimatilpassing av bygningar og infrastruktur i kommunane.

Når det gjeld investeringar kan me trekkja fram fylgjande eksempel knytt til klima og miljø:

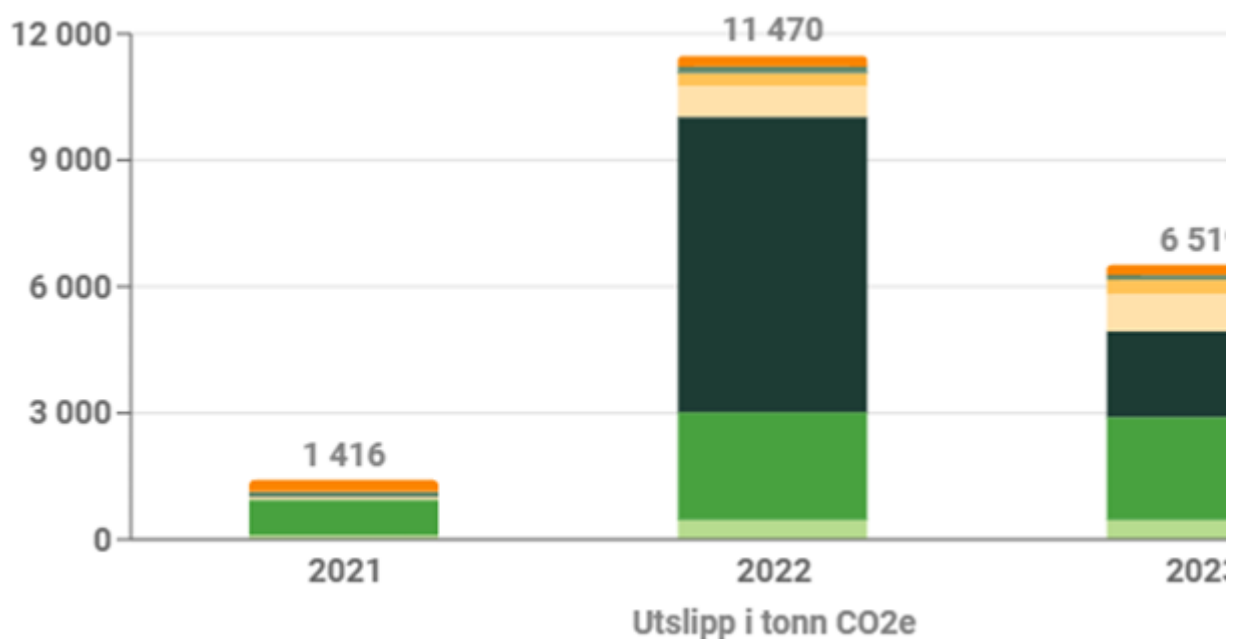
- Strandebarm omsorg: Borehol for varmepumpe frå grunnvatn. 400 m² solcelletak, resten grønt tak (sedum) som gjev ekstra isolering og kjøler om sommaren og varmar om vinteren.
- Toloheimen og Hatlevegen 59: installert solcelleanlegg.
- Mikkjelsflaten omsorgsbustader: installert varmepumpe.
- Rokabrekko og Hatlevegen trygdebustader: oppstart av eit langsiktig prosjekt ved ledige leiligheter, med skifte av vindauga, altandører og etterisolering.
- Norheimsund skule og Kvam ungdomsskule: installert varmepumpe.
- Nedre Norheim 45 og 47: nye varmesentralar tilknytt Tolo varmesentral.
- Ny vidaregåande skule med kommunale funksjonar vert bygd med solcellepanel og Breeam excellence.

Klimarekneskap for Kvam herad som organisasjon

Kvam herad har laga klimarekneskap i programvara Klimakost, som er utvikla av Asplan Viak for 2021 og 2022. Klimarekneskapen rapporterer på klimagassutslepp innan tre kategoriar: Scope 1, Scope 2 og Scope 3.

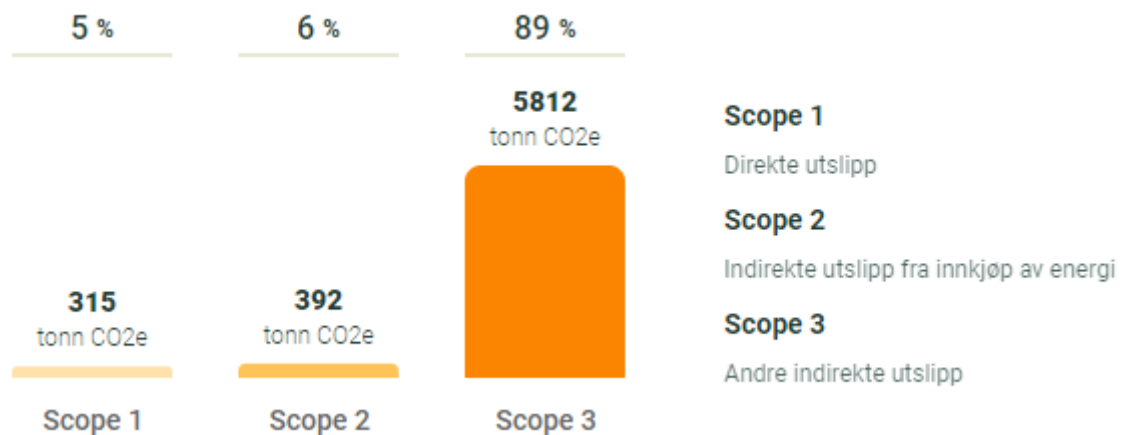
- Scope 1 gjeld direkte utslepp av klimagassar frå eige utstyr.
- Scope 2 gjeld utslepp frå energi. For både scope 1 og 2 er det relativt enkelt å fordele ansvar for klimagassutsleppa, der liter drivstoff eller kwh kan reknast om til CO₂ ekvivalentar.
- Scope 3 omfattar indirekte utslepp. Det er frivillig å inkludera indirekte utslepp i klimarekneskap. Dette er ikkje fordi scope 3 utgjer ein liten del av utsleppa, tvert imot – for mange verksemdar er scope 3 helt klart den største utsleppskategorien. Indirekte utslepp skjer utanfor ei verksemds operative område, slik at det kan vere vanskeleg å finne tal på utslepp innan dette kategorien, og er derfor frivillig å rapportera på. Det skjer mykje utvikling innan fagfelte klimarekneskap og klimabudsjettering, og spesielt innan ansvarsfordeling og korleis ein rekar ut indirekte utslepp.

Kvam herad har rapportert klimagassutslepp for scope 1, scope 2 og scope 3 for åra 2021 og 2022. Vær merksam på at ein ikkje kan samanlikna åra direkte (figur 1).

Figur 1. Ulike faktorar fører til at ein ikkje kan samanlikna klimarekneskapet mellom år, men gjev likevel nyttig lærdom.

For det første er det rask utvikling i fagfelte, endring i programvara Klimakost, og fordi me i kommunen er i ein læringsprosess med bruk av klimarekneskap. For eksempel har me i 2022 hatt høve til å rapportere innafor fleire kategoriar innanfor Scope 3 enn i 2021. Dette gjev eit høgare, og meir nøyaktig klimagassutslepp. I 2023 ble det rapportert inn på same måte som i 2022, bortsett frå at det ble rapportert inn fleire kategoriar under avfall (Scope 3).

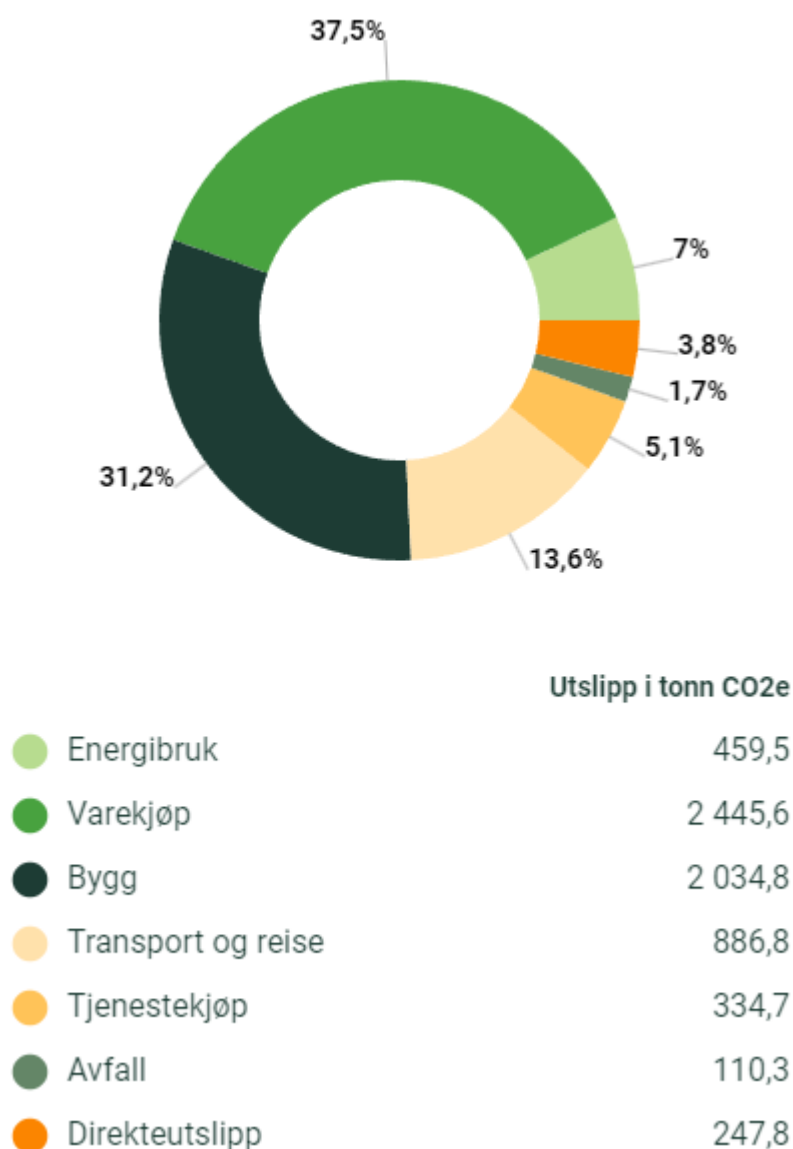

Figur 2. Det er viktig å rapportera innan både direkte (scope 1) og indirekte (scope 2 og 3) utslipp for å få ein heilskapleg og realistisk framstilling av kommunen sitt klimafotavtrykk.

For det andre gjev klimarekneskap ei overordna oversikt over klimagassutslipp for dei ulike kategoriane. Innafor Scope 3 er det modellar som reknar om NOK til tonn CO2 ekvivalentar basert på bransjegjennomsnitt. Difor vil to ulike produkt i same rekneskapskategori og til same pris, men som vert produsert under tilhøve som gjev ulike klimagassutslipp, føre til same mengde CO2 ekvivalentar i klimarekneskapet. Om ein ynskjer meir innsikt i klimagassutslipp for spesifikke produkt, må ein nytta verktøy som følgjer eit produkt frå produksjon, igjennom levetida til produktet, og til avfall (LCA – Life cycle assessment).

Med desse tankane om metodikk i bakhovudet, kan me likevel nytta klimarekneskapet til å læra om oss sjølv og om kva kategoriar vi har størst potensial for utsleppskutt. I 2023 stod "varekjøp" fram som den høgaste utslippskategorien innanfor scope 3 (sjå figur 3). Ein betydeleg nedgang vart imidlertid registrert i CO2-utsleppa frå 2022. Den mest merkbara nedgangen fann stad innan kategorien "bygg", hovudsakleg på grunn av ei over halvering av investeringane i bygg og anlegg sidan 2022. Dette kan skuldast få prosjekt i 2023 eller at ting har blitt utsett, og kan derfor vere ein kjelde til høge utslepp igjen i 2024.

Som eit resultat bør Kvam herad implementere klimatiltak knytt til varekjøp. I 2024 vart det innført ei vektig av klima med 30% i samband med varekjøp, noko som forhåpentlegvis vil føre til ein nedgang i utsleppa for dette året. "Bygg" har no blitt den nest største kjelda til utslepp, og kommunen bør halde fram med sitt arbeid med å redusere utsleppa. Som oppdragsgjevar kan Kvam herad til dømes oppfordre eller stille krav om låge klimagassutslipp og miljøvennleg materialbruk i byggesaker, slik det alt er nemnt i Energi- og klimaplanen for 2020-2040.

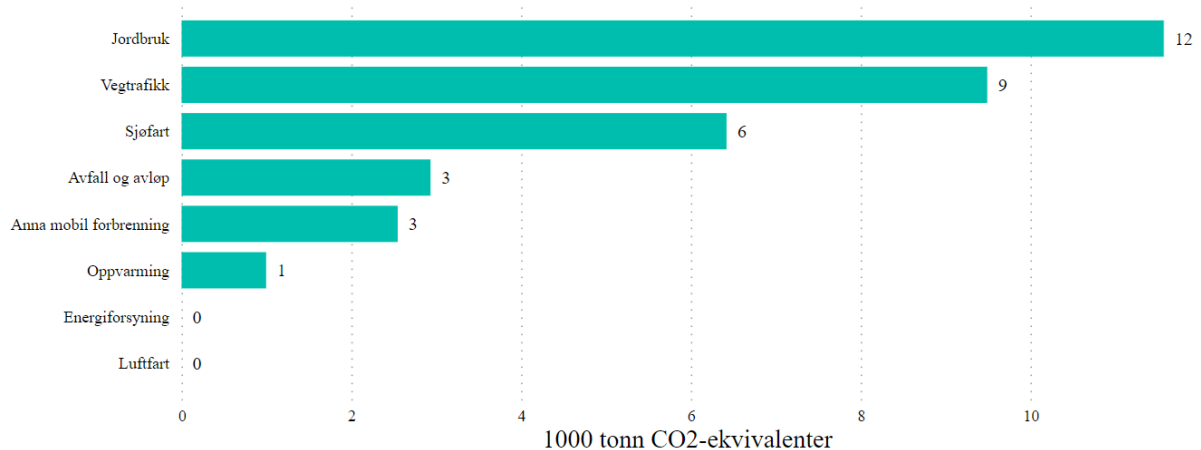

Figur 3. Indirekte utslipp frå varekjøp er Kvam herad si største kjelde til klimagassutslipp, etterfølgt av bygg.

Direkte utslipp

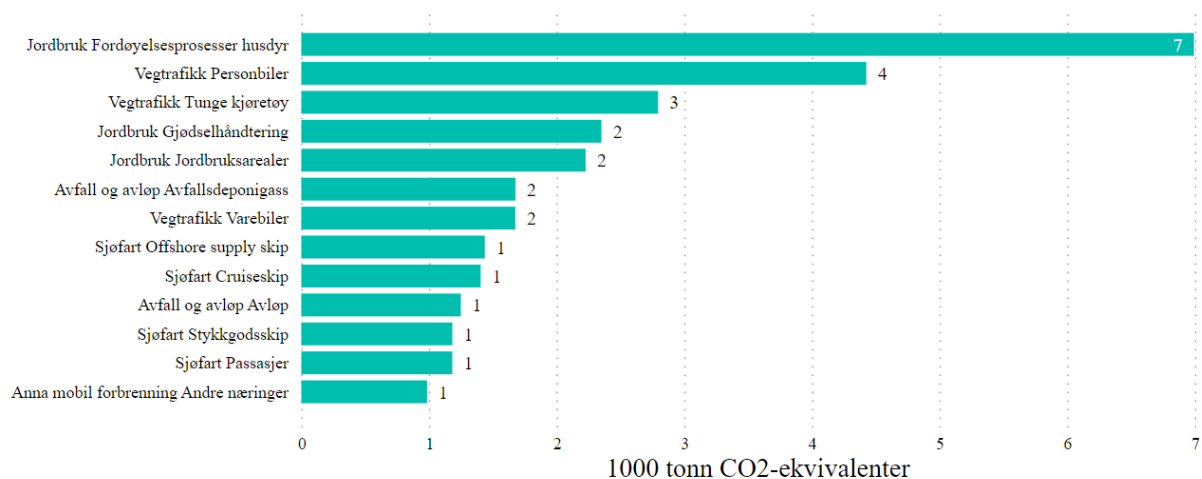
I Kvam herad er utslippet per innbyggjar på 23 tonn CO₂-ekvivalentar, noko som er relativt høgt samanlikna med gjennomsnittet i Noreg på 7 tonn. Jordbruket står for den største delen av dei direkte utslappa med eit utslipp på 12 000 tonn CO₂-ekvivalentar i Kvam. Like bak dette kjem vegtrafikken med eit utslipp på 9000 tonn CO₂-ekvivalentar og sjøfarten med 6000 tonn CO₂-ekvivalentar. I Kvam er det 76 fossilfri køyretøy per 1000 innbyggjarar, noko som er lågare enn gjennomsnittet på 116. Desse tala er baserte på statistikk frå Statistisk Sentralbyrå og Miljødirektoratet. Dette er tal frå 2022, men dei er dei nyaste tilgjengelege tala på dette området.

Årsmelding 2023

Figur 4. Direkte utslipp frå jordbruket er Kvam herad si største kjelde til klimagassutslipp, etterfølgt av vegtrafikk. Kjelde: SSB tabell 07459, tabell 11823 og Miljødirektoratet.

I ein meir detaljert tabell over utslippa i Kvam, vert det tydeleg at fordøyingssprossar frå husdyr, handtering av gjødsel og jordbruksareal, er dei fremste kjeldene for utslipp innan jordbruket. Det er framleis ein veg å gå for å gjere jordbruket meir klimavenleg, men det finst fleire støtteordningar for klimatiltak tilgjengelege på kommunen sine nettsider. På andre og tredje plass kjem utslipp frå personbilar og tunge køyretøy, og me treng fleire tiltak for å redusera vegtrafikken og auke talet på fossilfri køyretøy.

Figur 5. Utslipp frå fordøyingssprossen til husdyr er den fremste kjelda til klimagassutslipp innan jordbruket, tett følgt av utslipp frå personbilar innan vegtrafikken. Kjelde: SSB tabell 07459, tabell 11823 og Miljødirektoratet.

Organisasjon og internkontroll

Organisasjonskart for Kvam herad

Det har ikkje vore endringar i den overordna organiseringa i 2023. Kvam herad har omlag 1000 tilsette, og det vert utført omlag 700 årsverk.

Internkontroll

Kravet til at kommunen har eit internkontrollsystem er heimla i kommunelova § 25-1. Internkontrollen skal bidra til å unngå lovbrøt, at vedtatt politikk vert gjennomført, god tenestekvalitet og effektiv ressursbruk. Internkontrollen skal vera basert på risiko- og sårbarheitsvurderingar. Internkontrollen skal vera systematisk og tilpassa kommunen med omsyn til storleik, eigenart, aktivitetar og risikoforhold.

Det er utarbeidd eit dokument som gir oversikt over det overordna arbeidet med internkontroll i Kvam herad. Anna tenestespesifikk dokumentasjon av internkontroll, vert utarbeidd på avdelingsnivå. All overordna og tenestespesifikk dokumentasjon skal enten liggja i kommunen sitt kvalitetssystem (Compilo), eller ha lenkja til eventuell anna programvare der dette ligg.

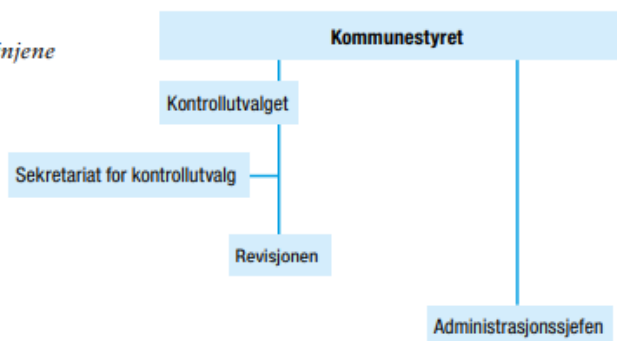
Kvam herad nyttar COSO-modellen i det overordna internkontrollarbeidet, som har følgjande komponentar:

Element i det interne kontrollmiljøet er **kompetanse, organisering og utvikling av medarbeidarar, leiara sitt engasjement og overordna styring, rolle- og ansvarsfordeling og etiske verdiar**. Ivaretaking av desse elementa skjer gjennom Kvam herad sin **arbeidsgjevarpolitikk, medarbeiderutvikling, delegeringsreglement og etiske verdiar**.

Internkontrollen er retta mot administrasjonen og ikkje mot folkevalde organ, kommunale foretak, aksjeselskap eller interkommunale selskap som kommunen er deleigar i. Kontrollinjer for internkontroll er som følgjer:

Figur 3.
Kontrollinjene

Utanom eigenkontroll, har kommunen òg tilsyn av fylkeskommunale og statlege organ. Kvam herad nyttar tilsynsprosessar, -resultat og eventuelt etterarbeid som kjelde i arbeidet med kontinuerleg forbetring.

Kontrollutvalet lagar eiga årsmelding, som vert lagt fram for heradsstyret. I snitt vert det gjennomført 1 forvaltningrevisjon i året, i tillegg til oppfølging av tidlegare revisjonsarbeid, og planlegging av komande. I etterkant av ein forvaltningsrevisjon vert det vanlegvis laga ein handlingsplan for oppfølging av tilrådingane i revisjonen. Ein handlingsplan kan vera omfattande, og strekkja seg over fleire år.

I 2023 vart det starta opp ein ny forvaltningsrevisjon innan vedlikehald av offentlege bygg, som kom til politisk handsaming i mars 2024. I tillegg rapporterte rådmannen på fleire tidlegare forvaltningsrevisjonar som til dømes innan overordna internkontroll og tilsetjingsprosedyre. Når det gjeld eigarskapskontroll, var dagleg leiar og styreleiar i Kvam Energi AS i kontrollutvalsmøte 05.06.2023 og orienterte om den økonomiske situasjonen og fastprisavtalar.

I tillegg til arbeid med forvaltningsrevisjon, var det fleire statlege tilsyn i 2023. Nokre tilsyn var som del av nasjonale tilsyn som på skulemiljø. Av andre større tilsyn i 2023, var tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap, der kommunen fekk avvik. Tilsynet vart lukka ved framlegging av plan for lukking av avvik. Statlege tilsyn vert som hovudregel varsla ved årsskiftet i "tilsynskalederen" der også planlagde forvaltningsrevisjonar vert registrert, slik at det er mogleg å koordinera. Nytt frå 2023 er at kontrollutvalet også har bedt om dokumentasjon og orienteringar for statlege tilsyn til sine møter.

Arbeidsgjevarpolitikk

Arbeidsgjevarpolitikken utgjer eit felles verdigrunnlag for alle som arbeider i Kvam herad. Leiarar har eit særskilt ansvar, ei plikt, men også høve til å påverka og nå mål saman med medarbeidarane sine. Godt leiarskap heng tett saman med godt medarbeidarskap.

Kjenneteikn for kva me legg i godt leiarskap og medarbeidarskap i Kvam herad er samla i ei felles plattform. Denne byggjer på fem ulike kjenneteikn for leiarar og medarbeidarar. Desse kjenneteikna er:

- Meistringsorienterte
- Innovatørar
- Effektjegarar
- Profesjonelle
- Lagspelarar

Godt leiarskap er avgjerande for å levera gode tenester til innbyggjarane. Leiarar i Kvam herad stiller krav og har tydelege forventningar. Dei har tillit til medarbeidarane sine, gir konstruktive tilbakemeldingar og viser dei respekt. Leiarar lyttar, involverer og byggjer gode arbeidsmiljø. Det er leiarar sitt ansvar å setja mål, følgja opp resultat og sjå heilskapen.

Godt medarbeidarskap handlar om å spela kvarandre gode. Ved å utføra arbeidsoppgåvene ansvarsfullt og profesjonelt, tenkja kva som har verdi for brukaren og arbeida med kontinuerleg forbetring, vil me skapa god tenestekvalitet. Medarbeidarar skal vera serviceinnstilte, fleksible og delta aktivt for å skapa gode arbeidsmiljø.

Kvam herad er kjenneteikna ved at me er ein open, folkestyrt organisasjon som skal utvikla og levera tenester i eit samspelet mellom politikk og organisasjon. Å vera ein attraktiv og framtidsretta kommune stiller krav til at me har både endringskompetanse og kan levera tenester med høg fagleg standard. Til det trengs det kompetente medarbeidarar som får brukt kompetansen sin, har ein leveleg arbeidsbelastning og kjenner meistring i jobben. Det vil igjen bidra til indre motivasjon, arbeidsglede og til at dei skapar verdiar.

Medarbeidarundersøking – «10-faktor»

Annakvart år vert det gjennomført medarbeidarundersøkingar. Kvam herad nyttar KS si undersøking «10 faktor»; ei forskningsbasert undersøking og eit godt verktøy for å måla faktorar som vert sett på som avgjerande for at organisasjonen skal oppnå gode resultat. Undersøkinga er gjennomført fire gonger; i åra 2017-2023.

Undersøkinga er basert på 10 innsatsfaktorar som det er mogleg å påverka for å utvikla godt leiarskap og eit godt arbeidsmiljø. Undersøkinga er orientert både mot medarbeidar- og leiarskap og legg spesiell vekt på meistring, motivasjon og bruk av kompetanse.

Resultata frå medarbeidarundersøkingane på den enkelte arbeidsplass vert arbeidd med gjennom eit felles oppfølgingssystem som byggjer på oppfølgingsmetodikken i 10 faktor. Under er tabell som viser resultat for 2023 for kommunen samla. Skalaen går frå 1 til 5, der 5 tyder at ein er svært einig i ein påstand, og 1 "svært ueinig". Resultata vert samanlikna med alle andre 10-faktorundersøkingar i Noreg som er gjennomført i same tidsrom.

10 faktor Kvam herad samla

Oversikt og samanlikning av alle faktorar.

Tabellen viser resultat for vald eining, organisasjonen, landssnittet for tenestetype og landssnitt generelt.

Faktor	10 faktor Kvam herad samla	Kvam	Organisasjons enhet	Norge
1. Indre motivasjon	4.0	4.0	4.2	4.2
2. Meistringstru	4.1	4.1	4.3	4.3
3. Autonomi	4.1	4.1	4.3	4.3
4. Bruk av kompetanse	4.0	4.0	4.2	4.2
5. Meistringsorientert leiing	3.9	3.9	4.0	4.0
6. <u>Rolleklarheit</u>	4.0	4.0	4.3	4.3
7. Relevant kompetanseutvikling	3.6	3.6	3.7	3.7
8. Fleksibilitetsvilje	4.2	4.2	4.4	4.4
9. Meistringsklima	4.0	4.0	4.1	4.1
10. Prososial motivasjon	4.4	4.4	4.7	4.7

Rekruttera og behalda arbeidskraft

Å sikra kvalifisert arbeidskraft til alle oppgåver kommunen har ansvar for, spissar seg til. Særleg gjeld dette rekruttering til helse og omsorg og til barnehagane. Det har også vore vanskeleg å skaffa lærarvikarar når behov oppstår midt i skuleåret og det er svært få ledige kvalifiserte lærar på jobbmarknaden. Det medfører at mange vikarar i skulen manglar dei formelle kvalifikasjonskrava i opplæringslova for få fast undervisningsstilling. Rekrutteringa er særleg vanskeleg til skular og barnehagar i indre og ytre delar av kommunen. Sjølv om me klarer å rekruttera til desse områda, er det ein klar tendens til at tilsette søkjer seg til sentrale delar av kommunen og større fagmiljø når det vert høve til det.

Kommunen sitt "sørge for-ansvar" i fastlegeordninga er framleis utfordrande. Subsidiert av ordninga har auka ytterlegare gjennom å ta i bruk incentivordningar i tillegg til fastlønn og innføring av lokale tillegg til basistilskotet som staten gir til næringsdrift. Ordninga fungerer per i dag ikkje etter den

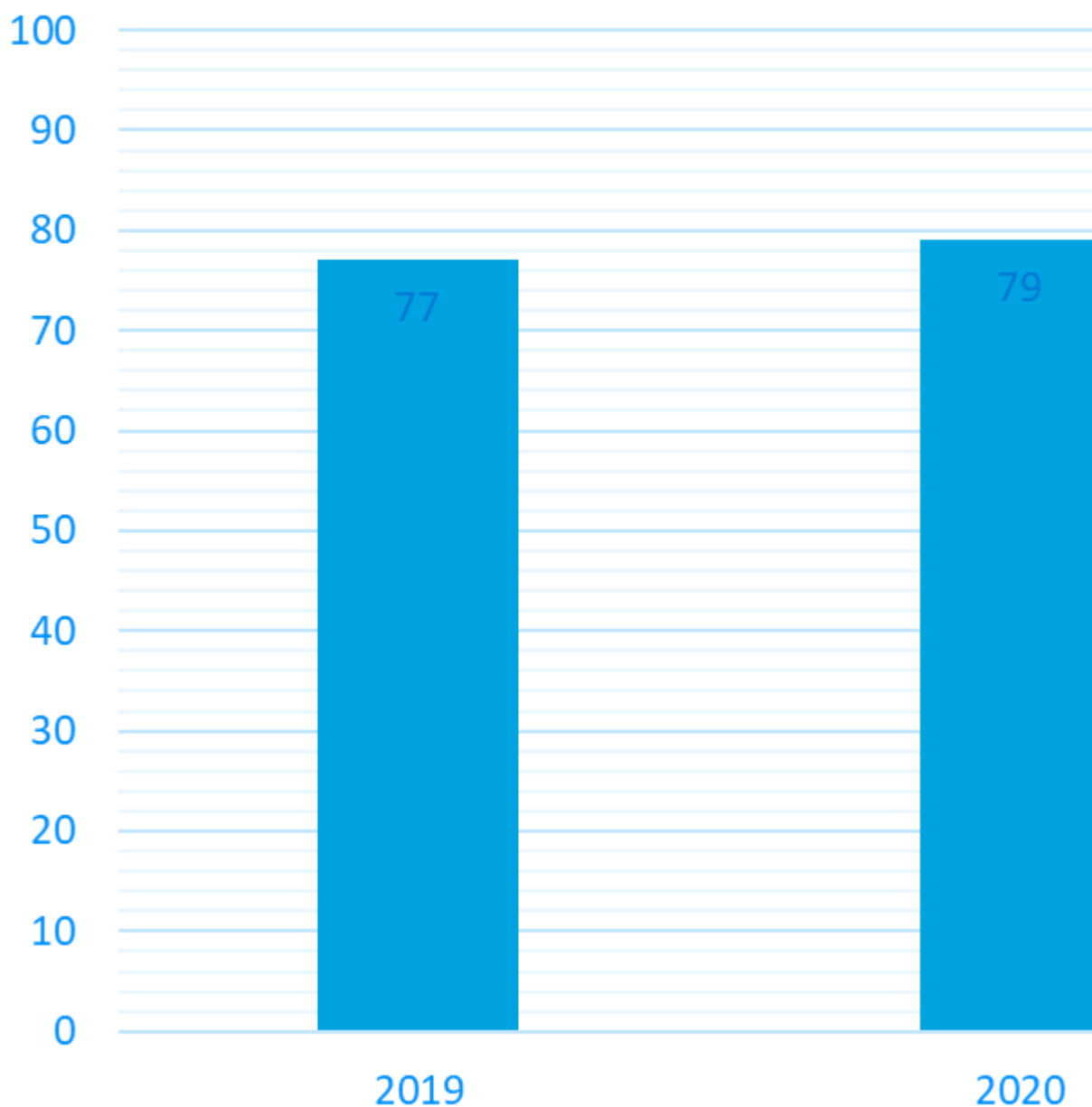
modellen som låg til grunn ved innføringa av ordninga, og der kommunane ikkje hadde ansvar for noko av finansieringa av ordninga.

Å kunne tilby læreplassar til ungdomar som vil kvalifisera seg til fagbrev, er viktig for rekruttering av framtidig arbeidskraft. . Ved årsskiftet hadde Kvam herad 16 lærlingar i helsefag og 17 lærlingar i barne- og ungdomsarbeidarfaget.

Heiltidskultur

Det har vore ei positiv utvikling når det gjeld auke i gjennomsnittleg stillingsstorleik. Framleis er det mange som jobbar deltid – både frivillig og ufrivillig. Her ligg ein stor arbeidskraftreserve som kommunen treng og ynskjer å ta i bruk. Fleire heiltidsstillingar er eit mål, men også å auka stillinga opp mot heiltid. Deltidsarbeid er særleg ei utfordringa innan helsetenestene, men også i skule og barnehage. Kombinasjonsløysingar med delstilling i både helse og omsorg og skule/barnehage er eit av tiltaka for å fleire heiltidsstillingar. Det er visse arbeidstidsutfordringar knytt til å kombinera arbeidsplanar med dagarbeid og turnusarbeid.

Tabellen syner at den gjennomsnittlege stillingsprosenten har auka:

Utvikling i gjennomsnittleg stillingsstorleik 2019-2023. 2 % stillingar i brann og redning er utelatne.

Det vert arbeidd kontinuerleg med ulike tiltak for å auka den gjennomsnittlege deltidsprosenten. Større arbeidsgrupper og årsturnus er sentrale grep for meir heiltidskultur i pleie og omsorg. Det same gjeld arbeidstidsordningar med lengre arbeidsperiodar og lengre friperiodar. Eit 2-årig bemanningsprosjekt i pleie og omsorg er under arbeid og greier ut spørsmål kring m.a. auka grunnbemanning, redusert deltid og konsekvens for sjukefråvær.

Sjølvs om det framleis er stort innslag av deltid i enkelte av tenestene, viser effekten av tiltaka at den gjennomsnittlege stillingsprosenten i kommunen samla sett held seg på 81% som i 2022.

Kvam herad har til ei kvar tid om lag 25-30 lærlingar jamnt fordelt mellom helsefag og barne- og ungdomsarbeidarfag. Lærlingar er tilsett i heile stillingar og i hovudsak i 2-årige lærlingeløp, men me ser også eit behov for individuelt tilpassa læreløp i samarbeid med Handalag opplæringskontor og NAV. Kvam herad har inngått intensjonsavtale med Handalag om nyvinninga "tidleg i lære". Dette er ein heilt ny veg til fagbrev der lærling og læreverksemd kan inngå avtale om eit læreløp som kan starta allereie etter 10. trinn og varar i fire år. Lærlingen får den teoretiske opplæringa undervegs. Dette opplegget høver der faget ikkje fins som VG2 i det lokale vidaregåande skuletilbodet, merbehovet er der ungdomen og verksemda har felles ynskje om å etablera eit læringsløp. Kvam herad samarbeider også med Handalag opplæring om fagopplæring til tilsette som vil ta fagbrev som vaksne praksiskandidatar. Dette bidreg til at kommunen får fleire barne- og ungdoms-arbeidarar og helsefagarbeidarar.

Innovasjon, gevinstrealisering og omstilling

Samfunnet er i endring, globalt og lokalt. Den digitale påverknaden er sterk. Teknologi og data er sentrale drivarar for innovasjon. Å lukkast med innovasjons- og endringsprosessar krev at det er gjort ei vurdering av kva føresetnadar som må vera til stades for at endringane skal kunne skje, og kva gevinstar som er realistiske å henta ut. Endring av tenester og arbeidsprosessar som betyr unngått kostnad, spart tid eller auka kvalitet er døme på gevinstar.

Gevinstrealisering handlar om dei aktivitetane me set i verk for å oppnå gevinstane. Det er viktig å planleggja korleis me faktisk skal henta ut gevinstane. Endrings-og innovasjonsprosessar kan vera både enkle eller meir komplekse. Innovasjon i kommunen handlar om å:

- *skapa rom for idéar og setja pris på kreativitet, pleia talent og utfordra innovatørar*
- *sjå kvar det er behov for å skapa noko nytt og føreslå nye løysingar*
- *bruka kompetanse på nye måtar og i nye samarbeidsrelasjonar*
- *henta inspirasjon og løysingar frå andre fagområde og organisasjonar*
- *dela og auka kunnskap internt og eksternt*

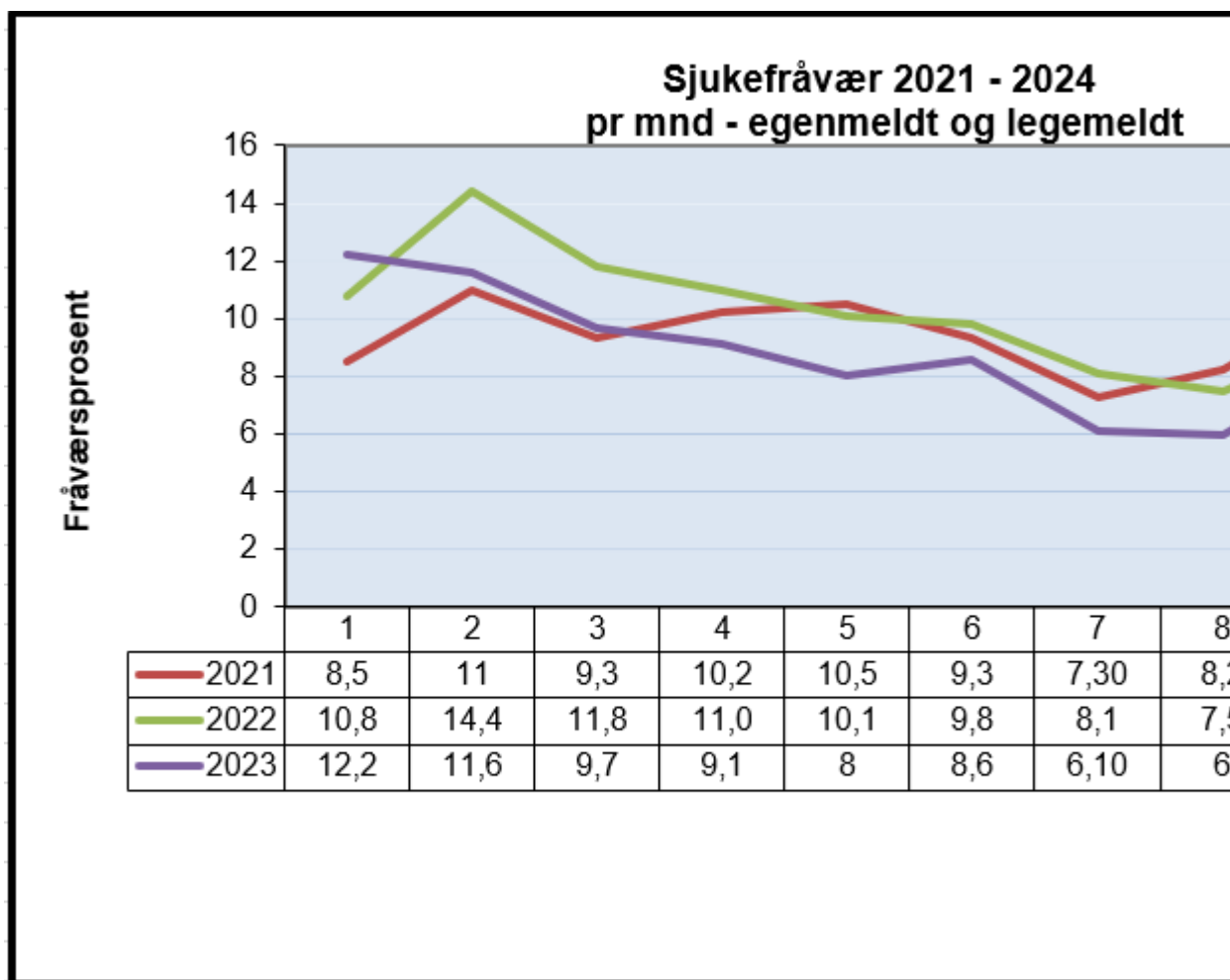
Lean vert nytta som filosofi og verktøy for kontinuerleg forbetring av arbeidsprosessar og tenesteutvikling,

Tenesteinnovasjon og endring av arbeidsprosessar er utviklingsprosessar som medfører behov for omstilling. Kvam herad har retningslinjer for omorganisering, omplassering og nedbemanning som saman med Hovudavtalen skal sikra medverknad frå tilsette i slike prosessar.

Sjukefråvær

Sjukefråværet ligg som oftast høgast i starten av året, men låg under nivået i 2022. Det held fram med å vera lågare enn året før, men fekk ein auke igjen frå oktober og ut året. Samla sett ligg det gjennomsnittlege sjukefråværet i 2023 på 9,4% og viser ein nedgang frå året før. Det er store variasjonar mellom dei ulike tenesteområda. Lågast fråvær har dei tekniske tenestene, medan barnehage og helse og omsorg har høgast fråvær.

Sjukefråværsstatistikken i Visma HRM viser at det gjennomsnittlige sjukefråværet gikk ned i 2023:

Barnehagane deltek i eit 2-årig HMS-prosjekt med økonomisk tilskot og fagleg støtte frå KLP si HMS-avdeling. Dei samarbeider også tett med Nav arbeidslivssenter. Prosjektet har fått namnet "Bli i jobben" og fokuserer på at barnehagetilsette skal bli verande i jobben. Det er sett lys på betre sjukefråværsoppfølging og tettare samarbeid mellom leiarar, verneombod og tillitsvalde i hms-arbeidet.

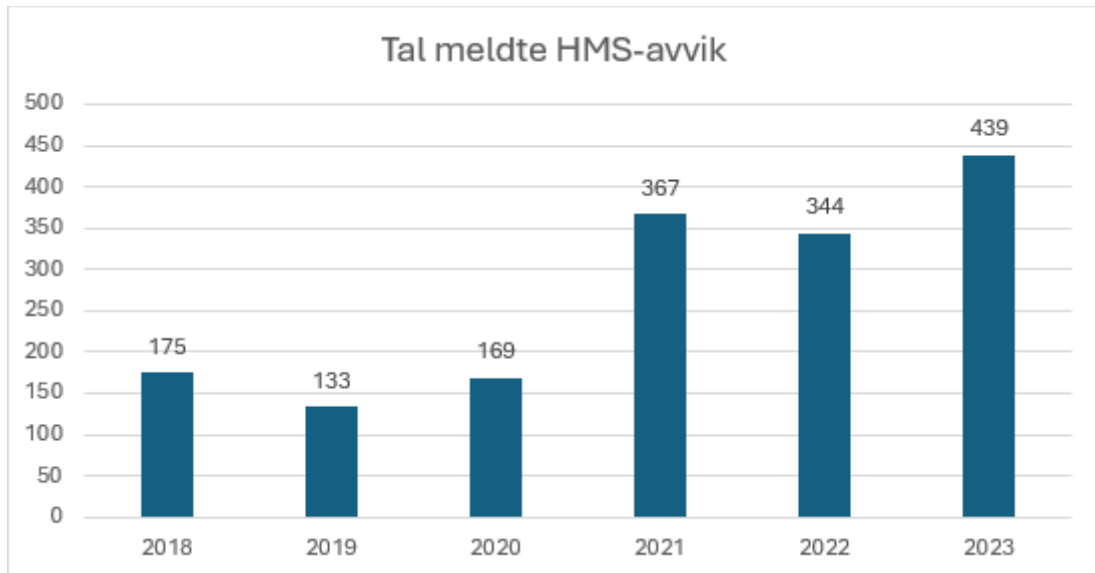
I bemanningsprosjekt i pleie og omsorg, som heradsstyret vedtok i 2022, er m.a. eitt av måla å finna ut om auka grunnbemanning og større stillingar kan føra til redusert sjukefråvær.

Helse, miljø og tryggleik

Saman med tilsette og tillitsvalde pliktar arbeidsgjevar å arbeida systematisk med helse, miljø og tryggleik på arbeidsplassen, jf. aml. § 3-1 og internkontrollforskrifta. Kommunen pliktar å ha bedriftshelseteneste for alle tilsette og Kvam herad har avtale med Bedriftshelse1.

Kommunen skal etablera, utøva og vedlikehalda eit internt kontrollsystem for HMS, som skal sikra at reglar og forskrifter vert varetekne, m.a. skal kvar arbeidsplass utarbeida sin eigen HMS-plan. Heradet

har framleis fokus på at tilsette må melda frå om HMS-avvik. Talet på melde avvik har auka monaleg sidan 2018 og i 2023 vart det rapportert . Oppdatering av prosedyrar og opplæring for både leiarar, verneombod og tilsette i avviksrutina er ein del av det systematiske HMS-arbeidet. På denne måten nyttar me avvikssystemet for å kontinuerleg forbetra HMS-arbeidet i organisasjonen.

Talet på melde avvik auka monaleg i 2023 - totalt vart det meldt 439 HMS-avvik. Det er truleg likevel framleis underrapportering av avvik, og tilsette er difor oppmoda om å melda frå om det skjer avvik og det er positivt at rapporteringa aukar. Arbeidsmiljøutvalet får jamleg informasjon om avvikssituasjonen og går gjennom meldingar om personskadar.

Totalt er det meldt 87 avvik i kategorien personskade. 66 er avvik med reelle personskader, medan 21 avvik er hendingar som kunne ført til personskade. Det er flest slike hendingar innan pleie og omsorg og skule.

Det førebyggjande arbeidet er avgjerande for å unngå at alvorlege avvik skjer og inneber at kvar arbeidsplass må utarbeida HMS-planar. Tilsette handterer mange ulike brukargrupper, deriblant personar i sårbare situasjonar som kan utagera. Trass i førebyggjande tiltak skjer det uønska hendingar. ROS-analysar er eit viktig verktøy i å førebyggja at dette skjer.

I 2023 vart det gjennomført ei HMS-undersøking blant alle tilsette. Den nye undersøkinga er utarbeidd av KS, og vart gjennomført saman med 10-faktor. Undersøkinga skal følgjast opp i HMS-planane for 2024.

Arbeid for likestilling og tilgjenge, og mot diskriminering

Kvam herad er medviten ansvaret for å arbeida aktivt, målretta og planmessig for å fremja føremål i likestillingslova og diskriminerings- og tilgjengelova. Det inneber at det ikkje skal skje direkte eller indirekte forskjellsbehandling som ikkje er lovleg etter likestillingslova eller diskriminerings- og tilgjengelova.

Det er innført ei «aktivitets- og redegjørelsesplikt» for all offentlig verksemd. Det inneber krav om å jobba med likestilling og diskriminering gjennom ein lovbestemt metode i fire trinn, inkludert å kartleggja lønn og ufrivillig deltid annakvart år (aktivitetsplikt).

Vidare skal det gjerast greie for kjønnslikestilling og arbeidet med likestilling og ikkje-diskriminering i årsmeldinga (redegjørelsesplikt).

Tilsettedata

Den kommunale organisasjonen skal i størst mogleg grad spegla mangfaldet i befolkninga. Målet er difor å oppnå ei balansert samansetjing når det gjeld alder, kjønn og kulturell bakgrunn. Det er likevel slik at det er eit klart fleirtal kvinner som arbeider i kommunane. Omlag 80 prosent av dei tilsette i Kvam herad er kvinner.

Kommunen har totalt 135 mellombels tilsette som i hovudsak er knytt til at det er fast tilsette i lovbestemte permisjonar/med redusert arbeidstid og sjukefråvær.

Oversikten viser at det er kvinner som tar ut flest veker med foreldrepermisjon. Dei tar ut 17,2 veker, medan menn tar ut 12,9 veker.

Når det gjeld deltidarbeid, er det 55% av kommunen sine tilsette som har deltidstilling. Kvinnene sin del av deltid utgjer 84%. Den gjennomsnittlege stillingsstorleiken i kommunen er 81%.

Kjønnsbalanse		Midlertidig ansatte		Uttak av foreldrepermisjon		Deltidsarbeid			
						Faktisk deltidarbeid		Ufrivillig deltidarbeid	
Antal kvinner	Antall menn	Midlertidig ansatte kvinner	Midlertidig ansatte menn	Kvinnens uttak av foreldrepermisjon (gjennomsnitt antall uker)	Menns uttak av foreldrepermisjon (gjennomsnitt antall uker)	Deltid kvinner	Deltid menn	Ufrivillig deltid kvinner	Ufrivillig deltid menn
781	220	99	18	17,22	12,86	461	92		

Stillingsnivå

Oversikten viser talet på tilsette fordelt på ulike utdanningsnivå/stillingsnivå, samt fordeling mellom kjønn og del kvinner på ulike stillingsnivå.

Tabellen viser at det er flest kvinner på omlag alle stillingsnivå. Det er berre i akademikergruppa at det er meir balanse mellom talet på kvinner og menn.

Kjønnsfordeling på ulike stillingsnivå/grupper				
Beskrivelse av stillingsnivå/-gruppe	Kvinner	Menn	Andel kvinner	Total
Utan formell kompetanse	136	18	88 %	154
Fagbrev og fagskule	275	83	77 %	358
3 årig høgskule/universitet	225	40	85 %	265
4-årig og 5-årig høgskule/universitet	117	40	75 %	157
Lektorutdanning	21	8	72 %	29
Akademikergrupper HTA kap. 5	26	22	54 %	48
Leiarar HTA kap. 3	34	19	64 %	53
Total	781	220	78 %	1001

Lønnsforhold

I kolonna "Forskjeller avtalt lønn/fastlønn (%)" viser kor stor del kvinner sitt lønnsnivå utgjer av menn sitt lønnsnivå. Det viser t.d. at kvinner sitt lønnsnivå samla sett utgjer 91,3% av menn sitt lønnsnivå. Det er lønnsforskjellar i akademikerkapittelet i HTA kap. 5 som inneheld mange ulike stillingstypar fordelte på alle einingar som dreg ned snittet. Lønnsnivået i legegruppa forklarar i hovudsak den store forskjellen i kvinners andel av menns avlønning i denne stilingsgruppa.

Kjønnsfordeling på ulike stillingsnivå/grupper					Avtalt lønn/fastlønn				
Beskrivelse av stillingsnivå/-gruppe	Kvinner	Menn	Andel kvinner	Total	Gjennomsnitt avtalt lønn/fastlønn kvinner (kr)	Gjennomsnitt avtalt lønn/fastlønn menn (kr)	Forskjeller avtalt lønn/fastlønn (%)	Forskjeller avtalt lønn/fastlønn (kr)	Gjennomsnittlig avtalt lønn/fastlønn (alle)

Utan formell kompetanse	136	18	88 %	15 4	426 195	418 778	102 %	7 417	422 487
Fagbrev og fagskule	275	83	77 %	35 8	478 456	491 260	97 %	- 12 804	484 858
3 årig høgskule/uni versitet	225	40	85 %	26 5	587 172	603 275	97 %	- 16 103	595 224
4-årig og 5-årig høgskule/uni versitet	117	40	75 %	15 7	635 997	633 628	100 %	2 369	634 813
Lektorutdanning	21	8	72 %	29	676 738	639 725	106 %	37 013	658 232
Akademikerg rupper HTA kap. 5	26	22	54 %	48	731 429	856 619	85 %	- 125 190	794 024
Leiarar HTA kap. 3	34	19	64 %	53	827 306	862 491	96 %	- 35 185	844 899
Total	781	220	78 %	1 00 1	548 465	600 606	91 %	- 52 141	574 536

Diskriminering

Kvam herad har retningslinjer for førebygging og handtering av konflikter, mobbing og trakassering, i tillegg til varslingsrutiner. Rutinene er gjort kjende og er tilgjengelege for alle tilsette i kvalitetssystemet. Kvam herad som arbeidsgjevar har tett dialog med vernetenesta og tillitsvalde om disse temaene. Det er også eit godt samarbeid med bedriftshelsetenesta både når det gjeld førebygging og oppfølging av konkrete hendingar/saker. Kvam herad har null toleranse for mobbing, trakassering eller anna utilbørleg åtferd. Kor vidt tilsette opplever eit mestringsklima på arbeidsplassen sin, måler me gjennom 10-faktor undersøkinga. I eit mestringsklima vert medarbeidarar motivert av å læra, utvikla seg og gjera kvarandre god, framfor å konkurrera med kvarandre. 10-faktor undersøkinga vart gjennomført i 2023.

Medarbeidar- og leiarskapsplattforma for Kvam herad har mestringsorienterte leiarar som eitt av tre hovudkjenneteikn på godt leiarskap og lagspel som eitt av kjenneteikna ved godt medarbeidarskap.

Etikk

Det er utarbeidd etiske reglar og retningslinjer for tilsette. Føremålet med etiske retningslinjer er å oppnå ei tillitsskapande forvaltning i som byggjer på ein høg etisk standard hjå alle tilsette og andre representantar for kommunen. Retningslinjene skal gjera tilsette i

Kvam herad, innleigde konsulentar og andre samarbeidspartnarar merksame på kva som er etisk akseptable handlemåtar. Det er eigne etiske retningslinjer for folkevalde.

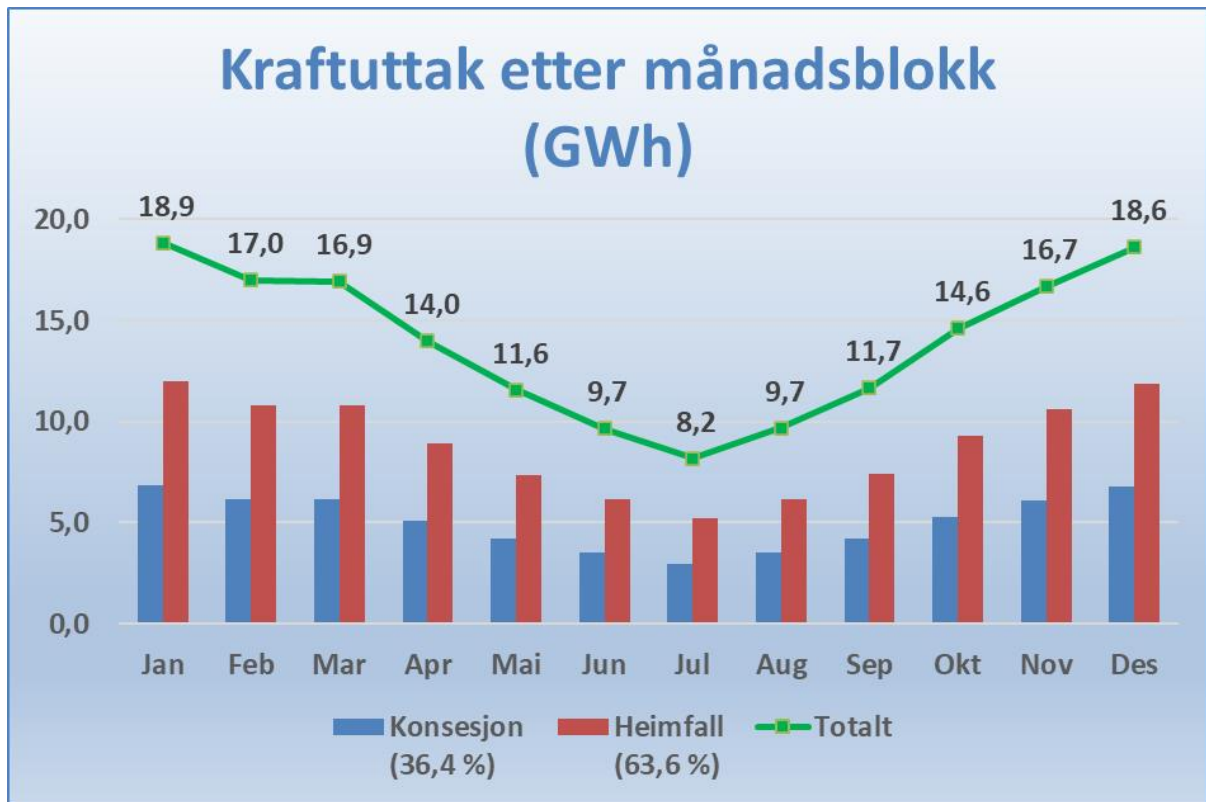
Tilsette i Kvam herad har eit personleg og sjølvstendig ansvar for å følgja dei etiske retningslinjene. Retningslinjene er gjort tilgjengeleg for dei tilsette gjennom kvalitetssystemet og gjennom eit digitalt etikk-kurs på læringsplattforma KS-læring. I tillegg vert det arbeidd med etiske dilemma i avdelingsmøter og felles leiarsamlingar, men her varierer tema og omfang frå år til år. Etikk er også tema i årlege utviklingssamtalar.

Kraftforvaltning

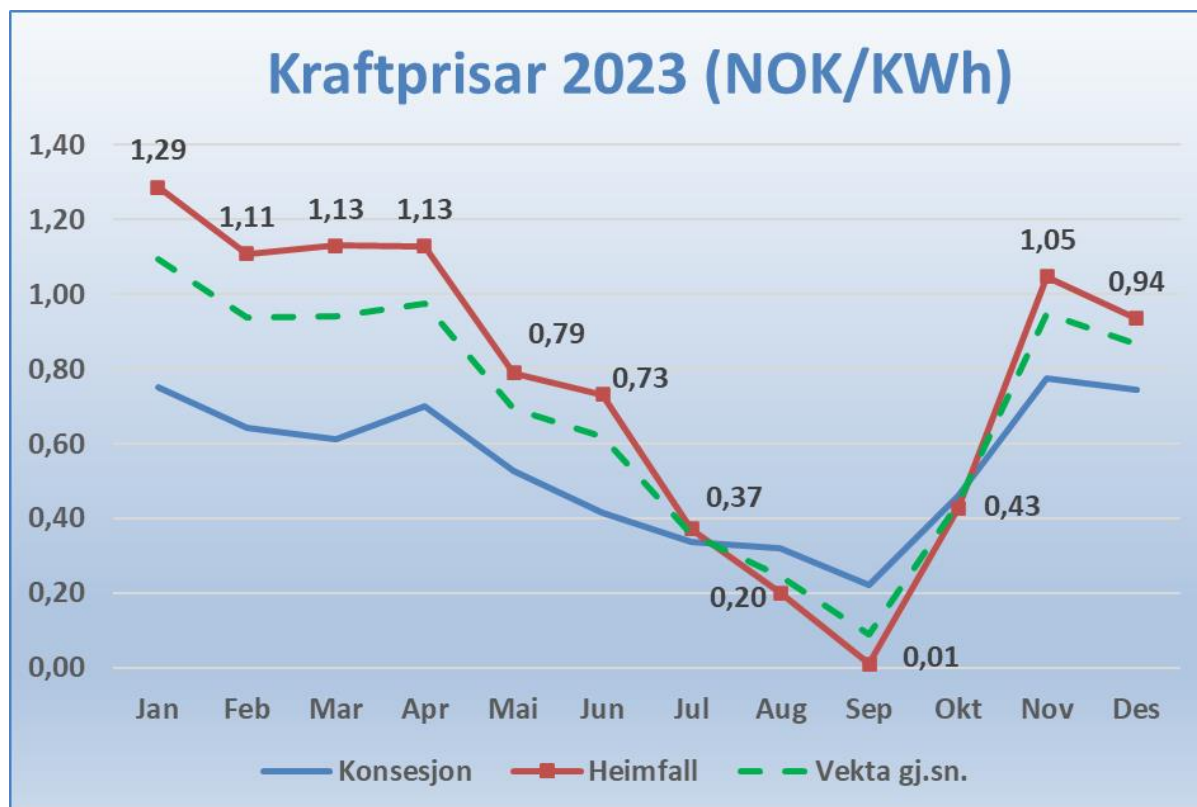
Inntekter frå sal av heimfallskraft og konsesjonskraft har stor påverknad på kommuneøkonomien. I 2023 har Kvam seld kraft til ein samla verdi av 124,9 MNOK. Etter fråtrekk for kraftkjøp, grunnrenteskatt og andre utgifter, har kommunen bokført eit netto resultat frå kraftsal på 54,3 MNOK. Legg ein til inntekter frå konsesjonsavgift, naturressursskatt, eigedomsskatt og aksjeutbytte, utgjer dei kommunale inntektene frå kraftnæringa 103,0 MNOK

Kraftforvaltning

Kvam herad disponerer årleg ei kraftmengd på 167,5 GWh, av dette er 106,6 GWh heimfallskraft og 60,9 GWh konsesjonskraft. Kraftmengda gjev Kvam herad ein ekstra inntekt som ein middels stor kraftkommune. Kraftmengda vert forvalta etter månadsblokk-modellen, som inneber at volumet er størst om vinteren når forbruket og prisane normalt er høgast. Modellen gjev eit føreseieleg volum kvar månad, både for konsesjonskraft og heimfallskraft. Kvam herad sin uttaksprofil gjennom året ser slik ut.

Kraftprisar

Prisane på kraft vert fastsett på timebasis basert på tilbud og etterspørsel i marknaden. Etterspørselen etter kraft vert mellom anna påverka av vêr- og temperaturforhold både i Norge og Europa. På tilbudssida vert kraftprisane påverka av tilgangen på konkurrerande eiergjeldar som sol, vind, kol, gass og kjernekraft. Dette gjer at salsprisane både i spot- og framtidsmarknaden svingar mykje. Kommunen sine inntekter frå kraftsal er difor utfordrande å budsjettera.

Kraftprisane i 2023 har svinga mykje. Heimfallskrafta vert seld i spot-marknaden. Den raude linja syner at månadssnittet har variert mellom kr 1,29 og kr 0,01 per KWh.

Den blå linja syner prisane på konsesjonskrafta. Prisane på konsesjonskrafta er svingar mindre enn på heimfallskrafta. Dette skuldast at deler av konsesjonskrafta har vore prissikra.

Salsprisar 2023	NOK/KWh
Heimfallskraft	0,84
Konsesjonskraft	0,58
Årsgjennomsnitt	0,75

Prissikring

Som nemnt over svingar kraftprisane mykje, noko som igjen fører til at kommunen sine inntekter frå kraftsal og svingar mykje. For å få meir stabile og føreseielege inntekter til kommunen er det difor vedteke å prissikra deler av krafta. Prissikring vart vedteke av heradsstyret i «Strategi for sal av kraft» (HST 087/20) og inneber å selja kraft fleire år fram i tid til ein avtalt pris. Kvam herad nyttar ein ekstern kraftforvaltar (Entelios AS) for å følgja med på marknaden og handtera salet av krafta i samsvar med retningslinjene i strategien.

Av skattemessige årsaker vert berre konsesjonskrafta seld i framtidsmarknaden.

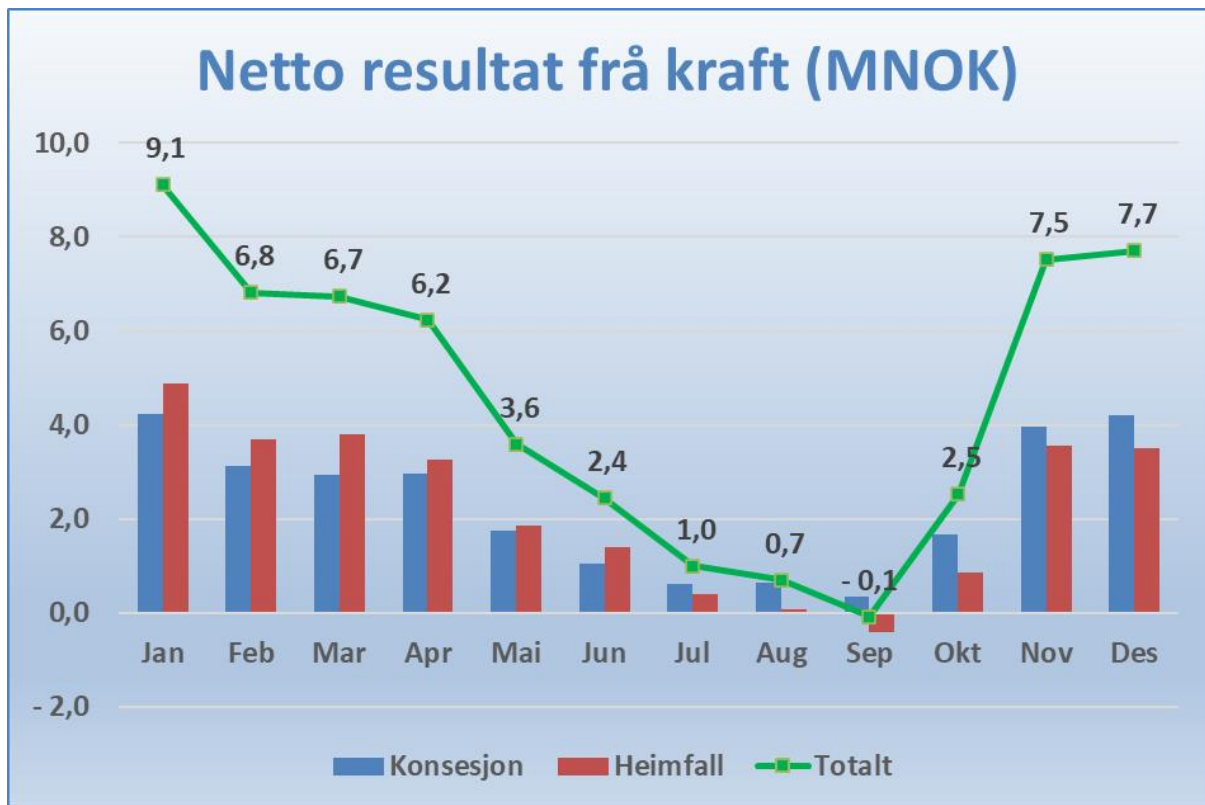
Når det gjeld heimfallskrafta må kommunen betala både grunnrenteskatt og overskotsskatt til staten. Grunnrenteskatten vert rekna ut basert på den løypande spot-prisen uavhengig av kva inntekter kommunen faktisk oppnår på kraftsalet. I år der marknadsprisen ligg høgare enn sikringsprisen, er det risiko for at skatterekninga vert høgare enn kommunen sine inntekter frå salet av heimfallskrafta. Difor er prissikring av heimfallskrafta ikkje er aktuelt.

Prissikring av konsesjonskraft har vore midlertidig suspendert i store deler av 2023 (HST 2022-14), men vart teken opp att i samband med budsjettvedtaket for 2024 (HST 2023-149).

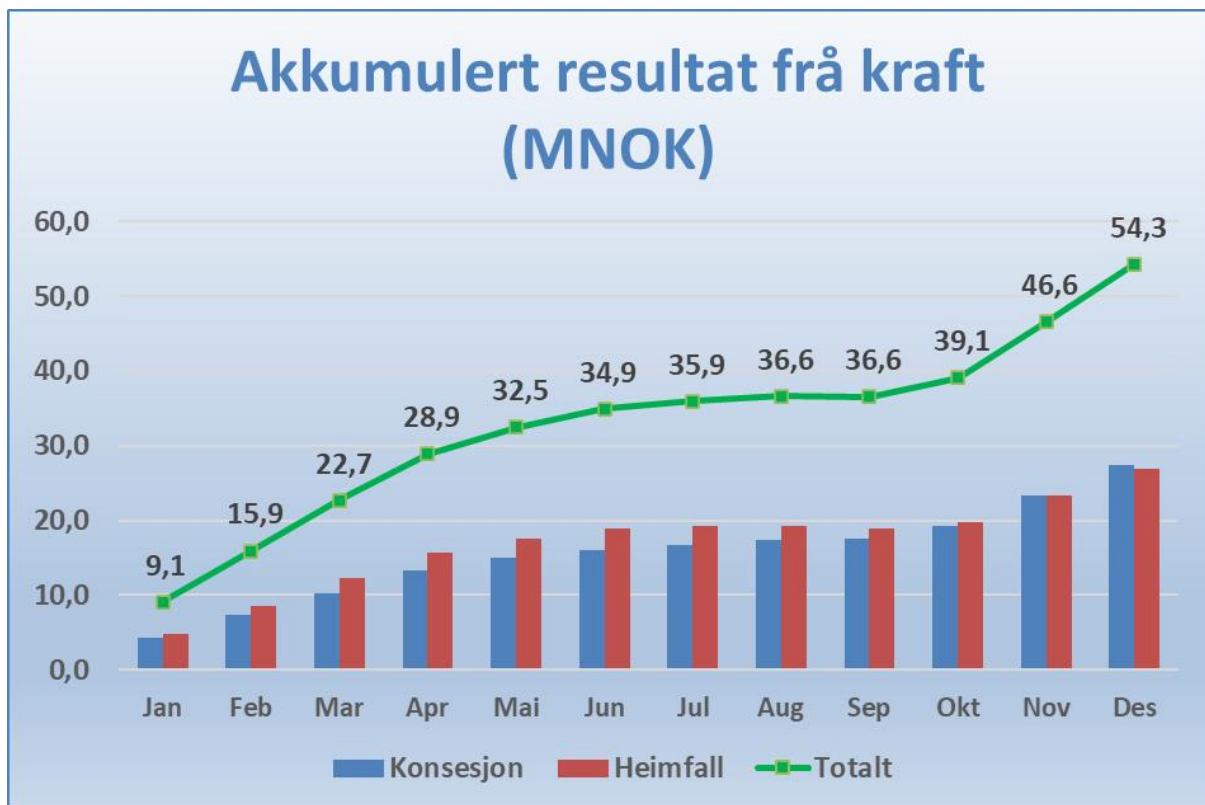
I 2023 har i snitt 65% av konsesjonskrafta vore prissikra (seld til fast pris). Gjennom året har marknadsprisane i hovudsak vore høgare enn sikringsprisen, og dette inneber eit inntektstap på 18,5 MNOK samanlikna med løypande marknadspris.

Resultat

Kommunen har oppnådd positive nettoinntekter frå kraftsal gjennom 2023. Variasjonen i inntekter frå månad til månad reflekterer endringar i prisar og kraftmengd.

Akkumulert over året vert bidraget frå kraftsal på heile 53,4 MNOK.

Kraftrekneskap 2023

Kraftsal (MNOK)	Heimfall	Konsesjon	Totalt
Salsverdi	-89,5	-35,4	-124,9
Skatter	49,8	0,0	49,8
Kraftkjøp og utgifter	12,8	8,0	20,8
Netto resultat	-26,9	-27,5	-54,3

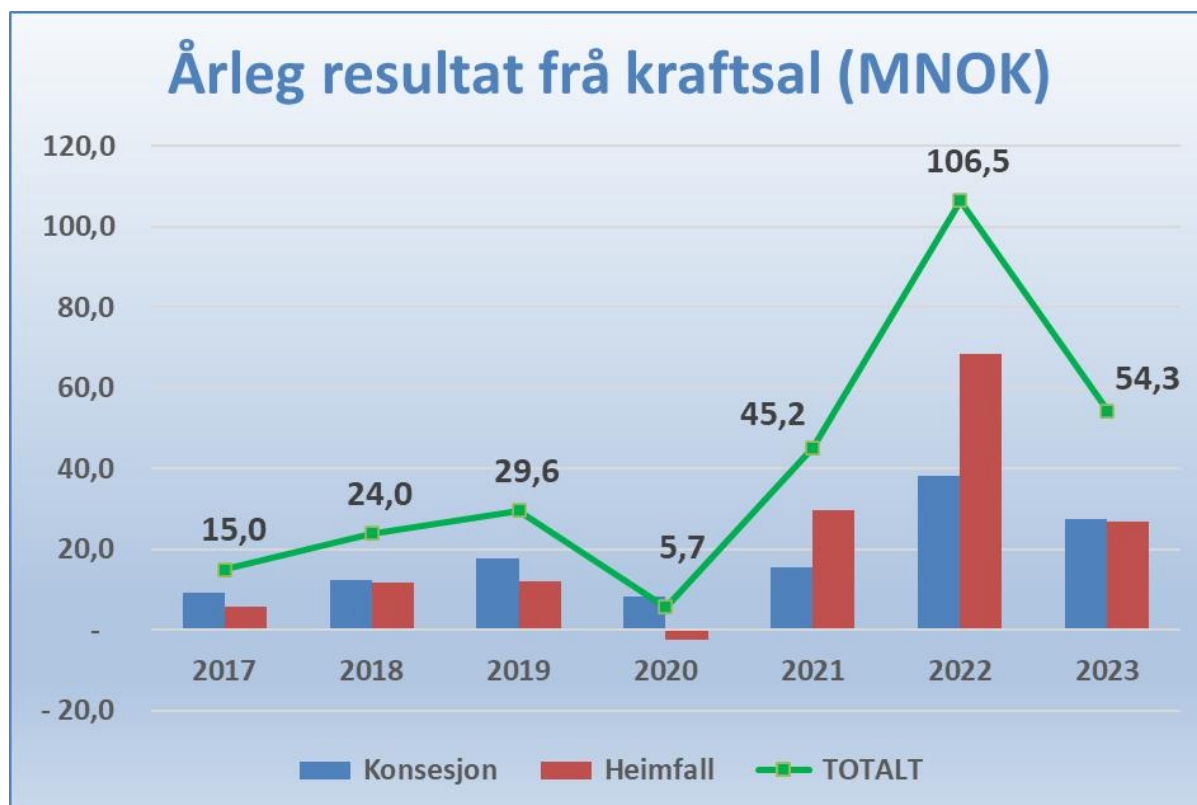
Krafta er seld for 124,9 MNOK.

Staten krev grunnrente og overskotsskatt på til saman 49,8 MNOK.

Kvam kjøper krafta frå kraftprodusentane til kostpris som vert fastsett ein gong i året på departementsnivå. Kraftkjøp og andre utgifter utgjer 20,8 MNOK.

Samla gjev krafta eit netto resultatbidrag til kommunen på 54,3 MNOK.

Historisk utvikling

Som grafen viser, svingar resultatet frå kraftsal mykje. I 2018 og 2019 var prisane gode og netto resultat frå kraftsal vart 24,0 og 29,6 MNOK. I 2020 var kraftprisane uvanleg låge, slik at heradet tapte pengar på heimfall, medan konsesjonskrafta som var seld til fastpris, sikra kommunen eit samla overskot på 5,7 MNOK. I 2021 var prisane historisk høge og resultatet enda på 45,2 MNOK. Grunna krigen i Ukraina og historisk høge energiprisar vart resultatet frå kraftsal i 2022 på heile 106,5 MNOK. I 2023 har kraftprisane vore relativt høge og netto kraftinntekt enda på 54,3 MNOK

Andre kraftrelaterte inntekter

I tillegg til kraft som me kan selja i marknaden, har Kvam krav på konsesjonsavgift, naturressursskatt, eigedomsskatt og aksjeutbytte frå kraftnæringa.

I 2023 fekk Kvam herad ei inntekt på 4,7 MNOK i form av årleg konsesjonsavgift frå kraftprodusentane. Pengane blir overført til kraftfondet.

Naturressursskatten er 1,1 øre per kWh gjennomsnittleg produsert siste 7 år. For Kvam utgjorde denne inntekta 6,5 MNOK i 2023

Dei ulike aktørane i kraftbransjen bidreg og med eigedomsskatt til kommunen. For 2023 utgjorde dette 13,5 MNOK.

Kvam herad eig aksjar og fekk i 2023 utbytte frå Kvam Energi AS med 21,0 MNOK og Eviny AS med 16,0 MNOK.

Oversikt kraftrelaterte inntekter	MNOK
Resultat frå sal av kraft	-54,3
Konsesjonsavgift vasskraft	-4,7
Naturressursskatt vasskraft	6,5
Eigedomsskatt frå kraftverk	-13,5
Aksjeutbytte Eviny og Kvam Energi	-37,0
SUM Inntekter	-103,0

Straumutgifter

Prisane i kraftmarknaden påverkar og kommunen sine utgifter til eiga av straumforbruk.

Kommunen sine straumutgifter svingar difor like mykje som inntektene, og var i 2020 på 6,7 MNOK. I 2021 var utgifta auka til 14,5 MNOK, medan utgifta i 2022 var på heile 25,4 MNOK. Straumutgiftene for 2023 var på 15,4 MNOK

Kommunen sel heimfallskraft til marknadspris, samstundes som me kjøper kraft til eiga bruk i den same marknaden. Når kraftprisen aukar, får Kvam høgare kraftinntekter, men samstundes betalar me høgare pris for eige forbruk. Dette fører til ein reduksjon i kommunen si risikoeksponering i høve kraftprisane.

Finans og økonomisk berekraft

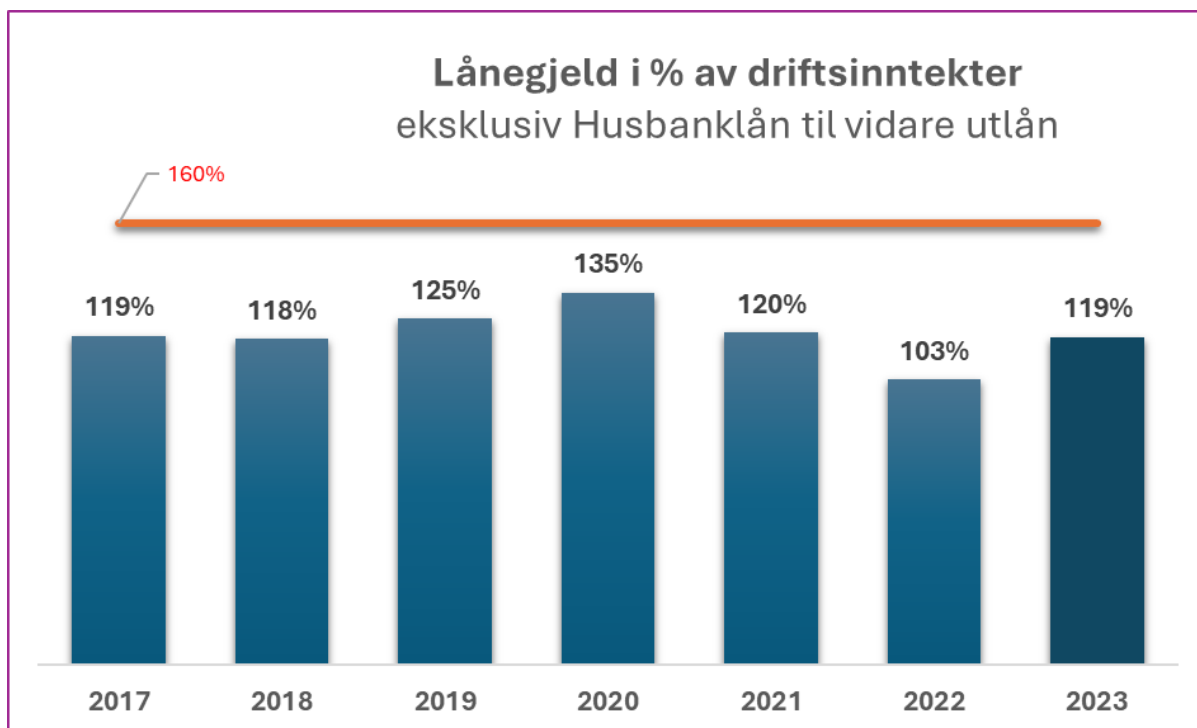
Finansielle måltal for 2023

Kvam herad - Finansielle måltal frå budsjett 2023 og økonomiplan 2023-26.

1. *Lånegjeld i prosent av driftsinntektene skal ikkje overstiga 160%.*
1. *Gjennomsnittleg netto driftsresultat skal vera budsjettert til minimum 1,0 % av driftsinntektene i økonomiplanperioden.*

Lånegjeld i prosent av driftsinntektene

Diagrammet under viser utviklinga i total lånegjeld og lånegjeld i prosent av driftsinntektene. Per 31.12.2023 utgjorde lånegjelda, eksklusiv lån til vidare utlån 119% av driftsinntektene. Dette ligg innanfor måлтаlet på 160%.

Husbanklån til vidare utlån er lån som kommunen tar opp hjå Husbanken for å låne vidare til privatpersonar (Startlån).

Når ein ser på nøkkeltalet “Lånegjeld i prosent av driftsinntekter” er det viktig å vera klar over at driftsinntektene (nemnaren i brøken) svingar i takt med marknadsprisane på kraft. Desse har vore høge dei siste åra, noko som gjer at nøkkeltalet vert lågare.

Sjølv om nøkkeltalet er lågare i 2023 enn det var i 2020 har lånegjelda auka frå 1188 MNOK til 1317 MNOK. Utviklinga i lånegjeld er vist i grafen under:

Gjennomsnittleg netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter vart på 0,8 %

Nøkkeltalet ligg noko under det vedtekne gjennomsnittet på 1,0 % i økonomiplanperioden. Nøkkeltalet ligg og under nasjonalt anbefalt nivå på 1,75 % (anbefaling frå "teknisk beregningsutvalg").

Til samanlikning var nøkkeltalet 1,3 % i 2020 og 7,2 % i 2021 og 7,4 % i 2022. Dei høge tala i 2021 og 2022 var i stor grad påverka av høge kraftinntekter.

Økonomisk berekraft

§14-1 i Kommuneleova - Grunnleggjande krav til økonomiforvaltninga

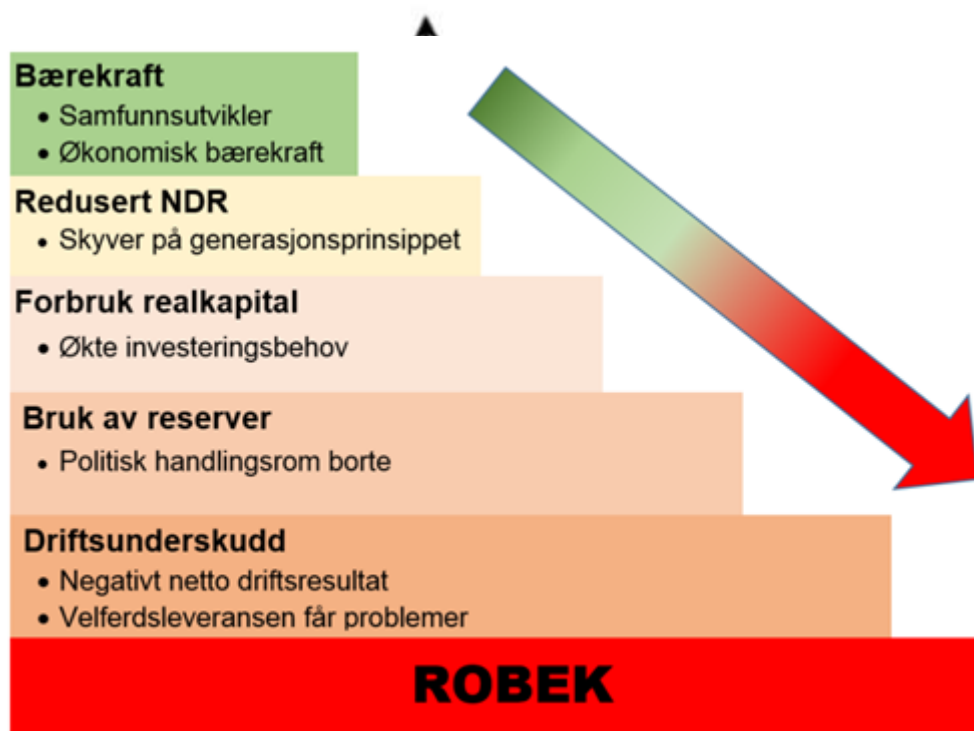
Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handlevnen blir ivare tatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Det er ikkje fastlagt kva det tyder å vera økonomisk berekraftig, men det er utvikla ein såkalla KØB-modell etter eit samarbeidsprosjekt mellom NORD Universitet, Statsforvalteren i Nordland og Rana

kommune. Den har peika på tre faktorar som sentrale for å seia noko om kommunaløkonomisk berekraft (KØB), netto driftsresultat, netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter og disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter. I tillegg er det ei trapp som viser utviklinga når økonomien ikkje er berekraftig. Kvam herad har hatt eit par gode år med høgare netto driftsresultat enn tilrådd, og opparbeidd midlar på disposisjonsfond. Men kommunen har utfordring med høgare lånegjeld enn tilrådd.

§14-2 i KommuneLova - Heradsstyret pliktar å vedta:

ir	Aktuelle lenkjer
tkast/prinsipp i nimøtet	https://www.kvam.no/tenester/planar-strategiar-og-styringsdokument/okonomi/
udsjettvedtak i sebermøtet	

namøtet	https://www.kvam.no/tenester/planar-strategiar-og-styringsdokument/okonomi/
el av årleg dsjettvedtak	HST-sak 17.12.19 https://innsyn.kvam.no/wfdocument.ashx?journalpostid=2019022979&dokid=100659003&versjon=1&variant=A
el av årleg dsjettvedtak	HST-sak 29.9.20 https://innsyn.kvam.no/wfdocument.ashx?journalpostid=2020017003&dokid=100698030&versjon=1&variant=A
gne finans- og eldsrapportar i .rapportar	Siste versjon i HST 16.2.21 https://innsyn.kvam.no/wfdocument.ashx?journalpostid=2021001447&dokid=100717013&versjon=1&variant=A

Eit anna vesentleg element i økonomisk berekraft, er vedlikehaldsetterslep. Eit større arbeid med kartlegging av etterslepet skal leggjast fram hausten 2024.

Finans- og gjeldsforvaltning

Frå Kvam herad «Melding om vedtak HST- sak 018/21 Reglement finans- og gjeldsforvaltning».

Finans- og gjeldsforvaltninga har som føremål å sikre ei rimeleg avkastning på kommunen sine plasseringar samt stabile og låge netto finanskostnader på låneporteføljen innanfor definerte risikorammer.

Dette vert forsøkt oppnådd gjennom følgjande delmål:

- Kommunen skal til ei kvar tid ha likviditet (inkludert trekkrett) til å dekkja løpande betalingspliktelsar.
- Plassert overskotslikviditet skal over tid gje ei god og konkurransedyktig avkastning innanfor definerte krav til likviditet og risiko, når ein tek omsyn til tidsperspektivet på plasseringane.
- Lånte midlar skal over tid gje lågast mogleg totalkostnad innanfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, når ein tek omsyn til behov for forutsigbare lånekostnader.
- Forvaltning av langsiktige finansielle aktiva skal gje ei god langsiktig avkastning til akseptabel risiko

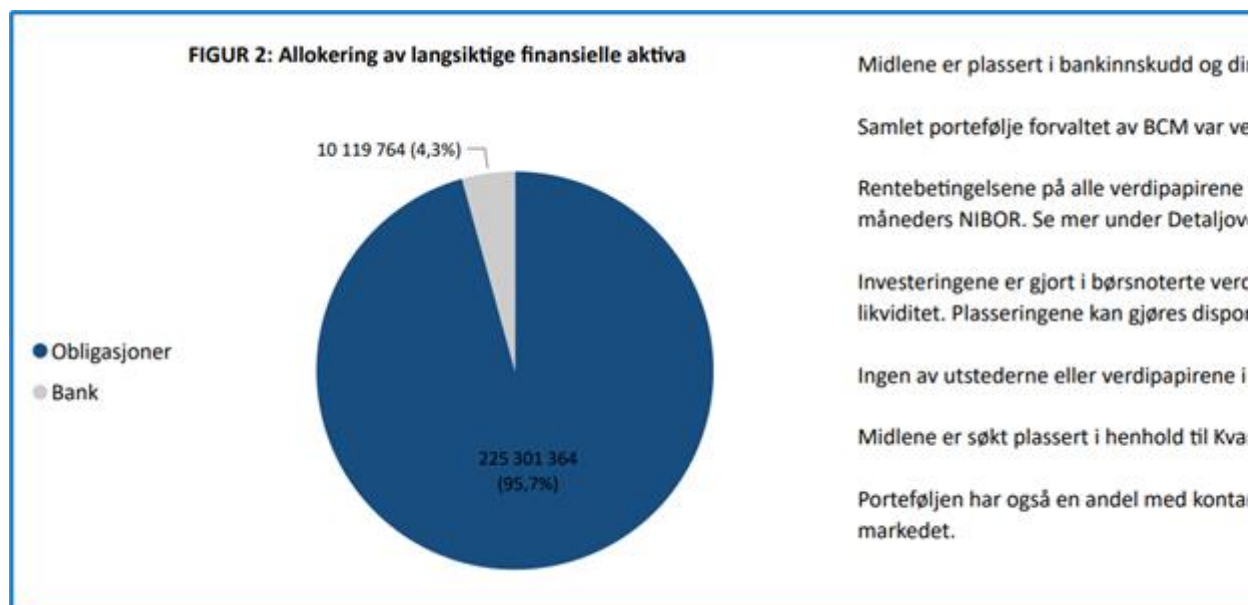
Forvaltning av midlar (obligasjonsportefølje)

Heradet sine midlar som skal forvaltast med låg risiko og høg likviditet, kan plasserast i bankinnskott, pengemarknadsfond og renteberande verdipapir med kort løpetid. Alle plasseringar skal gjerast i norske kroner.

Forvaltninga av midlar med lang tidshorisont har som føremål å sikre ei langsiktig avkastning. Det vert styrt etter ein rullerande investeringshorisont på 5 år, samstundes som ein søker ei rimeleg årleg bokført avkastning. Med midlar som skal forvaltast med lang tidshorisont aktiva meiner ein midlar som ikkje må reknast som ledige likvider og andre midlar til driftsføremål, og som ut frå kommunen sin økonomiske situasjon kan reknast som forsvarleg å forvalta med lang tidshorisont.

Grafar og tabellar i teksten nedanfor er henta frå **Finansrapport 2023 for Kvam herad**. Denne er utarbeidd av Bergen Capital Managment (BCM) som er kommunen sin finansielle rådgjevar. Den fullstendige rapporten ligg som vedlegg til årsmeldinga.

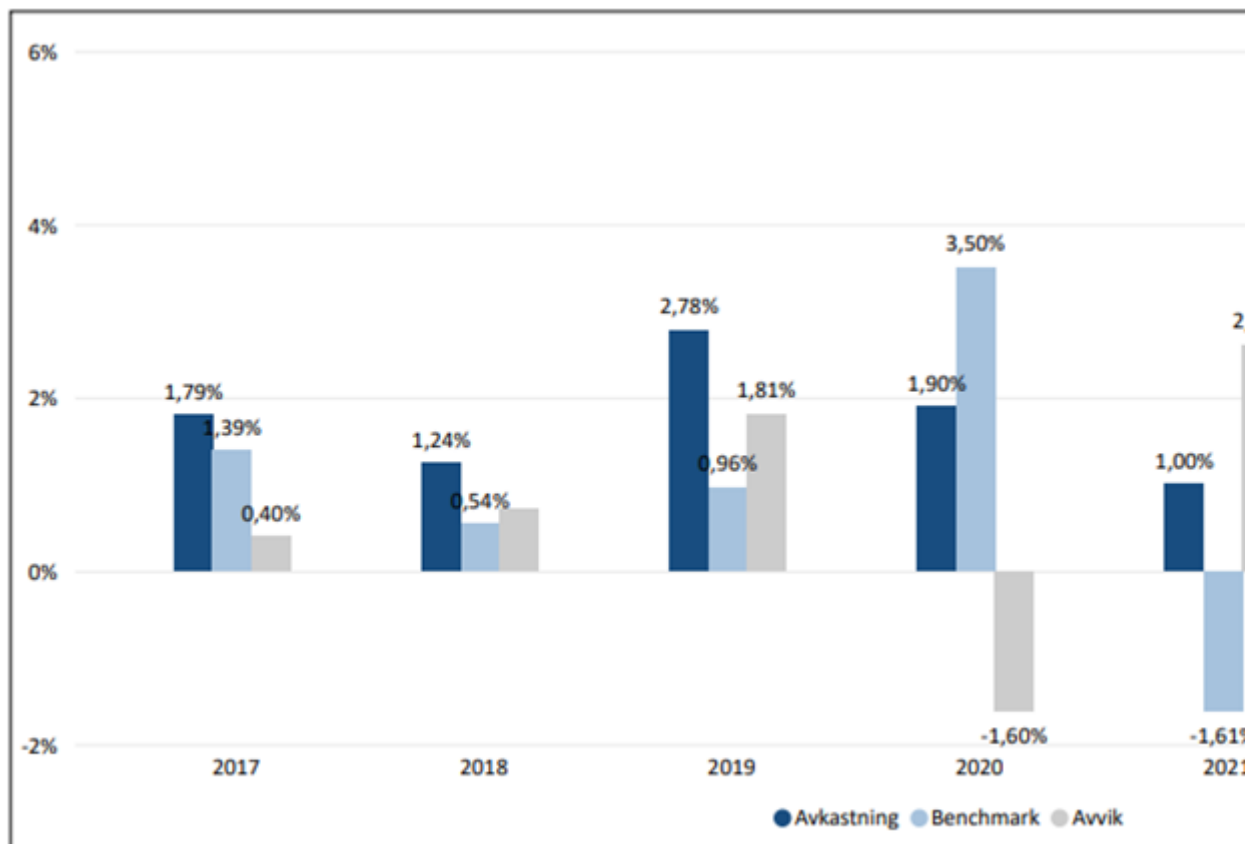
Portefølje pr 31.12.2023

Fordeling på ulike risikoklasser i kroner og prosent

Alle investeringar gjennom året er gjort i bankobligasjonar og -sertifikat innanfor risikoklasse 2. Porteføljen består av obligasjonar og ansvarlege lån i norske sparebankar og banker som er forventta å ha lav tapsrisiko. Dette er i samsvar med rammene i reglementet.

Avkastning samanlikna med referanseindeks

FIGUR: Tidsvektet avkastning obligasjoner sammenlignet med referanseindeks

Oppnådd avkastning i 2023 var på 5,66%. Dette er 3,08% over referanseindeksen som investeringa vert målt mot.

Stresstest

Aktivaklasse	Markedsverdi i kr.	Endringsp
Obligasjoner	225 301 364	+2% rente
Bank	10 119 764	0
Samlet	235 421 128	

Midlane er forvalta etter rammene i finansreglementet. Midlane vert forvalta etter kriteria: sikkerheit, risikospreiing, likviditet og avkastning. Forvaltninga blir styrt etter ein rullerande investeringshorisont på 5 år, samstundes som me prøver å få ei rimeleg årleg, bokført avkastning.

Ved utgangen av rapporteringsperioden viser stresstesten at samla potensielt verdifall er 0,5 MNOK tilsvarande 0,235% av samla midlar under forvaltning av BCM. Det potensielle tapet gjev ein indikasjon på kor mykje kommunen tapar dersom parameteren inntreft og obligasjonane må seljast i marknaden.

Forvaltning av gjeldsportefølje og finansieringsavtaler

Grafer og tabellar i teksten nedanfor er henta frå **Gjeldsrapport 2023 for Kvam herad**. Denne er utarbeidd av Bergen Capital Managment (BCM) som er kommunen sin finansielle rådgjevar. Den fullstendige rapporten ligg som vedlegg til årsmeldinga.

Nøkkeltal for låneporteføljen

Nøkkeltal	31.12.2023	01.01.2023	Forklaring
Total lånegjeld	1,47 MNOK	1,35 MNOK	Viser samla lånegjeld ved utløp av rapporteringsperioden. Inkluderer alle lån som er gjengitt i stamdataoversikten.
Rentebindingstid (inkl. rentebytteavtaler med fremtidig oppstart dersom det finnes slike i porteføljen).	0,74 år	0,71 år	Målalet angir porteføljen si vekta gjennomsnittlege rentebindingstid. Tallet viser kor lenge renta på sertifikat, lån og obligasjonar i porteføljen er fast, hensyntatt alle kontantstraumar (rentebetaling, avdrag og hovudstol). Dersom en låneportefølje uten avdrag og årlige rentebetalinger har rentebindingstid på 1 betyr det at porteføljen i gjennomsnitt har en rentebinding på 12 måneder. Rentebindingstid er et kontantstrøm basert nøkkeltall og benyttes fremfor durasjon som er basert på markedsverdiar.
Vekta gjennomsnittrente	3,97 %	2,82 %	Målalet angjev porteføljen si vekta gjennomsnittlege kupongrente, effektiv rente vil avvike noko. Ved samanlikning mot referanserente må det tas hensyn til durasjon og rentesikringsstrategi.
Kapitalbinding	5,79 år	6,37 år	Målalet angir porteføljen si vekta gjennomsnittlege kredittbinding. Tallet viser kor lang tid det i gjennomsnitt tar før renter, avdrag og hovedstol er nedbetalt eller forfalt til betaling. Desto høgare tall, desto mindre refinansieringsrisiko har porteføljen alt annet like.
Derivat volum (i % av gjeld)	0,00 %	0,00 %	Andel derivater (rentebytteavtaler, FRA, etc.) i (%) forhold til lånevolum.
Rentebinding under 1 år	71,7 %	65,5 %	Andel derivater (rentebytteavtaler, FRA, etc.) i (%) forhold til lånevolum.
Kapitalbinding under 1 år	24,8 %	23,0 %	Andel derivater (rentebytteavtaler, FRA, etc.) i (%) forhold til lånevolum.
Rentesensivitet (1 %-poeng økning)	10,5 MNOK	8,8 MNOK	Estimat på auka rentekostnad ved 1 % - poeng auke i det generelle rentenivået (total gjeld x Rentebinding under 1 år x 1 %). Viser kor mykje porteføljens rentekostnad kjem til å auke med p. a. 1

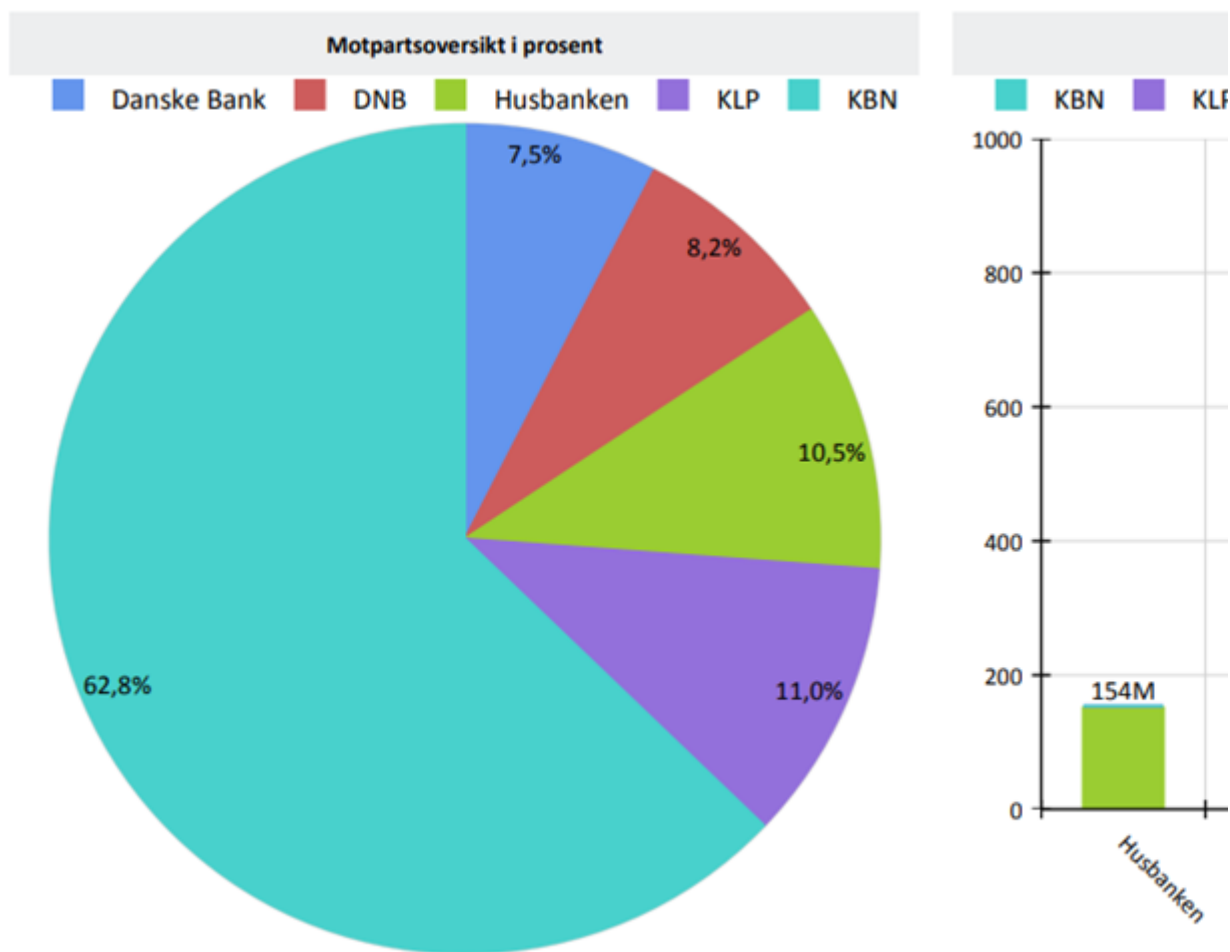
			år fram i tid ved 1%- poeng auke i det generelle rentenivået. Måltallet er lineært.

Opptak av nye lån og refinansieringar i perioden.

Heradsstyret vedtek storleiken for opptak av nye lån i budsjettåret i samband med budsjettvedtaket. Oversikten under inkluderer rulling av eksisterande lån, nytt låneopptak og innbetaling av årets avdrag. Alle kommunen sine låneopptak og refinansieringar vert løypande konkurranseutsett i marknaden og beste tilbod vert valt.

Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Lånenummer
SB1M	25.01.2023	100 000 000	3,405	23.06.2023	NO001282540
Husbanken	02.03.2023	15 000 000	3,873	01.04.2048	13586213
KLP	27.04.2023	92 700 000	4,198	28.04.2026	8317.61.92014
KBN	23.06.2023	100 000 000	4,540	23.06.2053	20230168
KBN	27.10.2023	129 000 000	5,240	27.04.2026	20230338
DNB	30.10.2023	120 000 000	5,175	30.04.2024	NO001305740
Husbanken	30.11.2023	15 000 000	3,873	01.12.2048	13586599

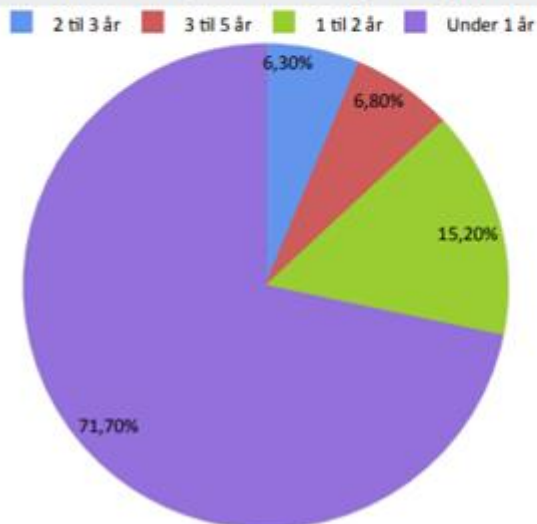
Långjevarar

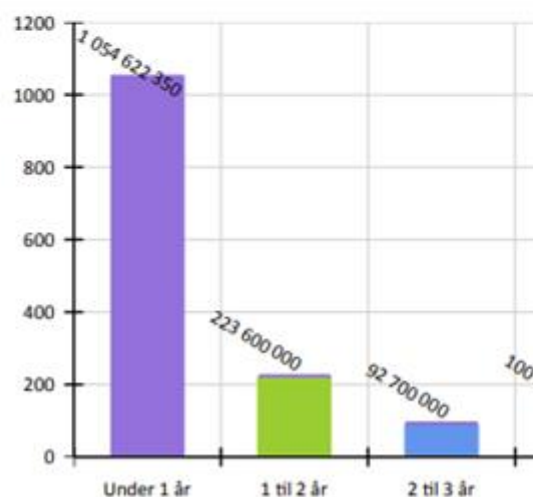
Rentebindingstid og renterisiko

Intervall	Pålydende i NOK	Rentebindingstid	Andel	Akkumul
Under 1 år	1 054 622 350	0,15	71,70%	71,7
1 til 2 år	223 600 000	1,18	15,20%	86,9
2 til 3 år	92 700 000	2,32	6,30%	93,2
3 til 5 år	100 000 000	4,48	6,80%	100,0
> 5 år	0	0,00	0,00%	100,0
SUM	1 470 922 350	0,74	100,00%	

Rentebindingsintervall i % av porteføljen

Rentebindingsintervall i NOK

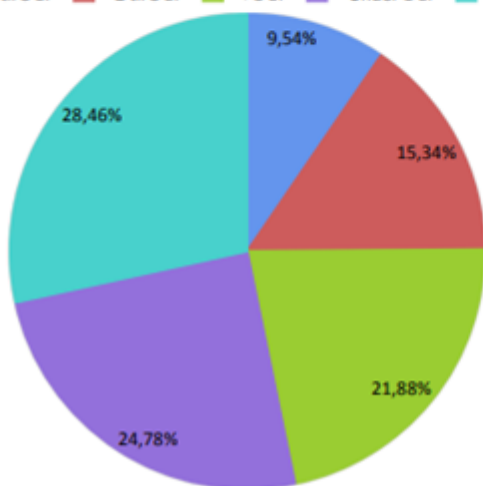

Kapitalbinding og refinansieringsrisiko

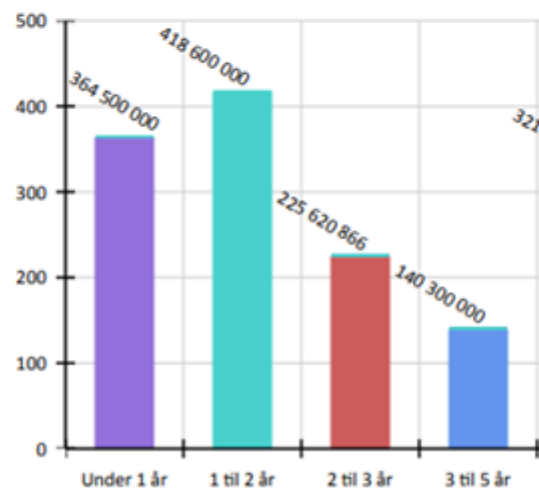
Forfallsintervall	Pålydende i NOK	Kapitalbinding	Prosentvis andel av portef
Under 1 år	364 500 000	0,33	24,78%
1 til 2 år	418 600 000	1,46	28,46%
2 til 3 år	225 620 866	2,33	15,34%
3 til 5 år	140 300 000	3,13	9,54%
>5 år	321 901 484	21,19	21,88%
SUM	1 470 922 350	5,79	100,00%

Forfallsintervall i % av porteføljen

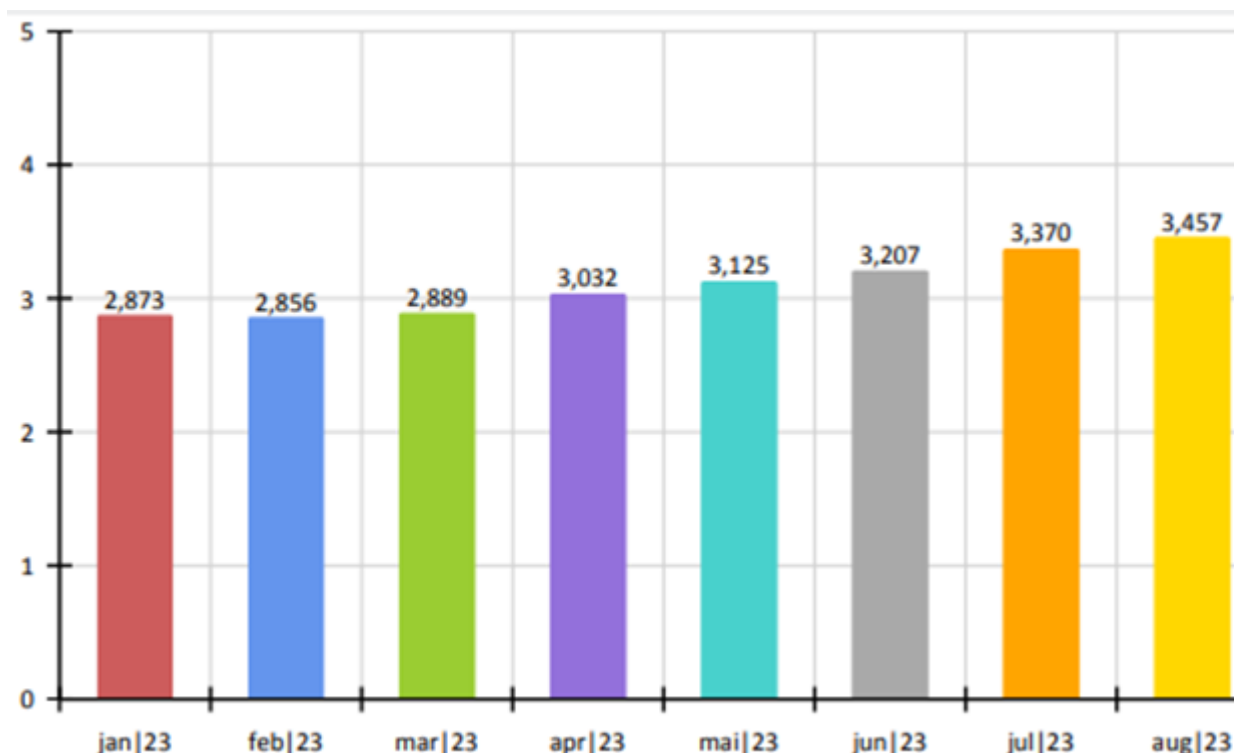
3 til 5 år   2 til 3 år   >5 år   Under 1 år   1 til 2 år

Forfallsintervall i NOK

Utvikling i gjennomsnittsrente

Gjennomsnittsrenta har auka frå 2,9% til 4,0 % i løpet av 2023. Dette skuldast den store auken i den norsk rentemarknaden, der både styringsrenta og kredittpåslaget har auka mykje.

Netto renteeksponert gjeld og vurdering renterisiko

Når ein skal rekna ut nettoeffekten av renteendring på kommuneøkonomien, er netto renteberande gjeld eit sentralt begrep. Ein tek då utgangspunkt i kommunen sin langsiktige gjeld eksklusive pensjonsforplikting. Deretter kjem renteberande likviditet og gjeld som vert betala av andre til fråtrekk.

Kommunen har i tillegg overskotslikviditet (bankinnskott) som gjev renteinntekter. Likviditeten svingar mykje gjennom året og det er difor ikkje trekt inn i vurderinga.

Pr 31.12.2023, ser dette reknestykket slik ut:

	MNOK	Prosent
Langsiktig gjeld (unnateke pensjonsforpliktingar)	1 471	100 %
Ubrukte lånemidlar	• 102	7 %
Lån til vidare utlån (Husbanklån)	• 154	10 %
Lån til sjølvkostområda	• 309	21 %

Langsiktige obligasjonsinvesteringar	• 235	16 %
Netto renteeksponert gjeld	671	46 %

Ei endring i renta på 1,0% på netto renteeksponert gjeld på 671 MNOK, vil difor ha direkte innverknad på resultatet i kommunerekneskapen med ca 6,7 MNOK. Merk at talet ikkje er nøyaktig, sidan innskotsrenta og lånerenta ikkje er identiske. I tillegg kan det ta fleire år før effekten av renteendringa slår inn fordi ein stor del av gjelda er knytt til fastrentelån.

Investeringer

Kvam herad har mange investeringsprosjekt og få driftsprosjekt. Investeringsprosjekta er i hovudsak lånefinansiert, medan driftsprosjekta ikkje kan vera lånefinansiert, og dermed må finansierast med driftsfond eller driftsinntekter.

Driftsprosjekt i Kvam herad

[Lenkje til driftsprosjekt](#)

Investeringsprosjekt i Kvam herad

Årlege Investeringsprosjekt

Kommunen har ei rekkje årlege prosjekt. Dei årlege rammene viser i tabellen under. Dersom det er mindreforbruk eller meirforbruk på dei årlege prosjekta vert ramma året etter tilsvarande auka eller redusert.

Løpande årlege prosjekt	Årleg ramme inkl mva
IT-investeringar	1 800 000 kr
Velferdsteknologi	1 250 000 kr
IKT prosjekt i skule og barnehage	3 400 000 kr
Asfaltering	3 125 000 kr
Fornyng teknisk utstyr	625 000 kr

Fornyning teknisk utstyr VAR	500 000 kr
Kommunale bruer	313 000 kr
Oppgradering av kummar i heradet - avlaup	600 000 kr
Oppgradering reduksjonskummar	800 000 kr
Rassikringstiltak	1 875 000 kr
Oppgradering bygg	1 250 000 kr
Bustader	8 125 000 kr
PC til tilsette i skule og bhg	750 000 kr
Barnehage - inventar og utstyr	188 000 kr
Skule - inventar og utstyr	188 000 kr
Oppgradering av kummar i heradet - vatn	1 500 000 kr

Prosjekt i Kvam herad

Prosjekta strekkjer seg gjerne over fleire år og omfattar tidlegare budsjett- og rekneskapsår, medan budsjetttrammene vert tildelt årleg. Fokuset til prosjektleiarane er fyrst og fremst å halda dei totale prosjektrammene, ikkje kva år fakturaene kjem i. Det er difor ei ekstra utfordring å treffa med rammefordelinga per budsjettår. Kvam herad nyttar 1. og 2. tertialrapport til å justera prosjektrammene mellom år. Det kan likevel oppstå avvik i enkelt år, utan at det er avvik på totalramma for prosjektet.

Nokre prosjekt står som ferdige med eit mellombels meirforbruk på totalramma. Årsaka kan vere at forventta tilskot eller salsinntekter kjem i etterkant av at prosjektet er ferdigstilt. Tabellane under "Status investering" syner ei oversikt over prosjekt i 2023. Nærare beskriving og status av prosjekta kjem fram ved trykka seg inn på kvart enkelt budsjett i tabellen. Dei løpande prosjekta har årlege prosjektrammer og har difor ingen totalramme å forhalda seg til, påløpt totalt er heller ikkje synleg. Nedst i tabellen ligg det eit punkt "Sum andre prosjekt", dette er tidlegare avslutta prosjekt som har rekneskapsmessige feilføringar/korrigeringar i 2023.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett			Budsjett for året		
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	Driftskonsekvens
0* PC til tilsette i skule og bhg - årleg	-	-	LØPANDE	750	825	Nei
0* Asfaltering - årleg prosjekt	-	-	LØPANDE	5 512	2 733	Nei
0* Barnehage - inventar og utstyr - årleg	-	-	LØPANDE	188	168	Nei
0* Brannsikring trygdebustad Hatlevegen	500	86	2024	414	0	Nei
0* Brannstasjon KVBR	37 338	35 061	2024	5 188	4 703	Nei
0* Deling av Øystese barnehage, del 1, innveding oppgradering	3 125	3 144	2024	291	312	Nei
0* Deling av Øystese barnehage, del 2, tilbygg	12 125	11 758	2023	5 585	5 221	Nei
0* Deling av Øystese barnehage, del 4	2 016	3 450	2023	0	259	Nei
0* Deponering av elektronisk arkiv	388	192	2024	0	122	Nei
0* Digitalisering eigedomsarkiv	2 500	1 446	2024	1 215	80	Nei
0* ENØK tiltak kommunale bygg	500	97	2025	500	97	Nei
0* ENØK tiltak kommunale bygg - Rokabrekka og Stoppelsgjerd	368	227	2099	368	227	Nei
0* ENØK tiltak kommunale bygg -Gartveit	227	0	2025	-148	0	Nei
0* ENØK tiltak kommunale bygg - Hatlevegen	652	0	2099	652	0	Nei
0* Etablering av feietenesta	3 437	2 382	2024	3 437	2 382	Nei
0* Fartøyvernseater/Solheimstunet - pumpestasjon	425	319	2023	425	319	Nei
0* Felles brannsikringstiltak	13 750	6 945	2026	6 250	6 945	Nei
0* Fornying teknisk utstyr VAR - årleg prosjekt	-	-	LØPANDE	1 369	1 059	Nei
0* Forprosjekt ventilasjon og varmeanlegg Kvam rådhus	350	0	2026	350	0	Nei
0* Gangveg Torebøen	10 875	425	2024	2 500	425	Nei
0* Garderobeanlegg Helse	1 750	1 697	2023	354	301	Nei
0* Gatelyst i Tørvikbygd	500	111	2024	500	111	Nei
0* Hardangerbadet - Solcellepanel på tak	1 250	762	2024	1 250	762	Nei
0* Hatlevegen trygdebustad - takbyte	1 688	1 734	2023	1 688	1 734	Nei
0* Haugamyr Idrettsanlegg	525	0	2023	438	0	Nei
0* IKT prosjekt i skule og barnehage - årleg	-	-	LØPANDE	3 281	2 995	Nei
0* Kloakksanering Ålvik	2 093	1 734	2024	680	708	Nei
0* Kommunale bruer - årleg	-	-	LØPANDE	461	0	Nei
0* Kommunale funksjonar i Kvam VGS	103 500	2 291	2025	1 250	1 567	Nei
0* Kryss Tolo - Buspareklubben	7 500	302	2025	0	269	Nei
0* Kyrkjeleg fellesråd namna minnelund	313	0	2024	313	0	Nei
0* Landmålingsprogram	155	108	2023	155	108	Nei
0* Legionellastyring institusjonar	500	549	2023	0	301	Nei
0* Lyssetjing strandveg i Norheimsund	363	213	2024	363	213	Nei
0* Movatnet pumpeledning	5 000	5 041	2023	815	856	Nei
0* NAV lokaler	9 950	9 377	2023	1 933	1 360	Nei
0* Norheimsund barnehage - vognskur	216	20	2024	216	20	Nei
0* Ny avløpsbil med lasteplan og ein liten kran.	750	645	2023	105	0	Nei
0* Ny pumpestasjon P5, Tolo	9 664	832	2024	4 723	555	Nei
0* Ny varmepumpe Norheimsund idrettshall	1 125	942	2023	499	316	Nei
0* Ny vassleidning, Fosse	4 951	3 290	2027	4 913	3 252	Nei
0* Ombygging kjøkken Øysteseheimen	825	997	2023	825	997	Nei
0* Ombygging Mikkjelsflaten	625	0	2024	625	0	Nei
0* Ombygging Øystese barneskule	949	981	2025	0	64	Nei
0* Oppdatering planregister	250	0	2023	250	0	Nei
0* Oppdaterte kart	1 450	714	2023	1 051	315	Nei
0* Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam	4 500	1 187	2024	1 299	193	Nei

Årsmelding 2023

Investering	Totalbudsjett			Budsjett for året		Driftskonsekvens
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	
0* Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg	2 250	1 018	2025	1 216	339	Nei
0* Oppgradering av kommunale kaiar	9 375	7 827	2024	2 637	1 724	Nei
0* Oppgradering av kummar i heradet - årleg avlaup	-	-	LØPANDE	766	571	Nei
0* Oppgradering av kummar i heradet - årleg vatn	-	-	LØPANDE	2 813	1 180	Nei
0* Oppgradering av pumpestasjonar i Steinsdalen	5 000	5 039	2022	0	161	Nei
0* Oppgradering av reduksjonskummar - årleg	-	-	LØPANDE	3 598	2 343	Nei
0* Oppgradering av VA-leidningskart	3 000	1 812	2024	904	402	Nei
0* Oppgradering bygg -årleg prosjekt	-	-	LØPANDE	1 954	1 847	Nei
0* Oppgradering fagsystem Gerica	150	130	2023	150	130	Nei
0* Oppgradering hovudrenseanlegg avløp	87 288	4 587	2023	1 799	-371	Nei
0* Oppgradering trygdebustader Ålvik	3 506	0	2025	3 506	0	Nei
0* Oppgradering vamepumpe ved kvam ungdomsskule	2 374	2 996	2023	1 495	2 118	Nei
0* Overvassleidning Norheimshagen	1 100	429	2024	1 081	410	Nei
0* Overvatn Norheim/Mjølstølvegen	11 670	82	2099	868	82	Nei
0* Prosjektering - Bufellesskap for personar med psykisk lidingar	625	76	2024	625	76	Nei
0* Prosjektering av reinseanlegg på Tangerås	200	15	2024	200	15	Nei
0* Prosjektering Vassforsyning til Soldal	1 000	0	2099	1 000	0	Nei
0* Pumpestasjon og overføring frå Laupsa til Notanes	5 500	2 022	2024	1 616	141	Nei
0* Rassikringstiltak - årleg	-	-	LØPANDE	4 938	422	Nei
0* Reinhold - innkjøp 4 iMop	250	256	2023	250	256	Nei
0* Reinseanlegg/overføring Vikøy	1 500	134	2024	39	53	Nei
0* Reserveforsyning vatn	2 000	1 708	2024	641	430	Nei
0* Riving av bustadhus og omlegging av kommunal veg i Øystese	825	872	2023	617	665	Nei
0* Sanering Børveneset , prosjektering	800	374	2024	600	374	Nei
0* Sjølvbeteningsløysing Ålvik bibliotek	403	92	2024	403	92	Nei
0* Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg 2020-2024	9 400	4 272	2024	3 898	1 972	Nei
0* Skjermar HST	313	253	2023	313	253	Nei
0* Skule - inventar og utstyr - årleg	-	-	LØPANDE	188	7	Nei
0* Snuhammar Fartøyvernsenteret	1 125	0	2024	1 125	0	Nei
0* Solskjerming kommunale bygg	10 525	392	2025	775	392	Nei
0* Storeteigen - opprustning	763	58	2025	125	58	Nei
0* Strandearm barnehage - vognskur	388	350	2024	388	350	Nei
0* Tilfluktsrom/arkivrom	675	565	2023	258	153	Nei
0* Toloheimen - takbyte	3 690	4 184	2023	3 690	4 184	Nei
0* Utbygging av Strandearm Omsorg	101 175	86 553	2024	-5 347	-19 028	Nei
0* Uteområde Sandven drenering /asfaltering	625	327	2024	81	105	Nei
0* Utfylling i sjø - Øystese sentrum	2 525	2 120	2024	0	4	Nei
0* Utomhus Norheimsund skule, rådhus og KFL	-215	291	2025	0	110	Nei
0* Utskifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese	3 150	3 063	2023	2 378	2 291	Nei
0* Utviklingskostnader Naudsentral	625	521	2024	105	1	Nei
0* Vannkiosk Øystese	650	641	2023	81	72	Nei
0* VA-pumpestasjon ved Fartøyvernsenteret	3 500	3 156	2023	0	-405	Nei
0* Varmepumpe Ålvik Skule	1 875	0	2024	1 875	0	Nei
0* VA-sanering i Skårdalsvegen i Øystese	1 275	1 215	2023	239	229	Nei
0* VA-sanering norheim del III	15 000	12 626	2024	3 274	906	Nei

Årsmelding 2023

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året		Driftskonsekvens	
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud. Rekneskap		
0* Vaskerobot Øystese Idrettshall	938	892	2023	46	0	Nei
0* Vassleidning frå høgdebasseng på Torpe til Laupsa	11 120	27	2024	0	27	Nei
0* Vassleidning Stronde	2 800	82	2099	2 800	82	Nei
0* Veg Sandvenhagen/Sæland	9 477	9 135	2029	2 220	1 758	Nei
0* Velferdteknologi - årleg	-	-	LØPANDE	2 641	162	Nei
0* Ålvik skule - etablering av sløydsal	50	47	2023	50	47	Nei
0*Base-camp	1 344	90	2025	1 344	90	Nei
0*Bjørketeigen - oppgradering tak	1 875	1 361	2023	1 875	1 361	Nei
0*ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon og varmepumpe Mikkjelsflaten	1 100	700	2024	1 100	700	Nei
0*ENØK - Tørvikbygd gymsal -varmepumpe	156	36	2024	156	36	Nei
0*Fornyng teknisk utstyr - årleg	-	-	LØPANDE	1 361	1 140	Nei
0*Innkjøp av isskjær	313	166	2023	313	166	Nei
0*IT-investeringar - årlege	-	-	LØPANDE	2 847	2 362	Nei
0*Kjøp av kjøretøy KVBR	15 250	1 506	2025	625	1 506	Nei
0*Mellombels lokaler Vaksenopplæringa	875	1 193	2024	567	1 160	Nei
0*Norheimsund skule - uteområde	1 750	42	2023	-4 917	0	Nei
0*Nytt røyr Rosselandsvegen	500	10	2023	500	10	Nei
0*Overflateredningsutstyr KVBR	375	370	2023	375	370	Nei
0*Prosjektering Øvre Valland/Vallandshovden	200	35	2023	200	35	Nei
0*Sansehage Toloheimen	2 975	34	2025	2 959	18	Nei
0*Tilrettelegging av elbillading for kommunale kjøretøy	1 250	573	2024	500	573	Nei
0*Uteområde skule og barnehage - søkbar pott	2 688	0	2029	188	0	Nei
0/1* Trafikksikringsplan - årleg	2 250	1 002	2099	124	1	Nei
0/1*Rekkverk kommunale vegar - årleg	3 438	2 085	2025	697	1 073	Nei
Andre investeringar	-	-	LØPANDE	0	229	Nei
Bustader 2023	0	0	2023	0	0	Nei
Husbanklån	-	-	LØPANDE	30 000	0	Nei
IKKJE BRUK 0* Prosjektering overvatn Norheim/Mjølstølvegen	0	177	2023	0	176	Nei
Ny vassleidning Børve	900	864	2022	36	0	Nei
Sum	606 468	269 540		158 599	61 068	

Kvammabadet KF

Kvammabadet KF er eit kommunalt foretak som er ein del av konsernet Kvam herad, som med badeanlegg for skule og ålmenta, som saman med privat familiebaseng utgjer opplevingssenteret Hardangerbadet.

Årsmelding

Kvammabadet KF

Kvammabadet KF er eit kommunalt føretak og ein del av konsernet Kvam herad, med ansvar for å tilby eit badeanlegg til bruk for skule og ålmenta. Dette saman med det privat familiebaseng utgjer opplevingssenteret Hardangerbadet.

Om Kvammabadet KF

Verksemda sitt virke

Kvam Kvammabadet KF (Kvammabadet) skal i samsvar med vedtektene stå for drift av anlegg til skulebading. Seksjonen til Kvammabadet utgjer saman med tilstøytande seksjonar eigd av Hardangerbadet Eigedom AS og Almeland Eigedom AS, opplevingssenteret Hardangerbadet. Når badeanlegget ikkje vert nytta til kommunale føremål, kan Kvammabadet leiga ut seksjonen til kommersiell drift.

Om anlegget

Kvammabadet sin del av anlegget består av garderobeanlegg, trenings- og konkurransebasseng og eit opplærings- og terapibasseng. Dagleg drift og vedlikehald av anlegget er sett ut til Hardangerbadet AS gjennom ein samarbeids- og driftsavtale av 22. september 2020.

Aktivitet 2023

2023 var Hardangerbadet sitt fjerde driftsår og det fyrste heile året utan avstenging av anlegget grunna Covid-19 pandemien. Oversikt frå Hardangerbadet AS viser at det var 3.113 fleire besøkande i 2023 enn året føre. Totalt registrerte badet 47.622 besøkjande mot 44.622 i 2022.

Dei kommunale bassenga vert nytta til skulebading, og målet er å læra alle born i skulealder å symja og meistra aktivitetar i vatn.

Besøkstal Hardangerbadet 2020-2023

Månad	2020	2021	2022	2023	Endring frå i fjor
Januar	5 628	4 200	2 590	3 986	1 396
Februar	8 741	1 128	3 318	3 871	553
Mars	3 002	3 390	4 398	4 545	147
April	0	1 032	3 716	4 080	364
Mai	0	2 893	3 509	4 074	565
Juni	1 857	2 694	2 428	1 472	-956
Juli	8 545	6 063	6 294	6 568	274
August	4 157	4 222	3 561	3 767	206
September	4 226	2 995	2 890	3 990	1 100
Oktober	4 917	5 284	5 063	5 226	163
November	4 654	3 621	3 813	3 346	-467
Desember	3 866	1 514	2 929	2 697	-232
Sum	49.593	39.036	44.509	47.622	3.113

2023 har vore eit aktiv år for KF'et noko som fylgjande liste over gjennomførte aktivitetar skildrar.

1. kvartal 2023

- Styremøte – 12.01, 25.01 (Ekstraordinært) og 28.03
- Organisering - Tilsett ny dagleg leiar (engasjement) og konstituert nytt styre
- Betre infrastruktur - Fått på plass årshjul for KF'et, eige domene (www.kvammabadet.no), e-post kontoar for DL og styremedlemmer, felles filsystem, e-signering mm.
- Teknisk gjennomgang av Hardangerbadet - Assistert HB med å få på plass lovpålagte krav og teknisk gjennomgang av bygget/anlegget – fått inn i kvalitetssystem for Kvam herad
- Solcellepanel - Utgreiing investering i solcellepanel. Fremma notat til heradsstyret for positivt vedtak
- Evaluering av styret og styresamansetnad – Utarbeid notat til valnemnda i Kvam herad
- Møter HB/HBE – Avklare nye råde for bidrag

2. kvartal 2023

- Møte heradet - Dialogmøte formannskap og møte kontrollutval (26.4 og 10.5)
- Kausjonsansvar – avklare høvesvis vedtak om auka midlar til Hardangerbadet. Sende ut krav til 36 kausjonistar

3. kvartal 2023

- Kausjonsansvar – Oppfølging av manglande innbetalinger og erklæringer
- Budsjett 2024 – Innleiande samtaler med HB og administrasjon

4. kvartal 2023

- Styremøte - 24.10
- Formannskap – Dialogmøte 1.11
- Budsjett 2024 – Møte med HB om deira budsjett 2024 kring billettinntekter og driftskostnader.
- Eigarstrategi – utarbeid notat om formål, ansvar, råme og samspel
- Ny samarbeids- og driftsavtale HB - Innleiande arbeid kring prosess og innhald

Økonomien i 2023

Kvammabadet sitt rekneskap inngår i kommunen sitt årsrekneskap, og det er kommunestyret som vedtek årsrekneskap og årsrapport.

Økonomisk stilling og utvikling

Årsrekneskapen til Kvammabadet er gjort opp i balanse.

Rapport frå Hardangerbadet AS syner at billettinntekter/husleige vart kr 1 346 231 lågare enn budsjettet, og frå 2022 til 2023 har dei auka med kr 1 413 384. Dette skuldast i hovudsak at husleiga som vert fastset som 76 % av nettobillettinntekter, har med seg redusert husleige på kr 1 100 000 frå Hardangerbadet AS til Hardangerbadet Eigedom AS. Dette var ei føresetnad for vedtak om auka kommunalt tilskot for 2023.»

På den anna side vart driftskostnadene for KF sin seksjon kr 1 492 995 høgare enn budsjettet. I tillegg hadde Kvammabadet KF eit negativt budsjettavvik på eiga drift på kr 87 783.

Etter samarbeids- og driftsavtalen med Hardangerbadet AS og Hardangerbadet Eigedom AS, er det føresett at leigeinntektene til Kvammabadet skal tilsvare Kvammabadet sine kostnader til drift, forvaltning og vedlikehald av Kvammabadet sin seksjon det enkelte år. I pkt 6.3 i avtalen framgår at «Dersom KF sin andel av billettinntektene ikkje dekkjer KF sine kostnader til drift, forvaltning og vedlikehald av KF-seksjonen det aktuelle året, skal HB (Hardangerbadet) kvart år dekkja det resterande etter påkrav frå KF».

I samsvar med avtalen, vil det bli sendt eit slikt krav frå Kvammabadet KF til Hardangerbadet AS. For 2023 utgjer dette kr 234 547. Dette gjer at resultatet er i balanse. KF'et sitt budsjett for 2023 var også gjort opp med eit resultat på kr. 0.

Resultatrekneskap

Årsmelding 2023

	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Endring rekneskap 2022-2023	Budsjett 2023	Avvik mot budsj. 2023
Billettinntekter/husleige	1 232 847	2 646 231	1 413 384	1 300 000	- 1 346 231
Husleigeinntekt, ekstra ihht avtale	1 859 944	234 547	- 1 625 397		- 234 547
Tilskot frå garantistar	1 000 000	1 000 000	-		- 1 000 000
Momskompensasjonsinntekt drift	734 139	939 079	204 940	645 920	- 293 159
Strukturinnsparing (overføring frå KH)	985 000	3 100 000	2 115 000	3 100 000	-
Sum inntekter	5 811 930	7 919 857	2 107 927	5 045 920	- 2 873 937
Drift og forvaltning KF	384 331	450 783	66 452	363 000	- 87 783
Drift og vedlikehold KF seksjon	4 693 460	5 529 995	836 535	4 037 000	- 1 492 995
Dekning av tidl. års negative driftsres.	1 000 000	1 000 000	-		- 1 000 000
Momskompensasjonsutgift drift	734 139	939 079	204 940	645 920	- 293 159
Sum kostnader	6 811 930	7 919 857	1 107 927	5 045 920	- 2 873 937
Underskot	- 1 000 000	-	1 000 000	-	-

§5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3)

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap 2023	Reg. budsjett 2023	Oppr.budsjet 2023	Regnskap 2022
Driftsinntekter				
1 Rammetilskudd	-	-	-	-
2 Inntekts- og formuesskatt	-	-	-	-
3 Eiendomsskatt	-	-	-	-
4 Andre skatteinntekter	-	-	-	-
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	-	-	-	-
6 Overføringer og tilskudd fra andre	5 039 079	3 745 920	1 766 910	2 719 139
7 Brukerbetalinger	-	-	-	-
8 Salgs- og leieinntekter	2 880 778	1 300 000	4 076 437	3 092 791
9 Sum driftsinntekter	7 919 857	5 045 920	5 843 347	5 811 930
Driftsutgifter				
10 Lønnsutgifter	181 000	181 000	181 000	163 000

Årsmelding 2023

11 Sosiale utgifter	25 521	-	-	22 983
12 Kjøp av varer og tjenester	5 775 461	4 219 000	4 906 437	4 892 108
13 Overføringer og tilskudd til andre	939 075	645 920	755 910	734 226
14 Avskrivninger	-	-	-	-
15 Sum driftsutgifter	6 921 058	5 045 920	5 843 347	5 812 317
16 Brutto driftsresultat	998 799	-	-	387
Finansinntekter				
17 Renteinntekter	-	-	-	-
18 Utbytter	1 201	-	-	387
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-
20 Renteutgifter	-	-	-	-
21 Avdrag på lån	-	-	-	-
22 Netto finansutgifter	1 201	-	-	387
23 Motpost avskrivninger	-	-	-	-
24 Netto driftsresultat	1 000 000	-	-	0
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:				
25 Overføring til investering	-	-	-	-
26 Avsetninger til bundne driftsfond	-	-	-	-
27 Bruk av bundne driftsfond	-	-	-	-
28 Avsetninger til disposisjonsfond	-	-	-	-
29 Bruk av disposisjonsfond	-	-	-	-
30 Dekning av tidligere års merforbruk	1 000 000	-	-	1 000 000
31 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	1 000 000	-	-	1 000 000
32 Fremført til inndecking i senere år (merforbruk)	-	-	-	- 1 000 000

Balanse

Oversikt - balanse	Regnskap 2023	Regnskap 2022	endring 2022	endring 2023
EIENDELER			-	
A. Anleggsmidler	-	-	-	-
B. Omløpsmidler	2 001 838	1 445 043	396 826	556 795
I. Bankinnskudd og kontanter	101 287	393 735	293 503	- 292 448
II. Finansielle omløpsmidler	-	-	-	-
III. Kortsiktige fordringer	1 900 551	1 051 309	103 322	849 242
1. Kundefordringer	1 887 126	1 051 309	103 322	835 817
2. Andre kortsiktige fordringer	13 425	-	-	13 425
3. Premieavvik	-	-	-	-
Sum eiendeler	2 001 838	1 445 043	396 826	556 795
EGENKAPITAL OG GJELD			-	-
C. Egenkapital	-	- 1 000 000	-	1 000 000
I. Egenkapital drift	-	- 1 000 000	-	1 000 000
1. Disposisjonsfond	-	-	-	-
2. Bundne driftsfond	-	-	-	-
3. Merforbruk i driftsregnskapet	-	- 1 000 000	-	1 000 000
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet	-	-	-	-
II. Egenkapital investering	-	-	-	-
III. Annen egenkapital	-	-	-	-
D. Langsiktig gjeld	-	-	-	-

Årsmelding 2023

I. Lån	-	-	-	-
II. Pensjonsforpliktelse	-	-	-	-
E. Kortsiktig gjeld	2 001 838	2 445 043	396 826	- 443 205
I. Kortsiktig gjeld	2 001 838	2 445 043	396 826	- 443 205
1. Leverandørgjeld	900 000	600 000	- 75 389	300 000
2. Likviditetslån	-	-	-	-
3. Derivater	-	-	-	-
4. Annen kortsiktig gjeld	1 101 838	1 845 043	472 215	- 743 205
5. Premieavvik	-	-	-	-
Sum egenkapital og gjeld	2 001 838	1 445 043	396 826	556 795
F. Memoriakonti	-	-	-	-

Andre forhold

Det er ikkje andre vesentlege moment å nemna særskild.

Styre og leiing

Styret

Styret har i perioden 1. januar 2023 til 31. desember 2023 hatt fyljande medlemmer:

Styreleiar: Reidun Skålheim Solberg (2023-2025)

Nestleiar: Frank Eithun Helland (2021-2022)

Styremedlem: John Audun Jensen (2021-2025)

Varamedlem: Marie Steine (2021-2025)

7. desember 2023 har heradsstyret (HST163/2024) gjort vedtak om følgjande samansetnad av styret:

Styreleiar: Reidun Skålheim Solberg (2023-2025)

Nestleiar: Frank Eithun Helland (2023-2024)

Styremedlem: John Audun Jensen (2021-2025)

Varamedlem: Marie Steine (2021-2025)

Valperioden for styremedlem er fire år, medan valperioden for leiar og nestleiar er to år. Medlem av styret fungerer inntil nytt medlem er vald. Heradsstyret gjorde vidare vedtak; For å sikre kontinuitet mellom styreleiar og nestleiar, bør periodane overlappa med eit år. Det er difor tilrådd at styreleiar vert vald for 2 år no, og nestleiar for 1 år, for å koma i «rute» med dette.

Styresamansetjinga inneber ei fordeling på 50% mellom kjønna.

Tom Rasmussen har vore engasjert som dagleg leiar i 2023. Etter ei offentleg anbodsrunde, er det inngått ein ny oppdragsavtale med Tom Rasmussen som dagleg leiar gjennom sitt selskap TR Consulting AS. Avtalen gjeld for 3 år med opsjon på ytterlegare 1+1+1 år.

Etisk standard

Som eit kommunalt føretak, pliktar Kvammabadet å følgja dei etiske reglane og retningslinjene til Kvam herad, sjå link: <https://www.kvam.no/politikk-og-organisasjon/politikk/reglement/politisk-reglement/etiske-retningslinjer-for-folkevalde/>

Norheimsund, 21. mars 2024

Reidun Skålheim Solberg

Styreleiar

Frank Eithun Helland

Nestleiar

John Audun Jensen

Styremedlem

NOTAR

Note 1 Arbeidskapital

NOTE nr. 1: Endring i arbeidskapital			
Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, a)			
BALANSEN	31.12.2023	01.01.2023	Endring
Omløpsmidler	2 001 838	1 445 043	556 795
Kortsiktig gjeld	2 001 838	2 445 043	-443 205
Arbeidskapital	0	-1 000 000	1 000 000
DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)			2 023
Netto driftsresultat			1 000 000
Netto utgifter/inntekter i investering			0
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)			0
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet			1 000 000
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering			0

Note 2 til note 15 er ikkje aktuelle for Kvammbadet KF

Note 16 Ytelsar til leiande personar

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, d)

Ytelser til ledende personer				
	Brutto lønn	Fast godtgjørelse	Bonus	Eventuelt annen tilleggsgodtgjørelse
Styreleiar	0	80 000	0	0
Dagleg leiar		144 250	0	0

Note 18 Konsolidert rekneskap

I konsolidert rekneskap inngår Kvam herad og Kvammabadet KF

Andel av kommunalt foretak sine inntekter som kjem frå kommunen	44 %	
Andel av kommunalt foretak sine inntekter som kjem frå andre	56 %	
Overføring frå kommunen for å dekke inn meirforbruk i foretaket	0	

Tenesteområda i kommunen

Finans og fellespostar

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Finans](#)

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Årets premieavvik	-4 275	-8 942	712	-5 020	3 922	78,1 %
Amortisering av tidligere års premieavvik	2 863	2 969	0	0	-2 969	0,0 %
Pensjon	15	25	12	87	62	70,9 %
Diverse fellesutgifter	410	806	1 204	1 370	564	41,2 %
Skatt på inntekt og formue	0	-13 545	7	7	13 553	182380,1 %
Statlig rammetilskudd og øvrige generelle statstilskudd	0	0	0	-5 206	-5 206	-100,0 %
Motpost avskrivninger	-51 964	-55 977	-51 967	-51 967	4 010	7,7 %
Renter/utbytte og lån (innlån og utlån)	42	-549	151	151	700	464,8 %
Interne finansieringstransaksjoner	2 611	-8 176	11 029	-9 702	-1 526	-15,7 %
Sum	-50 297	-83 389	-38 852	-70 280	13 109	18,7 %

Kommentar til status økonomi

På finansområdet ligg felleskostnader og inntekter som ikkje er knytt til tenesteområda.

Finans og fellespostar har eit totalt mindreforbruk på 13,1 mnok i 2023.

Pensjonskostnadene er rekneskapsført og budsjettert per tenesteområde, medan premieavvik og motpost premiefond ligg på finansområdet. Størrelsen på premieavvik og premiefond påverkar pensjonskostnaden på tenesteområda. Pensjonskostnaden på finansområdet har eit mindreforbruk på 1 mnok i 2023.

Det er eit mindreforbruk på 0,56 mnok på diverse fellesutgifter som skuldast at budsjettert forsikringskostnad er rekneskapsført riktig på dei ulike tenesteområda.

Avskrivingskostnaden på 56 mnok ligg på tenesteområda, medan motposten ligg på finans. Postane er 4 mnok over budsjett og forbetra dermed resultat på finansområdet.

Kvam herad har motteke meir inntekter på skatt av eiga og inntekt enn anslaget i prognosemodellen, og meir i eigedomsskatt på oppdrett og næring.

Det er etterslep i utbetalningar frå klima og energifond med 2,5 mnok, det vart ikkje nytta midlar frå den avsette potten på 1 mnok til akutt forureining (P80232) og driftsprosjekta P61239 Snuhammar fartøyvernsenter og P91190 Norheimsund skule- uteområder vert tidsforskyvd frå 2023 til 2024.

Det var budsjettert med 6 mnok i inntekter frå Fiskeridirektoratet/havbruksfondet, tildelinga vart på 7,2 mnok og heile beløpet er avsett til det kommunale havbruksfondet.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Prioritet				
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger (B) *)	146 762	131 240	105 639	145 062
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	6,7 %	-2,3 %	0,1 %	2,1 %
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger (B) *)	136 993	134 202	105 584	141 975
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	21,1 %	23,1 %	13,4 %	16,5 %
Økonomi				
Avdrag (netto) Andel av brutto driftsinntekter (prosent)	3,6 %	3,7 %	4,0 %	4,6 %
Frie inntekter i kroner per innbygger *) **)	68 001	66 802	67 223	68 051
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	102,9 %	110,6 %	92,2 %	71,6 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kvam herad har lågare brutto driftsinntekter og utgifter enn samanliknbare kommunar i kostragruppe (K05).

Inntektene ligg under nivået i kostragruppa med ca 10%, og utgiftene er ca 6% lågare. Kvam herad har hatt ein nedgang i brutto driftsinntekt på ca 6% frå 2022 til 2023.

Landet utan Oslo ligg godt under nivået i Kvam og kostragruppe 05, både på utgift og inntektssida.

Brutto driftsresultat (før avskrivningar) i % av brutto driftsinntekter er på -2,3 % mot 2,1% i samanliknbare kommunar. Kostragruppa hadde også ein nedgang i brutto driftsresultat frå 2022 til 2023. Brutto driftsresultat er forskjellen mellom driftsinntekter og driftsutgifter, dvs overskot på årets drift før renter og avdrag. Nedgang i brutto driftsresultat før avskrivningar betyr at driftsutgiftene aukar meir enn driftsinntektene.

Disposisjonsfondet har auka med 2% frå 2022 til 2023, nivået på disposisjonsfond ligg godt over samanliknbare kommunar og landet utan Oslo.

Netto lånegjeld er høgare i Kvam herad enn gjennomsnittet i samanliknbare kommunar K05 og landet utan Oslo. Det vart ein auke på netto lånegjeld med 7,7% frå 2022 til 2023.

Avdrag i % av brutto driftsinntekt ligg under samanlikbar kostragruppe K05 og landet utan Oslo.

Dei frie inntektene i Kvam herad har gått ned frå 2022 til 2023, og ligg under gjennomsnittet i kostragruppa.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året			Driftskonsekvens
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	
Andre investeringar	-	-	LØPANDE	0	229	Nei
Sum	0	0		0	229	

Status politiske vedtak

Budsjettvedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
Budsjettvedtak 2022-14: "Rådmannen får i oppdrag å leggje fram sak om makspris på straum til innbyggjarane i Kvam ekslusiv nettleige og avgifter."	Ordninga skal gjennomførast ved sal av konsejonskraft til innbyggjarar, næringsliv og hytte eigarar i heradet som er abonnentar i Kvam energi ,med spotpris avtalar og tilhold i Kvam herad. Rådmannen skal ikkje inngå nye avtalar om sal av konsejonskraft før saka er framlagt. Rådmannen skal forhandla fram avtale om gjennomføring og administrasjon av ordninga med Kvam energi.	Ferdig		I forhold til å etablera ei slik ordning har kommunen for lite volum på konsejonskrafta og det er for høg risiko knytt til heimfallskraft pga grunnrenteskatten. Statlige støtteordningar er etablert. Vedtaket vart oppheva i samband med budsjetthandsaminga for 2024 (punkt 5).

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 097/23 Eigarstrategiar 2023-2024	Kvam heradsstyre vedtek eigarstrategiane for 2023-2024 med følgjande endring: "Utbyteandelen i Kvam energi vert sett ned frå 70 til 60%".	Ferdig		Eigarstrategien er oppdatert med at forventningane til utbytteandel frå Kvam Energi As er redusert til 60%. Oppdatert eigarstrategi er publisert på kommunen si heimeside.

Styring og kontrollverksemd

Beskriving av tenestoområde

Lenkje til omtale av tenestoområde: [Styring og kontrollverksemd](#)

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Politisk styring	3 269	5 461	4 709	5 455	-6	-0,1 %

Årsmelding 2023

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Kontroll og revisjon	768	948	1 020	1 022	74	7,2 %
Sum	4 037	6 410	5 729	6 477	68	1,0 %

Kommentar til status økonomi

Styring og kontrollverksemd har eit lite mindreforbruk på netto 0,07 mnok., og ca 2,4 mnok meir enn i 2022.

Politiske organ nytta 0,6 mnok mindre på frikjøp av politikarar, godtgjersle folkevalde, kurs, reise og overnatting.

Det vart nytta 0,6 mnok meir på gjennomføring av valg enn budsjettert.

Det er nytta 0,07 mnok mindre på kontroll og revisjon, det er ei auke på 0,18 mnok samanlikna med rekneskap 2022.

KOSTRA Nøkkeltal

Prioritet	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B) *) **)	410	663	493	897
Netto driftsutgifter per innbygger (110) kontroll og revisjon (B) *) **)	91	108	112	211

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kvam hadde i 2023 lågare utgifter til politisk styring, kontroll og revisjon enn samanliknbare kommunar (K05). Landet utanom Oslo ligg omlag 30% under nivået i Kvam herad.

Politisk styring har ein auke på over 60 % samanlikna med 2022, ein bør leggja til at 2023 var valår og at det i tillegg vart endringar på politisk organsiering og godtgjersler med verknad frå og med ny valperiode hausten 2023.

Kontroll og revisjon har lågare utgifter enn både kostragruppa og landet utan Oslo, men har auka med 16% frå 2022 til 2023.

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
Forvaltningsrevisjonsrapport - Internkontroll	På bakgrunn av forvaltningsrevisjon innan «Internkontroll» ber heradsstyret rådmannen syta for: 1. Ferdigstille arbeidet med å a. etablere eit felles internkontrollsystemet a. utarbeide det overordna internkontrolldokumentet, og gjere det kjend blant tilsette og leiarar b. ytterlegare konkretisere måla for einingane c. etablere rutine som sikrar at dei etiske retningslinene årleg blir drøfta av alle tilsette i heradet d. utarbeide skriftlege rutinar for arbeidsprosessar som manglar dette e. ta i bruk dokumentsytringsmodulen i kvalitetssystemet, slik at rutinar blir haldne oppdaterte og blir gjort tilgjengelege på ein føremålstenleg måte 2. Etablere system for å a. gjennomføre risikovurderingar på både overordna og operasjonelt nivå b. kontrollere at rutinar og retningsliner blir etterlevd c. jamleg gjennomgå og evaluere internkontrollen d. halde oversikt over kompetanse- og bemanningsbehov 3. Vurdere tiltak for å a. sikre at ansvar og myndigheit er tydeleg fordelt, blant anna gjennom at det administrative delegeringsreglementet blir gjort kjend b. auke fokus på å førebyggje korrupsjon og misleghald c. sikre tidsriktig og effektiv kommunikasjon og informasjon d. sikre at rapporteringa gir leiinga god oversikt og kontroll på heile verksemda e. sikre at rutinar for varsling og oppfølging av varsel blir gjort kjende f. vidareutvikle kulturen for å melde og følgje opp avvik 4. Å laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 01.08.2019 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.	Ferdig		Overordna internkontrolldokument er revidert per januar 2023, og status på tiltak oversendt Kontrollutvalet til handsaming 20.2.23 som gjorde følgjande vedtak: <i>Kontrollutvalet seier seg nøgd med oppfølging av forvaltningsrevisjon av internkontroll og ønskjer lukke til i det vidare forbetringsarbeidet</i>
HST 096/23 Søknad om midlar til flytting - Hardanger AKS AS	Kvam heradsstyre ber Hardanger AKS AS om å leggja fram utfyllande informasjon til søknaden, som etterlyst i saka. Når tilstrekkeleg informasjon er motteke, gjer	Forsinket		Ny informasjon motteke, og ny sak handsama politisk i 2024.

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	rådmannen ei ny vurdering av søknad og statsstøtte i samråd med dei to andre eigarane, før ny politisk handsaming.			
HST 100/23 (2.tertial) Tillegg 3: Nedteljingsklokka i HST-salen	Resterande midlar etter byte av skjerm-løysing i HST-salen skal nyttast til å installera nedteljingsklokka på talarstolen i heradsstyresalen. Klokka skal kunna nyttast av dei som er på talarstolen til å fylgja med på taletid når reglar for taletid gjeld. Tida skal også vera synleg for ordførar.	Forsinket		Løysing levert, men ikkje optimal funksjon.

Administrasjon

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Administrasjon](#)

Utvikling og utfordringer

Lønn og HR

Tilsette er den viktigaste ressursen i kommunen og avgjerande for gode tenester.

HR gir leiar- og medarbeidarstøtte i alle aktivitetar som omhandlar planlegging, tilsetjing, utvikling og avviking i arbeidsforhold. HR utfører månadleg lønnsforvaltning for om lag 1200 lønns-mottakarar. HR gir også støtte og rådgjeving innan kompetanseutvikling og HMS. Krav til dokumentasjon i alle prosessar er aukande og medfører at kun påkrevde utviklingsoppgåver kan prioriterast. Det er eit stort behov for å redusera oppretthald av manuelle rutinar som kunne vore effektiviserte gjennom digitale løysingar.

Rekrutteringssituasjonen utfordrar oss med mange tilsetjingsprosessar og redusert tal søkjarar som fører til at stillingar vert utlyst fleire gonger. I tråd med kommunen sitt arbeid for heiltidskultur, er utlysingspraksisen sentral, og at har mål om at stillingar vert lyst ut som fulltidsstillingar. Endra lovkrav gjer at behovet for utlysing i deltid må drøftast og grunngjevast. Ein stram arbeidsmarknad utfordrar også den lokale lønnspolitikken gjennom at fleire stiller individuelle lønnskrav. Kommunen har på mange område eit «sørge for-ansvar» som fører til at me har behov for å rekruttera høg kompetanse for å kunne løysa stadig meir komplekse oppgåver. Nye måtar å fordela arbeidsoppgåver på mellom yrkesgrupper, har til formål å betra rekrutteringa, særleg til tenester innan helse og omsorg.

IT

IT avd utfører tenester internt til Kvam herad, Kvam energi AS, Eidfjord kommune og Ulvik herad. Dette omfattar drift av fagsystem, serverfasilitetar i Kvam og til saman nesten 100 nettverkslokasjonar inkl pumpestasjonar. I tillegg har me førstelinjesupport 24/7 for tilsette.

Fokus 2023 har vore klargjering av nytt oppsett på PC distribusjon – oppgradering til Windows 11 og opplegg for trygg bruk av mobilt utstyr. Vidare har me fornya innkjøpsavtaler for datautstyr og ny avtale

for server/nettverksutstyr og konsulenttenester. Og har me fått ny avtale for leveranse av printtenester for samarbeidsverksemdene.

Me har stadig fokus på trygging av brukarane sine konto og brukarutstyr. Det vert og jobba med å sikre interne ressurser med såkalla mikrosegmentering.

I vår infrastruktur jobbar me og med å sikre endepunkt i nettet slik at tilfeldige brukarar vert avvist og får gjestenett – tilsette skal få tilsettnett.

Vidare jobbar me å få på plass eigne lokale nett til brukarar i våre institusjonar. Samstundes som våre «kommunale nett» skal vera tilgjengeleg overalt med td alarmtenester skal og bebruarane få sine eigne nett til eige privat bruk. Dette vil gje bebruarane meir privatliv i høve bruk av nett, der dei kan velgja å knytte på kva eining dei vil td Chromecast, AppleTV eller andre produkter.

Kvam herad IT er aktiv deltakar i fleire prosjekt knytt til DigiVestland. IT drift, personvern, oppvekst mm og har i 2023 starta på eit samarbeid med Voss, Sogndal på kompetanse, sikring, mv.

Økonomi , rekneskap og analyse

Økonomiavdelinga utfører økonomitenester for alle avdelingane i Kvam herad. Dette omfattar rekneskap, fakturering, innfordring, budsjetterting, kontroll, analyse, rådgjeving og veiledning til leiarar og utarbeiding av budsjett og rekneskapsrapportar. Den daglege drifta og dei obligatoriske rapporteringane krev mykje, men det er også fokus på økonomisk analysearbeid, veiledning og effektiviseringsarbeid. Det er kontinuerleg fokus på å effektivisere og vidareutvikle økonomiarbeidet og rekneskapsprosessane.

I løpet av 2023 er det opna for at alle som mottok faktura frå Kvam herad kan logg seg inn på Visma innbyggerinnsyn, via Min kommune. Her får dei oversikt over alle betalte og ubetalte faktura frå Kvam herad.

Innkjøp

Kvam deltek på ei rekkje rammeavtaler saman med Bergen Kommune og andre nabokommunar og dette utgjer “grunnmuren” i innkjøpsarbeidet. Personalmessig har me mangla ressursar i 2023 og det har difor vore utfordrande å gjennomføra eigne innkjøpsprosessar. For å bøta på dette har det vore nytta noko konsulentbistand.

Fellessekretariat og arkiv

Fellessekretariatet har ei sentral rolle som informasjonsformidlar og er kontaktpunkt mellom innbyggjarane og kommunen. Avdelinga samarbeider tett med informasjonsrådgjevar for å sikra god og rett informasjon til innbyggjarane og tilsette. Fellessekretariatet leverer òg eit breitt spekter av tenester til tilsette og avdelingar i kommunen. På området arkiv gjev avdelinga mellom anna brukarstøtte i digitale arkivsystem.

Avdelinga har i 2023 vore prega av ein del sjukefråvær. Dette har ført til at ein har hatt fokus på nødvendige driftsoppgåver der leiar for avdelinga òg må steppe inn. Det har då vorte ein del oppgåver som har blitt nedprioritert, som til dømes oppfølging i forhold avlevering av gamle elev- og barnehagemapper, lukking av avvik etter tilsyn m.m. Etter tilsyn på arkiv meiner Arkivverket at manglande oppfølging av avvik gir grunn til uro over forvaltninga av arkiva i Kvam.

Arkivleiar har i 2023 jobba med fleire arkivrutinar for nye elektroniske fagsystem, men ein er ikkje i mål med dette. Arkivleiar hadde òg eit større rolle enn vanleg i kommune- og fylkestingsvalet, der ein då måtte prioritere mellom arbeidsoppgåver.

Interkommunalt arkiv i Hordaland (IKAH) har digitalisert sju protokollar/bøker for Kvam herad i 2023, som innbyggjarane har fått digital tilgang til via Digitalarkivet. IKAH har totalt digitalisert 85 protokollar for Kvam. Talet på visningar har auka kraftig frå 2022 til 2023 frå litt over 4.000 visningar til godt over 66.000 visningar.

Juridisk

Juridiske rådgjevarar/advokatfullmektig syt for generell juridisk rådgjeving og bistand til alle einingar i kommunen. Ut over juridisk rådgjeving, forhandlingar og tvistehandtering, bidreg juristane ved offentlege anskaffingar og har grunneigarrolla for kommunen.

Informasjon

Informasjonsrådgjevar er tilgjengeleg for generell fagleg rådgjeving og bistand til alle einingar i kommunen. I tillegg arbeidar informasjonsrådgjevar med å utvikle og arbeide etter gjeldande kommunikasjonsstrategiar. Samstundes som ein har ansvar for kommunen sine hovudkanalar for kommunikasjon, som nettside, sosiale media og applikasjon i tråd med kommunen sin grafiske profil.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Administrasjon	37 341	38 347	44 108	43 854	5 507	12,6 %
Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	2 583	3 517	2 707	2 726	-791	-29,0 %
Administrasjonslokaler	3 919	3 446	4 402	3 379	-66	-2,0 %
Sum	43 844	45 309	51 217	49 959	4 649	9,3 %

Kommentar til status økonomi

Tenesteområdet administrasjon har eit mindreforbruk på 4,6 mnok i 2023. Det er 1,2 mnok meir i inntekt på sal av IKT tenester enn budsjettert. Det er ubrukte lønnsmidlar og sosiale kostnader på 2,3 mnok. Mindreforbruket kjem av vakante stillingar og at heile potten til bruk på overlappende stillingar ikkje er brukt opp i 2023. Det var budsjettert med 1 årsverk til kvalitetskoordinator/tenesteutviklar, denne stillinga er ikkje utlyst. I tillegg er avskrivningane på tenesteområdet lågare enn budsjett.

KOSTRA Nøkkeltal

Prioritet	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Administrasjon	4 972	4 996	4 385	5 642
nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) (*) **)				
Lønnsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) (*) **)	3 367	3 775	3 509	4 389

Årsmelding 2023

Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)	4 972	4 996	4 365	5 612
Netto driftsutgifter per innbygger (121) forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen (B) *) **)	328	423	428	330
Netto driftsutgifter per innbygger (130) administrasjonslokaler (B) *) **)	499	420	540	586
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) *) **)	6 300	6 611	5 938	7 637
Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter (prosent)	10,1 %	8,5 %	9,4 %	9,8 %
Økonomi				
Energiutgifter Administrasjonslokaler Utgifter per kvadratmeter bygg (kr) *)	324	135	174	156
Utgifter til driftsaktiviteter Administrasjonslokaler Utgifter per kvadratmeter bygg (kr) *)	613	489	778	719
Utgifter til renholdsaktiviteter Administrasjonslokaler Utgifter per kvadratmeter bygg (kr) *)	117	132	181	163

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kvam hadde i 2023 lågare utgifter til administrasjon og styring enn gjennomsnittet i samanliknbare kommunar (K05). Det gjeld både innan politisk styring, kontroll og administrasjon.

Eigedomsforvaltning har auka frå 2022 til 2023 og ligg litt over kommunegruppe 5, ein bør tolka dette varsamt då det kan vera ulik rekneskapspraksis mellom kommunane på dette området. Energikostnadar for administrasjon ligg under gruppe 5, ein nedgang på 60% samanlikna med 2022. Det kan tyde på at energikostnaden er betre fordelt mellom kostratenester på Rådhus/KFL bygget enn tidlegare år og/eller kanskje Kvam herad har meir energieffektivt Rådhus enn samanlikbar kostragruppe.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett			Budsjett for året		
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	Driftskonsekvens
0* Deponering av elektronisk arkiv	388	192	2024	0	122	Nei
0* Digitalisering eigedomsarkiv	2 500	1 446	2024	1 215	80	Nei
0* Forprosjekt ventilasjon og varmeanlegg Kvam rådhus	350	0	2026	350	0	Nei
0* Skjermar HST	313	253	2023	313	253	Nei
0* Tilfluktsrom/arkivrom	675	565	2023	258	153	Nei
0*IT-investeringar - årlege	-	-	LØPANDE	2 847	2 362	Nei
Sum	4 226	2 456		4 983	2 969	

Status politiske vedtak

Budsjettvedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
Budsjettvedtak 2020 – 2. Prosjekt heiltid		Iht. plan		Sjå omtale i eige kapittel (organisasjon)

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg k) Rekrutteringspott Rekrutteringspott (3 MNOK) til å finansiera overlappande stillingar.	HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg k) Rekrutteringspott Rådmannen får fullmakt til å bruka inntil 3 mill.kr. i løpet av budsjettåret til å finansiera overlappande stillingar i samband med rekrutteringsarbeid. Potten vert finansiert med disposisjonsfond for ekstra kraftinntekter, konto 25600200.	Forsinket		Midlane vart nytta til overlapp HO- sjef, delvis finansiering av mellombels helseleiar og skulefagleg rådgjevar. Noko av midlane vart flytta over til 2024
HST 073/23 UØP 2024- 27 tillegg D: Justering av politisk vedtekne prosjekt for prisauke.	For å unngå unødig seinking i prosjekt og ha eit prosjektbudsjett med oppdaterte rammer i tertialar og budsjett/økonomiplan, får rådmannen fullmakt til å justera prosjektramme i tråd med pris- og lønsvekst. Ei forseinking i påvente av fyrst administrativ og deretter politisk handsaming på grunn av pris- og lønsvekst, kan i seg sjølv føra til at prosjektet vert dyrare. Kvam heradsstyre ber difor rådmannen om at eventuelt etterslep i pris- og lønsvekst på eksisterande prosjekt vert oppdatert til budsjett 2024/økonomiplan 2024-2027. Den	Ikke startet		Av kapasitetsmessige årsaker vart dette ikkje gjennomført i 2024 budsjettet

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	nye fullmakta gjeld i etterkant av dette. Rapportering på rammer justert for pris- og lønsvekst, skjer i samband med tertialar og budsjett/økonomiplan. Vesentlege rammeutvidingar utover dette, må som tidlegare godkjennast av heradsstyret.			
HST 075/23 Utomhus rådhuset og alternativ vegtilkomst	Kvam heradsstyre opprettar eit investeringsprosjekt for utomhusområdet rundt Kvam rådhus/KFL-bygget for å realisera planen for området. Det vert løyvt 10 mill.kr. av bustadfeltfond. Kvam heradsstyre ber administrasjonen gå vidare med å utgreia følgjande alternativ for å erstatta og eventuelt utvida parkeringskapasiteten i Norheimsund sentrum: Alt. 1 ,parkering /betre trafikkavvikling. Setje av 750.000 kr til regulering. Finansiering: disposisjonsfond.*Setje i gang med gjennomføring av utomhusområde snarast.*Alternativ 2. skal administrasjonen arbeida vidare med.* Alt3. Gjennomføre mindre reguleringsendring frå bustad.	Ferdig		Utomhusplan og plan for uteområde til Norheimsund barneskule er ferdig. Det vert oppretta eit nytt prosjekt for gjennomføring i eining for teknisk og informasjon. Gjennomføring er planlagt over tid med oppstart i 2024.
HST Interpellasjon 5. april 2022: Endra registrert namn i offentlege register til "herad", og iverksetja endring av e-postadresser slik at dei syner 'herad', og ikkje 'kommune'.	Kvam heradsstyre ber rådmannen om å endra registrert namn i offentlege register til "herad" og iverksetja endring av e-postadresser slik at dei syner "herad", og ikkje "kommune".	Ferdig		Endringar i Brønnøysundregisteret er gjennomført. E-post server handterer no e-postadresser på formatet navn@kvam.herad.no for alle tilsette
Revidering av etiske retningslinjer 2020. Val av arbeidsgruppe		Ferdig		Reviderte retningslinjer vedteke i HST-040/23 16.05.23

Barnehagar

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Barnehagar](#)

Utvikling og utfordringer

UTVIKLING

Beskyttande faktor: Trygge vaksne

Dei vaksne i barnehagen er uunnverlege og ein viktig beskyttande faktor i barnehagebarn sitt liv og for gjennomføring av ein barnehagekvardag.

Barnehagane nyttar seg av det gode fagmiljøet som er i tenestene rundt oss. Tenestene stiller opp og gjev kompetanseheving og rettleiing ved behov. I 2023 gav PPT opplæring i *Sjå barnet innanfrå* med utgangspunkt i Circle of security (COS) til tilsette i Norheimsund, Ålvik og Sandven Fus. Dei andre barnehagane fekk opplæring i 2021 og 2022. Familiesenteret arrangerer foreldrekurs med utgangspunkt i COS og såleis får foreldre og tilsette lik teoretisk bakgrunn for å forstå barna innanfrå, utvikla relasjonar og eit felles språk for å forstå og tolka situasjonar.

PPT har faste lågterskelrundar to gongar i året med alle barnehagane. Der har barnehagane høve til å ta opp saker dei er bekymra for. Målet er at hjelp skal gjevast i det ordinære tilbodet, der nedslagsfeltet er størst, slik at flest mogleg kan få nytte av hjelpa. Hjelpa skal i større grad flyttast frå individnivå til systemnivå.

Spesialpedagogane i barnehagane sikrar ei heilskapstenking rundt barn når det gjeld allmennpedagogikk og spesialpedagogikk. Spesialpedagogane er med på å løfta fram BTI arbeidet og styrka det allmennpedagogiske tilbodet i barnehagen ved å rettleia og bidra med kompetanseutveksling til medarbeidarane sine. Tilbakemeldingar frå PPT er at dei får færre tilmeldingar frå barnehage etter at støttesystemet i barnehage vart innført.

- BTI (Betre tverrfagleg innsats)

Gjennom BTI-modellen (Betre tverrfagleg innsats) får alle tenestene felles språk og felles handlingsrettleiar for å handtera bekymring og uro og få god og systematisk oppfølging. Barnehagane vurderer at det har vorte større forståing mellom tenestene om kven som gjer kva, både på systemnivå og når det gjeld oppfølging av det einskilde barnet.

Barnehageeigar, styrarar og spesialpedagogar i barnehagane har eit særleg ansvar for å implementera BTI-modellen og for at BTI-rettleiaren vert nytta i det daglege arbeidet. I 2023 deltok leiar for barnehage på pedagogisk leiarmøte i alle barnehagar for å følgje opp BTI arbeidet. Barnehagane følgjer rutineane for BTI-arbeidet. Det er gjennomført case-øvingar som handlar om tidleg oppdaging, ved å bruka materiella *Trygg til handling* og *Snakke med barn* frå RVTS. Som del av dette har det vore gjeve opplæring knytt til meldeplikt, opplysningsplikt og avvergingsplikt ved uro for at eit barn kan vera utsett for vald eller overgrep. I tillegg har det vore gjeve opplæring i kva som kan vera god oppfølging etter ei slik krenking, mellom anna korleis møtereferatsystemet stafettloggen kan bidra til systematisk oppfølging. BTI-koordinator bidrar aktivt i drøftingar og opplæring som gjeld prinsippa for godt BTI-arbeid: tidleg innsats, samarbeid og medverknad med barnet og heimen og godt tverrfagleg samarbeid mellom tenestene.

- KLP-prosjekt

Den ynskte gevinsten vår var å redusera sjukefråværet og få folk til å bli i jobben sin. Det har bl.a. blitt gjennomført spørjeundersøking av tilsette, opplæring og kartlegging av sjukefråværet i barnehagane. Tilbakemeldingar frå tilsette i barnehage er at bl.a. stor arbeidsbelastning og lite bemanning er årsaker til sjukefråvær og overgang til andre yrker.

Prosjektgruppa har gjennomført fellessamlingar for alle tilsette med fokus på kva me kan påverka og gjera noko med, bevisstgjerjing på den enkelte sine ladestasjonar og 24 timars mennesket. I tillegg

har prosjektgruppa retta fokus mot å styrka partsamarbeidet i barnehagane for at verneombod og tillitsvalte skal vera ei leiarsøtte for styrar i barnehagen. Det er utvikla verktøy til bl.a. sjukefråværsoppfølging, oversikt over moglege tilretteleggingstiltak på arbeidsplassen og årshjul til LTV(leiar, tillitvalt, vernombod) møter.

Etter kartlegginga av sjukefråværet, som NAV arbeidslivssenter gjennomførte, vart alle barnehagane med i Helselarbeid. Tiltaket består av samlingar for alle tilsette der målsetjinga er å heva helsekompetansen. Det er fokus på korleis førebyggje og handtera vanlege helseplager både på verksemds- og individnivå.

Beskyttande faktor: Mangfald vert sett på som ein ressurs

Alle er velkomne til barnehagane i Kvam, og tenesta jobbar for å inkludera alle og sikra at barna i Kvam føler seg sett og anerkjent for den dei er. For å sikre god start for barn og familiar med anna språk er det laga ein plan for korleis barnehagane skal arbeida med fleirspråklege barn i barnehagen. Ved å ha eit felles system sikrar me like god praksis i alle barnehagane. Spesialpedagogane har eit særleg ansvar for språkutvikling og lågterskeltiltak for fleirspråklege barn i barnehagen og skal gje rettleiing til barna sine avdelingar. I tillegg gjev PPT opplæring og kompetanseheving til tilsette.

Barnehagane nyttar tolk i møte med foreldre og om mogleg gje informasjon på familien sitt morsmål. Barnehagane har som mål og gje morsmålassistent dei fyrste tre månadane, etter ein trappetrinnsmodell, for å sikre forståing, tryggleik og god start.

Beskyttande faktor: Høg kvalitet på opplæringa

Barnehagane i Kvam har felles kompetanseplan for å sikra lik kompetanseheving i alle barnehagane. For å sikra lik kvalitet og gode tenester i alle barnehagane våre prioriterer barnehagane arbeid med systemutvikling og felles tankar om «slik gjer me det i Kvam». Dette arbeidet tar tid og det er viktig for å sikre at arbeidet vedvarer og når fram til alle. Det er utfordrande å finna tid til å driva med utviklingsarbeid. I barnehage er det avgrensa med møtetidspunkt der personale kan møtast utan at det er barn i barnehagen. Heile personalgruppa har ikkje anledning til å møtast felles på dagtid, så alle personalmøte er på kveldstid.

Tenesta ser at det er viktig å inkludera vikarane i opplæring for å gjera dei godt rusta i møte med barn og sikra lik forståing. Vikarkoordinatorane(tilsett hausten 2023) jobbar med å utarbeida kompetansepakkar, minikurs og opplæringsdag for nye vikarar. I tillegg avlastar dei styrarar og pedagogisk leiarar i arbeidet med å rekruttera og dagleg skaffa vikarar til avdelingar, og dei utfører enkelte administrative oppgåver for nokre styrarar. Det er utarbeida eit årshjul på kva arbeidsoppgåver vikarkoordinatoren skal avlasta styrar med.

- Regional ordning for kompetanseheving (Rekom)

Som eit ledd for å sikra høg kvalitet deltek barnehagane våre i Rekom. Barnehagane i Kvam rullerer på deltaking og i 2023 var det Tørvikbygd barnehage som deltok. Vurderingstemaet deira var: «*Tørvikbygd barnehage jobbar heilskapleg og systematisk for å skapa eit trygt og inkluderande barnehagemiljø.*»

- **Styrking av leiarrolla**
I ein sektor i rask endring er styrar si rolle knytt til kvalitet i barnehagen viktigare enn nokon gong og leiing i framtidas barnehage har behov for ei anna leiing enn før. Styrar har fått auka oppgåver dei seinare åra. I 2022-2023 har styrarane gjennomført fire samlingar med ekstern rettleiar for å styrka leiarrolla. Styrarane har kartlagt eigen praksis, sett på nye arbeidsmåtar og endring av praksis. Det er laga framtidsbilde for kva som skal jobbast vidare med. Pedagogiske leiarar skal involverast, det skal kartleggast kva dei treng for å auka leiarkompetansen sin, vera trygge leiarar og styrka leiarteamet i barnehagane. Krav har endra seg frå omsorgsarena til pedagogisk verksemd. Me må vera nytenkande og tilpassa arbeidet vår etter nye krav og arbeidsoppgåver. Dette er ein omstillingsprosess og tek tid.
- **Psykososialt barnehagemiljø**

Alle barnehagane held på med kompetanseheving innan psykososialt barnehagemiljø, kap. 8 i barnehageloven for å sikra at alle har det trygt og godt i barnehagane våre. Tilsette gjennomfører kompetansepakkar gjennom UDIR som skal bidra til refleksjon over haldningar, normer og barnehagekultur, og til utvikling av eigen praksis og auka handlingskompetanse. Det er og laga ein felles plan som skal sikra trygt og godt barnehagemiljø i barnehagane.

På planleggingsdagen i januar gav Mobbeombodet på Vestland barnehagetilsette opplæring i kap. 8 i barnehageloven *Trygt og godt barnehagemiljø*. I tillegg var fysioterapeut Inger Randi Dahl og underviste i tema *Den tredelte hjernen og stressmestring*.

- **Vidareutdanning 2023**

Barnehagelærarar kan søkje på vidareutdanning gjennom Udir. Alle som har søkt, dei siste åra, har fått delta.

Studieår	Studie	Antal
2022-2023	Fysisk-motorisk utvikling og aktivitet.	1 stk.
2022-2023	Spesialpedagogikk	1 stk.
2022-2023	Veiledarutdanning	1 stk.
2022-2023	Styrarutdanning	1 stk.

Ein barnehagelærer byrja hausten 2023 på veiledarutdanning i regi av Udir. Ei god veiledningsordning kan bidra til at nyutdanna barnehagelærarar raskare vert trygg i rolla si og vert værande i barnehagen. I Kvam herad får alle nyutdanna barnehagelærarar toårig rettleiing.

Hausten 2023 starta AOF fagskulen opp utdanningstilbodet *Veiledning av lærlingar* i Kvam. Det er ei fagskuleutdanning som gjev instruktørar kompetanse til å vera ein god instruktør for lærlingar. Fullført utdanning gjev 30 studiepoeng. Det er totalt sju instruktørar i Oppvekst som deltek på denne utdanninga.

Barnehagemynde

Tilsyn. Med bakgrunn i eigenvurdering frå barnehagane, og ROS-analyse gjennomførte barnehagemynde tilsyn i alle barnehagen i heradet i Kap. 8 i barnehageloven innan psykososialt barnehagemiljø i 2022/2023. Barnehagemynde fann avvik i fem av sju barnehagar. I barnehagane fann ein ulik kjennskap til regelverket, og det kom fram usikkerheit i forhold til saksgang. Rutinar for dokumentasjon ved bruk

av skjema for varsling, undersøking og handlingsplan vart ikkje nytta i praksis gjennom alle ledd. Barnehagane har arbeidd med tema i etterkant av tilsynet, slik at alle tilsette har delteke aktivt i utvikling av forståing av lovverket. Det har og vore jobba for at alle i personalet skal vera trygge i bruk av rutinar for å ivareta aktivitetsplikt og skjerpa aktivitetsplikt i barnehagen. Ved utgangen av 2023 var alle avvik lukka

Rettleiing til barnehageeigar og styrargruppa Barnehagemynde har faste møter med barnehageeigar og deltek på styrarmøter for å gje rettleiing. I 2023 var det fem samarbeidsmøte med barnehageeigar, og to møte med styrargruppa. Tema i desse møta var m.a arkivering, ny lov: Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger, rapportering til statsforvaltar, bemanningssituasjonen i barnehagane, godt psykososialt barnehagemiljø- kva betyr lova i praksis, barns medverknad, internkontroll og barnehagemynde sine oppgåver.

Vedtak Barnehagemynde har motteke søknad/melding om behov for spesialpedagogisk hjelp i og/eller behov for kommunal tilrettelegging i barnehage gjennom heile 2023. Det vart tildelt til saman 31 t/veker til barn som har behov for spesialpedagogisk hjelp. Våren 2023 var det 10,4 stillingar som var knytt til tilrettelegging, mot 6,77 stillingar hausthalvåret 2023. Retten til tilrettelegging skal sikra barn med nedsett funksjonsevne likeverdig utviklings- og aktivitetsmoglegheiter i barnehagen.

UTFORDRINGER

Bli i jobben

På tross av «Bli i jobben» sitt arbeidet med arbeidsmiljø har verken sjukefråværet til barnehagane blitt redusert eller ynskje om færre som går over i andre jobbar endra seg. «Bli i jobben» prosjektgruppa har satt tema på dagsorden, laga system og verktøy slik at det vert enklare for framtida å jobba med arbeidsmiljø, men me er ikkje i mål. Prosjektgruppa ynskjer å halda fram etter prosjektslutt for å sikra implementering og fortsetje det viktige arbeidet med å behalde barnehagetilsette og redusera sjukefråværet.

Vikarutfordringar

Grunna stort fråvær er det mange barn som møter ukjende vikarar utan erfaring frå arbeid i barnehage. Barnehagane opplever at barn kan bli meir urolege og utrygge når det faste personale ikkje er på jobb. Det er for få tilgjengelege vikarar i Kvam, og dei fleste vikarane kan kun jobba enkelte dagar sidan dei er studentar eller har anna arbeid. Vikarane ynskjer ikkje å bli brukt i fleire barnehagar og avgrensar seg til kun å jobba i ein eller to barnehagar. Sidan det er få tilgjengelege vikarar vert det faste personale flytta rundt i barnehagen til avdelingar med størst behov for vikar. Sjølv om personale er fast tilsett i barnehagen kjenner dei ikkje nødvendigvis alle barn og rutinar på andre avdelingar.

Emosjonell belastning

Tilsette står overfor emosjonelle belastningar og belastningane vert ofte betrakta som nokon som er fråkopla arbeidsoppgåvene. Tilsette har sendt inn fleire avvik knytt til dette. Emosjonelle belastningar i arbeidskvardagen er underkommuniserte belastningar som i liten grad har vore fokusert på tidlegare. Tilsette set barn framfor seg sjølv. Styrarane brukar meir tid på oppfølging av personale grunna belastningar og rettleiing i dag enn før. Dette er ei av årsakene til at styrarar har mindre tid til

administrative oppgåver og utviklingsarbeid. Dei må ivareta personale som har behov for at leiaren ser dei og følg dei opp. Tilbakemeldingane frå tilsette vert bekrefta i SINTEF sin rapport Relasjonelle og emosjonelle krav og belastningar i arbeidet som vart gitt ut i november 2023.

Instruktør til lærlingar

Det er utfordrande å få instruktør til lærlingar i alle barnehagane. Det er ikkje eit system for lønnskompensasjon eller avsett arbeidstid for instruktørane. Barnehagar kan ikkje ta imot lærlingar dersom dei ikkje har instruktør. Nokre styrarar har påtatt seg instruktøransvaret for å sikra barnehagen ein lærling, men det er ikkje ei god løysing.

Nokre år er det få søkjarar til barne- og ungdomsarbeidarfaget på Kvam vidaregåande skule. Det medfører utfordringar knytt til rekruttering av fagarbeidarar til barnehage. Lærlingar er ein stor ressurs til barnehagen og viktige framtidige arbeidstakarar i kommunen. I framtidens utfordringar med rekruttering av arbeidskraft er me heilt avhengig av at ungdommar søker barne- og ungdomsarbeidarfaget og får tilbod om læreplass i Kvam herad.

Kvalifisert personale

Det vore få kvalifiserte søkjarar og tenesta har hatt utfordringar med å få personale i alle stillingane i 2023. Personale har blitt omfordelt mellom barnehagar, tenesta har nytta auka grunnbemanning inn i grunnbemanninga og at bemanning var auka for å ta imot barn gjennom året har redda oss. Såleis har ikkje alle barnehagane fått erfaringar med å ha auka grunnbemanning slik dei er tildelt. Dei fleste barnehagane seier at dersom dei ikkje hadde hatt auka grunnbemanning hadde dei vore nøydd til å redusera opningstida og stenga avdelingar ved fleire høve. Alle barnehagane har i løpet av året sendt meldingar til føresette og spurd om dei kan halde barn heime eller henta tidlegare for å få dagen til å gå opp med tal barn og tilsette for å sikra forsvarleg drift.

Ressursbruk i byggeprosessar

Me har erfart at byggeprosessar er tidkrevjande og krev mykje ekstraarbeid av styrar med å kombinera dagleg drift og ombygging med bl.a. handtering av mange handverkarar, risikoanalysar, evakueringar ved falsk brannalarm, rydding og klargjering av rom i forkant av for eksempel golvlegging og daglege slutningar som skal takast. Ved framtidige byggeprosessar bør ressursbehov frå barnehage si side leggjast inn i prosjekt som ein eigen faktor.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Førskole	63 722	74 354	71 010	76 185	1 831	2,4 %
Styrket tilbud til førskolebarn	7 707	8 056	9 224	9 593	1 538	16,0 %
Førskolelokaler og skyss	12 218	11 553	13 658	12 568	1 015	8,1 %
Sum	83 647	93 963	93 891	98 346	4 383	4,5 %

Kommentar til status økonomi

Barnehage tenesta har eit samla mindreforbruk på ca 4,4 mnok i 2023.

Ordinær barnehage teneste hadde eit mindreforbruk på 1,8 mnok og dette kjem i hovudsak i frå lønn og gjeld fastløn og løn til lærlingar. Vikarutgifter korttidsfråvær har eit meirforbruk på ca 0,25 mnok, men vikar for langtidssjuka, fødselspermisjon og refusjon frå NAV har ei inntekt på ca 0,5 mnok. Driftsutgifter viser eit meirforbruk på ca 0,2 mnok og gjeld forbruk kopimaskin, innkjøp av inventar og datautstyr. Overføring til privat barnehage er ca 0,2 mnok over budsjett. Inntekter er ca 0,14 mnok lågare enn forventa, men tilskot og øyremarka midlar viser ei meirinntekt på ca 0,5 mnok.

Styrka tenester i barnehagen som spesial pedagogiske tenester og tilrettelegging for barn med nedsett funksjonshemming har eit mindreforbruk på ca 1,5 mnok og gjeld i hovudsak lønn. Det har vore færre vedtak for born med spesial pedagogisk hjelp i 2023.

Barnehagebygg har eit mindreforbruk på ca 1 mnok. Lønn og sjukelønrefusjon utgjer ca 1,2 mnok medan driftskostnader har eit meirforbruk på 0,2 mnok.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Dekningsgrad				
Andel barn 1-5 år med barnehageplass (B)	97,6 %	93,9 %	94,0 %	91,6 %

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året		Driftskonsekvens	
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud. Rekneskap		
0* Barnehage - inventar og utstyr - årleg	-	-	LØPANDE	188	168	Nei
0* Deling av Øystese barnehage, del 1, innveding oppgradering	3 125	3 144	2024	291	312	Nei
0* Deling av Øystese barnehage, del 2, tilbygg	12 125	11 758	2023	5 585	5 221	Nei
0* Deling av Øystese barnehage, del 4	2 016	3 450	2023	0	259	Nei
0* Norheimsund barnehage - vognskur	216	20	2024	216	20	Nei
0* Strandeabarm barnehage - vognskur	388	350	2024	388	350	Nei
0*Bjørketeigen - oppgradering tak	1 875	1 361	2023	1 875	1 361	Nei
Sum	19 745	20 083		8 543	7 691	

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Sta tus	Ris iko	Beskriving av status
HST 035/23	Kvam heradsstyre endrar barnehageopptak frå 31.07.23. Frå og med opptak frå hausten 2023 vert barnehagane tildelt rammer til bemanning, slik at bemanninga er stor nok til at Evaluering barnehagane kan gje tilbod om plass gjennom året til dei barnehagen har ledig plass til. Det vert gjort unntak for ei avdeling i Tørvikbygd barnehage, som rådmannen får fullmakt til å endring av vurderer særskilt ved behov. Eventuelle endringar i økonomiske rammer, vert innarbeidd i barnehage driftsrammene i samband med tertial og budsjett. eopptak	Fer dig		Kvam heradsstyre endra barnehageopptak frå 31.07.23. Administrasjonen og fulgt opp vedtaket. Barnehagane er no tildelt rammer til bemanning, slik at bemanninga er stor nok til at barnehagane kan gje tilbod om plass gjennom året til dei barnehagane som har ledig plass til.
HST 048/23	Sjå møterefereat: https://www.kvam.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalp ostid=1100052858&scripturi=/innsyn.aspx&skin=infolink&Mid1=2656&	Fer dig		Administrasjonen har gjort endringar i pris og gebyrhefte i samsvar med SFO-sak. Nye

Oppdrag Beskriving

Sta tus Ris iko av status

prisar inkl ordning med søskenmoderasjon blei lagt inn i faktureringsystemet f.o.m 01.08.2023. Prisane og moderasjonsordningane er også vedteke for skuleåret 2024/25 i samband med vedtak av prisar og gebyr i budsjett for 2024.

Grunnskuleopplæring

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Grunnskuleopplæring](#)

Utvikling og utfordringer

UTVIKLING

Trygge vaksne: Skule jobbar med trygt og godt skulemiljø som del av udir og statsforvaltaren si oppfølgingsordning. Me har fagkompetanse som inneverande år har hjelpt Kvammaskulen med å få på plass kartlegging- og undersøkingsverktøy og planar for bruken av desse i alle skulane, 1.-10. trinn. Det betyr at me i Kvam har rutinar og skjema for både førebyggjande arbeid og korleis følgja opp saker som omhandlar trygt og godt skulemiljø. Planane og internkontrollen til kommunen er kontinuerleg til evaluering og revidering etter erfaringar som skuleeigar og skulane gjer seg. I tillegg er tilsyn frå statsforvaltaren på området med på å kvalitetssikra og utbetra systemet som skuleeigar og skulane har.

Ferieklubben skal framover drivast av skule. Oppstart for fyrste gjennomføring av ferieklubben i skulen sin regi, er sommaren 2024. Sfo- leiarane i Øystese og Norheimsund har ansvar for å leggja planar for innhald og bemanning, og dette har vore jobba med gjennom heile 2023.

Høg kvalitet på opplæringa: Gjennom oppfølgingsordninga er god og inkluderande undervisning eit fokusområde. Hausten 2023 har planleggingsdagane vore felles for skulane i regi av Skrivesenteret. Pedagogane har fått undervisning i ulike metodar, og har prøvd dei ut i eigne fag på skulane med håp om å skapa meir varierte undervisningsformer som elevane etterspør.

Kvam herad har hausten gjennomført anbudsrunder og har no rammeavtale med tre lokale bedrifter som kan tilby alternativ opplæringsarena til elevar der sakkyndigvurdering tilrår dette. Dei tre tilbydarane er Stiftinga Hardanger og Voss Museum, Tormod Linga og Kvammabygg AS.

PPT har jobba både individretta og systemretta inn mot skule og barnehage. Ein har gjennom året hatt faste utedagar på skulane, der ein blant anna har delteke på støtte- og spesialpedagogisk team. PPT har jobba i systemsaker knytt opp mot klassar og klassemiljø. Rådgjevarar på PPT har og delteke på foreldremøte etter oppsett møteplan. Her har tema vore skulefråværsplan. PPT bidreg i endringsarbeidet i skulane. Ein jobbar med å implementera og tilpassa støttesystemet i skulane der målet blant anna er å gje elevar som treng hjelp, hjelp tidleg i eit fleksibelt og inkluderande system, utan at ein må gjennom tilvising til PPT, sakkunnig vurdering og enkeltvedtak. Slik håpar ein og at me skal få redusert behov for spesialundervisning. Støttesystemet tilbyr hjelp til eleven i ordinær undervisning.

PPT har og ein sentral rolle i samarbeidet kring oppfølgingsordninga i skulane. I tillegg til å jobba inn mot skule og barnehage jobbar PPT tverrfagleg med andre tenester i KFL og ein deltek i arbeidet med BTI.

Fleire rådgjevarar har byrja på vidareutdanning/ spesialisering

På individnivå gjennomfører PPT kartlegging, sakkunnige vurderingar og deltek på ulike møte i oppfølgingssaker kring elevar

Mangfald: Handlingsplanen for særskild språkopplæring er teken i bruk, og oppfølging av nytilkomne elevar med rett på språkopplæring er betre ivaretekne med tanke på fagleg oppfølging.

Gode kommunale tenester for barn, unge, gravide og familiar: Skulane i Kvam følg oppsett plan for implementering av Betre Tverrfagleg Innsats (BTI), med opplæring til nytilsette, case- øvingar og ressursane "Trygg til handling" og "Snakke med barn". Prosjektleiaren er i tillegg ute i skulane og hjelper dei til å bruka BTI i konkrete elevsaker.

UTFORDRING

Skule: For å skapa eit trygt og godt skulemiljø, treng me innsats på mange område, det er det mange faktorar som spelar inn og me må jobba systematisk og ha stor innsats over tid. Gode relasjonar mellom tilsette og elevar og at elevane kjenner på meistring i skulekvardagen er sentrale faktorar. Det blir jobba frå mange kantar med trygt og godt skulemiljø. Det er fokus i oppfølgingsordning, skulane og skuleeigar sitt systemarbeid, gjennom elevmedverknad, oppfølging etter tilsyn, miljøterapeutisk arbeid i skulekvardagen og arbeid med kartlegging av skulemiljøet og analyse av resultata for å nemna noko.

Rekruttering. Skule klarer ikkje å rekruttera nok godkjende pedagogar, og vikarsituasjonen er sårbar. Situasjonen er slitsom for elevar og tilsette. Elevane misser tilrettelegging, fagleg kompetanse og gode relasjonar. Tilsette som står att, tek i mange og ekstra tak for å gi eit best mogleg tilbod til elevane.

Inneverande år har Kvammaskulen opplevd utagerande elevar i fleire skular. Dette er svært krevjande å stå i både for tilsette og elevar. Som eit ledd for å betra arbeidskvardagen til tilsette og skuledagen til elevane har tilsette fått tilbod om kurs i førebygging og handtering av vald og truslar frå Løvstadskulen. Gjennom meir kompetanse blir ein tryggare i handtering og kan jobba meir førebyggjande med mål om å skapa ein betre kvardag for alle på skulen.

Skulesektoren opplever ein auke av krav og forventningar frå lovverk, tilsyn, individuelle rettar, politiske vedtak og media. Skuleeigar saman med skulane jobbar for å betra rutinar og kompetanse innan ulike felt, men det tek tid å implementera dei. Skuleeigar har ei uro for stort arbeidspress i alle rollene i skulane, og kva dette kan føra.

PPT: Det har vore utfordrande å kombinera arbeidet med individnivå og systemnivå. Mange tilvisingar på individnivå gjer at ein ikkje får jobba så godt på systemnivå som ein ynskjer. Talet på tilvisingar til PPT gjer og at ein har lengre saksbehandlingstid enn det lovkrava tilseier.

Logopedtenesta er organisert slik at 80% stilling dekkjer alle innbyggjarane i kommunen som har behov for denne type teneste. Det er vanskeleg å skilja mellom kva som er eit kommunalt ansvar knytt til Opplæringslova og Barnehaeloven, og kva som er eit kommunalt ansvar etter Helse og Omsorgsloven. I hovudsak blir vaksne med progredierande sjukdomar prioritert framfor barn som har rett til logopeditenester.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Grunnskole	116 686	129 381	127 894	131 716	2 335	1,8 %
Voksenopplæring	5 866	7 861	7 674	7 896	35	0,4 %
Skolefritidstilbud	3 667	5 007	4 029	4 935	-72	-1,5 %
Skulelokaler	25 044	25 254	27 845	25 043	-211	-0,8 %
Skuleskyss	3 399	3 997	4 120	4 120	123	3,0 %
Sum	154 662	171 501	171 563	173 710	2 209	1,3 %

Kommentar til status økonomi

Grunnskule tenesta som gjeld grunnskule, vaksenopplæring, skulelokaler, SFO og skuleskyss har eit samla mindreforbruk på 2,2 mnok.

Grunnskule har tilsaman eit mindreforbruk på 2,3 mnok og dette gjeld i hovudsak lønn. Skulane har siste året hatt ein del fråvær på lærar ressursar og mangel på vikarar. Andre løyvde øyremerkte lønsmidlar og ekstrahjelp er ikkje nytta på grunn av mangel på personalressursar. PPT har eit større avvik på fastløn på grunn av ledige stillingar og noko driftskostnader som er ført på andre tenester.

Skulebygg har eit meirforbruk på ca 0,2 mnok og dette gjeld i hovudsak avskrivingar og har ingen innverknad på driftsresultatet.

Skuleskyss har variable kostnader utifrå kor mange born som har behov for skyss til og frå skulen, i 2023 hadde tenesta eit mindreforbruk på 0,1 mnok.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Produktivitet				

Årsmelding 2023

Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring (antall)	52,4	46,6	36,7	52,1
Dekningsgrad				
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	10,5 %	11,4 %	8,1 %	9,7 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)	76,5 %	67,2 %	64,3 %	63,3 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	76,3 %	63,7 %	64,9 %	65,3 %
Kvalitet				
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	41,8	42,5	42,2	41,8

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året			
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	Driftskonsekvens
0* PC til tilsette i skule og bhg - årleg	-	-	LØPANDE	750	825	Nei
0* ENØK tiltak kommunale bygg	500	97	2025	500	97	Nei
0* IKT prosjekt i skule og barnehage - årleg	-	-	LØPANDE	3 281	2 995	Nei
0* Kommunale funksjonar i Kvam VGS	103 500	2 291	2025	1 250	1 567	Nei
0* Ombygging Øystese barneskule	949	981	2025	0	64	Nei
0* Oppgradering vamepumpe ved kvam ungdomsskule	2 374	2 996	2023	1 495	2 118	Nei
0* Skule - inventar og utstyr - årleg	-	-	LØPANDE	188	7	Nei
0* Varmepumpe Ålvik Skule	1 875	0	2024	1 875	0	Nei
0* Ålvik skule - etablering av sløydsal	50	47	2023	50	47	Nei
0*ENØK - Tørvikbygd gymsal -varmepumpe	156	36	2024	156	36	Nei
0*Mellombels lokaler Vaksenopplæringa	875	1 193	2024	567	1 160	Nei
0*Norheimsund skule - uteområde	1 750	42	2023	-4 917	0	Nei
0*Uteområde skule og barnehage - søkbar pott	2 688	0	2029	188	0	Nei
Sum	114 717	7 682		5 383	8 914	

Status politiske vedtak

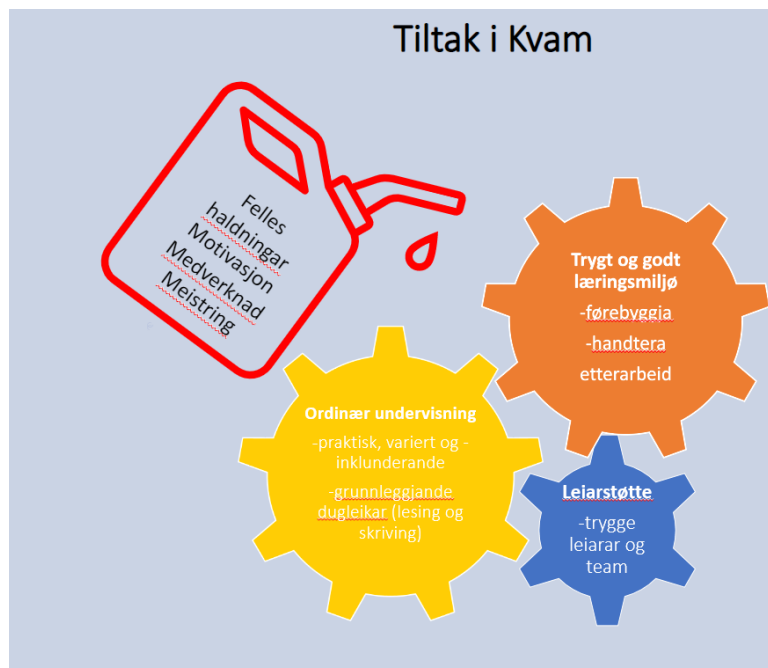
HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 025/23	På bakgrunn av Forvaltningsrevisjon personalpolitikk med fokus på tilsetjingsprosedyrar	Ferdig		Heradstyret vedtak 19.06.23 HST -088/23 <i>Kvam heradsstyre kan ikkje sjå at alternativ 1 og 2 i rådmannen si tilråding utelukkar kvarandre. I tillegg til den naudsynte interne oppfølginga, skal dei resultata som omhandlar ytringsklima og forholdet til overordna leiing følgast opp slik som skisseret under alternativ 1 i rådmannen si utgreiing. Kostnadsramme: 300 000 kr. Finansiering: disposisjonsfondet.</i> Rådmannen sine 2 alternativ: <i>Alternativ 1 – oppfølging ved bruk av ekstern ressurs Den vidare oppfølginga vert gjort ved bruk av ekstern konsulent. For å finansiera kjøp av konsulent, vert det oppretta eit prosjekt med ei ramme på inntil 0,3 mill.kr. ekskl. mva. Prosjektet vert finansiert med disposisjonsfond.</i> <i>Alternativ 2 – oppfølging ved bruk av interne ressursar Den vidare oppfølginga vert gjort gjennom interne system og med interne ressursar som:</i> · Gjennomføring og oppfølging av 10-faktorundersøking hausten 2023 · Etablerte samarbeids- og møtestrukturar med tillitsvalde og verneombod på den enkelte skule · Drøfting og samarbeid med overordna leiing · Samarbeid med bedriftshelsetenesta ved behov Administrasjonen har fulgt opp tilrådingane frå revisjonen og HST vedtak 088/23. Bedriftshelse 1 v/Sense har vore brukt som ekstern konsulent. Det er gjennomført kartlegging og lagt fram tilrådingar. Tilrådingane er sett inn i ein handlingsplan og kva avhjelpande tiltak som skal setjast iverk er drøfta med

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	vurderingane som i praksis blir gjort i rekutteringsgruppene blir tilstrekteleg dokumentert i det omfang og i den tidsperioden som er nødvendig. 5. Følgje opp funn i undersøkinga om korleis dei tilsette opplever det psykososiale arbeidsmiljøet og ytringskulturen, og setje i verk avhjelpande tiltak. 6. Heradsstyret ber også om at rådmannen lagar ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 31.05.2023 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.			HTV,HVO, Bedriftshelse 1 og leiinga. Handlingsplanen inneheld konkrete tiltak og kven som har ansvar for oppfølging.
HST 031/23 Uteområde til barneskulen - oppfølging av vedtak og vidare prosess	Kvam heradsstyre løyver 5 mnok til uteområdet til Norheimsund skule, som ein del av Haugamyrsprosjektet. Løyvinga vert finansiert med kraftfond som stadutviklingsprosjekt.	Iht. plan		Prosjektet vert delt opp slik at uttak av massar bak rådhuset vert lyst ut som eigen totalentreprise i løpet av første halvår 2024.
HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg i) Kjøp og gjennomføring	HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg i) Førebyggjande haldningsprogra	Ferdig		Rådmannen meldte tilbake i september 2022 at vedtaket ikkje var mogleg å realisera slik det var formulert. For å sikra at arbeidet kommunen sette i gang var i samsvar med kompetansemiljøa sine råd på dette feltet, fekk heradet råd frå Aina Drage i Mobbeombodet i Vestland, og Guttorm Helgøy, som jobbar i

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
av eit førebyggjande haldningsprogram skule med inntil kr 500.000.	m skule. Rådmannen får fullmakt til å bruke inntil kr 500.000 til kjøp og gjennomføring av eit førebyggjande haldningsprogram, t.d. MOT eller Mitt Val, med tema mobbing, rus, psykisk helse, livsmeistring, negativ åtferd/haldningar o.l. Haldningsprogrammet skal nyttast i Kvammaskulen. Finansiering: Disposisjonsfond			Læringsmiljøsenteret. Heradet fekk gode innspel frå fagmiljøa for korleis me burde leggja opp arbeidet vårt for å sikra alle elevane eit trygt og godt skulemiljø. Eit tydeleg innspel var å løfta fram aktivitetsplikta og ha hovudfokus på denne. Kortid skal me gripa inn, korleis skal me gripa inn, osv. Alle vaksne må vera trygge på aktivitetsplikta. Mobbeombodet i Vestland gav innspel om at ressurspersonar på kvar skule med spisskompetanse på trygt og godt skulemiljø vil vera ein styrke i arbeidet. Miljørettleiarane har fått ei viktig rolle som ressurspersonar. Mobbeombodet framheva også bruken av kartleggings- og observasjonsverktøy inn mot skule/klassemiljøet som eit førebyggjande tiltak. Det å bruka kartleggingsverktøy i "fredstid", før det er signal om utrygt skulemiljø, gir kontaktlærar høve til å fanga opp signal tidleg. Med bakgrunn i råda heldt tilsette fram med å gjennomføra Udir sine kompetansepakkar for trygt og godt skulemiljø hausten 2022. Drage og Helgøy gjennomførte 2-dagars samling for miljørettleiarane med mål om å auka kartleggings- og observasjonskompetansen slik at desse fekk spisskompetanse som igjen dei deler med alle dei tilsette i skulane. Det vart også laga ein plan for kartleggingar på dei ulike trinna på skulen som del av det førebyggjande arbeidet, og kva observasjonar og kartleggingar heradet skal gjennomføra når aktivitetsplikta er utløyst. Skulane har frå hausten 2023 ein felles plan for undervisningsopplegg innan folkehelse og livsmeistring som skal gjennomførast 1.-10. trinn på kvar skule. Hovudtema er: rus, mobbing, nettvett, venskap og gode val. Arbeidet med trygt og godt skulemiljø er vidareført inn i Oppfølgingsordninga som går over dei neste to åra:

Tiltak trygt og godt skulemiljø:

Ferdigstillta organisering av det systematiske arbeidet med trygt og godt skulemiljø

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
				Få tydeleg ansvars- og arbeidsfordeling i dei ulike rollene i skule både når det gjeld førebyggjande arbeid, handtering og etterarbeid Implementera årshjul for trygt og godt skulemiljø Implementera BTI, bruk av BTI-rettleiar Arbeid med felles haldningar og praksis
HST 072/23 Tertial 1-2023 tillegg B: Nytt eingongstilskot til vedlikehald av uteområde ved skulane	FAU kan i samråd med elevråd, skuleleiing og teknisk eining disponera dette eingongstilskotet til tiltak ute eller inne på skulen, til beste for elevane. For å gjera ordning enkel, er dette reine tilskot til FAU og tilskota er like store til alle skulane utanom til Strandebarm - pga dei har 1-10 skule og dermed fleire behov pga større aldersspredning	Ferdig		Administrasjonen har fulgt opp vedtaket og pengane er fordelt ut til FAU på skulane.
HST 072/23 Tertial 1-2023 tillegg G: Tilstandsrapport basseng Ålvik	Heradsstyret bed rådmannen om å få utarbeidd ein tilstandsrapport for bassenget i Ålvik. Bassenget er viktig for bygda, og ein rapport kan brukast som grunnlag for vurdering av kommunalt tilskot til naudsynt vedlikehald og utbetring.	Ikke startet		

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 073/23 UØP 2024-27 tillegg A: Fond til investeringar i uteområder skule/barneha ge	Fond til investeringar på uteområder i skule/barnehage: 2 millionar kroner som FAU på skulen og SU i barnehagen kan søke på. Rådmannen får i oppgåve å prioritera søknader.	Ferdig		Administrasjonen har fulgt opp vedtaket. Det er laga kriterie for tildeling. FAU på skulane og SU i barnehagane har søkt på midlane. Administrasjonen har vurdert søknadene opp mot kriteriene, og midlane er fordelt ut. Det er tildelt 1 million til barnehagane og 1 million til skulane. Brev om tildeling er sendt ut til til barnehagane/SU og skulane/FAU i slutten av januar 2024.
HST 073/23 UØP 2024-27 tillegg E: Måltid i ungdomsskule n frå januar 2024	Kvam heradsstyre ber rådmannen innarbeida rammer i øk.planen til kjøp av eit dagleg måltid til ungdomsskuleele vane i Kvam frå januar 2024. Inkludert må rammer til organisering og infrastruktur som lagringsplass, vera med.Det vert føresett at leveransen skjer på ein måte som kan handterast av elevane/elevråda, slik at det ikkje vert auka arbeid for dei pedagogisk tilsette.	Ikke startet		Effektivering av vedtaket er sett på venta
HST 080/23 Søknad om tilskot til Hardangerbad et AS for 2022- 2024	Kvam heradsstyre vedtek følgjande: 1. Tilskotet til Kvammabadet KF vert auka med 2,1 mill.kr. til 3,1 mill.kr. per år for 2023 og 2024. Tilskotet vil indirekte gje ei tilsvarande resultatforbetring for Hardangerbadet AS. Føresetnaden er at Hardangerbadet Eigedom AS	Forsin ket		Det meste av tilskotet er utbetalt etter planen per 31.12.23, med ein mindre reduksjon i påvente av resterande innbetaling av kausjonist.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status

---

reduserer si
 husleiga frå
 Hardangerbadet
 AS, med 1,1
 mill.kr. per år, og
 at det ikkje vert
 teke ut utbytte
 frå bedriftene for
 perioden. Auken i
 tilskot for 2023
 kan utbetalast så
 snart som
 mogleg, medan
 tilskotet for 2024
 vert utbetalt
 saman med
 resten av tilskotet
 i 2024. Auken på
 4,2 mill.kr. vert
 finansiert av
 disp.fond
 25600300,
 Kvammabadet KF.
 2. Det vert gjeve
 eit tilskot frå
 Kvam herad til
 Hardangerbadet
 AS på 2,1 mill.kr. i
 2023, på
 følgjande vilkår:
 a.
 Hardangerbadet
 Eigedom AS går
 inn med 1,1
 mill.kr. for å
 dekkja
 underskotet i
 2022. a.
 Kausjonistane
 dekker
 underskotet på 1
 mill.kr. i
 Kvammabadet KF
 for 2022, og
 fråseier seg sitt
 moglege
 regresskrav mot
 Hardangerbadet
 Tilskotet vert
 utbetalt når
 vilkåra er
 oppfylte. Tilskotet
 på 2,1 mill.kr. vert
 deka av disp.fond
 25600300,
 Kvammabadet KF.
 Kvam heradsstyre
 føreset også at
 Hardangerbadet
 AS annakvar
 månad, held fram

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	med å levera perioderekneskap og rapportar på besøkstal, fordelt på dei ulike billettgruppene.			
HST 089/21 og HST 044/22 Mellombelse lokaler for vaksenopplæringsa	HST 089/21 "Vaksenopplæringsa vert mellombels plassert i sentrumsnært næringslokale i Norheimsund i byggeperioden til ny vidaregåande skule. Estimert leigekostnad på om lag 3 mill.kr. i perioden august 2022 - juli 2026, vert innarbeidd i budsjett/økonomiplan. "	Ferdig		Vaksenopplæring er flytta inn i nytt bygg
	HST 044/22 Mellombels plassering av Vaksenopplæringa - behov for auka økonomiske rammerKvam heradsstyre gjev rådmannen fullmakt til å innarbeida leige- og flytteutgifter på om lag 4,2 mill.kr., samt ein margin på 0,2 mill.kr. i 2. tertial 2022, og økonomiplanperiode for 2023-2026. Det vert oppretta eit investeringsprosjekt på 0,7 mill.kr. eks. mva. til innkjøp av ulikt utstyr, finansiert med lån.			
HST 100/23 (2.tertial) Tillegg 1: Uteområde	Strandebarm skule får inntil 150.000 i tilleggsløyving til	Ferdig		Strandebarm skule har kjøpt inn nytt dissestativ, og arbeidet med å montera dissa vart gjort i februar/mars 2024.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
Strandebarm skule	investering i uteområde (dissestativ) Finansiering: Kapitalfond.Grunn: Pga løyving til FAU på 200' vart planlagt løyving til skulen til disser med stativ trekt tilbake. Det var aldri meininga at investeringar til skulane skulle motreknast i FAU-løyvingane. Dissa med arbeid er oppgjeve å kosta ca 150.000 kr.			
Rehabilitering og påbygg av Øystese skule - prosjektplan		Iht. plan		Det er utarbeida eit skisseprosjekt for den nye skulen. Etter at skisseprosjektet var ferdig, ynskte oppvekst nokre endringar i høve storleik og fleksibilitet for bygget. Med bakgrunn i dette, orienterte rådmannen om at administrasjonen ville arbeida med desse endringane sjølve framfor ekstern bestilling av nytt komplett skisseprosjekt for skulen. Det er arbeid med medverknad og justering i løpet av hausten. Planen er at endringar skal optimaliserast og kvalitetsikrast i løpet av våren 2024, før politisk handsaming i juni 2024. Stilling som prosjekt-/byggjeleiar vart lyst ut hausten 2023 i tråd med politisk vedtak sommaren same år. Prosjekt-/byggjeleiar tiltrer i stillinga frå april 2024. Områdereguleringsplan for Øystese bør helst vera klar før konkurranseutlysing for den nye skulen.

Kommunehelse

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Kommunehelse](#)

Utvikling og utfordringer

Legetenesta

Siste åra har det både i fagmiljøa og i nasjonale media vore peika på at fastlegeordninga er i krise. Rekrutteringsvanskar og flukt frå fastlegestillingar skjer ikkje berre i småkommunar, men også i dei store byane. I Kvam har me i mange år hatt eit stabilt fastlegekorps, men me er no i eit begynnande

generasjonsskifte og opplever at det er utfordringar med å rekruttera nye fastlegar i ledige heimlar. Våren 2023 vart og eksepertutvalet sin rapport «Gjennomgang av allmennlegetejensten» lagt fram. Utvalet foreslår ei rekke tiltak som er viktige med omsyn til å rekruttera og behalda fastlegar. Kva som vert dei endelege tiltaka er ikkje klart.

I 2023 klarte kommunen å rekruttera ein lege til ledig heimel i Helsebanken (frå okt 2023). Frå august 2023 har det vore ledig heimel ved Norheimsund legesenter, ny lege vart tilsett men starta ikkje opp før 1.1.2024. For hausten 2023 vart det nytta vikarlege ved Norheimsund legesenter. Rekruttering av fastlegar har vore ei stor oppgåve i 2023 og syner og å bli det og i tida som kjem.

Kommunen har avtale om mottak av ein LIS1 lege til kvar LIS1-periode. I perioden 1.mars – 31.aug var LIS1 legen ved Helsebanken legekontor. Frå 1.sep har LIS1 vore ved Norheimsund legesenter. LIS1 har også oppgåver ved sjukeheimane og har teke del i helsestasjonsarbeid. Kommunen har ønskje om mottak av to LIS1 legar.

I 2023 har kommunen hatt møter med forhandlingsutvalet for fastlegane i Kvam for å drøfta mogleg kommunal overtaking av legekontora. Forhandlingane held fram i 2024.

I 2023 har det vore tilsett konstituert administrativ leiar for legetenesta. Denne ordninga skal evaluerast i 2024.

Miljøretta helsevern

Det har vore arbeidd lite med miljøretta helsevern i 2023. Det er løyst nokre saker som er meldt inn. Det er ikkje utført planlagt tilsyn med miljøretta helsevern. Det er ønskje om og behov for å få til eit samarbeid omkring innan miljøretta helsevern med nabokommunar. Dette er foreløpig ikkje avklart.

Ny kommuneoverlegen vart tilsett i desember 2023.

Fysioterapi

Utvikling og utfordringar

Tenesta har i 2023 gjeve tilbod til 1872 (2022:1842) pasientar. Tal pasientar på rehabiliteringsavdelinga er ikkje med her. Journalsystemet Gerica kan ikkje gje eige rapport på rehabiliteringspasientane. Talet på deltakarar i lavterskelgrupper og grupper for barn/foreldre er heller ikkje med i talet pasientar.

På institutta er det jobba 2,3 driftstilskot (2022:2,3 driftstilskot) utover dei 6,6 driftstilskotet for å gje dette tilbodet. Det har vore fleire avvik frå prioriteringsnøkkelen. Dette gjeld pasientar som har lågast prioritet. Fysioterapeutane strekk seg langt for å gje pasientane med 1. prioritet behandlingstilbod, og har lukkast med det. Det er synt at trening kan utsette mange operasjonar. Dette gjev auka behov for tenesta då det er mange som treng opptrening etter operasjon og. Det vert satsa mykje på tiltak og informasjon som gjer at pasientane har moglegheit for å ta vare på eiga helse. Institutta gjer ein stor jobb med unge vaksne på dette område. For pasientar med lågast prioritet har det vore ventetid på opptil 8 månader og auka frå 2022 (6 månader i 2022). For psykomotorisk fysioterapi har ventetida vore oppe i 16mndr og auka frå 2022 (12 månader i 2022). Desse pasientane har behov for lang oppfølging og er ekstra sårbare. Det er difor ei belastning med lang ventetid. Både ungdom og nybakte mødre med depresjon er ei prioritert gruppe.

Ergoterapi Av 1872 brukarar har 121 fått ergoterapeut (2022 137): Det ligg mykje arbeid i at fleire skal bu lengst mogleg heime og kunne leve eit mest mogleg sjølvstendig liv. Det har vore 4 avvik frå prioriteringsnøkkelen. Det er eit lite fagmiljø med 100% kommune-ergoterapeut og 20% stilling på rehabiliteringsavdelinga (denne stillinga er lagt under rehabiliteringsavdelinga), og dette gjer satsinga i Kvam med at fleire skal bu heime særst sårbar. Kommune-ergoterapeuten er ein del av demensteamet. I 2023 har det vore auka arbeidsmengd med fleire tilviste og meir oppfølging etter diagnostisering i spesialisthelsetenesta. Mykje av oppfølginga har vore lagt til kommune-ergoterapeuten. Med ei forventet auke av demente vil det verta meir oppfølging av ergoterapeut på både system- og individnivå som ein del av demensteamet.

Gruppetilbod: Som eit ledd arbeidet med å få ned ventelister har det vore satsa vidare på grupper. Det har vore 25 grupper (2022: 32 grupper) fordelt på dei fleste institutta. Ma har det vore styrke- og balansegrupper, aktiv med artrose, Parkinsongrupper, muskel- og skjelettplager. Nytt av året er ei gruppe for krefttramma. Dette er eit samarbeid mellom institutt, fastlønnte og kreftsjukepleiar. I Strandebarm og Ålvik er det lavterskelgrupper. Fastlønnte fysioterapeutar har halde fram med styrke og balansegruppa 2 gonger i året. Pågangen har vore så stor at det har prøveprosjekt med å ha ei gruppe for dei med litt betre funksjon, men som likevel treng eit tilpassa gruppetilbod

Eldre/vaksne/rehabilitering: Ergo- og fysioterapitenesta har vore med å gje tenester for at flest mogleg bur lengst mogleg heime. Dette syner ma den store variasjonen i type hjelpemidlar som er søkt på, tid til bustadtilrettelegging og heimebehandlingar. Tilrettelegging og mange av hjelpemidlane frigjer og tid for personale. I tillegg er det godt samarbeid med institutta for å gje gode tenestar. Det er mange av dei eldre som får tilbod på institutta og bidreg til målsettinga om at eldre kan bu lengst mogleg heima. Rehabiliteringsavdelinga er mykje nytta og vert høgt prioritert i tenesta. Det gjeld og rehabiliteringspasientar som kjem rett heim. Det har vore meir fokus på kvardagsrehabilitering no når pandemien er heilt over.

Fysioterapi for barn og unge: Det er 1,2 stilling kombinert med leiar for ergo- og fysioterapitenesta og fysioterapi for barn og unge. Det er flest gutar som er tilvist fysioterapi for barn og unge. Det har vore periodar opp mot 8 veker ventetid for dei med låg prioritet. Det har vore eit avvik i frå prioriteringsnøkkelen. Barnefysioterapeutane gjev tilbod til born og unge med funksjonsutfordringar (habilitering), og born og unge som slit med psykiske plagar som kjem til uttrykk i kroppen. Fysioterapeutane for barn og unge har mykje arbeid som koordinatorar og arbeid i ansvarsgrupper. Det har vore 11 4mndr grupper (2022:15) på helsestasjonen. Alle har fått tilbod, men fødselstala har vore låge. Me har lykkast med målet om å bruka kompetanse på tvers og nytta kommunale timar frå psykomotorisk fysioterapi til undervisning på Kvam ungdomsskole om psykisk helse og gruppe for foreldre med funksjonshemma barn. Det er lite ressursar til det førebyggjande arbeidet, og det er framleis manko på ca 100% stilling etter rettleiande norm.

Prosjekt: Ergoterapeuten sit i prosjektgruppa i velferdsteknologi.

Nettverk: Ein fysioterapeut deltek i ressursnettverk i kreftomsorg og palliasjon. Ein fysioterapeut deltek i tverrfagleg nettverk i «Gode pasientforløp».

Kompetanse: Ein av dei fastlønnte tek master i folkehelse og samhandling. På Institutta har generasjonsskifte starta med ein som gjekk av med pensjon. 4 av 7 fysioterapeutar vil nå pensjonsalder innan dei neste 2 åra. Det krev ressursar å få erstatta denne kompetansen. Nokre av fysioterapeutane har små driftsheimar, og dette gjev utfordringar i samband med auka utgifter, kompetanseheving og vidareutdanning. Det er ei aukande uro i ergo- og fysioterapitenesta over lite ergoterapiteneste, som forutsett prioritering i budsjettet over utviding av deltidshemlane for å halde fram med høg

kompetanse innan både psykomotorisk fysioterapi, generell fysioterapi og spisskompetnase innan muskel- og skjelettplagar.

Heiltidskultur: Det er ingen av dei faste fysioterapeutane som har 100% stillingar. Det er 4 av 7 driftsheimlar som er deltidshemlar.

Rus og psykisk helse (ROP)

ROP har ulike tilbod, og får tilvisingar frå andre. ROP har gjennomført individuelle samtalar, rettleiing i institusjonar, kompetanse inn i t.d. foreldremøte. Det er også dagtilbod som Holmsund, Kanskje-kafe og Kafe Påfyll, som lågterskeltilbod.

Helsestasjon- og skulehelsetenesta

UTVIKLING

Effektive digitale verktøy i tenesta er svært viktig og skal vera i tråd med digitaliseringsstrategien. Tenesta treng effektive digitale verktøy som samsnakkar med kvarandre i arbeidskvardag, og tilsette må ha tilstrekkeleg i bruk av verktøya for å kvalitetssikre rett bruk. I 2023 har tenesta nytta digi-helsestasjon og sett verdien av brukardialog via Helse-Norge. Både tenesta og brukarane tek kontakt digitalt t.d. endre time, og innkallingar vert sendt ut digitalt. Det er både kostnads- og tidseffektivit.

Skulehelsetenesta har og dette året hatt ein felles dugnad i lag med statsforvaltar i Vestland, og delfinansiert vaksine mot hjernehinnebetennelse til elevar i dei vidaregåande skulane i kommunen. Elevane har fått vaksinen gratis, og det var stor oppslutning om vaksineringa. Dette er eit viktig «spleisetiltak» i lag med Statsforvaltar til beste for elevane.

Tenesta er utviklingsorientert og nyttar forskingsbasert kunnskap og metodar. I arbeidet med å førebyggja utviklings- og helserelaterte vanskar hjå barn og unge, og legge til rette for trygge og utviklande oppvekstmiljø samarbeider tenesta med barnehage, skule, føresette og dei andre tenestene rundt barn og unge både interne og eksterne. Heilskapleg blick - felles ansvar er visjonen til alle tenestene i KFL. I 2023 har tenesta brukt mykje tid på implementering av BTI (Betre tverrfagleg innsats). Gjennom BTI er ansvarsområde tydeleggjort og strukturane er ein styrkje for meir og betre tverrfagleg samarbeid og samhandling. Retningslinjene for skulehelsetenesta fokuserer særleg på korleis skulen og skulehelsetenesta skal samhandla.

Rekruttering: Tenesta rekruttert ein ny helsesjukepleier hausten -23. Ho starta opp i ei prosjektstilling for å styrkja skulehelsetenesta. Dette er tilskotsmidlar frå helsedirektoratet som tenesta fekk for nokre år sidan, men ikkje fått teke i bruk pga mangel på helsesjukepleier i kommunen. Dette er ei viktig styrking ute i skulane mtp å vera meir synleg på alle skulane, spesielt dei største skulane. Tenesta ser tydeleg auke i talet elevar som tek kontakt når helsesjukepleiar er meir tilgjengeleg på skulen. om me er på skulen fleire dagar. Tenesta jobbar kontinuerleg med rekrutteringsarbeidet, for å oppmoda sjukepleiarar som bur i kommunen til å ta vidareutdanning. Dette er eit resultat etter eit langvarig samarbeid med høgskulen, der kommunen har tilgang til å søkje om reserveplasser til distriktskommunane.

Helsestasjonen har over tid jobba med å få i gang ei nettverksgruppe for foreldre som har barn med omfattande hjelpebehov i lag med fastlege, psykomotorisk fysioterapeut, familieveileder og psykolog. Nettverksgruppa vart starta i -23. Det har vore 6 treff i løpet av året, og foreldra som deltek gir gode tilbakemeldingar på tilbodet. Målet er at foreldra sjølve skal videreføra dette nettverket.

Tenesta har faste samarbeidsmøter med andre tenester f.eks leiar for skule, NAV, flyktning osv.

I 2023 fekk tenesta tilført 20 % ekstra ressursar til helsestasjon for flyktningar, som har ført til at me har klart å ha ei god oppfølging på dei som er kome dette året.

Ei helsesjukepleiar har delteke fast i konsultasjonsteam for vold og overgrep ein halv dag pr. mnd.

I 2023 har tenesta saman med andre tenester i heradet hatt ei stor satsing der tre helsesjukepleiarar tok kuset COS-p som del av ei større kommunal satsing på delt kunnskapsgrunnlag og utvikling. Helsestasjonen driv no cos-veiledning via barselgrupper på helsestasjonen. Det er eit godt oppmøte i barselgruppene og tenesta får gode tilbakemeldingar frå dei som har delteke.

Tenesta deltek i nettverk for helsestasjon for ungdom, nettverk for jordmødre i kommunane og har faste samarbeidsmøter med Voss fødeavdeling- Helse Bergen. Leiar for helsestasjon har delteke på faste nettverksmøter med andre leiarar for helsestasjon-og skulehelsetenesta i kommunane rundt Bergen.

Tenesta har i 2023 hatt ein auke i reisevaksine. Det var ein stor nedgang etter pandemien, men no har det teke seg opp igjen. Ei oppgåve, som krev tid, og kompetanse på avansert reisemedisin.

UTFORDRING

Helsestasjon-og skulehelsetenesta skal fylgje nasjonale føringar og utføra lovpålagte oppgåver. Det er eit stort press på tenesta og det kjem stadig fleire oppgåver som skal løysast. Bemanningsnorma er ikkje bindande, men skal vere førande for tenesta. Den ligg litt under når det gjeld skulehelsetenesta på barnetrinn. Tenesta ser ein vekst i samansette hjelpebehov, og fleire unge som opplever dårleg psykisk helse og utanforskap noko som påvirkar folkehelse og livskvalitet. Tenesta tilstrebar å vera tilgjengeleg på skulane, slik at born og ungdom kan nå helsesjukepleiar kvar dag og ikkje koma til stengt dør nokre dagar i veka.

Rekrutterings- og bemanningssituasjonen har vore krevjande også dette året. Det har vore vanskar med å skaffa vikar til ledige vikariat, både korte og lengre vikariat. Men grunna låge fødselstal i 2023, har tenesta likevel klart å halde seg ajour i høve dei lovpålagte oppgåvene. Hausten 2023 vart det tilsett helsesjukepleier i tilskotsmidlar via helsedirektoratet, og skulehelsetenesta vart styrkja slik at helsesjukepleiar var til stades på skulane fleire dagar i veka. Det er søkt om nye midlar vidare, slik at styrking av skulehelsetenesta kan halda fram.

Rekrutteringsarbeidet må prioriterast vidare i åra som kjem. Dette er ein felles problematikk i distrikts-Norge, og mange kommunar slit med å rekruttere utdanna helsesjukepleier. Dei seinare åra har det vore satsing på tenesta frå nasjonalt hald, men tal studieplassar har ikkje vore auka i tråd med behov for fleire helsesjukepleiarar ute i kommunane. Tenesta har nært samarbeid med høgskulen i vestland og tenesta har hatt student i praksis også dette året.

Tenesta har også i år delteke i arbeid med korona og influensavaksinering i samarbeid med tenestekontoret og fagsjukepleier der. Bestilling av både influensavaksine og koronavaksine vert utført via helsestasjonen.

Tenesta skal vere utviklingsorientert og nytta forskningsbasert kunnskap og metodar. Det er derfor viktig å ikkje "gapa" over for mykje og setje i gang for mange nye prosjekt på ein gong. Det må setjast av meir tid på implementering av arbeid me har sett i gang.

Retningslinjene for skulehelsetenesta fokuserer særleg på korleis skulen og skulehelsetenesta skal samhandla. Skulehelsetenesta har vore til stades på skulen i lang tid, og tenesta har vore forplikta til samarbeid med skulen. Tidlegare har skulen ikkje hatt same føringane om forpliktande samarbeid slik som skulehelsetenesta har hatt og dette har påverka samarbeidet. No er dette endra (St meld 21) og skulen er forplikta til fleirefagleg samarbeid både på system og individnivå. Dette er positivt og vil vera tema i vidare samarbeid med leiinga i skule.

Kommunepsykolog for barn og unge/ Familiesenteret(Familieterapeutar,Utekontakt)

UTVIKLING

Familiesenteret vart styrka med 0,5 stilling utekontakt frå 2023. Nytilsett var på plass i august.

Beskyttande faktor: Trygge vaksne

Familiesenteret jobbar både direkte med den enkelte familie og/eller gruppe/kurs/innlegg på foreldremøte. Og indirekte gjennom veiledning og kompetanseheving til barnehage, skule og andre aktørar som møter barn til dagleg. Målet er at informasjon, kunnskap og veiledning om barn sine behov skal bidra til at barn og unge skal bli betre rusta mot framtidig utanforskap, uhelse og dårleg livskvalitet.

Det er jamn pågang av barn, unge og familiar som ber om hjelp frå Familiesenteret, både råd/veiledning, deltaking på kurs og psykologtilbod. Hjelpetiltaket «Råd og veiledning» er iflg barnevernstenesta det mest nytta hjelpetiltaket.

I 2023 har Familiesenteret hatt følgjande aktivitetar:

Hjelpetiltaket «råd og rettleiing» til foreldre og fosterforeldre etter vedtak frå barnevernstenesta.

Familiar som ber om hjelp på eiga hand eller tilviste frå andre, kan få tilbod om råd og veiledning og/eller foreldrekurs.

Gjennomført 4 foreldrekurs – eit kveldskurs, to 2-dagarskurs og eit kurs over 8 gonger. Foreldre gjev gode tilbakemeldingar på innhald og gjennomføring.

Tilbod om foreldrekurs (2 dg) til fosterforeldre i Ullensvang, Voss og Kvam, vart ikkje gjennomført pga få deltakarar.

Innlegg på foreldremøte i barnehage og skule om, «Trygg digital kvardag» og Korleis vera ein «kjip forelder» (Av og Til), jmf foreldremøteplanen. Utekontakt har også stilt opp på andre møte på skulane kring aktuelle problemstillingar i ungdomsmiljøet. Foreldre i nokre barnehagar har fått tilbod om foreldreforedraget om Tryggleikssirkelen, etter ein rulleringsplan.

Foreldrestøtteprosjektet vart avslutta i 2022. I etterkant har Familiesenteret vore pådrivar i kompetanseutvikling innan «trygge vaksne» på tvers av organisasjonen, ma i samarbeid med regionale kompetansesenter.

Psykologtenesta involverer foreldre i større grad i tilbodet enn tidlegare.

Deltaking i tverrfagleg konsultasjonsteam om bekymring for vald og overgrep, der tilsette og private kan be om anonyme drøfting.

Utekontakten har vore synleg i media i 2023 for å kommentera forhold blant ungdom, oppmodingar til foreldre og reklarmere for Ung Fritid sine ferieaktivitetar.

Beskyttande faktorar: Aktiv Fritid og Å vera del av ein sosial fellesskap

Familiesenteret og primært utekontakten har hatt fokus på følgjande område

Drift av Ungdomsbasen. Ope kvar veke i skuleåret, ikkje feriar (då har det vore Ungfritid aktivitetar). Møteplass og tilbod om aktivitetar, ofte for ungdom som ikkje er med i organiserte aktivitetar.

Rekruttering og opplæring av frivillig ungdom – Dozers, fungerer som bindeledd mellom ungdom og utekontakt, og rollemodellar på Ungdomsbasen. Fleire ungdomar enn det er plass til, ønskjer å bli Dozers.

Prosjekt Basecamp har sidan 2019 teke ungdom sine idear og perspektiv ved å utvikla uteområdet rundt Ungdomsbasen. Prosjektet også lagt til rette for jobbtrening 2 veker i sommarferien. Prosjektet fekk støtte frå Kvam herad og Vestland Fylkeskommune i 2023. Målet er å fullføra prosjektet innan 2024/25.

Arrangerer aktivitetar i vinter-, sommar- og haustferie for barn 11-18 år, Ung Fritid sitt ferietilbod som er gratis. Aktivitetstilbodet er svært populært. Det er stort sett fulle aktivitetar og ventelister på nokre. «Dyrtid» er truleg medverkande til pågangen.

Bygdaskoi i august i Øysteseparken var Ung Fritid sitt høgdepunkt sommaren 2023. Eit gratis og uformelt arrangement for barn og vaksne i alle aldrar. Svært mange besøkte parken denne ettermiddagen veka før skulestart, og såg ut til å fylla eit behov for å møtast for både barn og vaksne.

Deltaking i mange tverrfaglege grupper der ungdomar får uttala seg om ulike aktivitets- og fritidstilbod som motorcrossbane, Basecamp. I tillegg kontakt med ungdomsråd og elevråd.

Deltakar i koordineringsgruppe for fritidsfeltet og rusførbyggjande gruppe.

Samarbeider med kulturavdelinga om tiltaket Open Hall i Norheimsund Idrettshall.

Ekstra personale som kjenner ungdomsgruppa har bidrege med god hjelp gjennom året både og til gjennomføring av Ung Fritid sine ferieaktivitetar.

Tilbyr Ung Sommarjobb for avgrensa gruppe ungdom (15-18 år) med samansette utfordringar.

Familieveileदारar og psykolog er merksame på kommunen sine tilbod om aktivitetar, informerer og bistår familiar med å koma i kontakt med tilboda.

Beskyttande faktor: Gode kommunale tenester for gravide, barn, unge og familiar

Familiesenteret tek del i og støttar opp om implementering av BTI, Oppvekstplan og Plan for førebyggjande arbeid. Tverrfagleg arbeid og samordna innsats er sentralt om barn og familiar skal få rett hjelp til rett tid, både på individ- og systemnivå.

Det er tett samarbeid med barnevernstenesta for å få til best mogleg hjelp for den enkelte familie. Ei felles oppgåve er utvikling av treffsikre tiltak til familiar som har samansette utfordringar. Slike tiltak er kjenneteikna av å vera intensive, samtidige, og på fleire av familien sine arena – «skreddarsaum». Kvam har fått forprosjektmidlar til FACT-ung som har desse kjenneteikna, men avslutta pga kapasitetsutfordringar.

Tilbodet «Tidleg Innsats», råd og veiledning til foreldre treng å vidareutviklast i samarbeid med dei andre helse- og hjelpetenestene. Foreldrekurs ser ut til å vera eit godt supplement på Tidleg Innsats åleine eller i kombinasjon med råd og veiledning.

Familiesenteret har delteke i ein tverrfagleg nettverksgruppe på helsestasjonen for foreldre som har barn med omfattande hjelpebehov.

Psykologtilbodet for barn og unge er avgrensa, pga leiaransvar. Det er ei nasjonal forventning at kommunane skal tilby lett tilgjengelege tilbod om psykisk helsehjelp for alle aldersgrupper med lette til moderate vanskar. Behovet for psykisk helsehjelp til barn og unge i kommunane er aukande, og krev stadige prioriteringar. Tilbodet i spesialisthelsetenesta (BUP Voss) er også under press, pga tidvis vanskar med å rekruttera fagfolk og auka pågang av barn og unge som har rett til nødvendig helsehjelp. Reisevegen er lang og i periodar rasfarleg, noko som aukar terskel for å ta imot hjelp, tap av undervisning for elevar og arbeidstid hos foreldre.

Utekontakten kjem tidvis i kontakt med ungdom som ikkje ønskjer eller søkjer hjelp i dei etablerte helse- og hjelpesystema. Gjennom oppsøkjande arbeid og å vera synleg på fleire arena, har utekontakten høve til å koma i kontakt med, motivera og «losa» ungdom vidare til rett hjelp.

Familiesenteret har innført same fagprogram som barnevernstenesta, men har hatt færre utfordringar pga meir avgrensa bruksområde og allereie utprøvde løysingar i barnevernet.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste	9 223	10 355	10 440	10 812	458	4,2 %
Annet forebyggende helsearbeid	5 825	1 332	1 985	2 063	731	35,4 %
Diagnose, behandling, re-/habilitering	27 150	31 789	26 206	31 213	-576	-1,8 %
Tilbud til personer med rusproblemer	0	0	4	1	1	100,0 %
Sum	42 198	43 476	38 635	44 091	614	1,4 %

Kommentar til status økonomi

Kommunhelse har eit samla mindreforbruk på 0,6 mnok.

Helsestasjon og anna forebyggende helsearbeid har eit mindreforbruk 1,2 mnok. Legetenesta har eit meirforbruk kr 0,6 mnok, der legevakta åleine har eit meirforbruk 1,2 mnok, overforbruket delar seg mellom Kvam legevakt og den interkommunale legevakta.

KOSTRA Nøkkeltal

Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05

Årsmelding 2023

Prioritet

Diagnose, behandling, re-/habilitering nettodriftsutgifterandel av totale utgifter (prosent)	4,8 %	4,8 %	4,4 %	5,8 %

Ergoterapeut Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	1,9	1,7	2,3	1,9

Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B) *) **)	4 911	5 660	4 136	4 158

Dekningsgrad

Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 4 års alder (B)	102,1 %	99,0 %	99,3 %	95,8 %

Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	9,4	11,8	10,4	12,2

Kvalitet

Gjennomsnittlig listelengde	811,0	829,0	966,0	704,0

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Netto driftsutgift pr. Innbyggjar for kommunehelse i Kvam (5 184,-) ligg under KOSTRA-gruppa (5 358,-) Diagnose, behandling, re-/habilitering andel av totale utgifter i Kvam (4,8%) er lågare enn KOSTRA-gruppe 5 (5,8%) og noko høgare enn landet utanom Oslo (4,4%). Den gjennomsnittlege listelengda (829) ligg over KOSTRA-gruppa (704) men under landet utanom Oslo (966).

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året			
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	Driftskonsekvens
0* Oppgradering fagsystem Gerica	150	130	2023	150	130	Nei
Sum	150	130		150	130	

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
FSK 133/21 Utgreiing om oppretting av kommunalt fastlegekontor	"Heradsstyret bed rådmannen om å ferdigstilla forprosjekt ved Øystese Skule snarast og leggja fram konklusjonar og framdrift /finansiering av naudsynt investering ved skulen til heradsstyret sitt møte i mai 2022."	Ferdig		HST-sak om forhandlingsfullmakt til å inngå avtalar i fyrste møtebolc i 2024, med framlegg om overtaking av eit fastlegekontor frå 1.1.2025 etter ynskje frå noverande eigarar. Framlegg om å vidareføra ordning med subsidiering til privatpraktiserande fastlegekontor.

Pleie og omsorg

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Pleie og omsorg](#)

Utvikling og utfordringer

Tenester for mennesker med utviklingshemming (MMU)

Tal brukarar ein har gjeve tenester til er 59, mot 56 året før.

Avlastninga opplever etterspurnad etter tenestene sine. Aldersspennet og funksjonsnivå hjå brukarane er stort, frå barnehageborn til vaksne som er klare for å flytta for seg sjølv. Den siste gruppa har utfordringar med å finna eigna bustader, og det kan gå år mellom kvar gong det er eigna bustader på dette nivået i omsorgstrappa. Behovet for framtidige bustader i tenesta er ei sak som må arbeidast vidare med.

I Gropaflaten bufellesskap frå 1992, vart dei 5 originale kjøkena bytta, og Kalhagen bufellsskap fekk installert sprinklaranlegg, noko som aukar branntryggleiken monaleg. Arbeidet med oppgradering held fram i 2024.

Tolomarka avlasting fekk innvilga kr. 70.000 over budsjett 2023 til innreiing av eit sanserom. Levering av innreiing kjem i 2024. Kommunen fekk også tildelt kr. 275.000 i innovasjons- og kompetansemidlar til 50% av stillinga med ansvar for fagkoordinering av avlastninga, med fokus på å ha eit fleksibelt avlastningstilbod som dekkar behovet hjå brukar og pårørande. Midlane vil vara ut mars 2024.

Tidvis har gruppene gått med for få tilsette i stillingar grunna langvarig sjukefråvær eller utfordring med rekruttering. Dette gjeld spesielt for helgestillingar eller fagarbeidarstillingar. Tolomarka omsorg og avlastning har med sine alternative arbeidstidsordningar svært god tilstrøyming av søkjarar. Ved sist utlysing hadde ein 31 søkjarar til 2 miljøterapeutstillingar. Dei fleste søkjarane er frå andre kommunar og er godt kvalifiserte.

Tenesta har utfordringar med vald, truslar og trakassering, og 17 av 145 avvik omhandla tema, der 12 av desse er kategorisert med høg alvorsgrad. 40 av innmeldte avvik var knytt til manglande kompetanse hjå tilsette på jobb hjå brukarar med vedtak etter §HOL kap. 9 (tvang). Denne avvikskategorien er ny frå 2023.

3 gruppeleiarar deltok i CRPD- nettverk (rettar til menneske med nedsett funksjonsevne - FN-konvensjon). Mitt livs ABC perm 1: oppstart hausten 2023 13 personar fordelt på alle gruppene i tenester til MMU.

Bemanningsprosjektet i pleie- og omsorg har tilført ressursar til turnusplanlegging, fordeling av vakter og fokus på å nytta ressursane på ein god måte ved Øysteseheimen og Tolomarka. For Tolomarka har dette ført til positive endringar i form av betre økonomikontroll og planlegging. Fram til hausten 2023, har ein fått ein stor reduksjon i overtidsbruken med 1,25 mnok og meir langsiktige planar.

Tenester for heimebuande

I 2023 arbeidde tenestene vidare med dei same utviklingsarbeida som i 2022. Kommunen har også delteke i ulike nettverk og prosjekt knytt til *Bu trygt heime* – reforma.

Tenester til heimebuande har har delteke i to læringsnettverk, saman med andre deler av tenestene:

- Det gode pasientforløp, støtte av FHI og KS.

Dette nettverket har som mål å jobba fram betre rutinar i overgangane mellom tenestene, og sikra brukarane sitt behov for heilskaplege , trygge og koordinerte tenester, med fokus på «kva er viktig for deg»-spørsmålet. Dette læringsnettverket vart avslutta i seotember-23. Kommunen vil jobba vidare med implementering av arbeidet som vart jobba med i læringsnettverket

- Det gode demensforløp, i regi av USHT.

Hensikta med nettverket er å betra kontinuitet, forutsigbarheit og tryggleik i tenestetilbodet til personar med ein demenssjukdom. Ein har som mål og etablere gode rutinar og å ha fokus på å leggja til rette for at ein lett kan finne informasjon om tenester og anna informasjon kring demenssjukdom på kommunen sine heimesider. Ein jobbar og ut mot samfunnet elles ang kunnskap og informasjon om demenssjukdom. Dette arbeidet vil bli vidareført i 2024, ved blant anna kursing av næringsliv og kommunalt tilsette.

Begge desse læringsnettverka tek utgangspunkt i innsatsområda i Bu trygt heime-reforma.

Dagtilbodet ved Øysteseheimen har i snitt hatt 35 brukarar per veke i 2023. Gruppa har eit stort spenn i alder, diagnosar og utfordringar. Det gjev utfordringar med lokala, og behovet for å skreddarsy opplegg til t.d yngre demente med større omsyn til brukarane sine behov for tilrettelegging. Det er funne gode og kreative løysingar for dette. Tilbodet har hatt god fagleg dekning, og fekk auka ramma med 30 % stilling.

Dagtilbodet ved Penjonisten i Ålvik er vidareført som tidlegare med tre dagar i veka. I snitt har det vore 6 brukarar av dagtilbodet.

Tal innleggingar i korttidsavdelinga i 2023, viser at det har vore 231 innleggingar. Dette er medrekna pasientar som har vore inne på avlastningsopphald .119 av desse kom frå sjukehus, 98 frå eigen heim, og 14 var overflytta frå ØH-seng til ordinær seng ved KRB. KRB har kunna ta i mot nesten alle pasientar som har vore meldt utskrivingsklare frå sjukehusa, og berre betalt for 13 betalingsdøgn i 2023. 11 av desse er knytt til ROP/barnevern. Me ser likevel at det har vore fleire pasientar på KRB, og at fleire av desse har hatt fleire liggedøgn siste månadane av 2023. 11 pasientar har hatt opphald mellom 50-120 dagar. Det er avgjerande for korttidsavdelinga at ferdigbehandla pasientar raskt får eit tilbod i heimen, eller på eit høgare omsorgsnivå om det er naudsynt. Kommunen har styrka tilbodet i heimetenesta slik at dei i større grad enn tidlegare har greidd å ta imot utskrivingsklare pasientar ikkje berre til korttidsavdelinga, men også til brukarar i eigen heim. 75 % av pasientane har reist heim til eigen heim etter opphald i korttidsavdelinga.

I heimetenesta har tal på brukarar auka frå 181 i 2022 til 233 i 2023. Vedtakstimar har auka frå 1784 til 2436.

Arbeidet med kompetanseheving i dei ulike yrkesgruppene har halde fram. Tenesta vidareutviklar og har meir fokus på kompetanseplanar for dei ulike faggruppene. Dossier er tatt i bruk som plattform for digitale opplæringsprogram, t.d innan medikamentopplæring, smittevern, ferievikaropplæring m.m. Kursa vert henta frå ulike andre plattformer som t.d KS-læring og veiledaren .

20 tilsette har i 2023 bestått vidareutdanninga for helsefagarbeidarar i observasjons- og vurderingskompetanse, i samarbeid mellom kommunen og Fagskulen i Viken. To fagarbeidarar har hausten 2023 starta vidareutdanning i observasjons – og vurderingskompetanse. Me ser stor gevinst i denne kompetansehevinga, og det gjev fagarbeidarane ein kompetanse som er nødvendig når dei får eit større ansvar og nye oppgåver. I tillegg har ein sjukepleiarar starta på eit masterprogram og avslutta vidareutdanningar som sårjukepleie , E-helse og akuttmedisinsk eldreomsorg. Ein sjukepleiar har starta på eit masterprogram i avansert klinisk sjukepleie. Andre vidareutdanningar som blei starta på i 2023 er vidareutdanning i Palliasjon.

Pleie og omsorgstenesta i Kvam har merka rekrutteringsutfordringane i større grad i 2023. Ein har hatt lite søkjarar til sjukepleiarstillingar i kommunen, samt at ein byrjar å sjå utfordringar med å rekruttere helsefagarbeidarar. Det har difor vore brukt vikarar frå vikarbyrå, for å få dekkja behova for kompetanse. Det har vore leigd inn både helsefagarbeidere og sjukepleiere. I tillegg har tilgang på andre vikarar vore i nedgang.

I 2023 har det vore jobba med eit prosjekt som har hatt fokus på oppgåvedeling og forskyving av oppgåver mellom kompetansegruppene. Arbeidet vart avgrensa til heimetenesta i fyrste omgang, som har fått gitt nye tilgangar i fagsystemet Gerica, slik at helsefagarbeiderane kan dokumentera meir enn tidlegare. Me har også tilsett to personar i 60 % stilling , som utfører tenesta praktisk bistand. Det gjer at helsepersonell kan gjera meir faglege oppgåver. Dette er løyst innanfor budsjettramma.

Det er innført tverrfaglege tavlemøter ein gong i veka, der fysio/ergo er med kvar gong, KEF og dagtilbod, er med annan kvar veke. Dette blir opplevd som ei kvalitetssikring av tilbodet som blir gitt til brukarane, og styrkar det tverrfaglege samarbeidet. Dette skal jobbast vidare med i 2024.

Deltidsproblematikk og sjukefråvær er sentrale utfordringar for pleie og omsorgstenesta både nasjonalt og lokalt. I tenester til heimebuande har sjukefråvære samla sett hatt ein auke i sjukefråværet frå 9.19 % til 10.88% , frå 2022 til 2023. Det vert arbeidd med kva tiltak som kan bidra til å skapa ein heiltidskultur, fleire større stillingar og redusert sjukefråvær. Ved å oppretta større arbeidsgruppe og ta i bruk årsarbeidstid og årsturnus har fleire tilsette fått tilbod om større stilling. I heimetenesta ser ein no ein gevinst med å samle heimetenesta i Ålvik i den same gruppa som Øystese/Norheimsund. Dette har gitt ei større fleksibilitet i gruppa, når det gjeld å bruka personalet.

Digitalisering og velferdsteknologi

Helse og omsorg har eige velferdsteknologiprogram og deltek også i eksterne prosjekt og nettverk, som KS sitt eKomp prosjekt, Vestlandsprosjektet og e-helse Vestland.

KS sitt eKomp prosjekt bistår kommunane med å ta i bruk nasjonale e-helseløysingar. Nettverket ivartek kommunane sine interesser både regionalt og nasjonalt. Kvam har ansvar for å drifta nettverket for Hardangerkommunane (Kvam, Voss, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang og Kvinnherad).

Elektronisk meldingsutveksling mellom kommunen og sjukehusa er i bruk i dei fleste fagavdelingane våre og elektronisk meldingsregister for dødsmeldingar er teke i bruk.

I 2023 har ein fått innført innleggingsrapport som første melding frå kommunane. Bruken av dette har vore avgrensa, og må det må jobbast vidare for å implementere dette som fast prosedyre ved innleggingar frå kommunen.

Alle våre analoge tryggleiksalarmar er no erstatta med digitale tryggleiksalarmar. Denne endringa gjer det mogleg å knyte fleire løysingar saman. Til dømes får no alle mottakarar av tryggleiksalarm installert røykvarslar som varslar automatisk til responscenteret. Kommunen har samarbeidsavtale med Bergen kommune om responscenterløysing og er godt nøgd med denne ordninga.

Springsteknologi (GPS) er etablert som tenestetilbod. Teknologien gjer brukar høve til å leve eit aktivt liv, samstundes som både pårørande og helsepersonell kan vere trygge for at brukar ikkje går seg bort.

Det er også teke i bruk ulik sensorteknologi som bevegelses-sensorar, sengematter, epilepsi-alarmar og dørsensorar.

Tenesta bruka Lifecare mobil pleie som arbeidsverktøy for dei tilsette og elås-system hos brukarane.

Ei arbeidsgruppe har jobba med å få slutført arbeidet kring GDPR og DPIA , for å kunne ta i bruk RoomMate til bruk ved digitale tilsyn. Arbeidsgruppa landa på å ta dette i bruk ved Strandebarm omsorg. Arbeidet nærmar seg ferdig og ein håpar på å få montert og tatt dette i bruk i starten av 2024.

Heildøgnsomsorg

Ansvar for heildøgns tenester i Kvam herad. Tenesta har omlag 90 årsverk og er organisert i gruppene:

- Toloheimen, langtidsavdeling, 16 plasser.
- Øysteseheimen, langtidsavdeling, 28 plasser.
- Tolo omsorg, heildøgns omsorgsbustader, 32 plasser (Omsorg+)
- Mikkjelsflaten omsorg, heildøgns omsorgsbustader, 31 plasser (Omsorg +) der 6 bustader er tilrettelagt for ektepar.
- Strandebarm omsorg, heildøgns omsorgsbustader, 26 plasser (Omsorg +) og heimetenesta i Strandebarm. Heimetenestetilbodet i Strandebarm er organisert saman med institusjonstilbodet og høyrer difor til avdeling for heildøgns tenester, men samarbeider tett med avdeling tenester til heimebuande og Kvam heimeteneste.

Arbeidet med utviklingsprosjektet i pleie og omsorg er vidareført i 2023. Fokus for heildøgns omsorg har vært på heltidskultur, leiarstruktur, kompetanse og organisering av arbeidstid og gruppestorleik.

Etter omfattande strukturendring med ny organisering og ny leiar- og gruppestruktur i 2020, har det vore nokre utfordringar ved Øysteseheimen. Ved å gå frå to leiarar til ein leiar, utan at ein gjorde andre endringar i struktur, har gjort leiarspennet stort og for lang avstand mellom leiar og tilsette. Dette har vist seg gjennom hyppige skifte av leiar, høge fråværstal og generell misnøye blant dei tilsette. Sjukefråværet ved Øysteseheimen har i snitt gjennom 2023 vært 15,93%, der 12,96% er langtidfråvær, og med ein topp på 24,16% i januar 2023. Grunna høgt sjukefråvær har det vore behov for innleige frå vikarbyrå i fleire periodar. For å betre situasjonen ved Øysteseheimen, er det gjort ei rekkje tiltak som å tilseja ein assisterande leiar i 50% stilling for å avhjelpe arbeidsmengde for leiar, oppstart av TØRN for å sjå på oppgåvedeling og organisering, bygging av nytt felleskjøkken for å effektivisere tillaging av måltider og kjøkkenaktiviteter, tilsetting av kokk i 100% stilling (desember 2023) for å avlaste pleiepersonell og planlegging av matvertprosjekt (oppstart januar2024) som vil frigi meir tid for pleiepersonale. Hausten 2023 sa dåverande leiar opp si stilling grunna høgt arbeidsbelastning og det vart raskt behov for å gjere endringar i strukturen og ein starta arbeidet med å planlegge implementering av teamleiarar i kvar etasje som skal ha ansvar for den daglege drifta. 50% stilling som assisterande leiar vart da innarbeida i teamleiarstillingane. Årsturnus vart sagt opp og ny utarbeida og vil bli iverksatt i byrjinga av 2024. Målet med dette er å gi dei tilsette større tilhøyring til ein etasje og få næraste leiar tettare på og å ta vekk nokre arbeidsoppgåver frå leiar, slik at det vart tid til leiing.

Sjukefråværet for heile tenesta har vært høgt gjennom heile året, snitt: 10,94 der 3,75 er korttidsfråvær og 7,18 er langtidsfråvær.

Mangel på helsepersonell med kompetanse er framleis ei utfordring. Det har vært fokus på heiltidskultur gjennom stillingsauke og ved ny-tilsetting i 100% stillingar. Vidare er det arbeida med organisering av sjukepleiarar gjennom hus/hytte prosjekt, oppgåvedelingsprosjekt og TØRN.

Strandebarm omsorg vart ferdig i 2023. Langtidsplassar som vert ledige blir fortløpande omgjort til heildøgns omsorg (omsorg+). Ved utgangen av 2023 var det 7 plassar med langtidsvedtak igjen.

Planlegging av matvertprosjekt er gjennomført og planlagt oppstart i januar 2024.

Mikkjelsflaten - arbeidet med å planlegge oppgradering av omsorgsplassar til langtidsplassar er starta opp.

Demensomsorgens ABC: 13 tilsette frå Tolo omsorg og Strandebarm omsorg har starta opp i 2023.

Prosjektsamarbeid med Kvam kulturskule om musikkterapi er vidareført i 2023.

Samarbeid med Grannehjelpa om aktivitetar i ulike grupper, har halde fram.

To lærlingar har tatt fagbrev i 2023. Det er 16 lærlingar i helsearbeidarfaget per no, der to er TAF lærlingar og ein for tida er i fødselspermisjon og det vil være fleire lærlingar som har fullført læretida i 2024.

Arbeidet med demensplan er ferdig og skal ut på høyring i 2024.

Planlegging av undervisning til eksamen i helsearbeidarfaget (HEA3103) i samarbeid med Handalaget starta opp hausten 2023 og det er planlagt oppstart i januar 2024.

Arbeidet med oppgradering av utstyr til institusjonane er vidareført i 2023.

Alle institusjonane har hatt samarbeid med skule og barnehage med ulike aktivitetar i avdelingane. Det har og vore gjennomført ulike konsertarrangement og føredrag.

Tenestekontor

I regi av Helsedirektoratet og KS, kom Kvam herad i 2023 med som Spydspisskommune for satsing: Barn, unge og voksne med medfødt eller tidlege erverva funksjonsnedsettingar.

Tenestekontoret har hatt nedgang på vedtak på langtids plassar i 2023. Strandebarm Omsorg som stod ferdig 25. mars 2023 med sine 26 nye omsorgsbustader med heildøgns omsorg, er eit svar på kvifor desse tala har blitt redusert så mykje.

Frå 1. august 2022 fekk kommunen ei lovfesta plikt til å tilby barnekooordinator. Eininga fekk ei 25% stilling frå januar 2023. Brukarar med behov for langvarige og koordinerande helse- og omsorgstenester har rett til individuell plan (IP) og koordinator. Retten er uavhengig av alder, diagnose og funksjon. Planen gjev ikkje større rett til tenester enn det som følgjer av andre regelverk.

Vilkår for barnekooordinator:

- Ventar eller har born under 18 år
- Alvorleg sjukdom, skade eller nedsett funksjonsevne
- Behov av langvarig, samansette eller koordinerande helse og andre tenester

Tenestekontoret har koordinatoroppgåver for innkjøp i helse og omsorg, samt prosjektarbeid, t.d. velferdsteknologi.

Dette har me i drift i Velferdsteknologi året 2023

- 168 tryggleiksalarmar
- 122 pasientvarslingsanlegg i heildøgnsomsorg
- 5 stk. GPS-klokker

- 106 e-låsar
- 5 epilepsialarmar
- 1 blodsuktermålar
- 40 rørslesensorar
- 8 døralarmar (fordelt på heildøgnsomsorg og MMU)

Kvam herad har gjort fleire organisatoriske grep for å styrka tilbodet til innbyggjarane og optimalisera ressursbruken. Koordinerande eining skal vera ein pådrivar og eit kontaktpunkt for samarbeid internt og eksternt på tvers av fagområde og nivå. Tenestekontoret tar imot og svarer på spørsmål i forhold til kva tenester du kan få i det offentlege hjelpeapparatet, og tek i mot og handsamar søknader.

Kvam herad ynskjer å ha ei helse og omsorgstenesta som kan møte framtidige behov og skapa gode tenester for innbyggjarane i åra som kjem.

Utfordringar og vidare utvikling:

- Innsending til KPR, viste at 9% av alle registrerte brukarar hadde feil i Geric.
- Økonomiske rammer er for knappe på lågterskeltilbod, t.d. støttekontakt
- Auka opplæring til dei tilsette i Iplos /ADL i Geric.
- Skrivemodul for barnekoordinator
- Effektivisering faktureringsarbeid og innføring av «Fiks skatte og inntekts opplysningar i Geric» frå november 2023
- Digitale tilsyn er eit tilbod som me jobbar for å kunna tilby i 2024. Det er ein del arbeid i forhold til personvern som må gjerast.
- Jobbe med digitalisering og løysing for å handtere elektroniske søknader inn til fagsystem.
- Velferdsteknologisk knutepunkt (VKP) er bestilt, mulig oppstart 2024.
- Beredskapslager med forbruk for 3 månadar inne til ei kvar tid.

Avdeling for alkohol og servering

Avdelinga har i dag 5 tilsette som gjennomfører kontrollar i 8 medlemskommunar (Eidfjord, Ullensvang, Voss, Vaksdal, delar av Bjørnafjorden, Samnanger, Ulvik og Kvam). Avdelinga har ansvar for sakshandsaming av søknader om serveringsløyve og sals- og skjenkeløyve i Kvam og rådgjev dei andre kommunane. I området som er omfatta av samarbeidet, vart det i 2023 gjennomført 922 kontrollar. Det er 105 salsløyve (Kvam 17), 183 skjenkeløyve (Kvam 23) og om lag 173 einskildløyve (Kvam 23). I tillegg kjem tilsyn av 100 salsplasser av tobakk (Kvam 15), fleire av desse er dei same som sel alkohol. Det skal gjennomførast 200 tilsyn med tobakkssal. Avdelinga driv jamleg med kurs og opplæring i kommunane.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Aktiverings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelser	5 151	5 791	7 827	8 110	2 320	28,6 %
Helse- og omsorgstjenester i institusjon	71 538	80 118	67 441	82 093	1 976	2,4 %

Årsmelding 2023

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	131 044	148 217	125 477	141 206	-7 010	-5,0 %
Tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnopphold i kommunene	1 239	2 150	1 263	1 230	-920	-74,8 %
Institusjonslokaler	12 575	12 316	15 376	13 454	1 137	8,5 %
Sum	221 547	248 591	217 384	246 094	-2 497	-1,0 %

Kommentar til status økonomi

Pleie og omsorg har eit samla overforbruk kr 2,5 mnok. Avviket skuldast i hovudsak auke i kjøp av varer og tenester som matvarer, driftskostnader knytt til bilar og kjøp av eksterne omsorgsplassar. Teneste fekk i løpet av 2023 auka budsjettramma på lønn, og rekneskapen syner at ein har overhaldd lønsbudsjettet.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Produktivitet				
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) *)	346 238	357 747	356 890	338 771
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B) *)	1 597 845	1 908 985	1 637 746	1 548 556
Dekningsgrad				
Andel beboere i institusjoner 80 år og over (B)	68,0 %	66,7 %	63,8 %	71,8 %
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	8,3 %	11,7 %	3,5 %	4,2 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	8,6 %	8,0 %	9,9 %	11,5 %
Mottakere av hjemmetjenester per 1000 innbyggere (B)	54	58	42	61
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år og over (B)	13,3 %	11,2 %	16,2 %	17,4 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

KOSTRA-tala syner at netto driftsutgift pr. Innbyggjar til pleie og omsorgstenesta i Kvam (27 083,-) ligg høgare enn KOSTRA-gruppa (26 713,-) og landet utanom Oslo (26 111,-).

Tal på mottakarar av heimetenester per 1000 innbyggjar (58) er høgare enn landssnittet (42) og noko lågare enn KOSTRA-gruppa (61).

Kvam har ein lågare andel eldre over 80 år som bur i institusjon og ein høgare del som bur i heildøgns omsorgsbustader enn KOSTRA-gruppa og landet utanom Oslo. Sjukeheimsdekninga målt i plassar i prosent av innbyggjarar 80 år og over er lågare i Kvam (11,2%) samanlikna med KOSTRA-gruppa (17,4%).

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året			
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	Driftskonsekvens
0* ENØK tiltak kommunale bygg - Rokabrekka og Stoppelsgjerd	368	227	2099	368	227	Nei
0* Garderobeanlegg Helse	1 750	1 697	2023	354	301	Nei
0* Legionellastyring institusjonar	500	549	2023	0	301	Nei
0* Ombygging kjøkken Øysteseheimen	825	997	2023	825	997	Nei
0* Ombygging Mikkjelsflaten	625	0	2024	625	0	Nei
0* Oppgradering trygdebustader Ålvik	3 506	0	2025	3 506	0	Nei
0* Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg 2020-2024	9 400	4 272	2024	3 898	1 972	Nei
0* Solskjerming kommunale bygg	10 525	392	2025	775	392	Nei
0* Toloheimen - takbyte	3 690	4 184	2023	3 690	4 184	Nei
0* Utbygging av Strandebarm Omsorg	101 175	86 553	2024	-5 347	-19 028	Nei
0* Velferdsteknologi - årleg	-	-	LØPANDE	2 641	162	Nei
0*Sansehage Toloheimen	2 975	34	2025	2 959	18	Nei
Sum	135 339	98 905		14 294	-10 471	

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 053/23 Vidareføring av trivselsvaktmeister som faste stillingar	Kvam heradsstyre vedtek å vidareføra trivselsvaktmeister-prosjektet i ordinær drift, med 2 trivselsvaktmeistarar i 100% fast stilling.	Ferdig		Heradstyret fatta vedtak om at trivselsvaktmeistarar stillingane skulle bli faste stillingar. Dette vart gjennomført sommar 2023
HST 076/23 Utbyggingsbehov Helse og omsorg - heildøgnsomsorg	Kvam heradsstyre gjev rådmannen fullmakt til å: 1. Starta arbeidet med å laga skisseprosjekt for eit bufellesskap med heildøgnsomsorg for personar med psykiske lidningar. Inkludert i skissa skal vera høve til personalbase, fellesareal og ev. gjennomgangsbustad. Føremålet med prosjektet er å skissera opp moglege løysingar i tilknytning til ein av omsorgsbasane i Norheimsund eller Øystese, samt estimat på utbyggingskostnader og vurdering av eventuelle tilskotsordningar. Prosjektet vert tildelt ei ramme på 0,5 mnok, finansiert med bustadfond. 2. Starta prosjektering av tilpassing av omsorgsbustadane på Mikkjelsflaten til å kunne tilby tenester på eit høgare omsorgsnivå med ei ramme på 0,5 mnok, finansiert med bustadfond. 3. Starta arbeidet med å sjå på løysingar for framtidige utvidingar av sjukeheimplassar. Rådmannen	Iht. plan		Helse og omsorg arbeidar med å utgreia utbygging av tilbod om heildøgns omsorgsbolig for personar med psykiske lidningar. Administrasjonen har sett saman ei arbeidsgruppe som jobbar med dette. Arbeidsgruppa er vil leggja fram sin rapport til Rådmannen i løpet av våren 2024. Det skal settast saman ei arbeidsgruppe som skal utgreia behovet for sjukeheimplassar i Kvam frå 2030 og framover. Arbeidsgruppa er ikkje komme igang med arbeidet. Ombygging av Mikkjelsflaten er kartlagt og investeringsbehov vil komma i budsjettframlegget til administrasjonen hausten 2024

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	føreslår ei førebels ramma på 1 mnok, finansiert med bustadfond.			
HST 077/23 Rett mat til rett person: mattilbod og ernæring i helse og omsorg	Uttrekk frå vedtaket (sjå møtereferat for detaljar):1) 1-årig pilotprosjekt med matvertar på Øysteseheimen og Strandebarm Omsorg (2,0 MNOK). Inkludert lånefinansiert investeringsprosjekt på Øysteseheimen til bygging av felles kjøken, som skal nyttast på tvers av avdelingane (0,54 MNOK)2) Rådmannen får fullmakt til å starta eit 1-årig pilotprosjekt med «Middag på huset» for bebuarar og brukarar ved Strandebarm Omsorg i etterkant av «matvert-piloten» er gjennomført. Pilotperioden vert sett til eit år, med ei prosjektramma på 1,5 mnok, finansiert av disposisjonsfond. 3) Erfaringane frå dei to pilotane skal evaluerast før eventuelt vidare arbeid med lokalt produksjonskjøken for heile helse- og omsorgstenesta.	Iht. plan		Matvert prosjektet er i gang og går heilt etter planen. Når det gjeld mat på huset, prosjekt som skal vera på Strandebarm omsorg vil det ha oppstart 01.01.25 som er etter planen og vedtaket til Heradstyre
HST 086/23 Arbeidskøyning av tilsette ved Hardanger AKS AS	Kvam heradsstyre gjev rådmannen fullmakt til å inngå avtale om at Hardanger AKS AS står for arbeidskøyning av personar med varig tilrettelagt arbeidsplass (VTA) ved verksemda.	Ferdig		Heradstyret fatta vedtak om at Hardanger AKS skal ha ansvar for arbeidskøyning for sine tilsette som har varig tilrettelagt arbeidsplass.
HST 123/21 Overføring av ansvar for arbeidskøyning frå fylkeskommunen til kommunen	"Kvam heradsstyre gjev rådmannen i oppdrag å reforhandla avtalen mellom Kvam herad og Hardanger AKS om medfinansiering for VTA-plassar og betaling for kommunale plassar, der særskilt tilrettelagt arbeidskøyning for enkelte brukarar vert del av ny avtale. Rådmannen ber fylkeskommunen om å oppretthalda si ordning til dess Hardanger AKS AS er klar til å overta."	Ferdig		Heradstyret fatta vedtak om at Hardanger AKS skal ha ansvar for arbeidskøyning for sine tilsette som har varig tilrettelagt arbeidsplass.
HST 14/21 Utgreiing om kommunale måltidstilbod	Kvam heradsstyre gjev rådmannen fullmakt til å 1. gjennomføra nytt, ordinært offentleg anbod på middagslevering for ein avtaleperiode på 1 år, med opsjon på 1+1 +1år. Anbodet skal ta omsyn til at bebuarane på Strandebarm Omsorg, frå bruksstart av Strandebarm Omsorg, kanskje ikkje er del av middagsleveringa, jfr pkt 3c. 2. avslutta prosjekt P37200 Produksjonskjøken med ei	Ferdig		saka er behandla i sak HST 077/23, sjå kommentar der.

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	ramma på 2 mill.kr. 3. oppretta eit nytt prosjekt med ei ramma på 1 mill.kr. ekskl.mva., finansiert med disposisjonsfond 25600200, og hyra inn konsulent til å utgreia a. løysingar og økonomiske rammer for matproduksjon i eigen regi. b. interesse og ev. løysingar og økonomiske rammer for eit privat-offentleg samarbeid om lokal produksjon og/eller leveranse av kommunale måltid. c. Heradstyret ber rådmannen særskilt greia ut om moglegheitene for produksjon frå eige kjøken i Strandebarm Omsorg, som eit pilotprosjekt frå bruksstart av Strandebarm Omsorg. Inkludert i dette skal fylgjande greiast ut både for Strandebarm Omsorg og dei andre institusjonane i heradet (Toloheimen/Øysteseheimen), jfr pkt 3b: - er det mogleg at lokal catering-/matbedrift kan produsere mat heile eller deler av veka, og kok/kjøl dei to andre dagane, eventuelt matleveransar frå sentral leverandør desse dagane? - er det mogleg at lokal bedrift får disponera kjøkenet på den aktuelle institusjonen som sitt, også til sin kommersielle produksjon, mot at dei også står for middagane ved heimen? - er det mogleg å kombinera dette med ei ordning der skulen også får servert varm mat ein eller fleire dagar i veka? - er det mogleg å kombinera dette med ei ordning der bedrifta også lagar matpakkar til skuleborna? (jfr tilskot i Hurdalserklæringa) - er det mogleg å oppretta ei kafèløysing knytt til Strandebarm Omsorg, etter kvart dei andre institusjonane, drifta av privat verksemd?			
HST- sak 055/20 Demenstilbodet i Kvam	Kvam heradsstyre ber rådmannen om å starta opp arbeidet med temaplan for demensomsorga i Kvam hausten 2020, med mål om å leggja fram sak til politisk handsaming våren 2021.	Forsinket		Plan er lagt ut på høyring våren 2024. skal behandlast av heradsstyre hausten 2024.

Sosialteneste

Beskriving av tenestekområde

Lenkje til omtale av tenestekområde: [Sosial](#)

Utvikling og utfordringer

Nav Kvam har i 2023 arbeidd og ytt tenester frå nyinnflytta lokale i KFL bygget/rådhuset i Kvam. Med eit aktivitetsbasert lokale er arbeidsdagen organisert på nye måtar utan faste kontorplassar. NAV Kvam har ikkje hatt langtidssjukefråvær i 2023 i dei kommunale tenestene. Dei nye lokala ivaretek tryggleiken i tråd med krav, eit tema med høgt fokus hjå NAV i 2023. NAV Kvam har jamnleg gjennomført praktisk trening og øvingar.

I tråd med politisk vedtak er det tilsett bustadkoordinator i Kvam herad. Han har arbeidsplassen sin ved NAV og NAV har i løpet av 2023 gradvis overtatt ansvar og arbeid med sakshandsaming av startlån og ulike tilskot og ansvar for kommunale utleigehusvære til vanskelegstilte. Prosjektstillingane trivselsvaktmeister i tverrfagleg team er i tråd med politisk vedtak blitt faste stillingar. Det bustadsosiale arbeidet har blitt styrka i 2023.

Sosialtenesta har hatt eit travelt arbeidsår knytt til eit stort tal busette flyktningar både i 2022 og 2023. Tal mottakarar av økonomisk sosialhjelp var 230 i 2023. Budsjett for sosialhjelp og introduksjonslønn vart endra i tråd med auka tal busetting av flyktningar.

I oppmodinga frå staten var Kvam herad oppmoda om å busette 90 personar. Politisk vedtak var 45. Busettinga har føregått gjennom heile året. Flyktingtenesta har busett tilsaman 51 flyktningar, 3 av desse er familiegjennforeining. Talet er 3 meir enn politisk vedtak. Det var sterke sosiale grunnar som gjorde at det vart busett 3 fleire enn vedtak på slutten av året. Flyktingane er stor grad busette i private bustadar, og møblering/etablering er gjennomført av trivselsvaktmeistrane. Det har vore høg grad av gjenbruk av møblar og utstyr. Dette støttar opp om bærekraftmål og gjev lågare kostnader. Bustadkoordinator har i løpet av hausten 2023 overtatt ansvaret for å inngå leigekontraktar og fylgje opp private utleigarar.

Rekrutteringar i NAV i 2023 har vore tilsetting av NAVleiar, fagleiar i sosialtenesta, sakshandsamar i sosialtenesta, bustadkoordinator, fast tilsetjing av trivselsvaktmeistrar og to mellombels stillingar knytt til busettingsarbeidet i flyktingtenesta.

Formell kompetanseheving er gjennomført i sosial og trygderett for fagleiar og navleiar våren 2023 og innan økonomisk rådgjeving for ein sakshandsamar ferdig våren 2023.

Utvalde tal frå produksjonen i NAV 2023

Vedtak i sosialtenesta sotjl § 18 og 19	1538
Vedtak etter integreringslova og introduksjonslova	74
Vedtak om økonomisk råd og rettleiing, sotjl §17	35
Tal heimebesøk frå trivselsvaktmeistrane	300
Førebyggjande branntilsyn i kommunale bustadar	65
Tal søknader om startlån og tilskot	37

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	10 574	11 400	11 812	12 491	1 091	8,7 %

Årsmelding 2023

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Tilbud til personer med rusproblemer	328	401	154	175	-226	-128,9 %
Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	4 493	4 717	4 448	4 449	-268	-6,0 %
Introduksjonsordningen	3 941	8 601	4 439	6 591	-2 011	-30,5 %
Kvalifiseringsordningen	274	1 062	1 997	1 997	935	46,8 %
Økonomisk sosialhjelp	9 574	12 852	11 837	14 147	1 295	9,2 %
Sum	29 183	39 033	34 688	39 849	816	2,0 %

Kommentar til status økonomi

Sosialteneste har eit underforbruk 0,8 mnok som i hovudsak skuldast mindre utbetalingar gjennom introduksjonsordninga.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Prioritet				
Kvalifiseringsordningen brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	33	125	295	113
Dekningsgrad				
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år (B) **)	4,9 %	6,5 %	5,0 %	7,6 %
Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt (måneder)	5,1	6,7	6,0	5,3

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Andel sosialhjelmottakere i aldersgruppa 18-66 år i 2023 i Kvam (6,5%) er auka ifht. andelen i 2022 (4,9%). Dette er likevel under Kostra-gruppa 5 (7,6%).

Tal på mnd. ein mottek sosialhjelp er også auka frå 2022 (5,1mnd) til 2023 (6,7 mnd). Dette er over Kostra-gruppa 5 (5,3mnd) og landet utanom Oslo (6 mnd).

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året		
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap Driftskonsekvens
0* NAV lokaler	9 950	9 377	2023	1 933	1 360
Sum	9 950	9 377		1 933	1 360

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 010/23 Busetting av flyktningar 2023	Kvam heradsstyre vedtek at Kvam herad tek imot 45 flyktningar i 2023.	Ferdig		Kvam herad busette 49 flyktningar i 2023
HST 027/23 ENØK-tiltak - auka ramma til etableringstilskot	Kvam heradsstyre vedtek å auka ramma for husbanknemnda sitt tilskot til etablering med 1 mnok for budsjettåret 2023, til 1,5 mnok. Auken vert finansiert med disposisjonsfond for ekstra kraftinntekter.	Ferdig		Søknad om enøk tilskot vert behandla av husbanknemda i Kvam herad.
HST 038/23 Interpellasjon	Kvam herad betaler ut 3.500 kr som ein eingongssum for juni månad i 2023 til dei som får innvilga sosialhjelp denne månaden. Omlag totalbeløp vert ca. 350.000 kr. Finansiering : Disp.fond – ekstra kraftinntekterBakgrunn: Framleis høge kostnader på mange ting gjer att familiar og einslege som mottek sosialhjelp har ein svært anstrengt økonomi. For å avhjelpa dette noko vil me nytta av heradet sitt overskot til å letta på dei økonomiske utfordringane til denne gruppa med ei eingongsutbetaling.	Ferdig		Sosialtenesta har betalte ut kr. 225 000,- som eingongsutbetaling til sosialhjelpsmotakarar i juni 2023.

Barnevern

Beskriving av tenestekområde

Lenkje til omtale av tenestekområde: [Barnevern](#)

Utvikling og utfordringer

UTVIKLING

Gjennom 2023 har tenesta hatt stabil bemanning, og gode føresetnader for å jobba med strategiane for å styrka dei beskyttande faktorane som tenesta prioriterte. Likevel har tenesta møtt på uforutsette utfordringar som har ført til behov for omprioriteringar. En viktig faktor har vore implementering av nytt fagprogram i tenesta. Etter opprinnelig plan, skulle barneverntenesta ta i bruk det nye programmet frå desember 2022. Ulike uforutsette faktorar knytt til at dette er eit nyutvikla program, medførte utsett oppstart til september 2023. Både perioden før overgangen vart gjennomført og tida etter har medført enormt mykje arbeid tenesta ikkje kunne forutsett. Tenesta ser at det også vidare vil krevja mye arbeid vidare med fagprogrammet. Utfordringane har mellom anna handla om tema som kvalitet på migrerte data, kvardagsbruk av eit nytt program, premature utfordringar i eit nyutvikla program, nye rutinar og kontroller for tryggleik og kvalitet.

Utvikling av hjelpetiltak har ikkje tenesta hatt kapasitet til. Men tenesta vil leggja til at det er høgt fokus på å finna eigna tiltak for det enkelte barn og familie. Barnevernet erfarar at dei har godt samarbeid med dei andre kommunale tenestene, og tenesta har fleire gode erfaringar på at dette samarbeidet har ført til bedre hjelp frå kommunen som heilheit enn kva barneverntenesta kunne fått til aleina.

Barneverntenesta har over tid delteke i prosjektet "Vestlandsmodellen", som har gitt tenesta betre verktyg i undersøkingane knytt til familiar med omfattande og vedvarande konflikt. I tillegg deltek tenesta i eit prosjekt knytt til fosterheimsarbeid som mellom anna handlar om samarbeid med Voss og Ullensvang om kurs til fosterforeldre.

Brukarundersøking er ikkje gjennomført i 2023. Evaluering frå enkeltsakene gir tenesta eit bilete på kor fornøgd brukarane er, men det er eit sterkt ynskje om å gjennomføra kvalitetsmessige brukarundersøkingar knytt til tenesta, men det har ikkje vore kapasitet til det.

Barnevernet deltek aktivt i implementering av BTI i kommunen. Tenesta har samarbeidsavtalar med fleire andre tenester, og er i gang med å laga avtalar med Familievernet og revidera allereie inngåtte avtalar med andre samarbeidspartar. I tillegg samarbeider tenesta mykje med andre i enkeltsaker og opplever at det er ein god kultur for samarbeid i kommunen.

I 2023 var det barneverntenesta i Kvam som var ansvarleg for tema på barnehagane sitt foreldremøte. Gjennom temaet frå uro til handling gav dei føresette kunnskap om kva dei kan sjå etter for å vita om barnet deira har det bra og korleis ein kan få hjelp til å avdekka om det er grunn til uro og oppfølging. Føresette var introdusert for BTI-nettsida og BTI-retteleiren.

Fleire tilsette er i gang med vidareutdanning, og det er forventa at alle i tenesta vil stette krav til kompetanse etter ny lov innen 2031. Ved utgangen av 2023 held tre tilsette på med vidareutdanning. I 2023 har tenesta saman med andre tenester i heradet hatt ei stor satsing der alle tilsette i tenesta tok kuset COS-p som del av ei større kommunal satsing på delt kunnskapsgrunnlag og utvikling.

Ny Lov om barnevern er tredd i kraft og tenesta implementerer lova i rutinar og dagleg arbeid. Tenesta har rutiner for internkontroll på enkeltsaker. Dette arbeidet skal tilpassast det nye fagsystemet. Tenesta opplever at dei får god hjelp gjennom nye og bedre søkefunksjonar i programmet til dette arbeidet. Tenesta har fokus på å bruke avvikssystemet Compilo.

Barneverntenesta har koordineringsansvar for konsultasjonsteamet og det er jamleg saker til rådføring.

UTFORDRING

Kapasiteten i tenesta til arbeid utover kjerneoppgåver er avgrensa. Tenesta når derfor ikkje ynskte mål for vidareutvikling ut frå opplevde behov i tenesta.

Kommunen manglar tiltak til foreldre og barn som strevar med aggresjon og bruk av vald. Denne gruppa strever tenesta med å hjelpe godt nok.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Barnevernstjeneste	6 822	7 635	7 524	7 761	126	1,6 %
Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet	4 226	3 753	3 632	3 740	-13	-0,3 %
Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet	11 626	10 438	13 921	13 580	3 142	23,1 %
Sum	22 674	21 827	25 077	25 082	3 255	13,0 %

Kommentar til status økonomi

Barnevern tenesta hadde i 2023 eit mindreforbruk i underkant av 3,3 mnok.

Barnevernteneste har fått ei meirinntekt på 0,1 mnok som gjeld refusjon av lønnskostnader frå andre kommunar.

Tiltak for born som er plassert av barnevernet har ubrukte midlar på ca 3,1 mnok. Dette kjem frå lønsmidlar, tiltak som fekk ekstra løyvde midlar i 2023 der kostnaden ikkje vart lik budsjett, avslutta institusjonopphald og mindreforbruk einslege mindreårige flyktningar.

Kostnad i tenestene tiltak for born i heimen og plasserte av barnevern er usikre og lite føreseielege, avvik i rekneskap mot budsjett er normalt.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Produktivitet				
Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak *)	217 450	179 232	240 868	226 458
Dekningsgrad				
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	2,5 %	3,1 %	2,3 %	2,8 %
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år (B)	3,1 %	4,0 %	3,9 %	4,2 %
Kvalitet				
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år	4,5	5,4	5,7	6,0

*) Inflasjonsjustert med deflator

Vatn og avlaup, avfall og renovasjon

Beskriving av tenestoområde

Lenkje til omtale av tenestoområde: [Watn og avløp, avfall og renovasjon](#)

Utvikling og utfordringar

Vikøy vasslag – mykje arbeid vart lagt ned for å halde kontroll og drifte det private anlegget. Det vart oppnådd semje mellom styret i vasslaget og Kvam herad knytt til kommunal overtaking av anlegget. Vikøy vassverk har hatt ein fleirårig driftsavtale med Kvam herad og ei avklaring om vidare ansvarsforhold var nødvendig.

Ein del hovudleidningar for drikkevatt og 2 sentrale kummar for trykkreduksjon/trykkregulering er bytt på hovudstrengar til Øystese og Norheimsund. Sjølv om arbeidet har gått svært bra, har dette vore eit utfordrande arbeid for drifta og har delvis måtte vorte utført om natta med eige og innleigd personell.

Mykje arbeid er utført på drikkevassnettet, både knytt til planlagde prosjekt og ein del uplanlagde lekkasjar. Utfordringar med å halde nivå under grenseverdier iht drikkevassforskrifta på grunn av arbeid som har ført til omrøring og utspyling på vatnet. Det har vore ein god dialog med Mattilsyn og kommunelege knytt utfordringar og løysingar.

Sjølv om avlaupsrenseanlegget i Øystese fungerer godt er det generelt for mykje innlekk på avlaupsnettet, spesielt knytt til området på Kvamskogen.

For å få gjennomført gode prosjekt, er ein avhengig av at driftsavdelinga får gjort undersøkingar og registreringar på eksisterande leidningsnett på førehand.

Det har vorte utført etterrekruttering i samband med at personell har gått av med pensjon

Kommentar til status økonomi

VATN	Rekneskap 2023	Opphavleg budsjett	Revidert budsjett	Avvik rekneskap/rev. budsjett	Avvik opph. budsjett/rev. budsjett
Gebyrinntekter	- 29 807 304	- 30 395 727	- 30 395 727	588 423	-
Øvrige driftsinntekter	- 410 922	- 35 000	- 35 000	- 375 922	-
Driftsinntekter	- 30 218 226	- 30 430 727	- 30 430 727	212 501	-
Driftsutgifter, inkl. indirekte driftsutgifter	10 402 676	10 264 380	10 498 800	- 96 124	234 420

Årsmelding 2023

Avskrivningskostnad	7 435 929	7 013 355	7 013 355	422 574	-
Kalkulatorisk rente (4,30 %)	6 832 315	7 076 777	7 076 777	- 244 462	-
Sjablongmessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	14 617	29 109	29 109	- 14 492	-
Driftskostnader	24 685 538	24 383 621	24 618 041	67 496	234 420
Resultat	- 5 532 688	- 6 047 106	- 5 812 686	279 997	234 420

AVLAUP	Rekneskap 2023	Opphavleg budsjett	Revidert budsjett	Avvik rekneskap/rev. budsjett	Avvik opph. budsjett/rev. budsjett
Gebyrinntekter	- 23 547 517	- 23 326 709	- 23 326 709	- 220 808	-
Øvrige driftsinntekter	- 62 433	- 8 500	- 8 500	- 53 933	-
Driftsinntekter	- 23 609 950	- 23 335 209	- 23 335 209	- 274 741	-
Driftsutgifter, inkl. indirekte driftskostnader	10 059 414	11 899 198	11 618 147	- 1 558 733	- 281 051
Avskrivningskostnad	5 997 186	4 415 811	4 415 811	1 581 375	-
Kalkulatorisk rente (4,30 %)	5 944 153	6 371 714	6 371 714	- 427 561	-
Sjablongmessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	14 338	29 384	29 384	- 15 046	-
Driftskostnader	22 015 091	22 716 107	22 435 056	- 419 965	- 281 051
Resultat	- 1 594 859	- 619 102	- 900 153	- 694 706	- 281 051

Årsmelding 2023

SLAM	Rekneskap 2023	Opphavleg budsjett	Revidert budsjett	Avvik rekneskap/rev. budsjett	Avvik opph. budsjett/rev. budsjett
Gebyrinntekter	- 2 132 228	- 2 377 895	- 2 377 895	245 667	-
Driftsinntekter	- 2 132 228	- 2 377 895	- 2 377 895	245 667	-
Driftsutgifter, inkl. indirekte driftskostnader	2 632 311	1 737 196	1 744 896	887 415	7 700
Sjablongmessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	1 700	574	574	1 126	-
Driftskostnader	2 634 011	1 737 770	1 745 470	888 541	7 700
Resultat	501 783	- 640 125	- 632 425	1 134 208	7 700

RENOVASJON	Rekneskap 2023	Opphavleg budsjett	Revidert budsjett	Avvik rekneskap/rev. budsjett	Avvik opph. budsjett/rev. budsjett
Gebyrinntekter	- 864 501	- 783 462	- 783 462	- 81 039	-
Driftsinntekter	- 864 501	- 783 462	- 783 462	- 81 039	
Driftsutgifter, inkl. indirekte driftskostnader	425 207	169 777	169 777	255 430	-
Avskrivningskostnad	569 929	502 204	502 204	67 725	-
Kalkulatorisk rente (4,30 %)	277 226	272 322	272 322	4 904	-
Sjablongmessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	21	9	9	12	-
Driftskostnader	1 272 383	944 312	944 312	328 071	-
Resultat	407 882	160 850	160 850	247 032	-

Sjølvkostprinsippet

Sjølvkost inneber at kommunen sin kostnadar med å levere tenestene skal dekkast av gebyra som brukarane av tenesta betalar. Kommunen skal ikkje profitte på tenestene. For å kontrollere at dette ikkje skjer må kommunen kvart år utarbeider ein sjølvkostkalkyle som visar sjølvkostrekneskapet for kvar av gebyrområda.

Sjølvkostforskrifta fastset reglar for kva relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i gebyrgrunnlaget. Det er òg bestemt at eventuelle overskot skal setjast av på bundne sjølvkostfond. Eit overskot frå eit enkelt år skal tilbakeførast til brukarane i form av lågare gebyr i løpet av ein femårsperiode. Ein generasjon skal ikkje subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadane ved tenestene som blir ytt i dag skal dekkast av dei brukarane som drar nytte av tenesta i dag. Dette inneber at dersom kommunen har overskot som er eldre enn 4 år, må dette i sin heilskap gå til reduksjon av gebyra det komande budsjettåret. Som døme må eit overskot som kjem frå 2023 i sin heilskap vere disponert innan 2028.

I tillegg til å utarbeide ein etterkalkyle for kvar betalingsteneste må kommunen utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnadar for neste økonomiplanperiode. Det er disse forkalkylerne som gjer grunnlag for gebyrsatsane, herunder framtidige kalkylerente, utvikling i brukarantal og saksmengd.

Økonomistatus

Gebyr på sjølvkostområda vert sett ut frå kva resultat dei enkelte tenesteområda må ha for å dekke årets budsjetterte kostnader og for å dekke eventuelle tidlegare underskot. For at gebyra ikkje skal variere for mykje frå år til år kan det også budsjetterast med overskot/underskot eit år for å gjevne ut gebyr i komande år.

I tertialane kan det gjerast budsjettendringar på kostnader på sjølvkost, men gebyra vert ikkje endra av den grunn. Nye driftskostnader og investeringar må dekkast ved å endre framtidige gebyr.

I 2023 vart det i opprinneleg budsjett budsjettert med overskot på 6 mnok på vatn for å dekke inn tidlegare underskot. I revidert budsjett vart resultatet redusert til 5,8 mnok. Rekneskapsresultatet på vatn vart eit overskot på 5,5 mnok.

På avløp var det budsjettert med eit overskot på 0,6 på opprinneleg budsjett og 0,9 mnok på revidert. Resultatet vart 1,6 mnok. Det betyr at fond på avløp vert auka ytterlegare.

Slam hadde budsjettert med overskot på 0,6 mnok, men fekk eit underskot på 1,13 mnok i 2023. Ein kan likevel nemna at avvik knytt til slamtenesta i 2023 skuldast tømeruta og mengde septiktanker på denne ruta. Det er to tømeruter knytt til slamtøming, der ein vekslar mellom desse rutene årleg. Den eine tømeruta har langt fleire septiktanker enn den andre ruta, og utgiftene vert dermed større det året tømeruta går der. Om ein ser årsbudsjettet i samheng med økonomiplanen, som strekk seg over fleire år, vil ein kunne sjå at det utjamnar seg og at avviket total sett ikkje er like stort.

Renovasjon var budsjettert med eit underskot på 0,2 mnok, og enda på 0,4 mnok. Renovasjon brukte dermed opp midlane på fond, og får eit mindre fremførbart underskot som må tas inn komande år.

SJØLVKOSTFOND	Pr 01.01.23	Endring	Pr 31.12.23
Sjølvkostfond avlaup	-9 017 661	-1 984 009	-11 001 670
Sjølvkostfond slam	-1 017 080	468 868	-548 212
Sjølvkostfond renovasjon	-315 789	315 789	0
Underskot Vatn	8 753 488	-5 275 480	3 478 008
Underskot Renovasjon	0	87 290	87 290

Endring på sjølvkostfonda er avsetjing av overskot eller bruk av fond for å dekke underskot. I tillegg er det lagt til eller trekt renteinntekter eller rentekostnader på fonda.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Prioritet				
Avløpsrensing brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	672	579	777	880
Distribusjon av vann brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	1 396	1 437	1 060	1 048
Produktivitet				
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	4 075	6 639	5 264	5 529
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	4 649	6 866	4 809	4 951
Dekningsgrad				
Avløp - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste (B)	57,0 %	57,5 %	85,3 %	62,8 %
Kvalitet				
Andel kommunalt spillvannsnett med ukjent alder (prosent)	19,0 %	18,0 %	14,0 %	
Estimert gjennomsnittsalder for kommunalt spillvannsnett med kjent alder (år)	28,0	29,0	34,0	

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kvam herad har dei siste åra hatt store satsingar innan vatn og avlaup, med mellom anna nytt reinseanlegg og mykje nytt tilførselsnett, både vatn og avlaup. Dette gjenspeglar seg i gebyrnivåa, noko ein særskilt ser når ein samanliknar seg med andre kommunar. Mange kommunar står no foran dei same satsingane.

At estimert gjennomsnittsalderen på kommunalt spillvannsnett med kjent alder er lågare enn landsgjennomsnittet, samt samanliknbare kommunar (Kostragruppe 05) er eit resultat av den satsinga Kvam har hatt.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett			Budsjett for året		Driftskonsekvens
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	
0* Fornying teknisk utstyr VAR - årleg prosjekt	-	-	LØPANDE	1 369	1 059	Nei
0* Kloakksanering Ålvik	2 093	1 734	2024	680	708	Nei
0* Movatnet pumpeledning	5 000	5 041	2023	815	856	Nei
0* Ny avløpsbil med lasteplan og ein liten kran.	750	645	2023	105	0	Nei
0* Ny pumpestasjon P5, Tolo	9 664	832	2024	4 723	555	Nei
0* Ny vassledning, Fosse	4 951	3 290	2027	4 913	3 252	Nei
0* Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam	4 500	1 187	2024	1 299	193	Nei
0* Oppgradering av kummar i heradet - årleg avlaup	-	-	LØPANDE	766	571	Nei
0* Oppgradering av kummar i heradet - årleg vatn	-	-	LØPANDE	2 813	1 180	Nei
0* Oppgradering av pumpestasjonar i Steinsdalen	5 000	5 039	2022	0	161	Nei
0* Oppgradering av reduksjonskummar - årleg	-	-	LØPANDE	3 598	2 343	Nei
0* Oppgradering av VA-leidningskart	3 000	1 812	2024	904	402	Nei
0* Oppgradering hovudrenseanlegg avløp	87 288	4 587	2023	1 799	-371	Nei
0* Overvatn Norheim/Mjølstølvegen	11 670	82	2099	868	82	Nei
0* Prosjektering av reinseanlegg på Tangerås	200	15	2024	200	15	Nei
0* Prosjektering Vassforsyning til Soldal	1 000	0	2099	1 000	0	Nei
0* Pumpestasjon og overføring frå Laupsa til Notanes	5 500	2 022	2024	1 616	141	Nei
0* Reinseanlegg/overføring Vikøy	1 500	134	2024	39	53	Nei
0* Reserveforsyning vatn	2 000	1 708	2024	641	430	Nei
0* Sanering Børveneset , prosjektering	800	374	2024	600	374	Nei
0* Utskifting av hovudvassledning Skålheim - Mo i Øystese	3 150	3 063	2023	2 378	2 291	Nei
0* Vannkiosk Øystese	650	641	2023	81	72	Nei
0* VA-pumpestasjon ved Fartøyvernseret	3 500	3 156	2023	0	-405	Nei
0* VA-sanering i Skårdalsvegen i Øystese	1 275	1 215	2023	239	229	Nei
0* VA-sanering norheim del III	15 000	12 626	2024	3 274	906	Nei
0* Vassledning frå høgdebasseng på Torpe til Laupsa	11 120	27	2024	0	27	Nei
0* Vassledning Stronde	2 800	82	2099	2 800	82	Nei
0*Nytt rør Rosselandsvegen	500	10	2023	500	10	Nei
0*Prosjektering Øvre Valland/Vallandshovden	200	35	2023	200	35	Nei
IKKJE BRUK 0* Prosjektering overvatn Norheim/Mjølstølvegen	0	177	2023	0	176	Nei
Ny vassledning Børve	900	864	2022	36	0	Nei
Sum	184 011	50 398		38 256	15 426	

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 079/23 Overtaking av Vikøy Vassverk	Vikøy Vassverk vert overteke som kommunalt og teke inn i det	Forsinket		Vikøy vassverk takka opphavleg nei til overtaking, men kom attende med

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	kommunale gebyrområdet for drikkevann. 1. Heradet overtek abonnentane som sine, etter formell overtaking. Abonnentane i Vikøy skal deretter fylgja dei til ei kvar tid gjeldande retningslinjer som gjeld for kommunal vassforsyning i Kvam herad. Nye abonnentar skal bl.a. installere vassmålar. 2. Før overtaking skal Kvam vassverk og Vikøy vassverk koplast saman. Vikøy Vasslag betaler 9,7 mill. for dette i anleggsbidrag. Vikøy Vasslag får frist til 1.9.2023 med å få på plass grunnavtaler der det evt. manglar avtaler for samanhengande prosjektert tilkopling av Vikøy vassverk til Kvam vassverk. Dersom avtalene ikkje er på plass innan fristen, gjer Kvam herad denne jobben. Kostnadane til Kvam herad skal refunderast gjennom tilsvarande auke i anleggsbidraget. 3. Leidningsnettet som vert omfatta av overtakinga, er definert på vedlagt oversiktskart. Kvam herad overtek som hovudregel berre hovudnett 4" (100mm) eller større. Vikøy vasslag må før kommunal overtaking orientera abonnentane om grensesnittet mellom offentlege og privat leidning. Som fylgje av dette, skal ikkje Kvam herad overta leidningsnettet til bl.a. Fosso, Sørheim og Vangdal. Unntak for leidningsnettet i Brenno, som Kvam herad skal overta. 4. Før overtaking overleverer Vikøy vasslag grunnavtaler for heile det offentlege leidningsnettet og anleggsdeler t.d. inntak, høgdebasseng, vassverk, pumpestasjonar, kummar. Vikøy vasslag får frist til 1.9.2023 med å få på plass grunnavtaler på eksisterande leidningsnett og anlegg. Dersom avtalene ikkje er på plass innan fristen, gjer Kvam herad gjer denne jobben. Kostnadane til Kvam herad skal refunderast gjennom tilsvarande auke i anleggsbidrag. 1. Stillingsramma til VA-området vert auka med ei fast stilling for å handtera auka omfang i vassverk og leidningsnett.			beskjed om at dei likevel ynskjer overtaking etter ekstraordinær generalforsamling før jul. Vonleg kan kommunen overta formelt til sommaren 2024.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	2. Kvam heradsstyre ber rådmannen utarbeide ein overtakingsavtale med Vikøy vasslag som tek høgde for at nokre av det private vassverket sine medlemmer kan ha vanskar med å betale tilknytingsavgift og anleggsbidrag til kommunen som ein eingongssum. Slik betalingsordning kan vera avdragsbetaling for anleggsbidraget. Dette mot at betalar i tillegg svarar for rentekostnad tilsvarande den til ei kvar tid gjeldande sjølvkostrenta. For tilknytingsavgifta følgjer betalingskrav og forfall av gjeldande lokale forskrifter. I overtakingsavtalen skal det likevel gjerast merksam på at kommunen er klar over at nokre av medlemmene vil ha betalingsvanskar, og at kommunen i så fall er innstilt på å inngå individuelle betalingsavtalar etter forfall som tek høgde for dette. Tilbod om avtale med betalingsordning kan vera på inntil 5 år. Tilsvarande som for anleggsbidraget, skal slike individuelle avtalar i så fall byggje på eit tillegg tilsvarande sjølvkostrenta for kommunen.			
HST 089/23 Planprogram for kommunedelplan overvatn	Kvam heradsstyre vedtek å leggje planprogrammet for Kommunedelplan for overvatn 2024 – 2034 ut på høyring i 6 veker.	Iht. plan		Arbeid før første gongs handsaming av planforslag pågår.
HST 093/23 Intensjonsavtale for Skarpen næringsområde og VA-anlegg	Kvam heradsstyre godkjenner intensjonsavtalen mellom Kvam herad og GBS Entreprenør AS for Skarpen næringsområde og VA-anlegg, og vedtek å oppretta prosjekt for vassleidning frå høgdebasseng på Torpe til Laupsa. Totalramma er kr. 11.120.000,- eks mva, og skal i tillegg dekke anleggsbidrag og innkjøp av vasskum som skal leverast til GBS Entreprenør AS. Investeringsprosjektet vert lånefinansiert. I etterkant av vedtak, vert sak om reguleringsplan for næringsområdet i Skarpen teke opp til ny handsaming i heradsstyre.	Ferdig		Intensjonsavtale er underteikna.

Plan og byggesak

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Plan og Byggesak](#)

Utvikling og utfordringer

Byggesak

Budsjett for gebyrinntekter vart justert ned for 2023 med 0,5 mnok på grunn av nedgang i byggjesaker som vart sendt inn til kommunen.

Me er i gong med samordna tilsyn mellom brann, byggesak og el-tilsyn på campingplassar i kommunen. Den første vart gjennomført i 2023. Samordna tilsyn er planlagt vidareført i 2024.

Plan

Kommunen ser ein trend med færre private planar som vert starta opp, noko som gir ei lågare inntekt enn forventa. Samstundes har me fleire offentlege planar i prosess, som gjer at me treng ressursane som er sett av til handsaming av planar.

Områdeplanen i Øystese vart utsett på grunn av kartlegging av flaum, flaumsikring og grunnforhold. Kommunedelplanen på Kvamskogen går som planlagt.

Oppmåling

Innføring av nytt program for utrekning av måledata. Det som er nytta fram til no vert fasa ut av programvare leverandør. Tenesta har no god kapasitet på landmålingstenesta.

Gebyrinntekter

På slutten av 2023 starta me ein jobb med å justere gebyrsatsane slik at me når sjølvkost for tenesta. Det vert jobba vidare med gebyrsatsane i 2024 og dei vert lagt fram for politisk handsaming mot slutten av 2024.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Plansaksbehandling	2 977	4 240	4 969	4 927	687	13,9 %
Byggesaksbehandling og eierseksjonering	1 165	1 893	1 241	1 468	-425	-29,0 %
Kart og oppmåling	878	1 512	1 114	1 215	-297	-24,4 %
Sum	5 019	7 645	7 324	7 610	-35	-0,5 %

Kommentar til status økonomi

Rammeområdet for plan og byggesak har ingen vesentlege avvik i 2023.

Det er mindreforbruk på lønspostar pga vakant stilling, samt mindre innkjøp av varer og tenester med tilsaman 0,7 mnok. Mindreforbruk på utgifter dekkar lågare salsinntekter på 0,5 mnok. Salsinntektene vart tatt ned med 0,5 mnok ved 2. tertial 2023, og det var tenkt at vidare manglande inntekter skulle dekkast av vakant stilling.

Andre avvik skuldast blant anna mindreforbruk på inneverande års budsjett på driftsprosjekta P71185 Reguleringsplan Skarpen, P80191 Områdeplan Øystese, P80231 Oppstart reguleringsplan i Sandvandalen/ tunnelinnslag og P80230 Torget Pensjonisten. Desse prosjekta vert tidsforskyvd til 2024 ved 1 tertial.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Prioritet				
Kart og oppmåling brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	373	489	273	456
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger (B) *) **)	138	246	146	290
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger (B) *)	568	855	344	524
Produktivitet				
Behandlede byggesøknader i alt (antall)	213	124	62 792	2 799
Behandlede dispensasjonssøknader (antall)	57	28	14 431	561
Behandlede søknader om opprettelse av grunneiendom (antall)	69	30	10 086	557

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kvam hadde lågare utgifter til kart og oppmåling enn samanliknbar kostragruppe 05, men høgare enn landet utenom Oslo. Utgifter til plansaksbehandling og fysisk planlegging er høgare enn både kostragruppa (K05) og landet utenom Oslo.

Behandla byggesaker og dispensasjonssaker har hatt ein nedgang på ca 44 % frå 2022 til 2023.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året			
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	Driftskonsekvens
0* Landmålingsprogram	155	108	2023	155	108	Nei
0* Oppdatering planregister	250	0	2023	250	0	Nei
0* Oppdaterte kart	1 450	714	2023	1 051	315	Nei
0* Utomhus Norheimsund skule, rådhus og KFL	-215	291	2025	0	110	Nei
Sum	1 640	1 113		1 456	533	

Status politiske vedtak

MPB-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
Kvamskogen, Lølihaugen, gnr. 26 bnr. 1 m.fl	Med heimel i plan- og bygningslova §§ 12-10 og 12-11 vedtek Kvam miljø-, plan- og bygningsutval å senda planframlegget for Lølihaugen, gnr. 26 bnr. 1 mfl. til offentlig ettersyn. Plankart og føresegnene er datert 29.05.20	Iht. plan		Planen har motsegn frå Statsforvaltaren, venter på justert framlegg frå konsulent.
Laupsa, regulering av bustadområde - ny høyring		Ferdig		Privat planframlegg vert ikkje jobba vidare med, planen vert registrert som ein havart plan i plandatabasen.

Budsjettvedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
Budsjettvedtak 2020 – 1. Regulering gang og sykkelveg Ålvik – Vikedal	Det skal setjast i gang regulering av gang og sykkelveg mellom Ålvik og Vikedal. Prosjektet skal finansierast med kr 300.000 kr frå kraftfondet. Planen skal inn i planstrategi.	Iht. plan		Planframlegg er forventa levert til 1. gongshandsaming frå konsulent (ABO) rett etter nyttår.
Budsjettvedtak 2020 – 14. prosjektplan for gang og sykkelsti Tangerås – Bakka	Kvam herad ber rådmannen om å oppretta prosjekt plan for gang og sykkelsti Tangerås – Bakka	Ikke startet		I 2024 skal det utarbeidast ein planstrategi som seier noko om kva for planar kommunen skal prioritere. Avventer vidare framdrift i sak til planstrategi er vedteken.
Budsjettvedtak 2020 – 4. Utvikling på Kvamskogen	Kvamskogen er eit viktig område for heradet. Heradet støttar blant anna ein moglegheitsstudie for området. Parallelt med dette er det kome ynskje frå velforeininga om å gå	Iht. plan		Prosjektet er avslutta.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	vidare med arbeidet som gjeld tilrettelegging av turstiar og løyper (uversløype). Heradet ynskjer å bidra med administrativ hjelp og midlar til planlegging av prosjekta som kan lata seg gjennomføra innanfor allereie godkjente planar. Arbeidet må gå i samhandling mellom Velforeining, næringslag og grunneigarar. Det vert sett av 150.000 kr til arbeidet. Finansiering: P 71182 (utvikling av Kvamskogen)			
Budsjettvedtak 2020 –6. Prosjekt Kvamsøy	Kvam herad eig ein stor del av denne øya. For å få ei tenleg utvikling, leggja til rette for ei god forvaltning, og bruk for framtida, er ein plan nausynt. Eit arbeid med ein plan som tek opp i seg tema: Friluftsliv, kultur og kulturminne, ålmenta sin tilgang, samt ivaretek dei andre eigarane av øya, må startast opp. Det vert oppretta eit prosjekt med kostnadsramme : 300.000 kr Dette skal finansierast med midlar frå kraftfondet. Planen skal inn i planstrategi.	Forsinket		Det har ikkje vore gjennomført tiltak sidan sist rapportering, jf areal er kjøpt opp. Det er ikkje gjort tiltak i 2023.
Budsjettvedtak 2022-13: "Heradsstyret bed rådmannen om å setja ned ei arbeidsgruppe med mål å finna eigna lokasjonar der det kan etablerast anlegg for motorsport i Kvam. Ungdomsrådet er naturleg å involvera i dette arbeidet i tillegg til eksisterande motorsport miljø."		Iht. plan		Dispensasjonsvedtak om motocrossbane på Torvik-Tveiten i Tørvikbygd er påklaga. Klagesak vert lagt fram til politisk handsaming i 2024.

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 029/23 Finansiering av GNIST-søknad 2023	Kvam heradsstyre ynskjer at Kvam herad skal verta ein Gnist-kommune og løyver 0,1 mnok til søknaden, og allokere 20 % stilling av interne ressursar av totalt 30 % stilling til ressursar til Gnist-programmet. Programmet går over eit år. Dei siste 10 % stilling vert løyst med ekstern ressurs med eit tilskot til ekstern	Ferdig		Kommunen vart ikkje vald ut til GNIST- kommune og me treng derfor ikkje nytta midlane.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	leverandør på kr 50.000. Det føreset at leverandøren sjølv står for finansiering av skilnaden mellom utgifter med 10 % stilling og tilskot på kr 50.000. Programmet vert løyvd frå kraftfondet.			
HST 030/23 Midlar til tiltak som krev rask oppfølging med omsyn til helse, miljø og sikkerheit (HMS)	Kvam heradsstyre vedtek å oppretta eit årleg driftsprosjekt med ei ramme på inntil 1 mnok til utlegg for oppfølging av ulike pålegg etter plan- og bygningslova og forureiningslova. Tiltaka vert finansiert Havbruksfond. Refundererte utlegg for pålegg vert tilbakebetalt til Havbruksfondet.	Ferdig		Har fjerna eit vrak i Vikøy i samarbeid med eigar.
HST 073/23 UØP 2024-27 tillegg B: Riving av bygg	Kvam heradsstyre ber rådmannen ta høgde i driftsbudsjettet for 2024 riving av dei tre kommunalt eigde bygga på Haugamyr, ved barneskulen i Norheimsund, og komande gang-/sykkelveg i frå «Pensjonisten» til torget i Ålvik i 2024, om riving ikkje inngår som del av eit investeringsprosjekt i løpet av dette året.	Iht. plan		Eige prosjekt knytt til toalettbygg på Haugamyr.
HST 079/21: Uttale til nedsett fartsgrense mellom gamle Ungdomsheimen og NAF	Kvam heradsstyre godkjenner at det vert sendt ei oppmoding til Vestland fylkeskommune om nedsett fartsgrense til 60 km/t mellom gamle ungdomsheimen og NAF. Det er ein forutsetning for fysisk innføring av fartsgrense på 60 km at rekkefylgjekravet på strekninga samstundes vert fjerna, når etablering av gang og sykkelveg finn stad.	Ferdig		Statens vegvesen har vedteke nedsett fartsgrense på Kvamskogen mellom Ungdomsheimen og Kvamskogen Landhandleri.
HST 094/23 2. gongs handsaming og endeleg godkjenning - av reguleringsplan for Skarpen, gnr. 51 bnr. 1 mfl.	Kvam heradsstyre godkjenner med heimel i plan- og bygningslova § 12-12 framlegg til reguleringsplan for gnr. 51, bnr. 1 mfl. på Skarpen. Plankartet er datert 12.01.23, og registrert i journalpost 23/1527. Føresegnene er datert 12.01.23, og registrert i journalpost 23/1529	Ferdig		Vedtak av reguleringsplan i heradsstyret i juni 2023. Klage på planen, klagen avvist av Statsforvaltaren i januser 2024.
HST- sak 052/20 Fykse barnehage. Overdraging av tomt	Tomta vert seld til Fykse sanitetslag for 1 krone. Ved eventuelt seinare videresalg av eigedomen, skal verdien av tomta setjast i trå med takst 150.000. justert for indeks fram til salstidpunktet, og skal tilfalla Kvam herad.	Forsinket		Arbeid med tinglysing av eigedomsoverdraging pågår.

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
Oppstart og finansiering av reguleringsplan - Skarpen næringsområde	Kvam heradsstyre vedtar følgjande: 1. Det vert oppretta eit nytt prosjekt: Reguleringsplan for Skarpen næringsområde 2. Prosjektet, fram til offentleg ettersyn, vert budsjettert til kr. 750.000,- Arbeidet vert lyst ut på anbod 3. Finansiering av prosjektet: Kraftfondet kr 750.000,- 4. Planarbeidet vert starta opp og kunngjort i samsvar med plan- og bygningslova og forskrift om konsekvensutgreiingar.	Ferdig		Vedtak av reguleringsplanen i heradsstyret i juni 2023. Planen vart påklaga, klagen er avvist av Statsforvaltaren i januar 2024.

Samfunn og utvikling

Beskriving av tenestekområde

Lenkje til omtale av tenestekområde: [Samfunn og utvikling](#)

Utvikling og utfordringer

Naturforvaltning og friluftsliv

Friluftslivets ferdselsårer

Friluftslivets ferdselsårer er eit nasjonalt prosjekt som skal føre til betre planlegging og forvaltning av ferdselsårer som vert nytta til rekreasjon og friluftsliv. Målet er å identifisera, ta i vare og utvikla viktige stiar, turvegar, løyper og leier i kommunane. Gjennom ein plan for friluftslivets ferdselsårer vil kommunane ha betre kunnskapsgrunnlaget og få eit verktøy for å forvalte ferdselsårene på ein meir heilskapleg og berekraftig måte.

Prosjektet med steg 1 og steg 2 har komme i gang, gjeld kartlegging av stiar. Vestland fylkeskommune har byrja å leggja inn stiar i elektroniske kart, men pt manglar det ressursar, prosjektet har stoppa litt opp.

Klima er kommentert i eige kapittel.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Årsmelding 2023

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Rekreasjon i tettsted	1 711	1 672	2 251	2 187	515	23,5 %
Naturforvaltning og friluftsliv	1 602	1 933	8 457	1 457	-476	-32,7 %
Kulturminner	104	219	0	0	-219	0,0 %
Sum	3 417	3 825	10 708	3 645	-180	-4,9 %

Kommentar til status økonomi

Rammeområdet for samfunn og utvikling hadde eit samla meirforbruk på 0,18 mnok i 2023.

Arbeidet med kulturminneplanarbeidet er ført på denne tenesta, medan budsjett ligg på tenestområdet for kultur.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Prioritet				
Kulturminneforvaltning nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) (*)	13	26	25	31
Naturforvaltning og friluftsliv nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) (*)	184	211	221	220
Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger (B) (*) **)	321	70	347	236

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kvam har lågare utgifter knytt til kulturminner enn samanliknbare kommunar (K05) omlag likt nivå som landet utanom Oslo. Naturforvaltning og friluftsliv ligg også lågare enn K05 og landet utan Oslo. Rekreasjon i tettstadar er svært mykje lågare enn landet utanom Oslo samt kostragruppa. Dette er små funksjonar i kostra og tala er sårbare for ulik rekneskapspraksis av utgifter mellom kommunane.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året			
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	Driftskonsekvens
0* Haugamyr Idrettsanlegg	525	0	2023	438	0	Nei
0* Utfylling i sjø - Øystese sentrum	2 525	2 120	2024	0	4	Nei
Sum	3 050	2 120		438	4	

Status politiske vedtak

Budsjettvedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
Budsjettvedtak 2022-11: "Heradsstyret er kjent med at det gjenstår eit kommunalt bidrag på ca 2,5 mill til Hardanger og Voss Museum sitt prosjekt Tett På. Dette er ikkje teke inn i budsjettframlegget men tenkt løyst etter søknad om stønad til Kraftfondet ved neste tildeling."		Ikke startet		Midlane fylgjer framdrifta på Kulturnaustet og "Tett på". Det er ikkje brukt midlar i 2023. Prosjektet skal vera ferdig til sommaren 2025.

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 026/22: Kvam heradsstyre ber rådmannen greia ut moglegheitene for fjernvarmeanlegg i Kvam- både når det gjeld kapasitetsauke på eksisterande anlegg og etablering av nye.	1. Kvam heradsstyre ber rådmannen greia ut moglegheitene for fjernvarmeanlegg i Kvam- både når det gjeld kapasitetsauke på eksisterande anlegg og etablering av nye. 2. Kvam heradsstyre ber rådmannen koma tilbake med politisk sak til heradsstyret med overslag som viser investeringar og potensielle innsparingseffektar. Arbeidet vert knytta opp til handlingsdelen til klima og energiplanen.	Forsinket		Vurderingar krev innleige av konsulent. Treng avklaring på omfang/bestilling før anbudsprosess vert sett i gang. Alle nye kommunale utbyggingsprosjekt vil uavhengig av dette knyte seg til eksterande glykolkretsar der dette er mogleg og framstår som den beste løysinga ut frå energi/klimavurderingar.
HST 027/22: Utgreiing av hurtigladestasjonar for elbil i Kvam	Kvam heradsstyre ynskjer hurtigladestasjonar for elbil i alle dei definerte bygdesentra i Kvam, med serskilt vekt på trafikk-knutepunktet i Tørvikbygd. Heradsstyret ber rådmannen greia ut kommunal medfinansiering av ei slik investering, i dialog med Fylkeskommunen. Rådmannen skal komme tilbake med politisk sak til	Forsinket		Det vert jobba med å få på plass ein større ladestasjon i Norheimsund sentrum. I Øystese har det kome eit privat initiativ ved Essoen. Det er ikkje kjend at det er prosesser på gang for ladepunkt i Ålvik eller Strandebarm.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	heradsstyret seinest til budsjettmøtet. Heradsstyret bed om at det også vert vurdert løsnings for ladepunkt for sykkel i samband med dette.			
HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg e) og HST 043/22 Utkast til økonomiplan 2023-2026 - tillegg 2) Kvam herad opprettar eit klima og energifond med 3 MNOK i 2022 og 5 MNOK i 2023.	HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg e) Kvam herad opprettar eit klima og energifond. Fondet skal etter søknad gje tilskot til klima- og energitiltak i burettslag og sameige, næringsverksemdar og private bustader. Fondet skal bidra til å redusera klimagassutslepp og effektivisera energibruken i Kvam. - Energiforbetring i bustader - Energiforbetring i burettslag og sameige - Tilskot til ladeinfrastruktur for elkøyretøy i næringslivet - Tilskot til solcelleanlegg i privatbustader, burettslag, sameige og yrkesbygg. Tilskot til rådgjevingstenester kan også gjevast Tilskota kan gjevast for inntil 30% av dokumenterte kostnader, med tak på kr 50.000,- pr bustad, eller seksjon, og gjeld tiltak som ikkje er avslutta pr 01.06.22 Heradsstyret bed administrasjonen utarbeida nærare retningslinjer for tildeling. og føreset at søknads- og saksbehandlingssystem er i gang i løpet av hausten 2022. Kvam heradsstyre set av tre millionar kroner for 2022, og nye fem millionar for 2023. Finansiering: Disp.fond - ekstra kraftinntekter. HST 043/22 Utkast til økonomiplan 2023-2026 - tillegg 2) Kvam herad opprettar eit klima og energifond. Fondet skal etter søknad gje tilskot til klima- og energitiltak i burettslag og sameige, næringsverksemdar og private bustader. Fondet skal bidra til å redusera klimagassutslepp og effektivisera energibruken i Kvam. - Energiforbetring i bustader - Energiforbetring i burettslag og sameige - Tilskot til ladeinfrastruktur for elkøyretøy i næringslivet - Tilskot til solcelleanlegg i privatbustader, burettslag, sameige og yrkesbygg. Tilskot til	Ferdig		Heradsstyret løyvde kr. 8 millionar til til eit klima- og energifond. Det var svært stor interesse og på ein god månad var 450 søknader handsama og midlane tildelt. I 2023 har mange tildelingar vorte utbetalt.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	rådgjevingstenester kan også gjevast Tilskota kan gjevast for inntil 30% av dokumenterte kostnader, med tak på kr 50.000,- pr bustad, eller seksjon, og gjeld tiltak som ikkje er avslutta pr 01.06.22 Heradsstyret bed administrasjonen utarbeida nærare retningslinjer for tildeling. og føreset at søknads- og saksbehandlingssystem er i gang i løpet av hausten 2022. Ein bed om at fem millionar vert sett av i økonomiplanen for 2023 og innarbeidd i budsjettet for dette året.			
HST 050/23 Gåvekort til studentar	Kvam heradsstyre løyver 500.000 kroner til gåvekortordning for studentar som bur og studerer i Bergen, men har folkeregistrert adresse i Kvam. Øvste aldersgrense for å søkja er det året ein fyller 26 år. Gåvekorta skal lyda på 3000 kroner	Ferdig		Basert på mottekne søknader vart det utbetalt totalt kr 108 327 til 37 studenter som søkte på ordninga.
HST 051/23 Klima og energifondet	Kvam heradsstyre vedtek å opna klima- og energifondet for nye søknader med verknad frå 22.mai 2023. Det vert løyvd 6 millionar kroner til føremålet. Når det er kome inn og godkjent søknader som svarar til denne summen, vert det stengt for nye søknader. I høve til sumgrensa på 50.000 kroner, så vert tilsegner om støtte i førre runde lagt saman med eventuelle tilsegn i ny runde.	Ferdig		Sjå tilsvarande vedtak. Midlane er tildelt.
HST 073/23 UØP 2024-27 tillegg C: Nærmiljøtiltak	Auka søkbar pott for frivillige lag og organisasjonar i Kvam. Kvart år kan desse søkje om tilskot til turstiar, friområder, nærmiljøtiltak og leikeplassar. Mange nye tiltak er utbygde dei siste åra og fleire kjem til kvart år. Kvam heradsstyre ber rådmannen auka den årlege summen med 200.000 kr frå og med 2024. Dette er midlar heradet får svært mykje tilbake for.	Ferdig		Midlane er lagt inn i budsjettet for 2024. Midlane vert lyst ut i lag med eksisterande midlar som er tilgjengeleg for lag og organisasjonar i 2024.
HST 073/23 UØP 2024-27 tillegg H: Tiltak for reduksjon av klimagassutslipp	Heradsstyret bed rådmannen koma tilbake i budsjettet med inntil kr 200.000 i tilleggsøyving - med siktemål å få utarbeidd konkrete tiltak som kan gje netto reduksjon i klimagassutslipp.	Ikke startet		Det vart som ein del av budsjett- og økonomiplanen for 2024 lagt inn eiga klimabudsjett. Klimabudsjettet vert fylgt opp med ulike tiltak for 2024. Tiltaka skal vera med å redusera klimagassutslipp i kommunen. Klimagassbudsjettet

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
				har 21 ulike punkt som skal gjennomførast.
HST 074/23 Kommunal deltaking i ny Kvam vidaregåande skule	1.Kvam heradsstyre godkjenner forprosjekt og byggjeart for kommunal deltaking i Kvam vidaregåande skule med ei samla kostnadsramma på 119,5 mill.kr., inkl. mva. Rammeendringa for prosjekt P60204, vert innarbeidd i komande tertial og budsjett/økonomiplan. Prosjektramma ekskl. mva. på 96 mill.kr. vert finansiert med lån (80 mill.kr.), i tillegg til tilskot frå Sparebankstiftinga Hardanger (4 mill.kr.) og 12 mill.kr. frå kraftfondet. 2.Kvam heradsstyre godkjenner avtale med Vestland fylkeskommune om dei økonomiske vilkåra, arealfordeling og samarbeidet i prosjektet. Godkjenning av avtalen føreset tilsvarande vedtak i Vestland fylkeskommune.	Iht. plan		Anleggsstart hausten 2023. Ingen vesentlege avvik i høve plan når det gjeld økonomi og framdrift.

Kultur

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Kultur](#)

Utvikling og utfordringer

Kultur

Kvam herad vert er på kommunebarometeret plassert 153 plass innfor temaet, "kultur". I kulturindeksen for for 2022 ligg Kvam på 76 plass.

Jon Fosse fekk Nobels litteraturpris, ei stor hending både for forfattaren og for innbyggjarane i Kvam. Tildelinga vart blant anna følgt opp med markering i samband med Nobelprisen og støtte til markering i Fossehuset samt arbeid med oppstart av Jon Fossesenter.

Kulturprisen for 2023 vart tildelt Geir Botnen under Kinckdagane 2023. Han har vore sentral i skipinga og gjennomføringa av Hardingtonar frå 1991, vore konsertpianist, pianopedagog i Kvam kulturskule, styremedlem i Ingebrigt Vik Museum mm.

Kulturminnedagen 2023 vart gjennomført 16.9.23 i samarbeid med Dialektfestivalen i Kvam 15.-17.9.23 i samarbeid med Kvam Mållag, Kvam folkeakademi og Fossestiftinga. Programmet inneheldt forteljarkurs, stadnamnverkstad, foredrag og konsert.

Oppfølging av kulturminneplanen: Gamleskulen på Fykse, Saga på Grind, Storhaug i Ålvik og Sørastovo på Kjepso fekk tilskot etter søknad om kulturminne.

Årsmelding 2023

Faste og søkbare tilskot til festivalar: Hardingtonar, Ålvik Rock, Dialektfestivalen, Live i Ståvika, Bygdalarm, Bygdapride/Fargerikt Kvam, Kinckdagane, Siderfestivalen, Fossestiftinga, Hardanger trebåtfestival og Handverkslaget.

Andre arrangementstilskot/faste tilskot: Lydia, Kunstnarhuset Messen, Samtalar i stovo, Fossehuset (ulike arrangement), Kvam mållag (ulike arrangement), underskotsgarantiar/tilskot til konsertar (Vikøy sokn, Øystese musikklag, Strandebarm ungdomslag, Vikøy fjordlaug, Kvam veteranvognklubb, Kvam soge- og kulturminnelag m fl)

Tilskot til song og musikklag: Skulemusikk laga i Øystese, Norheimsund og Ålvik, Norheimsund og Øystese ungdomskor, Kor i alle dagar, Strandebarm songlag, Laudamus, Tørvikbygd musikklag, Hardanger Big band, Kvammaduren, Norheimsund musikklag,

Sjå vedlegg til årsmeldinga for detaljert oversikt over tilskot.

Den kulturelle spaserstokken; ca 20 arrangement på ulike institusjonar. Kvam herad søkte tilskot frå Vestland fylkeskommune.

Naustrapporten (oppfylgjing av kulturminneplanen) som vart presentert ved fleire høve, mellom anna som ein del av Hardanger og Voss sitt prosjekt innanfor bygningsvern. Ny rapport om status på bygningar mm som er på Kvam herad si "gule liste", vart gjennomført i 2023. Ferdig rapport i 2024.

Kino

Kvam kino viste filmar fredag og søndag kvar veke, samt enkelte laurdagar. I 2023 vart det vist eigne framvisingar i samarbeid med vidaregåande skular, Ferieklubben, Ung fritid (sommar- haust- og vinterferie), Hardangerbadet,- samt eit samarbeid med Ungdomsbasen. Kinoen har og vist lukka framsyningar til lag og foreiningar og privatpersonar etter avtale.

Det var totalt 4 456 besøkande fordelt på 160 framsyningar. Besøkstalet har auka noko frå 2022, og det føl den nasjonale kinotrenden, men er ikkje tilbake på same nivå som før korona.

Dei best besøkte filmane var Bukkene Bruse, Den første julen i Skomakergata og Barbie.

I kommunebarometeret ligg Kvam på 152 plass for tema. I Kvam var det 0,59 kinobesøk per innbyggjar.

Kommunen ligg noko lågt i talet på kinovitjingar per innbyggjar, samanlikna med andre kommunar.

Ny kino i den nye vidaregåande skulen vil truleg vera med å auka kinobesøka i kommunen.

Aktivitetstilbod til born og unge

I 2023 vedtok Kvam herad si eige fritidserklæring. Føremålet med den er å leggja til rette for reell tilgang til fritidsarenaen for alle barn og unge i kommunen vår.

<https://www.kvam.no/fritid/fritidserklaringa/>

Kvam herad har vedtatt ordning med Fritidskort. Målet er at alle born og unge skal kunna delta på faste organiserte aktivitetar, uavhengig av familien sin økonomi. I 2023 nytta 952 barn/unge fritidskortet. Alle barn i alderen 6-18 har kr 1100 på Fritidskortet kvart halvår. Ordninga Fritidskortet Pluss er eit supplement, og kan gje auka sum på kortet etter søknad, samt ein kan søkja tilskot til leir, cup og tur. Ordninga med Fritidskort fører til inntekter /medlemskontingentar til lag og organisasjonar i Kvam som gjev tilbod til barn/unge.

Kvam herad vart kåra til årets ungdomskommune i 2023. <https://www.kvam.no/nyhende-fra-kvam/arets-ungdomskommune-2023.58584.aspx>

Leikeområde: Desse laga søkte og fekk tilskot til leikeområde: Dalheim vel, Fykse grendautval, Tolohagen vel, Valland Vel, Sandven vel, Heleberhaugen vel, Nedre Valland vel, Oma kvinne- og familielag, Strandebarm grendautval

Kulturmidlar: tilskot til ma Ung jobb, Øystese indremisjon, Ålvik arbeidsstove, Origo ungdomsklubb, Hjorten 4 H, 1.Norheimsund speidargruppe, Kvam e-sport, Norheimsund arbeidsstove, Kvam motorcrossklubb, Kvam Motorsportsenter mfl.

Ferieklubb: Ferieklubben vart arrangert 2 veker (to veker etter skuleslutt) i 2023. Mellom 40-50 born kvar veke. Base i SFO lokala til Norheimsund skule, og ope for born i alderen 6-10 år.

Ung fritid: Samarbeid med Oppvekst om planlegging og gjennomføring av ferieaktivitetar for barn og unge i skulen sine feriar. Prosjektmidlar frå Buf-dir og kommunale midlar finansierer tiltaka. 11-18 år.

Menneske med nedsett funksjonsevne

Kvam herad organiserer ulike fritidstilbod for personar med nedsett funksjonsevne, t.d. klubb, boccia og ulike kulturarrangement. Tiltaka er tilpassa ulike funksjonsnivå og interesser, og er faste veketilbod i tillegg til sporadiske tilstellingar. Kvam har ledsagarordning der dei som søker og får ledsagarbevis kan få med 1 ledsagar gratis på arrangement. Arrangørar som får kommunalt tilskot er pliktar delta i ordninga.

Idrett og friluftsliv

Fylgjande spelemiddelsøknadar vart sendt inn i 2023.

NAVN PÅ SØKNAD	ANLEGGSNR.	SØKNADSNR.	SØKNADSSUM
Strandebarm idrettspark/ lager og garasjebygg	81489	162741	kr 500.000
Turkart i Kvam	78880	161974	kr 82.000

Årsmelding 2023

Felthald til jaktfjlskyting	77024	161165	kr 501.000
Sjuset skisenter / lager/ garasjebygg	75615	160735	kr 1.000.000
Sandvenholmen, bygging av sanitærbygg ved Sandven	78454	160552	kr 105.000
NIL- fotball Kunstgrasbane / 7 ar-bane	80696	160422	kr 1.210.000
NIL-fotball rehabilitering - ljosanlegg	67860	160414	kr 128.000
Tangerås Strandebarm idrettslag - sjøsportsenter	20501	160389	kr 2.000.000
Strandebarm idrettspark / rehabilitering av friidrettsanlegg	55075	160388	kr 547.000
Hardangerbadet - opplæringsbasseng	17674	160342	kr 5.800.000
Øystese idrettshall / rehabilitering av golv	56748	160344	kr 425.000
Kvam ungdomsskule / gymsal rehabilitering av golv	39964	160343	kr 612.000
Rehabilitering av kunstgrasbanen i Øystese	58543	160135	kr 977.000
Hardangerbadet - stupeanlegg	72514	159606	kr 1.300.000
Totalt ordinære anlegg			kr 15.187.000

Fylgjande nærmiljøspknadar vart sendt inn i 2023.

NÆRMILJØANLEGG			
Øysteseparken aktivitets-og uteområde	81856	162194	kr 491.000
Øysteseparken etablering av ball/ aktivitet/ flate	81884	162197	kr 140.000
Øysteseparken etablering av trimpark	81857	162196	kr 248.000
2.tiltak på uteområde og aktivitetspark ved Norheimsund skule	81850	162182	kr 494.000
Norheimsund / etablering av trimpark / slakk line	81849	162176	kr 275.000
Norheimsund / balanseleik	81846	162173	kr 300.000
Norheimsund / uteområde bordtennis, streetbasket og utegym	81845	162175	kr 600.000

Norheimsund /hinderløype	81848	162170	kr 129.000
Norheimsund / ballbinge	81847	162167	kr 600.000
Totalt nærmiljøanlegg			3.277.000

Treningstider - utleige av idrettshallar

På papiret er idrettshallane i Kvam nesten heilt fulle på vanlege ettermiddagar. Mange lag og organisasjonar tilbyr trening i hallane våre. Om laga brukar treningstidene dei har søkt om og fått tildelt har me ikkje oversikt over, men inntrykket er at hallane er mykje brukt.

Fylgjande har treningstider i hallane våre.

- Strandebarm IL (ulike grupper)
- Norheimsund fotball
- Kvam handballklubb
- Rossvoll VBK
- Kvam gym og trampettklubb
- Kvam Innebandy
- Kvam Badminton
- KRIK
- Øystese fotballklubb
- Øystese idrettslag
- Kvam klatreklubb
- Kvam herad -open hall

Idrettsrådet

- Kvam herad deltek på møter i idrettsrådet
- Idrettsrådet kjem med innspel til fordeling av kommunale midlar (midlar som gjeld idrettslag)
- Idrettsrådet fordeler og tilskotsmidlar som kjem frå Norges idrettsforbund

Oppfylgjing av plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i 2022.

Planen er i aktiv bruk og vert nytta som grunnlag for vidare arbeid innan eigenorganisert fysisk aktivitet, friluftsliv, bruk og drift av anlegg for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.

Kunstgras

- Innkjøp av silar til kommunen sine kuntsgrasbanar
- Utbetaling av midlar til prosjekt i Ålvik og Øystese, oppsamling av gummigranulat.

Friluftsliv

Kvam herad fekk i 2023 1,4 mill kr til statleg sikring av kommunalt eigde friluftsområde i Kvam. Kvam herad har stilt samme sum til disposisjon. Dei sikra områda er Bersestrondi, Tyrvefjøra, Stronde (Øystese), Øystese sentrum, Norheimsund sentrum, Ljonesvågen, Ploganes, Tangeråshagen og Breievne. Prosessen med sikringa, tinglysing, forvaltningsplanar kom godt i gang i 2023, og skjer i tett samarbeid med Bergen og omland friluftsråd. Arbeidet vert gjort for å sikra at ulike areal ikkje vert nytta til anna enn friluftsføremål.

Det føregår mykje godt samarbeid i mellom Kvam herad, Bergen og omegn friluftsråd og grendelaga/grendeutval for å utvikla og tilretteleggja friluftsområda. Gode døme på arbeid som har føregått i 2023 er både Ståvika i Tørvikbygd, Tyrvefjøra i Ålvik og Holmsund i Norheimsund.

Kvam herad i lag med Vestland fylkeskommune og grendeutvala har starta med steg 1 og steg 2 på arbeidet med friluftslivets ferdslårer. Mykje godt arbeid med å leggja inn stiar i elektroniske kart er komme på plass og det har vore møte med grendeutvala. Framdrifta har likevel stoppa litt opp pga mangle på ressursar både fylkeskommunen og i kommunen.

I fylgje SSB sine utrekningar er potensielt tilgjengeleg strandareal i Kvam, 6 068 daa.

Bibliotek

I 2023 har biblioteka i Kvam hatt «medvind» med fin auke i utlån og besøk.

Gjennom heile året har biblioteket gjennomført språktreff kvar tysdag og digitale tematreff kvar torsdag. Biblioteket har nytta plattformen Whereby. I tillegg har me hatt ei rekkje gode arrangement og kampanjar:

Vinterlesbingo for vaksne, Pride, Kafe Påfyll, Sommarles, Les i lag, Gjenbruksveka, KvammaVEKO, konsertar, forfattarbesøk, forteljarstunder og teaterframsyningar. Biblioteket har bistått alle skulane i kommunen i samband med leseaksjonar og leseveker. Me syter for bøker og formidling av relevant litteratur.

Me har hatt 13 ulike temautstillingar og studieplassane me tilbyr har vore i bruk jamnleg.

Tre lokale lag og organisasjonar har lånt rom til å gjennomføra egne møter dette året.

I tillegg var Kvam bibliotek arena for gjennomføring av førehandsrøystinga i heradet i samband med kommune- og fylkestingsvalet i haust. Hovudbiblioteket vart også nytta som vallokale for kyrkjevalet.

I 2023 har me hatt 126 arrangement i regi biblioteka i Kvam

16 arrangement for born

78 arrangement for vaksne

32 digitale arrangement

17 dagsverk har gått til kurs og opplæring for bibliotekarane.

I 2023 har samarbeidspartnarane vore : Grannehjelpa, Kvam kulturskule, Kvam kino, Kvam turlag, Den norske kyrkja Kvam, Kvam herad ROP, Vikøy sokneråd, Kvam mållag, Vaksenopplæringa, AOF Vestlandet, Universitetet i Bergen, Kvam høyrsellag, Samnanger bibliotek, Vaksdal bibliotek, Voss bibliotek, Ullensvang bibliotek, Ulvik bibliotek, Bjørnafjorden bibliotek, barnehagane og skulane i Kvam og Bygdemødrene

Utlånstal (fysiske utlån) 2022 samanlikna med 2023 (inkl. fornyingar)				
	2022	2023	Nedgang/ oppgang i tal	Nedgang/ oppgang i %
Nhs. hovudbibliotek	21 384	21 959	+575	+ 2,7 %
Strandebarm filial inkl.Strandebarm skule	5 867	10 530	+4 663	+ 79,5 %
Ålvik filial	3 931	4 823	+892	+ 22,7 %
Sum utlån	31 182	37 312	+6 130	+19,7 %
Tal på fysiske besøk i biblioteka i opningstida	22 355	23 306	+951	+4,3 %

Samla besøkstal på arrangement er: 2330

Besøkstal for Kvam bibliotek inkl. oppmøte på arrangement : 25 636

Bøker på utlånstoppen 2023

Vaksne:

Forfatter	Tittel	Antal utlån
Raja, Abid Q.	Min skyld	37
Høydal, Håkon F.	Abida Raja	37
Perrin, Valerie	Å vanne blomster om kvelden	29
Fosse, Jon	Kvitleik	23
Totland, Anders	Til jord skal du bli	20

Born:

Forfatter	Tittel	Antal utlån
Folkestad, Anna R.	Tanntrøbbel	23
Grande, Martine	Tapar	21
Landström, Olof	Bø og Bæ i festhumør	19
Lillegraven, Ruth	Mari og Magnus flyttar inn	18
Vestrheim, Heidi Marie	Jenny Fender	17

Me er glade for at det er lokale forfattarar på utlånstoppen både hjå vaksne og born.

Innbyggjarane i Kvam avla i snitt 2,62 besøk kvar på bibliotek, noko som er lågare enn for fleirtalet av kommunane i Noreg. Når det gjeld andelen vaksne som er aktive låntakarar, så ligg Kvam på 56 plass i landet. I fylgje SSB vart det lånt ut 21 717 bøker i 2022.

Kulturskulen

Kulturskulen gav i 2023 undervisning til omlag 400 enkeltelevar. Dei fleste av desse i grunnskulealder. Kulturskulen har også elevar i barnehagealder, vidaregåande skule, og vaksne elevar. I tillegg til elevane som får ordinær kulturskuleundervisning, formidlar kulturskulen også dirigent- og instruktørtenester til fleire korps og kor i heradet. Kulturskulen driv også fire eigne kor: gutekoret Gullgutane, damekoret Fryd, barnekor i Strandebarm og A-laget – eit kor for personar med psykisk utviklingshemming. Kulturskulen har også hatt eit samarbeid med Helse og omsorg der to tilsette frå kulturskulen også er i arbeid for Helse- og omsorg i eit musikkterapiprosjekt. Prosjektet skal pågå ut 2024.

Kulturskulen har i 2023 har hatt undervisning på Ålvik skule, Øystese skule, Kvam ungdomsskule, Norheimsund skule, Norheimsund friskule, Tørvikbygd skule og Strandebarm skule. Undervisningstilbodet på dei ulike stadane vert bestemt med bakgrunn i elevmassen ved søknadsfristen 1. juni.

Kvam kulturskule har ei lærarsamansetning og ein samla kompetanse som gjev tilbod om undervisning i omlag 40 ulike disiplinar!

Kvam kulturskule administrerer også Den kulturelle skulesekken i Kvam (DKS). Tilbodet dekkar 1.-10. trinn. DKS er ei nasjonal ordning som skal sikra elevar i grunnskulen møte med profesjonell kunst og kultur. Ordninga er finansiert med overskot av spelemidlar frå Norsk Tipping og fylkeskommunale driftsmidlar. DKS har samarbeid med Kabuso, Hardanger Fartøyvernssenter og Kvam kino.

Utvikling og utfordringar

Kulturskular over heile landet ser eit synkende elevtal. I Kvam ser me mindre av denne trenden. Me ser derimot at me har eit forsiktig stigande elevtal, me har fleire som beheld plassen sin lengre, og fleire elevar i ungdomskulealder enn på mange år. Likevel ser også me trenden med at elevmassen samla sett er nokså ung, og at mange vel å hoppe av i det dei nærmar seg ungdomskulealder. Dette tyder ikkje at kulturskulen har utspelt si rolle for denne gruppa, eller at det ikkje finst trong for kulturskulen sine tenester. Mykje forskning viser til at det kanskje meir enn nokon gong er viktig å læra og uttrykke seg og finne ro eller gleda i det å skapa. Ei utfordring for kulturskulen er difor å halda fram nyskappingsarbeidet som alt er på gang. Kulturskulen skal ikkje gå bort frå den tradisjonelle ein-til-ein undervisning på td. song, piano eller trombone, men me må gjera dette samstundes som me ser etter nye fagtilbod og nye måtar å organisera oss på.

Hendingar i 2023 på kulturskulen

Årsmelding 2023

På våren arrangerte me UKM-Ung kultur møte, i februar. Arrangementet hadde over 20 ulike innslag og hadde i underkant av 200 publikummarar. Kulturskulen hadde to fine kakaokonsertar i Kabuso; ein i februar og ein april.

I april hadde kulturskui en innspeling av musikkvideo. I produksjonen av videoen bidrog over 150 elevar og 20 tilsette. Kulturskulen slapp årets musikkvideo i mai.

Ei av teaterproduksjonsgruppene framførte i juni ei framsyning med sjølvskrivne tekstar. Framsyninga heitte «Ei sjøreise» og vart framført på Hardanger fartøyvernseier.

Fryd, Gullgutane og Kvam kulturskule sitt storband hadde stor og flott konsert i Norheimsund kyrkje i starten av juni. Her kom det om lag 200 besøkande.

På hausten hadde me to kakaokonsertar i Kabuso. Her var det fulle hus.

2023 si største hending var juleframsyninga «Ei julefortelling». Her var me om lag 80 aktørar på og bak scenen. Framsyninga vart sett opp i Norheimsund idrettshall og over 1300 personar såg framsyninga.

Damekoret FRYD, gutekoret Gullgutane og mannskoret Gaman hadde ein fin og stemningsfull julekonsert i desember i Norheimsund kyrkje.

I desember hadde også elevar på visuelle kunsthøgskule ei flott utstilling i kunthuset Kabuso i Øystese.

I desember publiserte me vår eigenproduserte julekalender på kulturskulen si facebookside.

I tillegg til dette har det i løpet av året vorte skipa til fleire mindre huskonsertar rundt om på dei ulike undervisningsstadane. Dette er trygge og gode arenaer der mange gjerne opptre for aller, aller første gong. Det er storhendingar for ferske utøvarar og stolt familie.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Aktivitetstilbud barn og unge	1 214	3 269	3 285	3 873	603	15,6 %
Bibliotek	3 497	3 357	3 502	3 568	211	5,9 %
Kino	750	675	673	527	-148	-28,2 %
Muséer	1 080	1 273	924	1 124	-148	-13,2 %
Kunstformidling	186	704	1 268	828	124	15,0 %
Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	1 551	1 960	2 299	2 149	190	8,8 %
Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	7 659	9 786	5 925	9 353	-434	-4,6 %
Musikk- og kulturskoler	6 415	7 091	7 035	7 738	647	8,4 %
Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	3 286	3 274	4 232	4 119	846	20,5 %
Kommunale kulturbygg	376	351	381	385	35	9,0 %
Sum	26 014	31 740	29 525	33 664	1 924	5,7 %

Kommentar til status økonomi

Rammeområdet for kultur hadde eit samla mindreforbruk på 1,9 mnok i 2023.

Årsmelding 2023

Arbeidet med kulturminneplan er budsjettert på denne tenesta, men kostnaden på 0,18 mnok er utgiftsført på tenestoområdet for samfunn og utvikling.

Det er kome spelemidlar på 0,3 mnok frå fylket knytt til Folkets hus i Ålvik i 2023, utbetalinga er ført på 2024.

Det var budsjettert med 0,26 mnok for å sanera septiktankar ved Kvam vgs og Øystese idrettshall i 2023, kostnaden er i hovedsak ført på tenestoområde for grunnskule og fører til eit mindreforbruk på kultur med 0,18 mnok.

Øvrige avvik skuldast tidsforskyving av midlar frå 2023 til 2024 , til dømes fritidskort med 0,3 mnok og løyvde midlar til granulatsikring av kunstgrasbanar med 0,2 mnok.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Prioritet				
Netto driftsutgifter per innbygger (380) idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (B) *) **)	190	235	278	384
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B) *)	474	468	343	534
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger (B) *) **)	369	396	793	715
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger (B) *) **)	51	48	365	480
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år *)	7 474	8 533	3 319	6 235
Produktivitet				
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker *)	25 017	26 986	26 965	28 401
Dekningsgrad				
Andel barn i gr.skolealder på venteliste til komm musikk- og kulturskole, av barn i alderen 6-15 år	3,8 %	7,1 %	3,3 %	1,8 %
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	34,2 %	27,3 %	13,0 %	19,5 %
Besøk i folkebibliotek per innbygger (B)	2,6	2,9	4,3	4,4
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (B)	2,8	3,0	2,5	3,2
Årsverk, antall innbyggere per årsverk i folkebibliotek	2 872	2 861	3 096	2 303

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Innanfor kulturområdet hadde Kvam høgare utgifter til kulturskolen, lågare utgifter til bibliotek og svært låge utgifter til kulturbygg. Kulturskolen har lågare driftsutgifter per brukar enn både Kostragruppe 05 og landet utanom Oslo. Utgiftene til bibliotek er lågare enn kostragruppe 05, men høgare enn landet utanom Oslo. Både besøk og utlån på bibliotek har gått opp frå 2022 til 2023, men ligg under samanliknbare kommunar (K05).

På idrettsområdet har Kvam lågare utgifter til idrett enn samanliknbare kommunar (K05) og landet utenom Oslo, Det gjeld både til egne og andre sine idrettsanlegg.

Det kan vera variasjoner mellom kommunane på korleis utgifter for bygg/FDV vert fordelt i rekneskapen, det kan sjå ut som om Kvam avvik frå gjennomsnittet her og at det kan forklara det store avviket på driftsutgift kulturbygg per innbyggjar.

Kulturskulen i Kvam har høgare dekningsgrad enn kostragruppa og landet utan Oslo. Kvam har lik kostnad per brukar som landet utan Oslo, men ligg omlag 5% under kostragruppe 05 . I Kvam er 27,3% av alle barn mellom 6-15 år i kulturskulen, medan i samanliknbar kostragruppe 5 er andelen 19,5%. Det er i tillegg 7,1 % barn på ventelister, det er ein auke på 3,3% frå 2022. Andelen barn på venteliste i Kvam er mykje høgare enn gruppe 05 og landet utenom Oslo.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året			
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	Driftskonsekvens
0* Fartøyvernseier/Solheimstunet - pumpestasjon	425	319	2023	425	319	Nei
0* Hardangerbadet - Solcellepanel på tak	1 250	762	2024	1 250	762	Nei
0* Ny varmepumpe Norheimsund idrettshall	1 125	942	2023	499	316	Nei
0* Reinhold - innkjøp 4 iMop	250	256	2023	250	256	Nei
0* Sjølvbeteningsløyving Ålvik bibliotek	403	92	2024	403	92	Nei
0* Storeteigen - opprustning	763	58	2025	125	58	Nei
0* Vaskerobot Øystese Idrettshall	938	892	2023	46	0	Nei
0*Base-camp	1 344	90	2025	1 344	90	Nei
Sum	6 496	3 410		4 341	1 892	

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 009/23 Investering i solcellepanel på taket til Hardangerbadet	Kvam herad løyver opp til kr 1.000.000 til Kvam herad v/Kvammabadet KF sin del av investeringskostnaden i eit solcellepanel på taket av Hardangebadet. Investeringa vert finansiert med lån. (Sjå vedtak for nærare vilkår)	Ferdig		Solcellepanel er installert.
HST 018/23 Finansiering av søknad om motorcrossbane	Kvam heradsstyre gjev Kvam motorcrossklubb 250 000,- kr i tilskot til søknad, prosjektering og opparbeiding av motorcrossbane. Utgiftene skal dokumenterast undervegs i arbeidet. Utgiftene skal finansierast via kraftfondet.	Ferdig		Tilskot utbetalt i 2023, utbetalt i samsvar med heradsstyrevedtaket.
HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg f) Prosjekt – meir ope bibliotek - Ålvik	HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg f) Prosjekt – meir ope bibliotek - Ålvik Kvam heradsstyre bed rådmannen investera i og installera kortlesar, bokscanner, og evt anna naudsynt utstyr til biblioteket i Ålvik, slik at det vert mogleg for brukarane av biblioteket å koma seg inn alle dagar i veka. Erfaringane med prosjektet kan brukast i vurdering av liknande tiltak ved dei andre biblioteka i Kvam. Det vert sett av inntil kr 250.000,- til dette. Finansiering: Lån	Forsinket		Automat er kjøpt inn. Arbeidet med kopling i mellom dør og automat er i gang. Det let seg ikkje gjera å kopla desse på eit og same kort. Vidare arbeid vert vurdert i høve til innsparingar.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 047/23 Miljøkoordinator - forlenging av engasjement	Kvam heradsstyre gjev rådmannen fullmakt til å forlengja miljøkoordinator-engasjementet frå 12 månader til 30 månader, finansiert med Havbruksfond, disp.fond nr 25600400. Rammeauken vert innarbeidd i tertialrapport i 2023 og komande økonomiplan 2024-2027.	Iht. plan		Vikarierende miljøkoordinator i permisjonstid.
HST 072/23 Tertial 1- 2023 tillegg A: Fritidskortet	Auke frå 1000 til 1100 kr frå hausten. Deretter årleg kpi justering.Finansiering: 120.000 for i år frå driftsfond.	Ferdig		Auken er gjort og innarbeidet i rutine for utbetaling i høve til fritidskortet.
HST 072/23 Tertial 1- 2023 tillegg E: Auka lønnssramme til kulturskulen	Auka lønnssramme til kulturskulen med 500 000 kr.	Ferdig		Gjennomført i samsvar med vedtaket.
HST 072/23 Tertial 1- 2023 tillegg F: Bordtennis for alle	Støtta prosjektet «Bordtennis for alle 24/7!» med 140 000 kr. Finansierast med disposisjonsfond	Ferdig		Midlane er utbetalt i samsvar med vedtaket.
HST 072/23 Tertial 1- 2023 tillegg H: Prosjektet Base-camp	Det vert sett av kr 1.075 mill til prosjektet Base-camp. Utbetaling skjer når/dersom prosjektet får naudsynte løyve/dispensasjonar. Finansiert frå investeringsfond.	Iht. plan		Prosjektet er arbeidd vidare med, og fått annan finansiering i tillegg. Kan sannsynlegvis gjennomførast som delprosjekt, der nokre av dei kan starta fryste halvår i 2024.
HST 073/23 UØP 2024- 27 tillegg F: Fritidskortet vert etablert som ei varig ordning	Ordninga med fritidskort vert lagt inn i heile økonomiplanperioden	Ferdig		Ordninga er på plass og har vorte nytta igjennom heile 2023.
HST 073/23 UØP 2024- 27 tillegg I: Auka lønnssramme til kulturskulen	Lønnssramma til kulturskulen vert auka med kr 500.000 årleg.	Ferdig		Midlane er nytta i samsvar med vedtaket. Nytt innfor skulemusikk og kor.
HST 073/23 UØP 2024- 27 tillegg J: Løyving til Hardanger bordtennisklubb	Kr 100.000 til Hardanger bordtennisklubb i 2024 og 2025.	Ferdig		Midlane er utbetalt i samsvar med vedtaket.
HST 082/23 Søknad om delfinansiering av park i Øystese	Kvam heradsstyre løyver inntil 1 000 000,- kr til Øysteseparken. Løyvinga vert finansiert med kraftfondmidlar som eit stadutviklingstiltak. Utbetaling mot dokumentasjon. Før iverksetting av eit tiltak, må det avklarast med Kvam herad om det er søknadspliktig etter plan- og bygningslova.	Ikke startet		Førebuing til arbeidet er godt i gang. Det er laga nye skisser og modellar for parken. Arbeidet vert gjort i samarbeid med Kvam herad.Midlane er ikkje utbetalt.
HST Interpellasjon 5. april 2022: Kostnadskompensasjon	Det vert sett av kr 1 mill. frå dispensasjonsfond til kompensasjonsordning for frivillige	Ferdig		Ikkje aktuell etter nasjonale ordningar. Ordning vert avslutta.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
for frivillige lag og organisasjonar med egne eller leigde hus og anlegg. Total ramme 1,0 mnok	lag og organisasjonar med egne eller leigde hus og anlegg. der frivillige lag og organisasjonar etter søknad får kompensasjon for auka kraftpris.			
Oppfølging av kulturminneplanen. Intensjonsavtale om drift av Ålvik industriarbeidermuseum	Kvam herad vedtek intensjonsavtalen slik den ligg føre, som grunnlag for vidare samarbeid i mellom Kvam herad og Kraftmuseet i Tyssedal.	Forsinket		Det er ikkje gjennomført tiltak etter sist rapport.

Kyrkja

Beskriving av tenestoområde

Lenkje til omtale av tenestoområde: [Kyrkja](#)

Utvikling og utfordringer

Viser til kyrkja si eiga årsmelding for 2023 for meir informasjon.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Den norske kirke	5 270	6 910	4 946	6 891	-19	-0,3 %
Gravplasser og krematorier	1 125	1 167	1 167	1 167	0	0,0 %
Sum	6 395	8 077	6 113	8 058	-19	-0,2 %

Kommentar til status økonomi

Kyrkjeleg fellesråd fekk totalt 8 mnok i tilskot i 2023. Fordelt med 4,95 mnok i tilskot til kyrkja i 2023, 1,945 mnok i underskotsdekning frå 2022 og 1,17 mnok i tilskot til kyrkjegardar.

Til samanlikning vart det utbetalt totalt 6,4 mnok i 2022.

KOSTRA Nøkkeltal

Prioritet	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Den norske kirke brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	646	813	620	1 103
Netto driftsutgifter per innbygger (390) den norske kirke (B) *) **)	646	813	610	1 110
Netto driftsutgifter per innbygger (393) gravplasser og krematori er (B) *) **)	138	137	106	115

Årsmelding 2023

Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner *)	784	951	720	1 225
Sysselsatte i årsverk lønnet av kirkelige fellesråd pr. 1000 innbygger	1,29	1,18	0,84	1,37
Dekningsgrad				
Døpte i prosent av antall fødte (B)	75,9 %	87,9 %	55,2 %	77,2 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringer (B)	59,0 %	72,9 %	50,9 %	70,6 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	78,2 %	77,7 %	65,7 %	76,5 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kvam hadde i 2023 ein god del lågare kostnader til Den norske kyrkja enn samanliknbare kommunar (K05), men høgare utgifter enn resten av landet utanom Oslo. Utgiftene til kyrkjegardar/gravplassar er høgare enn både gruppe 05 og landet utan Oslo. Årsverk per 1000 innbyggjar har gått ned frå 1,29 i 2022 til 1,18 i 2023.

Kvam har like stor andel medlemmer i Dnk som i samanliknbare kommunar, medlemstala er ein del høgare enn landet utan Oslo.

Kvam har høgare andel konfirmerte 15 åringer enn både samanliknbare kommunar (05) og landet utanom Oslo, andelen har gått opp med 13,9% frå 2022 til 2023. Andelen døypte gjekk opp med 12% frå 2022 til 2023, Kvam ligg over både kostragruppa og landet utanom Oslo.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året		Driftskonsekvens
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud. Rekneskap	
0* Kyrkjeleg fellestråd namna minnelund	313	0	2024	313	0
Sum	313	0		313	0

Samferdsel

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Samferdsel](#)

Utvikling og utfordringer

Kaien i Norheimsund sentrum vart ferdigstilt av entreprenør i juli. I samband med dette vart kaifronten og kaiområdet utvida monaleg og legg no til rette for meir aktivitet i området.

Nye kontraktar for vintervedlikehald (brøyting) av kommunale vegar vart inngått med private aktørar for perioden 2023 – 2028. Samla er dette 20 område/kontraktar der Ålvik no er kome inn direkte som eit eige område. Tidlegare vart vintervedlikehald her utført av Bjølvefossen.

Det vart teke i bruk eit sporingssystem for brøyting, strøing, kantklypping, kosting mm. Alle innleigde som gjer vintervedlikehald for Kvam herad brukar òg dette systemet Det er forventa ein auka kostnad då prisutvikling på entreprenørtenester har gått mykje opp.

Driftsprisar knytt til asfaltering har òg gått mykje opp der årsaka er mangel på tilsatsmiddel grunna sanksjonar/krig i Europa. Dette vil merkast ved ny rammeavtale, og rammene må aukast om ikkje etterslepet skal auka.

Ein del kommunale vegar er tidlegare privatisert, og dette har ført til ein del etterarbeid og klargjering av grensesnitt mellom anna knytt til kantklypping. Det vart òg oppretta ei mellombels støtteordning for dei vegane som vart privatiserte.

Mange rammeavtalar gjekk eigentleg ut i løpet av 2023, men opsjon på eit år vart utløyst for å få litt meir tid til utlysing av ny konkurranse.

Det er viktig å oppretthalda kompetansen, vere attraktiv og få rekruttert nye folk når det er avgang frå dei tilsette. Personellet har fått fagleg oppdatering med motorsagkurs, som er viktig i arbeid med trefelling langs vegnettet.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Samferdselsbedrifter/transportiltak	0	0	0	375	375	100,0 %

Årsmelding 2023

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Kommunale veier	16 870	18 907	14 967	16 041	-2 866	-17,9 %
Sum	16 870	18 907	14 967	16 416	-2 491	-15,2 %

Kommentar til status økonomi

På samferdsel vart det eit meirforbruk på 2,49 mnok i 2023.

1,1 mnok skuldast meir drift og vedlikehaldskostnadar av kommunale vegljøs, mens 1,3 mnok skuldast kombinasjon stor snømengde og nye innkjøpsavtalar knytt til vintervedlikehald.

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Prioritet				
Brutto driftsutgifter til samferdsel i kr per innbygger *)	2 469	2 621	2 288	3 259
Brutto investeringsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. veier og gater *)	2 537	1 461	1 522	1 653
Dekningsgrad				
Andel km tilrettelagt for syklende i prosent av alle kommunale veier (prosent)	14,8 %	14,8 %	14,9 %	8,1 %
Andel kommunale veier og gater med belysning i prosent av alle kommunale veier (prosent)	86,1 %	88,9 %	61,4 %	44,0 %
Antall kilometer kommunal vei og gate per 1000 innbygger	12,66	12,71	8,02	19,43
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	21	21	18	40

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kvam herad hadde fleire investeringsprosjekt knytt til samferdsel i 2022 enn i 2023, som til dømes rassikringstiltak og veg Sandvenhagen/Sæland. Det er difor naturleg at brutto investeringsutgifter knytt til kommunale vegar i 2023 var lågare enn i 2022. Samanliknar ein seg med landsgjennomsnittet eller samanliknbare kommunar (kostragruppe 05) finn ein ikkje det store avviket.

Kvam herad har hatt fleire satsingar knytt til vegljøs, slik som lyssetting av strandveg i Norheimsund og gatelys i Tørvikbygd. Dette visar igjen når ein samanliknar belysning av kommunale vegar med landsgjennomsnittet og samanliknbare kommunar.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året		Driftskonsekvens	
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud. Rekneskap		
0* Asfaltering - årleg prosjekt	-	-	LØPANDE	5 512	2 733	Nei
0* Gangveg Torebøen	10 875	425	2024	2 500	425	Nei
0* Gatelys i Tørvikbygd	500	111	2024	500	111	Nei
0* Kommunale bruer - årleg	-	-	LØPANDE	461	0	Nei
0* Kryss Tolo - Buspareklubben	7 500	302	2025	0	269	Nei
0* Lyssetjing strandveg i Norheimsund	363	213	2024	363	213	Nei
0* Oppgradering av kommunale kaiar	9 375	7 827	2024	2 637	1 724	Nei
0* Overvassleidning Norheimshagen	1 100	429	2024	1 081	410	Nei
0* Rassikringstiltak - årleg	-	-	LØPANDE	4 938	422	Nei
0* Riving av bustadhus og omlegging av kommunal veg i Øystese	825	872	2023	617	665	Nei
0* Snuhammar Fartøyvernseinteret	1 125	0	2024	1 125	0	Nei
0* Uteområde Sandven drenering /asfaltering	625	327	2024	81	105	Nei
0* Veg Sandvenhagen/Sæland	9 477	9 135	2029	2 220	1 758	Nei
0*Fornyng teknisk utstyr - årleg	-	-	LØPANDE	1 361	1 140	Nei
0*Innkjøp av isskjær	313	166	2023	313	166	Nei
0*Tilrettelegging av elbillading for kommunale køyretøy	1 250	573	2024	500	573	Nei
0/1* Trafikksikringsplan - årleg	2 250	1 002	2099	124	1	Nei
0/1*Rekkverk kommunale vegar - årleg	3 438	2 085	2025	697	1 073	Nei
Sum	49 016	23 467		25 030	11 788	

Status politiske vedtak

Budsjettvedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
Budsjettvedtak 2020 – 15. Bestillingsskyss, tilsvarane modell som i nabokommunar	Kvam herad ser på muligheten for å innføre ordning med bestillingsskyss, tilsvarnade modell som i nabokommunar som har ei slik ordning.	Ikke startet		Har ikkje starta opp. Ikkje noko nytt er forrige rapportering.

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg h) Kostnadsoverslag for ferdigstilling av gangveg «Pensjonisten – Torget» i Ålvik.	HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg h) Ferdigstilling av gangveg «Pensjonisten – Torget» i Ålvik. Kvam heradstyre ynskjer ferdigstillta gangvegen mellom «Pensjonisten» og Torget i Ålvik. Ein bed administrasjonen koma tilbake til heradsstyret med kostnadsoverslag i løpet av 2022, med sikte på å innarbeida det i investeringsbudsjettet for 2023.	Iht. plan		Det er laga framlegg til reguleringsendring og kalkyle for prosjektet. Førset fylkeskommunal deltaking. Vert vurdert om skal søke trafikksikringsmidlar til prosjektet frå fylket våren 2024.

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg j) Etablere gatelys som er prioritert i trafikkisikringsplanen. Starta med strekkja frå gravplassen i Tørvikbygd til Heradstveitvegen.	ST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg j) Gatelys Rådmanne får i oppdrag å få framdrift i etablering av gatelys som er prioritert i trafikkisikringsplanen. rådmannen får i oppdrag å strata med strekkja frå gravplassen i Tørvikbygd til Heradstveitvegen. Heradstyret kjem tilbake til ein heiheitleg plan i budsjettet for 2023 kostnadsramme kr 400,000 finansiert: Lån	Ferdig		Er etablert veglys med solceller langs vegstrekket. Dette har ikkje fungert som planlagt. Er lova nytt testarmatur for mogleg utbetring, men dette er forsinka.
HST 072/23 Tertial 1-2023 tillegg D: Vegene i Tangeråsli	Vegen i Tangeråsli, hus nr 34-38, som vart vedteken privatisert skal tilbakeførast til kommunal veg	Ferdig		Privatiseringa er gjort om.

Bustad

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Bustad](#)

Kvam herad har om lag 200 bustadar i forvaltninga:

14 einebustadar der nokre har kjellarbustad i underetasjen i tillegg

13 fleirmannsbustadar

41 trygdebustadar

136 omsorgsbustadar

I tillegg er det 35 bustadar som me har tildelingsrett til i privateigde bustadar inkl. Kvam bustadstiftng.

Utvikling og utfordringer

Kommunale bustadar vert ved utgangen av 2023 forvalta av nytilsett bustadkoordinator

- Det er under oppgradering 8 bustadar i 2 stk. 4-mannsbustadar på Gartveit i Øystese. Når oppgraderinga er ferdig kanne vurderer å desse seksjonarast og seljast desse, men det fortset at me fyrst byggjer utvendige boder. Desse kan vera eigna til ordninga "leige til eiga" som vert støtta av Husbanken.
- Branntryggleik har vore eit stort fokus på ved oppgradering av fleirmannsbustadar, spesielt ved Gartveit som var oppført i 1970 – hadde store manglar som no nærmar seg ferdig oppgradert med betre brannskilje og mindre antennelege overflater.
- Einebustadane som heradet disponerar er i stor grad kjøpt inn ved akutte behov eller ved at dei står på eigedomar som er sett på som viktige offentlege areal for framtidig anna bruk. Mange av

desse bustadane er eldre og slitte, der det vert gjort ein del oppgraderingar når det er byte av bebuarar.

Trygde- og omsorgsbustadar vert forvalta av forvaltarkontoret til helse- og omsorgstenesta

- Trygdebustadar er oppført i stor grad i 1985-86, der desse er oppført etter eldre byggjeforskrift. Byggjeforskrift av 27.05.1987 sette strengare krav til branntryggleik, og i dag er det krav om at kommunal bustadutleige skal ha bustadar som held minst krava til 1987-forskrifta.
- Mange trygdebustadar er også slitte etter bruk frå byggjeår, men ein del har vore igjennom enklare oppgraderingar når det har vore byte av bebuarar. I tillegg er det no kjøpt inn vindauge til alle trygdebustadar i Øystese og Norheimsund med støtte frå ENOVA, desse vert bytt ut/ tilleggisolert ytterveggar når bustadane vert oppgradert framover.
  - Trygdebustadar har ikkje straum, internett eller TV inkl. i leiga.
- Omsorgsbustadane er likt prisa og i stor grad knytt til bufellesskap der mange har heildøgns tilsyn/ betjening for støtte og hjelp inkl. matservering. Men desse har ulike kvalitetar med blant anna soveplass i opphaldsrom, eller 1 til 2 soverom. Nokre har boder i tillegg og nokre har TV og/ eller tilgang til internett. Kommunalt eigde omsorgsbustadar har straum inkludert i leigepreis.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Kommunalt disponerte boliger	-570	-5	-206	-2 341	-2 336	-99,8 %
Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig	836	2 640	977	2 738	97	3,6 %
Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	286	224	382	327	103	31,4 %
Sum	553	2 859	1 154	724	-2 136	-295,1 %

Kommentar til status økonomi

Det er eit meirforbruk på kring 2,14 mnok på tenesteområdet for Bustadar i 2023. Det vart brukt 2,1 mnok meir på vedlikehald og oppgraderingar av bustader enn det som var budsjettet for. Samtidig auka husleigeinntektene med 2 mnok.

I tillegg var det forventa ei inntekt frå Staten på 1,2 mnok knytt til tenesteområdet for Bustad, men denne inntekta vart inntektsført på tenesteområdet for Sosialkontor, og viser dermed som eit avvik på dette tenesteområdet.

Elles har det vore ein pris- og kostnadsauke på generelle driftsutgifter knytt til kommunale bustadar, som t.d. kommunale avgifter og oppvarming. Avvik mot budsjett vart på kring 0,7 mnok.

KOSTRA Nøkkeltal

Kvam 2022	Kvam 2023	Landet Kostragruppe uten Oslo 05

Årsmelding 2023

Prioritet

Kommunale boliger brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	2 419	2 711	2 101	2 393

Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (antall)	26	27	21	

Kvalitet

Beløp per innbygger i startlån videretildelt av kommunen *)	3 860	4 164	2 991	2 599

*) Inflasjonsjustert med deflator

I 2023 vart det gjort fleire oppgraderingar på kommunale bustadar, dette gjenspeglar seg når ein samanliknar brutto driftsutgifter på kommunale bustadar med både landsgjennomsnittet og samanliknbare kommunar (Kostragruppe 05).

Det har vore stor auke i utbetaling av Startlån i Kvam dei siste åra. Fleire søker og fleire får fullfinansiering.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året			
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	Driftskonsekvens
0* Brannsikring trygdebustad Hatlevegen	500	86	2024	414	0	Nei
0* ENØK tiltak kommunale bygg -Gartveit	227	0	2025	-148	0	Nei
0* ENØK tiltak kommunale bygg - Hatlevegen	652	0	2099	652	0	Nei
0* Felles brannsikringstiltak	13 750	6 945	2026	6 250	6 945	Nei
0* Hatlevegen trygdebustad - takbyte	1 688	1 734	2023	1 688	1 734	Nei
0* Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg	2 250	1 018	2025	1 216	339	Nei
0* Oppgradering bygg -årleg prosjekt	-	-	LØPANDE	1 954	1 847	Nei
0* Prosjektering - Bufellesskap for personar med psykisk lidingar	625	76	2024	625	76	Nei
0*ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon og varmpumpe Mikkjelsflaten	1 100	700	2024	1 100	700	Nei
Bustader 2023	0	0	2023	0	0	Nei
Husbanklån	-	-	LØPANDE	30 000	0	Nei
Sum	20 792	10 559		43 751	11 641	

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 072/23 Tertial 1-2023 tillegg C: Heradet kjøper seg inn i byggeprosjekt	Rådmannen får løyve til å forhandla med private utbyggjarar om å kjøpa seg inn i leiligheits-/fleirpersonhusvære-prosjekt i heile Kvam– gjerne ved bruk av Husbanken sine ordningar. Mål:1) Skaffa naudsyste utleigebustader2) Gjennom kjøp få i gang planlagde prosjekt som ikkje er komne i gang pga manglande førehandssal.Me veit at tilgang på leiligheiter og liknande fører til ledige einestader som igjen fører til heimflytting/tilflytting.Sum: Inntil 50 mill. Finansiering: Lån	Forsinket		Dialog med ulike entreprenørar i løpet av hausten, men førebels ikkje kjøp. Avklaringar i høve at prosjektet ikkje gjeld enkeltbustader. Sidan prosjektet gjeld nybygg, vert lov om offentlege anskaffingar aktuell.

Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft

Beskriving av tenestoområde

Lenkje til omtale av tenestoområde: [Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft](#)

Utvikling og utfordringer

Landbruk

Landbrukskontoret i Kvam tek seg av saker innanfor landbruksforvaltninga, det har vore stabile til aukande tal for dei fleste ordningane:

LANDBRUKSSØKNADER	2023 antal	2023 Beløp i MNOK	2022 antal	2022 Beløp i MNOK
Søknad om produksjonstilskot	180	60	177	51
Søknader om sjukeavløysing	14		13	
Søknader om regionalt miljøprogram	125	4	122	
Søknader om tilskot til organisert beitebruk	7		7	
Søknader om spesielle miljøtilskot i landbruket	21	0,68	19	0,73
Søknader om tiltak i beiteområde	4	0,097	5	0,018
Søknad om tilskot til drenering	20	0,25	7	0,2
Motorisert ferdsle i utmark	25		21	
Skriving av fråsegner				

- Hjorteviltutvalet har ikkje hatt møte, det vert arbeidd med å revitalisera utvalet
- Hjortejakt, i 2023 vart det tildelt løyve på 606 dyr og felt 502, dette er ein fellingsprosent på 79, som er ny rekord. I 2022 vart det felt 445 dyr og fellingsprosenten var 70.
- Skogsvegar, arbeidet med den viktige skogsvegen på Melstveit er mest ferdig og skogen er i ferd med å verta teken ut.
- Skogkultur
- Skogavgift

Det vert leigd inn kompetanse på skog og utmark frå landbrukskontoret i Ullensvang.

Landbrukskontoret handsamar saker etter jord- og konsesjonslova. Det gjeld ofte frådeling og omdisponering av jordbruksareal samt eigarskifte på landbrukseigedomar.

Kraftfondet

Kraftfondet har hatt 2 utlysingar i 2023 og det er handsama 28 søknader med samla tilskot på kr. 1 570 000.- Sidan kraftfondet vart revitalisert i 2018 er det handsama over 180 søknader og løyvd over 20 millionar i tilskot.

Årsmelding 2023

Søknader våren 2023:

		Totalkostnad	Søkt	Innvilga
Vidareutvikling av bedrift	Silje Håbrekke as	315000	315 000	0
Tilskudd til lavlandsløype på Kvamskogen	Kvamskogen Vel	1387000	500 000	400 000
Søknad om stønad for innkjøp av utstyr i forbindelse med opp	Hardingfjell Svein Rune Rykkje	150000	150 000	50 000
Søknad om tilskot til vøle av Strandebarm Sportell	Strandebarm Idrettslag	1340000	400 000	0
Kvam hundepark - møteplass for alle hundeinteresserte	Kvam hundepark	189000	129 000	50 000
Etablering av heimesida "Visit Strandebarm"	Strandebarm Utvikling	160000	100 000	50 000
Kyrkjebø kontorfelleskap	Kyrkjebø AS	2300000	500 000	0
Tømmestasjon for bobiler/busser	Hardanger Fritid AS	550000	550 000	50 000
Investeringsstilskot til vidareutvikling av reiselivsverksemd ved	Norheimsund Hamneutvikling SA	1600000	300 000	0
Iversenbygget - Søknad om midler til tegningsunderlag, mogel	Iversen LL	720000	355 000	50 000
Søknad om utstyrs støtte for Holt Holene Media	Holt Holene Media	100000	50 000	20 000
Aktive dagar for born og unge i Strandebarm - stadutvikling	Strandebarm FAU	700000	600 000	0
Søknad om stadsutvikling i Tørvikbygd	Tørvikbygd Grendautval	150000	150 000	0
Søknad om støtte til Litteraturbåten Epos	Litteraturbåten Epos	2812500	450 000	100 000
Søknad om bedriftutviklingstilskot Hard-Tech AS	Hard-Tech AS ved Oddbjørn Måge	600000	300 000	50 000
søknad om støtte til vidareutvikling og etablering av salgsloka	hardanger matkasse	260000	250 000	100 000
	Totalt vår 2023	13333500	5 099 000	920 000

Søknadar hausten 2023:

		Totalkostnad	Søkt	Innvilga
Nyetablering av bedrift	Fresh Nutrition	181 500	181 500	50 000
Marknadsføring av reiselivsprodukt mot den britiske marknader	Hardangerfjord Adventu	36 000	19 000	0
Tilskot til markedsføring av arkitektføretak	Gøril Kjosås Arkitekt mne	103 200	50 000	50 000
Søknad om innkjøp av 3d laserskanner	Terrengform AS	420 000	50 000	50 000
Nyetablering: Relevant produksjonsutstyr: Skomakeri og bunad	Linga, Marte	421 685	300 000	50 000
Søknad om prosjektmidler til vidareutvikling av Bygdalarm	Bygdalarm	1 270 500	500 000	0
Oppbygging av kapasitet for vidareforedling av innkjøpte halvfa	Torpe Møbelabrikk AS	2 590 540	250 000	250 000
Unge hardingar - Mellomfase etter at Kvam U40 pilotprosjekt er	Kvam Næringsråd	60 000	30 000	30 000
Utsikshytter med gapahuk	Anders Sæleset	200 000	200 000	50 000
1.Øystesekonferansen 2.Visualisering 3.Øystese Gymnas	Øystese Utvikling AS	250 000	125 000	20 000
Søknad om tilskot til ombygging av driftsbygning til løsdri	Mykletun Vik, Håvard	550 000	225 000	100 000
Vidareføring av stadutvikling i Tørvikbygd	Tørvikbygd båtlag	10 609 542	1 500 000	0
	Totalt hausten 2023	16 692 967	3 430 500	650 000

Næringsutvikling

Det vart etablert 108 nye aksjeselskap og enkeltmannsforetak i 2023 mot 83 året før.

Kvam herad samarbeider godt med Næringshagen i Hardanger og Voss og Kvam næringsråd, deltek på møter og støttar opp under aktivitetane deira.

Kvam herad deltek også i nettverket for industrikommunar i Vestland. Kvam arrangerte fellessamling for nettverket i Kvam i juni 2023, med vitjing av lokale verksemdar.

Kommunen deltek aktivt i Team Hardanger, samarbeidet mellom fyrstelina i Hardangerkommunane. Det har hatt ekstra fokus på rekruttering av arbeidskraft. Eit nytt felles prosjekt er utarbeida.

Næringsområdet i Sandvenhagen er ferdig opparbeidd og det er seld fleire tomter. BIR opna ny gjenvinningsstasjon våren 2022 og Kvamnet byggjer nytt lager og kontor.

Arbeidet med regulering av nytt næringsområde på Skarpen er ferdig og planen er endeleg godkjent. GBS AS har inngått intensjonsavtale med grunneigar og kommune om opparbeiding av området.

Klima- og energifond

Heradsstyret løyvde kr. 8 millionar til eit klima- og energifond. Det var svært stor interesse og på ein god månad var 450 søknader handsama og midlane tildelt. I 2023 har mange tildelingar vorte utbetalt.

Næringsanalyse

I samband med revisjon av kommunedelplan for nyskaping, næring og kompetanse, har Kvam herad hatt **behov for ei evaluering av næringsutviklingsarbeidet** i kommunen.

Som eit bidrag til dette arbeidet har **Menon Economics** utarbeida ein analyse av kommunen sitt næringsarbeid og næringsliv.

I november vart Næringsanalysen som Menon gjennomførde presentert for heradsstyret.

Analysen består av ein gjennomgang av næringslivet, næringsarbeidet og forventa utvikling i kommunen, før tiltak og forslag til vidare næringsarbeid vert drøfta.

Turistinformasjonen

Etter ein anbudsrunder fekk Gullsmed Bjørgum AS oppdraget med å drive turistinformasjonen ved Steinsdalsfossen i 2023 – 2024. Dette har fungert svært godt.

Kraftforvaltning

Kraftforvaltninga er omtala i eige kapittel.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Kommunal næringsvirksomhet	-57	29	12	-7	-36	-520,1 %
Konsesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg	-106 258	-54 289	-75 786	-44 299	9 991	22,6 %
Tilrettelegging og bistand for næringslivet	2 726	5 189	6 134	6 702	1 513	22,6 %

Årsmelding 2023

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	456	138	683	682	544	79,8 %
Sum	-103 133	-48 934	-68 957	-36 922	12 011	32,5 %

Kommentar til status økonomi

Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft har eit totalt mindreforbruk på 12 mnok i 2023.

Kommunen har fått 10 mnok meir i netto inntekter på kraft enn budsjettet. Overskotsskatten har ein auke på 1,7 mnok og grunnrenteskatten har ein reduksjon på 6 mnok samanlikna med budsjett. Inntekter på sal av heimfallskraft er 0,9 mnok høgare enn budsjettet. Sal av konsesjonskraft er 4,2 mnok høgare enn busjett.

Tilrettelegging og bistand for næringslivet har eit mindreforbruk på 1,5 mnok som skuldast tidsforskyving av ein del midlar, som td Markedsføring av Kvam som reisemål og straumstøtte til næringslivet.

Landbruk har eit mindreforbruk på 0,4 mnok på drift av landbruksavdelinga pga permisjonar i 2023.

KOSTRA Nøkkeltal

Prioritet	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikl. brutto driftsutgifter andel av totale utgifter (prosent)	0,2 %	0,1 %	0,2 %	0,6 %
Netto driftsutgifter per innbygger (321) kons.kraft kraftrettigh. & annen kraft for videresalg (B) *) **)	-13 009	-6 380	-845	-5 978
Netto driftsutgifter per innbygger (325) tilrettelegging og bistand for næringslivet (B) *) **)	235	528	180	297
Netto driftsutgifter per innbygger (329) landbruksforvaltning og landbruksbasert nær.utv. (B) *) **)	28	15	139	138

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Landbruk utgjør ein liten del av kommunen sine kostnader, nivået er omlag likt som landet utanom Oslo, men lågare enn samanliknbare kommunar i kostragruppe 5 (K05). Landbruk består av landbrukskontoret og veterinærvakt som er dekkja av statlege midlar.

Kvam har høgare inntekter på heimfall og konsesjonskraft enn samanliknbare kommunar i kostragruppe 5 (K05). Inntektsnivået ligg langt over landet utenom Oslo. Nivået i Kvam herad er omlag 50% lågare i 2023 enn i 2022.

Kvam har over 50% høgare netto driftsutgifter på bistand og tilrettelegging for næringslivet enn samanliknbare kostrakommunar, og omlag 65% høgare utgiftsnivå samanlikna med landet utenom Oslo.

Status investeringar

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 042/22 Tertialrapport 2022T1 tillegg g) og HST 043/22 Utkast til økonomiplan 2023-2026 - tillegg 1) Gratis kontorplassar for fjernarbeid. Leige av to kontor i kontorhotell (kontorfellesskap)	HST 042/22 Tertialrapport 2022, 1. tertial - HST tillegg g) Gratis kontorplassar for fjernarbeid Kvam heradsstyre bed rådmannen leiga to kontorarbeidsplassar i eitt av kontorhotella i Kvam Føremål: Å tilby kontors plassar gratis til utflytte kvemmingar eller andre som kan tenkja seg å arbeida i eit fellesskap medan dei er i Kvam. Samlokalisering på tvers av profesjonar kan gje synergieffektar, og mogleg vinst for lokal næringsutvikling. I periodar der det er ledig kapasitet kan heradet sine tilsette nytta kontora. Det vert sett av inntil 50.000, til dette for resten av 2022 Finansiering: Disposisjonsfond HST 043/22 Utkast til økonomiplan 2023-2026 - tillegg 1) Leige av to kontor i kontorhotell (kontorfellesskap) Kvam heradsstyre bed rådmannen leiga to kontorarbeidsplassar i eitt av kontorhotella i Kvam. Føremål: Å tilby kontors plassar gratis til utflytte kvemmingar eller andre som kan tenkja seg å arbeida i eit fellesskap medan dei er i Kvam. Samlokalisering på tvers av profesjonar kan gje synergieffektar, og mogleg vinst for lokal næringsutvikling. I periodar der det er ledig kapasitet kan heradet sine tilsette nytta kontora. Det vert innarbeidd inntil kr 100.000,- til dette føremålet i budsjettet for i 2023 Finansiering: Disposisjonsfond	Ferdig		Kommunen har inngått avtale om leige av to kontorplassar.
HST 095/23 Støtte til fjernarbeidsprosjekt i regi av Hardangerrådet	Kvam heradsstyre løyver kr. 217. 810 til prosjekt om fjernarbeid i regi av Hardangerrådet, finansiert med disposisjonsfond. Kvam heradsstyre	Iht. plan		Tilskot utbet. med 170' så langt. Fyrste felles workshop for

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	ber om at sluttrapport for prosjektet vert lagt fram når den er klar.			kommunane i Hardangerrådet avtala i midten av mars 24.
HST 100/23 (2.tertial) Tillegg 2: Kvam Næringsråd tilskot 40 000,-	Kvam Næringsråd får tilskot på 40.000,-. Finansiering: Disposisjonsfond. Grunn: Det er liktsom i fjor, og trengst for å halda oppe aktivitetsnivået. KN har søkt om 100.000,- i årleg løyving. Løyvingar til NiH og KN vert vurdert samla når utarbeiding av ny næringsplan skal utarbeidast.	Ferdig		Midlane er utbetalt til næringsrådet.
HST 149/23 Bud24 Tillegg 11: Auke tilskot til Kvam næringsråd	Det vert løyvd 60.000 ekstra i årleg tilskot til Kvam Næringsråd. Finansiering: Disposisjonsfond	Ferdig		Midlane er utbetalt til næringsrådet.
HST- sak 079/20: Kraftfondet - søknad frå Hardanger og Voss museum om tilskot til Smietunet, utviding av smie og mekanisk verkstad	Kvam heradsstyre avslår ny søkand om ytterlegare 3 mill.kr. i tilskot til Hardanger og Voss museum til «Tett-på-prosjektet». I staden vert vilkåra i tidlegare tildeling endra til følgjande: Kravet til fullfinansiering vert fjerna slik at Hardanger og Voss museum kan nytta tidlegare tildelt tilskot på 3 mill.kr. til finansiering av av delprosjekta i «Tett på»-prosjektet. 0,3 mill.kr. skal nyttast som Kvam herad sin eigenandel i delprosjektet og nærmiljøtiltaket «Maritim park» som det vert søkt om andre tilskotsmidlar til. Resterande kan nyttast til Smietunet og ev. restsum til andre av dei 7 ulike delprosjekta i «Tett på».	Forsinket		Ligg inne som ein del av finansieringa av Kulturnaustet og «Tett på». Midlane er ikkje utbetalt. Utbetalinga fylgjer framdrifta på prosjektet.

Brann- og ulykkesvern

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Brann- og ulykkesvern - Nettsider for Kvam herad \(www.kvam.no\)](http://www.kvam.no)

Utvikling og utfordringer

I 2023 rykkte Kvam brann og redningsvesen ut på 99 oppdrag mot 101 i 2022. Av desse var det 24 brannar mot 22 brannar i 2022. Ingen personar omkom som fylgje av brann i 2023.

Ny stasjon i Norheimsund har hatt sitt fyrste driftsår i 2023 og har etter alle solemerke vorte ein god og trygg arbeidsplass for personell i tenesta.

I tråd med heradsstyrevedtak, avslutta Kvam brann- og redningsvesen kontrakten med Vestnorske Feiertjenester AS og overtok drift av feie- og tilsynstenesta. Arbeidet med å oppretta tenesta i

kommunal regi, tilpasse tenesta til dagens krav og læra opp, rusta og organisera personell, prega den førebyggjande avdelinga i andre halvdel av 2023.

Det vart i 2022 gått samordna tilsyn, saman med lokalt EL-tilsyn og byggesaksavdelinga i heradet med ein campingplass etter brann. Det vart og gjennomført fellesmøte med alle eigarar av campingplassar i Kvam.

Den nye brann- og redningsvesen-forskrifta, som tredde i kraft 1. mars 2022, sette tydelege krav om at brann- og redningsvesenet skal utarbeida eigne risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS), førebyggjandeanalyse og beredskapsanalyse. Analysane skal danne grunnlaget for korleis brann- og redningsvesenet skal vera organisert, bemanna og rusta på best mogleg måte for framtida. Den nye dokumentasjonen skal erstatte brannordninga frå 2015. I juni presenterte Kvam brann og redningsvesen resultat av det omfattande arbeidet for heradsstyre. Heradsstyre vedtok fleire ting som skal styrka brann- og redningsberedskapen framover.

Det var som ein konsekvens av arbeid vedteke å gå til innkjøp av materiell til beredskapsavdeling. Det vart tilført midlar til mellom anna ny brann- og redningsbåt, terrengkøyretøy, tankbil til Oma stasjon, framskoten eining til Norheimsund stasjon og ny innsatsleiarbil. Arbeid med desse prosjekta prega hausten. At Kvam brann- redningsvesen har mykje både veldig gammalt og ein del veldig nytt materiell skap ein del utfordringar for internkontroll og vedlikehald. Systematisk arbeid med å sørge for at ein er rett dimensjonert og har rett utstyr har vore eit fokusområde i 2023.

Kvam brann og redningsvesen var i mai vertskap for den største skogbrannøvinga nokosinne i Vestland fylke. Over 120 personar frå 15 brannvesen og Sivilforsvar i regionen var til stades på Eide, der ein øvde skarpt over to dagar. Kunnskap og lærdom var til stor nytte i skogbrannsesongen 2023, der me hadde fleire større utmarksbrannar i regionen. Det vart og lagt ned totalforbod mot bruk av open eld utandørs i juni for å freista førebyggja utmarksbrannar. Klimarelatert hendingar seinare år har auka i omfang og alvor, noko som gjer at brann og redningstenesta jobba mykje med dette både på det førebyggjande og i beredskapen.

Kvam brann- og redningsteneste er ein del av 110 Vest der det er eit arbeid knytt til innkjøp av nytt felles oppdragshandteringssystem for alle landet sine 110-sentralar. Nytt oppdragshandteringssystem skal bidra til å gje 110-operatørene eit framtidsretta, brukarvennleg og tilpassa støtteverktøy for handtering av alle sentralen sine lovpålagte oppgåver, samt bidra til å sikre en rask og god handtering av hendingar. Kostnaden med dette systemet vert fordelt mellom alle landets kommunar, der Kvam herad må ta sin del. Prosjektet er framleis aktivt og ein har i dag ikkje oversikt over alle kostnadane med dette systemet.

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Forebygging av branner og andre ulykker	145	960	-153	-135	-1 095	-809,8 %
Beredskap mot branner og andre ulykker	11 781	14 664	11 464	13 177	-1 487	-11,3 %
Sum	11 925	15 624	11 311	13 042	-2 582	-19,8 %

Kommentar til status økonomi

Økonomistatus

Brann- og ulykkesvern hadde eit meirforbruk på 2,58 mnok i 2023.

Det fordelar seg med eit meirforbruk på 1,48 mnok på beredskap mot brann og andre ulukker, og 1,1 mnok på førebyggjing av brann og andre ulukker (største delen av dette er sjølvkost). Store deler av meirforbrukene knytter seg til lønnskostnader. Fleire bistandsoppdrag utanfor heradet, samt større oppdragsmengd i heradet har òg ført til eit meirforbruk på utrykking.

Sjølvkostprinsippet

Tenestemrådet Brann og ulykkesvern er delt i ein sjølvkost-del og ein ordinær driftsdel.

Feietenesta er eit av fleire sjølvkostområde i kommunen. Sjølvkost inneber at kommunen sine kostnader med å levere tenestene skal dekkast av gebyra som brukarane av tenesta betalar. Kommunen skal ikkje profitere på tenestene. For å kontrollere at dette ikkje skjer må kommunen kvart år utarbeide ein sjølvkostkalkyle som viser sjølvkostrekneskapet for kvar av gebyrområda.

Sjølvkostforskrifta fastset reglar for kva relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i gebyrgrunnlaget. Det er òg bestemt at eventuelle overskot skal setjast av på bundne sjølvkostfond. Eit overskot frå eit enkelt år skal tilbakeførast til brukarane i form av lågare gebyr i løpet av ein femårsperiode. Ein generasjon skal ikkje subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadane ved tenestene som blir ytt i dag skal dekkast av dei brukarane som drar nytte av tenesta. Dette inneber at dersom kommunen har overskot som er eldre enn 4 år, må dette i sin heilheit gå til reduksjon av gebyra det komande budsjettåret. Som døme må eit overskot som kjem frå 2023 i sin heilskap vere disponert innan 2028.

I tillegg til å utarbeide ein etterkalkyle for kvar betalingsteneste må kommunen utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnader for neste økonomiplanperiode. Det er disse forkalkylene som gjer grunnlag for gebyrsatsane, herunder framtidige kalkylerente, utvikling i brukarantal og saksmengd.

Feietenesta

Kvam herad har tidlegare år kjøpt feietenesta, men overtok sjølv feiedrifta sommaren 2023. Overtakinga til kommunal drift medførte litt ekstra oppstartskostnader, som det i utgangspunktet var tatt høgde for i budsjettet, men nokre avvik på lønnskostnader vart det likevel. Grunna stor usikkerhet om korleis kostnadane kom til å fordele seg vart ikkje feiegebyra for 2023 justert, noko som òg har ført til meirforbruk i 2023.

FEIING	Rekneskap 2023	Opphavleg budsjett	Revidert budsjett	Avvik rekneskap/rev. budsjett	Avvik opph. budsjett/rev. budsjett
Gebyrinntekter	- 2 375 089	- 2 351 953	- 2 351 953	- 23 136	-

Årsmelding 2023

Øvrige driftsinntekter	- 133 095			- 133 095	-
Driftsinntekter	- 2 508 184	- 2 351 953	- 2 351 953	- 156 231	-
Driftsutgifter, inkl. indirekte driftsutgifter	3 999 532	2 091 366	2 666 766	1 332 766	575 400
Kalkulatorisk rente (4,30 %)	235 291	91 785	91 785	143 506	-
Sjablongmessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	4 482	738	738	3 744	-
Driftskostnader	4 239 305	2 183 889	2 759 289	1 480 016	575 400
Resultat	1 731 121	- 168 064	407 336	1 323 785	575 400

Som hovedregel skal feietenesta finansierast med gebyrinntekter, derav sjølvkost. Det vil alltid oppstå større eller mindre avvik mellom rekneskap og budsjett. Eventuelle overskot eit år vert sett av til sjølvkostfond. Eventuelle underskot vert dekkast med bruk av sjølvkostfond. Dersom det ikkje er sjølvkostfond på området må det dekkast ved å ta høgare gebyr i kommande år.

På feiing var stod det per 01.01.2023 kr 220 884 på sjølvkostfond. Sidan området enda med eit underskot på 1,7 mnok, må resterande 1,5 mnok dekkast inn i løpet av komande 4 års periode.

SJØLVKOSTFOND	pr. 01.01.23	Endring	pr 31.12.23
Sjølvkostfond feiing	-220 884	220 884	0
Underskot Feiing	0	1 537 932	1 537 932

KOSTRA Nøkkeltal

	Kvam 2022	Kvam 2023	Landet uten Oslo	Kostragruppe 05
Prioritet				
Antall boligbranner pr. 1000 innbyggere	0,23	0,35	0,34	0,45

Årsmelding 2023

Antall utrykninger: sum utrykninger til branner og andre utrykninger pr. 1000 innbyggere	11,8	11,7	17,0	17,1
Beredskap mot branner og andre ulykker brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	1 590	1 917	1 276	1 898
Dekningsgrad				
Andel piper feiet	26,2 %	32,8 %	19,7 %	30,4 %
Kvalitet				
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr) *)	525	502	589	645

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kvam herad har noko høgare driftsutgifter knytt til beredskap mot brannar enn samanliknbare kommunar (Kostragruppe 05) og landet utan Oslo grunna endringar i grunnberedskapen. Nytt lovverk og politiske vedtak fører til at beredskap har høgare driftsutgifter. Truleg vil forskriftsendring føra til at andre kommunar og vil få auka driftsutgifter. Kvam herad er tidleg ute og satsa på beredskap og etablera seg truleg på det som vert den nye normalen

Kvam herad ligg noko høgare på andel piper feia enn samanliknbare kommunar (Kostragruppe 05), samt landet, utan Oslo i 2023. Årsaken til dette er at det vart gjort ein større feiejobb på vårparten for å letta overgangen til kommunal drift.

Status investeringar

Beløp i 1000

Investering	Totalbudsjett		Budsjett for året			Driftskonsekvens
	Vedteke totalt	Påløpt totalt	Vedteke ferdigår	Rev. bud.	Rekneskap	
0* Brannstasjon KVBR	37 338	35 061	2024	5 188	4 703	Nei
0* Etablering av feietenesta	3 437	2 382	2024	3 437	2 382	Nei
0* Utviklingskostnader Naudsentral	625	521	2024	105	1	Nei
0*Kjøp av kjøretøy KVBR	15 250	1 506	2025	625	1 506	Nei
0*Overflateredningsutstyr KVBR	375	370	2023	375	370	Nei
Sum	57 025	39 840		9 730	8 962	

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 033/22 Etablera feiing og tilsyn i kommunal regi. Inngå midlertidig avtale med eksternt leverandør. Tilretteleggja fasilitetar i den nye brannstasjonen.	Feiing og tilsyn i Kvam herad Kvam heradsstyre gir rådmannen fullmakt til å · inngå avtale om utføring av tilsyn og feietenester i privat regi fram til 1.6.2023. · setja i gang prosessen med å overta tilsyn og feiing i eigen regi. · tilretteleggja fasilitetar til feie- og tilsynstenesta i ny brannstasjon. Auke budsjetttramma i prosjekt P65180 Brannstasjon KVBR med 2 mill.kr., finansiert med lån. · tilpassa budsjetta for ny avtale med privat aktør i 2022, og overgang i 2023	Ferdig		Feiing er overtatt av kommunen.
HST 078/23 Krav til organisering, bemanning og utrustning av Kvam brann- og redningsvesen (Drift)	Uttrekk frå vedtaket (sjå møtereferat for detaljar):- Auka bemanning. Årleg auke kr 760.000- Kompetansehevingssprosjekt. Eingongsløyving 2023-25 kr 4,0 MNOK- Auka årleg ramme til øving kr 585.000- Auka årleg ramme til leige av øvingsfelt på Flesland kr 150.000	Forsinket		Branninspektør tilsett og tiltrer frå nyttår. Kursing er starta, men framdrift vert utfordra ved for få kursplassar, slik at det tek lengre tid enn opphavleg planlagt.
HST 078/23 Krav til organisering, bemanning og utrustning av Kvam brann- og redningsvesen (Investering)	Uttrekk frå vedtaket (sjå møtereferat for detaljar):-Investeringar 2023 (lånefinansiert):- overflateredningsutstyr og opplæring NOK 300 000,-- ATV tilpassa brann og redningsvesenet sine behov NOK 500 000,- Investeringar 2024-25 (lånefinansiert):- brann- og redningsbåt NOK 2 700 000,-- innsatsleiarbil NOK 1 500 000,- - komplett ny lett brannbil NOK 2 500 000,- - ny vasstankbil til Oma stasjon NOK 5 000 000,- - bygging av treningsrigg	Iht. plan		Alt utstyr er bestilt eller levert i tråd med politisk vedtak.

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	for redning i bratt lende NOK 250 000			

Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde

Beskriving av tenesteområde

Lenkje til omtale av tenesteområde: [Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde](#)

Status økonomi per teneste

Beløp i 1000

Teneste	Rekneskap 2022	Rekneskap 2023	Opph. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Avvik rek/bud 2023	Avvik i %
Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	1 273	9 097	803	12 551	3 454	27,5 %
Sum	1 273	9 097	803	12 551	3 454	27,5 %

Kommentar til status økonomi

Tenester utafor kommunalt ansvarsområde har eit totalt mindreforbruk på 3,5 mnok i 2023.

Klima og energifond har hatt utbetalingar på 7,9 mnok i 2023, 2,1 mnok mindre enn budsjett. Midlane er løyvd og utbetalingane vil koma i 2024.

Driftsprosjektet "P80232 Midlar til oppfylgjing av pålegg etter plan/bygnings og forureiningslova" var budsjettert med 1 mnok i 2023, prosjektet er ikkje gjennomført. Det vart vedteke i HST 030/23 at midlane fell bort.

Leirskule har eit mindreforbruk på 0,2 mnok som skuldast auka inntekt frå andre kommuner og lågare lønskostnad på rammeområdet.

Det vart overført 1,29 mnok knytt til Ferde AS /Jondalstunnelen, som budsjettert.

Status politiske vedtak

HST- og FSK-vedtak

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
HST 011/23 Løyving av midlar til HMM Helsehjelp Ukraina	Kvam heradsstyre løyver kr 119.000 som tilskot til kjøp av bil og straumaggregat til Ukraina gjennom prosjektet HMM Helsehjelp	Ferdig		Gåvemidlar på samla kr 319.000 er utbetalt.

Årsmelding 2023

Oppdrag	Beskriving	Status	Risiko	Beskriving av status
	Ukraina. Ordførar får vidare fullmakt til å løyva inntil kr 200.000 til eventuelle nye, tilsvarande innsamlingar i 2023 som del av samarbeidsavtalen mellom Hardangerrådet (HR) og Haukeland universitetssjukehus (HUS) vedr. Haukeland-Müller-Mowinckel (HMM) Helsehjelp Ukraina. Løyvingane vert finansiert med disposisjonfond for ekstra kraftinntekter, og innarbeidd i 1. tertialrapport 2023.			
HST 081/23 Søknad om tilskot til oppdatert utgreiing om Vestlandsbanen over Haukeli	Kvam heradsstyre løyver eit tilskot på kr. 50 000.- til Norsk Bane A/S for å laga ei ny og oppdatert utgreiing om Vestlandsbanen over Haukeli. Løyvinga vert dekkja av kraftfondmidlar, og forutset at prosjektet vert fullfinansiert.	Ferdig		Midlane er utbetalt i samsvar med vedtaket.